

KALEN- TERI

1919

AMERIKAN
SUOMALAISELLE
TYÖVÄELLE

KALENTERI

AMERIKAN SUOMALAISELLE
TYÖVÄELLE

1919

AMERIKAN SUOMALAISTEN
SOSIALISTISTEN KUSTANNUSLIIKKEITTEN
KUSTANTAMA

2

SUOMALAISEN SOS. KUSTANNUSYHTIÖN KIRJAPAINO
FITCHBURG, MASS.

Toivottomille

*Ei, toverit! Toivost' ei luopua saa
vaikk' kuinkakin kurjalta näyttää,
kun vielä on vankalla radalla maa
ja aurinko tehtävän täyttää.*

*Ei luopua toivosta, toimestakaan,
ei voitoista, jotka voi saada; —
yhä lujemmin elä ja ponnista vaan,
yhä toivo ja toimi ja raada!*

*Jos pimenis yltäni aurinkokin
ja tähtä ei nousisi jäistä,
niin hetkisen vieläkin katsoisin
ma ennenkuin luopuisin näistä.*

Aku Päiviö.

1 K. Uusivuosi	16 T. Ilmari
2 T. Aapeli, Set	17 P. Anton
3 P. Eenokki	18 L. Laura
4 L. Root	
5 S. Loppiainen	19 S. Heikki
6 M. Lea	20 M. Fabian
7 T. Aukusti	21 T. Aune
8 K. Gunnar	22 K. Tiera
9 T. Veikko	23 T. Meri
10 P. Sigurd, Kotivalo	24 P. Kaukovalta
11 L. Osvald	25 L. Paavali
12 S. Toini	26 S. Polykarpos
13 M. Nuutti	27 M. Viljo
14 T. Felix	28 T. Kaarlo
15 K. Siviä	29 K. Valtteri
	30 T. Gunilla
	31 P. Alli

TOUKOKUU

1 T. Vappu	16 P. Esteri
2 P. Atanasias	17 L. Rebekka
3 L. Visa	
4 S. Roosa, Ruusu	18 S. Erkki
5 M. Jenny	19 M. Emilia
6 T. Aleksandra	20 T. Liina
7 K. Helmi	21 K. Kosti
8 T. Agda, Hake	22 T. Hemminki
9 P. Timo	23 P. Lyydi
10 L. Aino	24 L. Alarik
	25 S. Urpo
11 S. Osmo	26 M. Miina
12 M. Lotta	27 T. Ihalempi
13 T. Floora	28 K. Alma
14 K. Edith	29 T. Oiva
15 T. Sohvi, Sofia	30 P. Basilius
	31 L. Helka

1 T. Aaro	16 K. Reino
2 K. Linnea	17 T. Ossian
3 T. Arvo	18 P. Freedrik
4 P. Ulla	19 L. Saara
5 L. Unto	
6 S. Esa	20 S. Margareeta
7 M. Klaus	21 M. Hanna
8 T. Turo	22 T. Matleena
9 K. Ilta	23 K. Olga
10 T. Saima	24 T. Kirsti, Kitti
11 P. Noora	25 P. Jaakko
12 L. Herman	26 L. Martta
13 S. Joel	27 S. 7 Unikekoa
14 M. Aliisa	28 M. Haakon
15 T. Rauni	29 T. Olavi, Uoti
	30 K. Eriika
	31 T. Helena

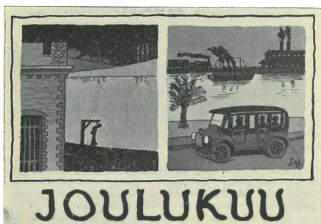

1 P. Maire	17 S. Verner
2 L. Veli	18 M. Lemmitty
3 S. Veera	19 T. Maunu
4 M. Maria	20 K. Samuli
5 T. Salme	21 T. Sulho
6 K. Sikstus	22 P. Iivari
7 T. Lahja	23 L. Auvo, Signe
8 P. Sylvi	24 S. Pärttyli
9 L. Natalia	25 M. Loviisa
10 S. Lauri	26 T. Ilma
11 M. Sanna	27 K. Toimi
12 T. Klaara	28 T. Tauno
13 K. Alfonso	29 P. Ines
14 T. Onerva	30 L. Femeli
15 P. Marjatta	31 S. Arvi
16 L. Aulis	

1 M. Gottfrid	16 T. Mielikki
2 T. Toora	17 K. Elisabet
3 K. Serafiina	18 T. Tyyne
4 T. Mooses	19 P. Fredriikka
5 P. Mainio	20 L. Augusta
6 L. Sakari	
7 S. Regina	21 S. Matteus
8 M. Taimi	22 M. Mauri
9 T. Evert	23 T. Tekla
10 K. Kaleva	24 K. Alvar
11 T. Valma	25 T. Kullervo
12 P. Aleksanteri	26 P. Cyprianus
13 L. Jorma	27 L. Kaino
14 S. Ida	28 S. Lennart
15 M. Runo	29 M. Mikael
	30 T. Nyirikki

- 1 M. Oskari
- 2 T. Beata
- 3 K. Vellamo
- 4 T. Aira
- 5 P. Selma
- 6 L. Niilo

- 7 **S.** Agaton
- 8 M. Kyllikki
- 9 T. Anna
- 10 K. Juudith
- 11 T. Taneli
- 12 P. Tuovi
- 13 L. Lucia

- 14 **S.** Jouko
- 15 M. Heimo

- 16 T. Adele
- 17 K. Raakel
- 18 T. Abraham, Aapo
- 19 P. Nikolai
- 20 L. Iisakki

- 21 **S.** Tuomas
- 22 M. Rafael
- 23 T. Israel, Isko
- 24 K. Aatami, Eeva
- 25 T. Joulupäivä
- 26 P. Tapani
- 27 L. Johannes

- 28 **S.** Lasten päivä
- 29 M. Rauha
- 30 T. Taavi
- 31 K. Sylvester

Yhdysvaltain sosialistipuolue

Sosialistipuolue Yhdysvalloissa, samoin kuin kaikissa maissa, on työtätekevän kansaluokan poliittinen puolue ja työskentelee poliittisen vallan — hallituskoneiston saattamiseksi työväestön käsiin.

Se poliittinen valtiorakenne tai koneisto, jonka valtaamiseksi sosialistipuolue työskentelee, on lyhykäisyydessään seuraava: Maassa on niinkutsuttu perustuslainen tasavalta. Perustuslaissa määrätään lainlaadinnallinen valta kongressille, jonka muodostaa senaatti ja edustajahuone; toimeenpaneva valta on presidentillä, joka valitaan epäsuoralla kansanäänestyksellä neljäksi vuodeksi kerrallaan; oikeudellinen valta on ylioikeudella, jonka tuomarit presidentti nimittää elinijäksi. Tämä kolmiyhteys teoreettisesti kontrolloeraa maan kaikkia yhteiskunnallisia voimia. Tämän parlamenttaarisen vallan saatuaan voipi työväestö kontrolloerata juriittisen vallan, militaarisen vallan, teollisen elämän, tuotannon ja jaon, opetuslaitokset, y. m.

Senaatin muodostaa kaksi jäsentä jokaisesta valtiosta. Jäsenet valitaan kansanäänestyksellä kuudeksi vuodeksi kerrallaan.

Edustajahuoneen muodostaa 433 jäsentä, jotka valitaan kansanäänestyksellä äänestyspiirittain. Kongressionaalivaalipiiri muodostuu 210,415 asukkaasta. Jokaisesta piiristä valitaan yksi kongressimies kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Valtioitten hallinto on toisinto kansallisesta hallintokoneistosta. Se jakautuu samalla tavalla kolmeen osastoon: lainlaadinnalliseen, toimeenpanevaan ja oikeudelliseen. Kaikki valtioitten virkailijat valitaan kansanäänestyksellä.

Sosialistipuolueen historia.

Yhdysvaltain sosialistipuolue on ollut olemassa vuodesta 1900. Sitä ennen on useampia järjestöjä kylläkin

ollut olemassa, jotka voidaan nimittää sosialistiksi järjestöiksi. Sosialistipuolue on sulattanut itseensä nuo entiset järjestöt melkein kokonaan.

V. 1878 perustettiin Socialist Labor Party, joka vieläkin on toiminnassa, joskin sen toiminnasta ei paljoakaan kuulu. Social Democratic Party perustettiin v. 1897, jota ei enää ole olemassa.

Puolueen rakenne.

Sosialistipuolue muodostuu kaikista liittovaltioiden valtiojärjestöistä. Valtiojärjestöt muodostuvat kauntijärjestöistä järjestyneillä seuduilla, kaupunkijärjestöistä ja viimeksi osastoista kaupungeissa, kauppaloissa ja kylissä. Heikommin järjestyneillä seuduilla ovat osastot suorastaan kosketuksessa valtioviraston kanssa, mutta seuduilla, joissa on keskus- ja kauntijärjestöt toiminnassa, tapahtuu osastojen toiminta niiden kautta.

Myöskin kuuluu sosialistipuolueeseen 15 kielijärjestöä erityisenä alajärjestönä. Niistä 11 on kansallisvirastossa oma kielenkääntösihteerinsä ja toimistonsa.

Sosialistipuolue eroaa muista Amerikan poliittisista puolueista siinä, että sillä on jäsenverojärjestelmä. Jokainen jäsen maksaa kuukausittain jäsenmaksua jäsenten keskuudessa sovitun summan. Nykyinen jäsenmäärä puolueessa on 90,000 paikkeilla.

Puolueen hallinto.

Puolueen hallinnon muodostaa kansallistoimeenpaneva komitea, kansalliskonventioni ja jäsenten yleisäänestys.

Kansallistoimeenpaneva komitea muodostuu viidestä jäsenestä, jotka valitaan piirin jäsenten yleisäänestyksellä, kolme jäsentä kustakin viidestä piiristä. Piirit muodostuvat seuraavista valtioista:

Piiri No 1. Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island, Connecticut, New York.

Piiri No. 2. New Jersey, Pennsylvania, Delaware, District of Columbia, Maryland, West Virginia, Ohio, Indiana.

Piiri No 3. Illinois, Wisconsin, Michigan, Minnesota, Iowa, Missouri.

Piiri No 4. Virginia, North Carolina, South Carolina, Georgia, Florida, Alabama, Mississippi, Louisiana, Tennessee, Kentucky, Oklahoma, Texas, Arkansas.

Piiri No 5. Kansas, Nebraska, South Dakota, North Dakota, Montana, Idaho, Washington, Oregon, California, Nevada, Utah, Wyoming, Colorado, New Mexico, Arizona, Alaska.

Toimeenpanevan komitean jäsenet valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja voidaan heidät erottaa toimestaan milloin hyvänsä jäsenten yleisäänestyksellä. Toimeenpaneva komitea valitsee kansallissihteerin ja on hän täydellisesti toimeenpanevan komitean määräysten alainen. Hänet voidaan erottaa milloin hyvänsä toimeenpanevan komitean päätöksellä ja puolueen yleisäänestyksellä.

Korkein määräämisvalta puolueessa on jäsenten yleisäänestyksellä. Kaikki ohjelmat, perustuslakimuutokset ja lisäykset ja muut tärkeät päätökset on alistettava jäsenten yleisäänestyksellä päätettäväksi. Osastoilla on oikeus tehdä yleisäänestusehdotuksia ja jos ehdotusta kannattaa viisi prosenttia koko puolueen jäsenistöstä, tai kahdeksan prosenttia perustuslakia koskevissa ehdotuksissa, niin alistetaan ehdotus yleisäänestykselle.

Valtiojärjestöillä on sisäinen autonomia kaikissa sellaisissa asioissa jotka eivät ole ristiriidassa kansallisperustuslain kanssa. Valtiojärjestöjen hallinto on melkein jokaisessa tapauksessa toisinto kansallisesta puoluehallinnosta. Sama pitää paikkansa kauntijärjestöihin nähden.

Vieraskieliset järjestöt.

Kuten jo mainittu, kuuluu sosialistipuolueeseen erityisinä alajärjestöinä seuraavat vieraskieliset järjestöt, joilla on oma sisäinen autonomia:

	Perustettu	Jäsenmäärä
Suomalainen	1907	11,187
Saksalainen	1913	5,150
Juutalainen	1913	3,214
Liettualainen	1915	2,262
Etelä-Slaavilainen	1911	2,604
Lätiläinen	1916	900
Unkarilainen	1912	1,037
Böömiläinen	1912	1,421
Slovaakkien	1913	867
Italialainen	1911	800
Scandinavialainen	1911	1,404

Yht. 30,846

Seuraavat kielijärjestöt kuuluvat sosialistipuolueeseen, mutta heillä ei ole vielä erityistä virastoa puolueen päämajassa:

Venäläinen	1,150
Ukrainalainen	1,200
Puolalainen	817
Violainen	334

Yht. 3,501

Vieraskielisissä järjestöissä on yhteensä jäseniä 34,347 eli noin 42 prosenttia koko puolueen jäsenmäärästä.

Puolueen kasvu.

Sosialistipuolueen jäsenmäärä vuosi vuodelta ilmenee seuraavasta taulusta:

Vuosi	Jäsenmäärä
1903	15,975
1904	20,763
1905	23,327
1906	26,784
1907	29,270
1908	41,751
1909	41,479
1910	58,011
1911	84,716
1912	113,371
1913	95,401
1914	93,579
1915 ..	79,374
1916	83,284
1917	80,694
1918 (6 kk.)	82,932

Puolueen perustamisen alkuvuosilta ei ole varmoja tilastoja jäsenmäärästä.

Äänimäärä

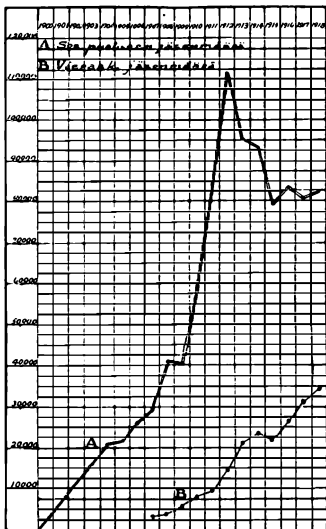
Vuosi	Äänimäärä	Koko äänim.	Pros.
1900	87,814	13,964,518	0.6
1904	402,283	13,523,519	2.9
1908	420,713	14,887,133	2.9
1912	897,011	15,031,169	5.9
1916	590,294	18,513,710	3.2

Vuoden 1916 äänimäärä aleni huomattavasti, tarkemmin sanoen 306,717 ääntä vähemmän kuin vuonna 1912. Nämä numerot osottavat presidentin ehdokkaalle annettua äänimäärää, jota voidaan pitää kaikista varmimpana osoituksena puolueen äänestysvoimasta. On tärkeätä muistaa että vuoden 1916 vaaleissa demokraattipuolue ratsasti rauhalla ja maa oli sotaan syöksymäisillään. Moni sellainen äänestäjä joka ennen oli äänestänyt sosialistipuolueen tiketillä, äänesti demokraattipuoluetta siinä toivossa että ne pitävät maan pois sodasta.

Puolueen äänestysvoima valtioittain

Valtio	1912	1916	Valtio	1912	1916
Oklahoma	16.4	15.6	Conneticut	5.3	2.4
Nevada	16.4	13.1	West Virginia	5.1	2.1
Montana	13.6	5.4	Missouri	4.8	,
Washington	12.4	5.9	Michigan	4.7	2.5
California	11.8	4.3	Nebraska	4.7	2.5
Idaho	11.2	6.0	New York	4.7	2.6
Oregon	9.8	3.7	South Dakota	4.1	2.9
Florida	9.3	6.6	New Jersey	3.7	2.1
Arizona	9.1	5.5	Iowa	3.4	2.1
Ohio	8.9	3.4	Kentucky	3.4	0.9
Wisconsin	8.4	6.2	Mississippi	3.2	1.7
Texas	8.2	5.1	Alabama	2.6	1.5
Minnesota	8.2	4.8	Massachusets	2.6	2.1
Utah	8.0	3.1	Rhode Island	2.6	2.2
No. Dakota	7.9	4.9	N. Hampshire	2.2	1.5
Illinois	7.1	2.8	Maine	1.9	1.6
Lousiana	6.7	0.2	Y. land	1.7	1.0
Arkansas	6.6	4.2	Tennessee	1.4	0.9
Pennsylvania	6.6	3.3	Vermont	1.4	1.2
Wyoming	6.5	2.6	Delaware	1.1	0.9
Colorado	6.2	3.4	Georgia	0.8	0.6
Indiana	5.6	3.4	Virginia	0.6	0.7
Kansas	5.6	3.9	South Carolina	0.3	0.2
New Mexico	5.6	3.0	North Carolina	.05	.15

Edellä oleva taulukko antaa paljon ajattelun aihetta. Siitä näkyy, että sosialistipuolueen varsinainen voima ei vielä ole suurissa teollisuuskeskuksissa. Prosenttimäärä on hyvin pieni sellaisissa valtioissa, joissa on suuria tehdasteollisuuksia. Suurin voima näkyy olevan sellaisissa valtioissa, joissa on kaivosteollisuus ja vuokraviljely yleisenä, kuten Oklahoma, Nevada, Montana, Washing-

ton, California, j. n. e. Vertailemalla v. 1912 ja 1916 prosenttimäärää toisiinsa, on Oklahoma ensimmäisenä ja Nevada toisena molempina vuosina. Muissa valtioissa on suhde muuttunut. Virginia on ainoa valtio jossa prosenttimäärä on kohonnut viimeisissä presidentinvaaleissa.

Mutta edelleen tarkastelemalla ja vertailemalla prosenttimäärää toisiinsa, selvenee meille, että teollisuusvaltioissa, kuten esimerkiksi Massachusettsin ja Rhode Islandin valtioissa, on äänimäärä pysyväisempää; siellä on äänimäärä laskenut kaikista vähimmän. Tästä voipi vetää senkinlaisen johtopäätöksen, että tehdasteollisuusvaltioissa on sosialistipuolueen äänestäjät luokkatietoisempää.

Agitatsionityö.

Sosialistipuolueen agitatsionityö on etupäässä valtiojärjestöjen tehtävänä. Kansallisarjastöllä ei ole ollut liikkeellä luennoitsijoita, eikä puhujia, joitakin harvoja tapauksia lukuunottamatta, sitten vuoden 1913, jolloin kansallinen luentotoimisto lopetettiin. Jokainen valtio nyt huolehtii sosialistisesta agitatsionityöstä parhaansa mukaan, puhujien, luennoitsijoiden ja kirjallisuuden kautta. Voimaperäisin agitatsionityö tapahtuu aina vaalivuosina. Vieraskieliset järjestöt huolehtivat agitatsionityöstä oman järjestönsä ja oman kansallisuutensa keskuudessa.

Kansallisvirasto ylläpitää kirjallisuusosastoa, jonka toimesta levitetään ja kustannetaan sosialistista agitatsionikirjallisuutta suuressa määrässä. Muunmuassa julkaisee kansallisvirasto sarjalehtisiä kuukausittain, joita levenee yli maan suurissa määrissä.

Sosialistisia oppikouluja

Sosialistinen opetustyö Yhdysvalloissa on vielä nuorta. Kasvatustyö on käynyt vaan tavallisen agitatsionityön muodossa. Sosialististen periaatteitten syvempään tutkimiseen ei ollut tilaisuutta ennenkuin vasta vuonna 1906, jolloin perustettiin New Yorkiin Rand'in yhteiskuntatieteitten koulu. Tämä koulu kehittyi nopeasti ja on siellä moni agitaattori saanut täydentää tietovarastoaan. V. 1913 perustettiin kouluun kirjeenvaihtokoulu, jonka kautta yli viisi tuhatta henkilöä on tutkinut sosialismin perusoppeja ja yhteiskuntatiedettä.

Tämä oppilaitos on hyvin tarpeellinen Yhdysvaltain sosialistiselle liikkeelle ja sen voimakas, terveellinen vaikutus alkaa tuntua jo maan kaikilla kulmilla.

Toinenkin sosialistinen oppilaitos, The Peoples College on perustettu noin puolikymmentä vuotta sitten Fort Scottiin Kansasin valtioon. Tiedonantojen mukaan tämäkin oppilaitos edistyy nopeasti ja siellä opetetaan muunmuassa lakia kirjeenvaihdon avulla.

Sosialistiset sunnuntaikoulut.

Sosialistiset sunnuntaikoulut alkavat saada enemmän huomiota toveripiireissä. Aletaan käsittää, että sosialistinen kasvatus on alettava jo lapsena. Siksipä onkin jo monilla paikkakunnilla perustettu sosialistisia sunnuntaikouluja, joissa helppotajuisessa muodossa selitetään lapsille sosialistisia oppeja. Opetustyö on kumminkin vielä aivan näihin asti ollut heikkoa, johtuen etupäässä siitä syystä, että ei ole ollut mitään keskusjärjestöä huolehtimassa siitä. Koulut ja opettajat ovat itse valmistelleet läksyjä ja ne kaikisti eivät ole sattuneet oikein paikalleen. Parhaiten onnistunutta sunnuntaikoulua on kauan aikaa pidetty Rochesterissa N. Y. professori K. B. Sheddin toimesta. Myöskin San Franciscossa, Cal., on ollut toiminnassa hyvin järjestetty sunnuntaikoulu.

Nyt on puolueen kansallistoimeenpaneva komitea ottanut lasten opetuksen tarkemman huomion alaiseksi ja puolueen päämajan taholta valmistetaan läksyjä ja oppikirjoja sosialistisia oppikouluja varten, ei ainoastaan oppilaille, vaan myöskin opettajille. Opettajatkin tarvitsevat neuvoja.

Sosialistinen nuorisoliitto

perustettiin kansallisviraston yhteyteen erityiseksi alajärjestöksi v. 1913. Tähän liittoon otetaan jäseneksi nuorukaisia 15 ikäv. 30 asti. Liiton jäsenmäärä nykyisin on yli seitsemän tuhannen ja on sillä noin 150 osastoa ympäriin. Liiton jäsenet ovat ottaneet sosialistiseen työhön osaa innokkaasti ja tehneet arvokkaita palveluksia kansallispuolueelle monessa suhteessa.

Liiton osastot ovat seuraelämäkeskuksia kaikkialla missä vaan on voimakkaammat osastot. Tässä suhteessa nuorukaiset ovat edellä emäpuoluetta. Heillä on omat

voimisteluseuransa, soittokuntansa, näytelmäseuransa, kirjallisuusklubinsa, y. m., joita on ainoastaan harvoilla amerikalaisilla osastoilla. Nuorisoliiton edustajat keskusteluteoissa, y. m. puolutoimissa ovat osottautuneet innokkaiksi ja toimintakykyisiksi.

Opistojenvälinen sosialistiseura.

Opistojenvälinen sosialistiseura — Intercollegiate Socialist Society — perustettiin New Yorkissa v. 1905 tarkoituksella kiinnittää opiskelevan nuorison huomiota sosialismiin. Seura on vaan sosialismin opiskelua, eikä mitään poliittista propagandaa varten. Sen toimesta tehdään sosialistista kasvatustyötä yliopistoissa ja muissa oppilaitoksissa sosialististen luentojen, keskusteluseurojen ja sosialistisen kirjallisuuden kautta. V. 1916 oli seuralla jo osastoja 70 oppilaitoksessa ja 17 kaupungissa oli entisten yliopistosivistyksen saaneitten osastoja.

Seura ulosantaa kuukausijulkaisua, jossa käsitellään yhteiskunnallisia kysymyksiä sosialistiselta näkökannalta.

Kristillis-sosialistien toverikunta.

Uskonnolliset sosialistit ovat perustaneet seuroja keskuuteensa jo niin varhain kun v. 1880, mutta nämä seurat eivät olleet niinkutsuttuja marxilaisia sosialistiosastoja, eivätkä ne olleet yhteydessä minkään politillisen liikkeen kanssa. Sosialistipuolueen perustamisesta alkaen on Kristillis-sosialistien toverikunta — Christian Socialist Fellowship — ollut puolueen mukana. Tämä toverikunta ei kannata mitään erikoista sosialismia tai kristillisyyttä, vaan näitten molempien sovelluttamista yhteiskuntaelämään.

Socialist Labor Party.

Tämä selostus Yhdysvaltain sosialistipuolueesta ei olisi täydellinen jos tässä ei mainittaisi samalla toisestakin politillisesta järjestöstä, joka kulkee sosialistipuolueen nimellä, nim. Socialist Labor Party — Sosialistinen työväen puolue. Se perustettiin, kuten jo on mainittu vuonna 1874 saksalaisten politillisten pakolaisten ja valankumouksellisten amerikalaisen työläisten toimesta. Mutta tämän puolueen olemassaolo on ollut yhtämittaista

taistelua. Koskaan se ei ole ollut minään määrävänä tekijänä. Sen äänimäärä on säännöllisesti pienentynyt; jäsenmäärä samoin. V. 1898 nousi sen äänimäärä 82,204, mutta siitä se on säännöllisesti laskenut, kunnes se vuonna 1916 oli enää 14,398. Sen jäsenmäärä oli v. 1916 noin 2000. Osastoja oli noin 250 paikkeille.

Ero tämän ja sosialistipuolueen välillä.

Sosialistipuolueen ja Sosialistisen työväen puolueen välillä on kolme kaikista huomattavinta eroavaisuutta: Sanomalehdistö, suhtaantuminen taloudellisiin järjestöihin ja eroavaisuus hallintovallassa keskusjärjestön ja osastojen välillä.

Sosialistinen työväenpuolue julkaisee sanomalehteä, "The People" jota jokaisen jäsenen on levitettävä ja kannatettava. Sosialistipuolue on vasta v. 1914 perustanut virallisen puoluelehden, "American Socialist", joka viranomaisten taholta lakkautettiin v. 1917.

Sosialistinen työväenpuolue tuomitsee ammattiuonismia ja puolueettomuuden taloudellisiin järjestöihin nähden ja kehottaa jäseniään liittymään teollisuusunioniin. Sosialistipuolue kannattaa ja hyväksyy teollisuusunionismia periaatteet — Indianapolisin konventionissa v. 1912, — mutta se ei silti ole asettunut erikoisemmin kannattamaan kumpaakaan nykyään kilpailevaa taloudellista järjestöä. Sosialistipuolue käsittää, että sen tehtävänä työläisten poliittisena järjestönä ei ole määritellä mihinkään taloudelliseen järjestöön työläisten olisi liityttävä, vaan sen sijaan sen tehtävänä on sosialistisen kasvatustyön tekeminen työläisten keskuudessa ja ennemmin tai myöhemmin ilmenee luokkatietoiselle työväestölle oikea taloudellinenkin toimintamuoto.

Sosialistipuolue myöntää valtiojärjestöille sisäisen autonomian, jota rajoittaa ainoastaan kansallisperuslaki. Sosialistinen työväenpuolue sen sijaan antaa kaiken vallan toimeenpanevalle komitealle ja kaiken vallan jäsenen yli osastoille.

Muita pienempiä eroavaisuuksia on vielä olemassa, ei niinkään suuria periaatteellisia kuin menettelytaperoavaisuuksia. V. 1916 valittiin molemmista puolueista komitea suunnittelemaan näitten puoluelten yhtymistä.

Komitea valmisti pohjan yhtymiselle, mutta sen pitämälle ei asiassa ole vielä päästy.

Loppukatsaus.

Sosialistisen liikkeen tulevaisuus Yhdysvalloissa on lupaava. Kapitalistinen kehitys on täällä kehittynyt huippuunsa. Tuotanto on sosialiseerautunut, mutta omistus on vielä yksilöllisellä pohjalla. Se on keskittynyt trustien käsiin. Ne säälimättä riistävät kansaa ja tällä alati lisääntyvällä riistollaan keskittävät oloja ratkaisevaa tilannetta kohti. Riistoa torjumaan syntyy työväen luokan joukkoihminen.

Sosialistiset opit ovat osoittautuneet tehokkaiksi kaikissa maissa. Nykyisen maailman kriisin aikana on hallitusten täytynyt ottaa yhteiskunnan haltuun kaikki tärkeimmät tuotannon ja jaon välineet, aivan kuten sosialistit ovat selittäneet. Aletaan nyt jo keskustella mikä on kansalle kokonaisuudessaan edullista, eikä kuten ennen, kun yksilöjen ja ryhmien etu oli aina kysymyksessä. On syytä epäillä palautetaanko näitä tuotannon ja jaon välineitä enään koskaan yksityisten trustien käsiin.

Henry Askeli

Kehitys ja vallankumous

Ei ole kulunut vielä pitkää aikaa siitä, jolloin yleisesti pyrittiin selittämään yhteiskunnallisen vallankumouksen olevan enää pelkän menneisyyden asia. Tätä vakuutettiin vaikka kapitalismin kehitys oli jo nostanut selvästi näköpiiriin vastavaikutuksensa kautta sen kehityksen välttämättömän rajan. Ja osotukseksi, että niin todella oli asianlaita, löysimmekin pian itsemme maailmankriisin keskeltä. Ja sen paineessa alkoivat yhteiskuntajärjestelmän sisäiset ristiriitaisuudet laukeilla. Ja niin taas huomataan nopeassa vauhdissa oltaavan lähenevässä aikaa, jolloin yhteiskunnallinen vallankumous ei ole enää pelkkä teoreettinen asia, vaan silmien edessä oleva — ja jo osaksi tapahtumassa olevakin — kiertämätön prosessi.

Niin osotti kehityksen kulku niillekin, jotka sosialistiseen työväenliikkeeseenkin olivat tyrkyttäneet tuota yhteiskunnallisen vallankumouksen menneisyyteen kuulumaisuuden oppia, että he olivat masentavasti pettyneet.

Kapitalismilla oli kehityksensä alkukaudella tosiaankin paljon liikunta-alaa. Se näytti rajattomalta. Ja se näytti porvariston silmään myöskin "ikuiselta". Mutta samalla porvaristo unohti, että maa-aateliston silmään oli feodaalinen järjestelmä näyttänyt yhtä "ikuiselta". Ja vieläpä suuremmalla syyllä, voitaisiin sanoa, koska feodaalisen järjestelmän luonteenomainen piirre näytti olleen tuo kivettynyt paikallaan pysyminen, kun sitä vastoin kapitalismin aika on kiihkeän liikunnan ja vaihtelun aikaa.

Taipumus uskoa "ikuisiin muuttumattomuuksiin" silloin kun on luokkien valtasuhteista kysymys, on porvaristolla vain seuraus sen valtaan vakiintumisesta. Porvaristo unohti, sitä mukaa kuin se vakiintui valtasatulaan,

vallankumoukselliset aatteensa, joita se ennen vaali ja kehittelee. Ja mitä luokkataistelua ja yhteiskunnallista vallankumousta todistavaa se olikin valtaannousunsa ajalla edistänyt millä inhimillisen tiedon alalla tahansa, täytyi sen nyt ryhtyä jälleen niitä pois kirkemään. Mutta ei käynyt päinsä sille julistaa yksinkertaisesti kaikki sellainen edistyksellisyys mitättömäksi. Sellaista jyrkkää harppausta ei voitu tehdä.

Mutta löytyi kuitenkin välittävä, tasottava keino. Senhän tarjosi tieteellisyys itse. Sopi ryhtyä osottamaan ensin yhdessä kohdassa ja sitten toisessa, että ennen omaksuttu teoria, käsitys tai havainto ei pidäkään tarkalleen paikkaansa. Tämmöisessä tieteellisessä turnailussa käytettiin porvariston taholta esim. luonnontieteitä aseina yhteiskunnallisia pulmia selvitellessä. Niillä tuli tavaksi vastustaa m. m. yhteiskunnallisen vallankumouksen käsitystä.

Proletariaatin tehtäväksi oli nyt jäänyt pitää yllä edistyksen lippua, jonka porvaristo oli lokaan heittänyt. Sen osaksi tuli myöskin todellisten tietojen kehittäminen ja vaaliminen. Ja niihin kuului ennenkaikkea yhteiskunnallisen kehityksen ja historian tutkiminen. Porvariston oma historia, vieläpä sen ennemmin omat edistämät tutkimuksetkin, tarjosivat mainiota apua. Mutta se oli porvariston vallalle vahingollista. Ja siitä syystä ryhtyi se puolustamaan luokka-asemaansa vastoin historiallisia ja tieteellisiä tosiseikkojakin.

Tietysti selittää porvaristo hyväksyvänsä kehityksen ajatuksen yhteiskunnassakin. Mutta kehityshän onkin vallankumouksen vastakohta, huudahtaa porvari. Ja hän ottaa itselleen oikeuden selittää, että kehitys on asteettaista, vähitellen tapahtuvaa etenemistä, jota vastoin vallankumous on äkillinen muutos, harppaus.

Tämän tapaisen vastakkaisuuden keksimisellä arveli porvariston asianajajain joukko sivuuttavansa tuon harmilliselta tuntuvan asian.

Mutta vaarallista on omaksua itse kehityksen ajatustakaan yhteiskuntaan nähden — ja sen valtasuhteisiin nähden. Se johtaa vaaralliselle alalle.

Yhteiskunnan kehityksen ajatuksen myöntäminen johtaa sellaisen mahdollisuuden myöntämiseen, että saattaa tulla yhteiskunta, joka on perusteiltaan aivan toislainen kuin nykyinen kapitalistinen yhteiskunta. Saattaa

tulla yhteiskunta, jossa ei tuoteta tavaroita, vaan kulu- tusesineitä, tarve-esineitä. Ja tämä merkitsee sitä, että kapitalistiluokka on lakannut olemasta. Se on pyyhkäi- ty pois yhteiskunnan jäsenistön elämänvälineitä kahlit- semasta. Sen luokkavallan historiallinen loppu on tullut. Ja sehän se on todellisuudessa se vaarallinen asia. Itse vallankumous ei ole se, jota porvaristo pelkää, ellei se merkitseisi vallitsevan luokkavallan loppua. Porvariston luokkavallan päättyminen vain on se kammottava asia. Jos kuvittelisimme mahdolliseksi sellaisen asian, ja por- varisto olisi siitä täysin myöskin vakuutettu, että tul- koonpa minkälaisia väkivallan purkauksia tahansa — ja porvaristo selittääkin vallankumouksen oleelliseksi tun- nusmerkiksi vain sen — jättäisivät ne porvariston luok- kavallan paikoilleen, ei porvaristo koskaan välittäisi "yh- teiskunnallisen rauhan" nimessä saarnata yhteiskunnal- lista vallankumousta vastaan.

Vallankumouksen asettaminen vastakkain kehityksen kanssa on tökerö keksintö. Vallankumous on todellisu- dassa kehitykseen kuuluva prosessi. Sillä käsitetään ta- vallisesti kehityksen loppuprosessia, vanhan muodon tai järjestyksen, ulkokuoren kukistumista ja murtumista. Mutta kehityksestä erillään olevana, jopa sitte sen vasta- kohtana, ei sitä voi ajatella. Vallankumouksen syyt ke- hittyvät asteittain, mutta loppuprosessi muodostuu siksi, mitä tavallisesti käsitetään vallankumouksella. Ja yh- teiskunnallinen vallankumous merkitsee vallan siirty- mistä jollekin uudelle, nousevalle luokalle. Mutta se merkitsee myöskin samalla uuden yhteiskunnan synty- mistä. Sellainen ei voi tapahtua jonakin yht'äkkisenä harppauksena, vaan pitkäaikaisena kehityksen tuloksena. Vallansiirron lopullinen tapaus tai tapausten sarja muo- dostaa vallankumouksen.

Mutta jos vallankumous kuuluu erottamattomasti kehitykseen, eikö siis, oikeastaan, koko kehitys ole sa- maa kuin vallankumous ja vallankumous samaa kuin ke- hitys, laajemmassa merkityksessä? Näin kysytään. Ja samalla sovelletaankin tämä käsitys jo käytännölliseen politiikkaan. Selitetään, että uudistus on lopulta sama kuin vallankumous ja uudistusten harrastus vallanku- mouksellisuutta laajemmassa merkityksessä. Siitä huo- limatta kuitenkin erikoisena pyrkimyksenä tällöin on saarnata tätä oppia — vallankumouksellisuutta vastaan.

Uudistuksia julistaa porvaristokin harrastavansa varsinakin vaalien aikoina. Se selittää uusivansa yhtä ja toista kohtaa — mutta vallan haluaa se säilyttää vallassaolevalle luokalle aina.

Pelkkä uudistus ei kuitenkaan ratkaise erästä kysymystä, joka uuden yhteiskunnan tulemisen yhteydessä täytyy olla: Ja se on valtakysymys. Ja valta keskittyy luokkayhteiskunnassa valtiolliseen valtaan. Juuri tämän vallan omaamista yhteiskunnallisen ohjelmansa täyttämiseksi vallankumous nimenomaan koskeekin. Tähän valtaan suhtautumista koskee juuri se menetelmä, joka käsitetään vallankumouksellisuudeksi.

”Valta avustaa synnytyksessä jokaista vanhaa yhteiskuntaa, joka on raskaana ja synnyttää uuden”. Tätä Marxin lausetta on monasti kerrattu. Ja Marx tarkoittaa tällä kätilönä toimivalla vallalla ”valtiomahtia, yhteiskunnan keskitettyä ja järjestettyä voimaa,” kuten saman lauseen yhteydessä hän selittää. Niin tärkeä merkitys on valtiovallalla luokkayhteiskunnan kehityksessä, yhteiskunnan, jonka aikana se on syntynytkin. Eikä se ole tärkeä ainoastaan vallankumousprosessissa, mutta myöskin jo ennen tapahtuvain vallankumouksen syitten kehittämisessä.

Mutta valtiollisen vallan siirtäminen ei käy päinsä lopullisesti ja ehdottomasti joltakin luokalta toiselle asettaen tapahtuvain uudistusten avulla — ja vallassaolevan luokan avustamana vielä, päällepäätteeksi. Siitä ei kokemus, s. o. historia osota yhtään esimerkkiä.

Ja tätä seikkaa esillä oleva kysymys juuri koskeekin. Ja tässä suhteessa rientävät porvariston älyniekat teorioineen ja selityksineen esille. Tässä kohdassa asettavat ne luonnontieteelliset kehityshistoriansa vastakohtaksi vallankumouksäsitykselle. Luonto ei tee mitään harppauksia. Ei myöskään yhteiskunnan kehityksessä niitä voi olla.

Niin paljon kuin inhimillisen yhteiskunnan vertaileminen luonnonlakien alaisiin ilmiöihin saattaisi olla mielenkiintoista, on siitä kuitenkin luovuttava, jos mieli ymmärtää yhteiskuntaa. Sen ovat sosialistit sanoneet monasti. Inhimillisellä yhteiskunnalla on omat tekijänsä. Mutta koska porvariston asianajajat ovat vetäneet kysymyksen sille alalle ja koska eräältä puolelta katsoen sellaisellakin tutkimismenettelyllä on ansiota myöskin, sopii

siihenkin huomio kiinnittää. Sen voi tehdä siksikin, että voi osottaa porvariston asianajajain turvautumalla alalla löytyvän todellisuudessa sangen musertavia tosiasioita heitä vastaan.

Karl Kautsky kirjottaa tästä asiasta, huomattettuaan ensin edelläviitattusta yhteiskunnan ja luonnon asioiden samoina ilmiöinä pitämisen sopimattomuudesta, m. m. seuraavaa:

”Jos sittenkin tahdotaan niin tehdä, niin voimme vastata hyvin tunnetulla esimerkillä, joka kouraantuntuvasti todistaa, että luontokin tekee harppauksia; tarkoitan syntymis-tapausta. Syntyminen on harppaus. Sikiöstä, joka on osa äidin elimistöstä, saa osansa sen verenkiertokulusta ja ruokansa siitä kokonaan, eikä edes voi hengittää, tulee yhdellä iskulla itsenäinen ihmisolento, jolla on oma verenkiertonsa, joka hengittää ja huutaa, ottaa itse ravintonsa ja eristää sen suolistonsa kautta.

”Yhteys syntymistapauksen ja vallankumouksen välillä ei kuitenkaan ole huomattavissa ainoastaan tapahtuman harppaavassa luonteessa. Kun tarkastamme lähemmin, niin huomaamme, että tämä harppaava muutos syntymisessä rajottuu toimintaan. Elimistö kehittyy ainoastaan hitaasti ja vasta määrättyllä kehitysasteella on tämä harppaus mahdollinen, joka äkkiä muuttaa toimintatavan. — — —

”Samana näemme yhteiskunnassa. Täälläkin ovat vallankumoukset pitkällisen, vähittäin tapahtuvan kehityksen tuloksena. Täälläkin kehittyvät yhteiskunnalliset elimet hitaasti, ainoastaan niiden toiminta voi muuttua yhdellä iskulla, vallankumouksellisesti. Rautatieliikenne on kehittynyt ainoastaan hitaasti. Sensijaan voi yhdellä iskulla muuttaa kapitalistisesti toimivan ja harvojen kapitalistien rikastuttamista varten käytännössä olevan rautatien sosialistisesti toimivaksi ja pelkästään yleisetua palvelevaksi yritykseksi. Ja samoin kuin lapsen syntyessä koko sen toiminta tulee yhtäaikaan vallankumouksen alaiseksi — verenkierto, hengitys, ruuansulatus — täytyy rautatien kaikkien toimintamuotojen myös tulla yhdellä iskulla vallankumoukselliseksi, sillä ne ovat kaikki mitä läheisemmin toisistaan riippuvia. Tätä toimintaa ei voi vähitellen, asteettain, ottaa valtion huostaan, esim. ensin koneenkuljettajan ja lämmittäjän tehtävät, muutamia vuosia myöhemmin radanvartijain tehtävät ja

vielä muutamia vuosia myöhemmin kassanhoitajain ja kirjanpitäjain tehtävät j. n. e. Tämä on rautatiellä selvästi huomattavissa, mutta keskitetyn valtion ministeristön eri tehtävien asteettain tapahtuva sosialistinen valtaaminen on yhtä järjetöntä kuin se on rautatielläkin. Sekin on yhtenäinen organismi (elimistö), jonka orgaanien (elimien) täytyy toimia yhdessä; toisien tehtäviä ei voi muuttaa ilman että kaikkien toisten muuttuvat. Ajatus jonkin ministeristön yksityisten osastojen asteettaisesta valloittamisesta sosialidemokratian hyväksi (Revisionismi. — E. P.) ei ole vähemmän omituinen, kuin jos joku koettaisi jakaa synnytystoimituksen useampiin ehkä kuukausittain toisiaan seuraaviin synnytystoimituksiin, joista jokaisessa saatettaisiin erikoinen elin sikiön olotilasta itsenäisen lapsen olotilaan, ja lapsi sitten jätettäisiin äidin napasuoleen kunnes se olisi oppinut käymään ja puhumaan.”

Tästä näin pitkälle menevästä yhtäläisyydestä huolimatta ei meidän sovi vetää suoranaisia johtopäätöksiä, huomauttaa Kautsky sitte. Mutta osottaa se kuitenkin sitä, että porvariston vetoaminen luonnon kehityshistoriaan vastustaessaan vallankumousyritystä, epäonnistuu surkeasti.

Mutta ellei työväenluokka voi luonnon kehityshistoriasta löytää varmasti paikkansa pitävää osotusta vallankumouksesta, löytää se sen inhimillisen yhteiskunnan historiasta. Ja sen tutkiminen osottaa, ettei vallankumous tässä puheenaolevassa merkityksessä ole välttämättä seurannut kaikkia yhteiskunnallista kehitystä. Ennen luokkien ja valtiovallan ilmaantumista on jo ollut yhteiskunnallista kehitystä, eikä tällöin ole ollut olemassa vallankumousta. Eikä sitä ole ollut havaittavissa vielä pian senkään jälkeenkään, kun mainitut ilmiöt tulivat. Ja edelleen voimme sanoa, että luokkien ja valtion lakkaaminenkaan ei merkitse yhteiskunnallisen kehityksen päättymistä. Mutta se vallankumous, joka päättää luokkayhteiskunnan ajan historiassamme, on myöskin yhteiskunnallisten vallankumouksien sarjassa viimeinen. Mutta luokkayhteiskunnan kehitysvaiheisiin se kiertämättömästi kuuluu, se on luokkien kanssa ilmenevä ilmiö.

Se mikä vain vallankumoukseen nähden on merkillepantava, on se, että ne selvenevät varhaisemmista kapi-nakaaoksista ja käyvät aika-ajottaisiksi, selvemmiksi ja

yhä valtavammiksi sitä mukaa kuin luokkayhteiskunnan aika lähenee loppuaan. Ja valtion kehittyneisyys esiintyy tämän kehityksen mittapuuna. Nykyisen kehittyneen kapitalistisen yhteiskunnan aikana on valtiokin kehittynein. Se osoittaa vain sitä, että luokkavastakohdat ovat myöskin valtavimmat tällöin. Sillä valtio on syntynyt luokkavastakohtien mukana. Se, että luokkavastakohdat eivät alussa esiintyneet niin valtavina, johti siihen, ettei valtiokaan ollut niin kehittynyt.

Antonio Labriola sanoo valtion tehtävästä m. m. seuraavaa:

”Kirjotetun historian alusta lähtien on valtion valta lisääntynyt tai vähentynyt, mutta koskaan ei se ole lakanut olemasta koska, niin kauan kuin on ollut olemassa inhimillisessä yhteiskunnassa taloudellisesta eroavaisuudesta johtuvaa epätasaisuutta, on ollut syitä ylläpitää ja puolustaa väkivallan tai valloituksien kautta, orjuutta, monopoleja, tai sitte säilyttää yhden tuotantomuodon ylivaltaa ihmisen yliherruudella toisen ihmisen yli.”

Ja koska valtion tehtävä on sellainen, johtuu siitä myöskin se, että se täyttää sen luokan tahtoa, joka kulloinkin on vallassa. Se ei ole luokkasuhteitten yläpuolella, vaan niihin kuuluva. Engels lausuu tästä m. m. seuraavaa:

”Kun valtio on syntynyt luokkavastakohtien kurissapitämisen tarpeesta, ja kun se samalla on syntynyt keskellä näiden luokkien ristiriitaa, niin on se säännöllisesti mahtavimman, taloudellisesti vallitsevan luokan valtio, josta luokasta sen kautta tulee myös poliittisesti vallitseva luokka ja siten saapi uusia keinoja sorretun luokan painamiseksi ja riistämiseksi. Niinpä oli vanhan ajan valtio ennenkaikkea orjaisäntien valtio orjain kurissapitämiseksi, samoinkuin feodalivaltio aateliston välikappale maaorjain ja riippuvaisten talonpoikain kurissapitämiseksi ja nykyaikainen eduskunnallinen valtio kapitalin ase palkkatyön riistämistä varten. Poikkeuksina kuitenkin ilmestyy aikakausia, jolloin taistelevilla luokilla tasapaino on niin lähellä, että valtiovalta näennäisenä välittäjänä saapi hetkeksi jonkinlaisen itsenäisyyden kummankin suhteen.”

Mutta vaikka valtio onkin kehittynyt luokkayhteiskunnan vaiheitten mukaan, tokko sentään voidaan sanoa, että se oli laajuuteensa nähden nykyään kehitty-

neempi kuin ennen. Käsittihän esim. Rooma mahtavuu-
tensa aikana melkein koko tunnetun maailman.

Niinpä kyllä. Mutta siitä huolimatta on nykyaikai-
nen suurvalta kuitenkin paljon toisenlainen kuin vanha-
ja keskiajan suurvallat. Se on mahtavampi, keskitty-
neempi, sanalla sanoen: kehittyneempi. Sillä on halli-
tessaan käytettävänä yleisten teknillisen kehityksen
luomat etuisuudet. Ja tämä seikka se suuressa mää-
rässä onkin edistänyt sen keskittyneisyyttä, sen voima-
johtojen ja keinojen verkon tiheyttä.

Entiset suurvallat eivät olleet sellaisia. Niissä muo-
dostivat kunnat taloudellisen ja valtiollisen toiminnan
keskukset. Suurvallat olivat siten kirjavia kuntayhdis-
tymien kokoomuksia. Ja jokaisella sellaisella kunnalla
oli "oma taloudellinen kehityksensä, joka soveltuvi sen
erityisiin paikkakunnallisiin olosuhteisiin, sekä sen mukai-
sesti myöskin omat luokkataistelunsa." (Kautsky, Yhteis-
kunnallinen vallankumous.)

Tästä yleisestä kehittymättömyydestä johtuneesta eri
paikkakuntien eroavaisuudesta johtui myöskin se, että
orjien ja yleensä sorrettujen luokkien kapinoilta puut-
tui yhtenäisyys kaikissa suhteissa. Ne olivat vain suu-
rempia tai pienempiä eri aikoina ja eri alueilla purskah-
televia kapinoita. Ennenkuin luokkataistelu voi kehittyä
yhtenäiseksi laajemmilla alueilla ja yhtenäisiä selviä pää-
määriä omaavaksi, täytyy taloudellisen kehityksen olla
myöskin yhtenäistä eräässä suhteessa. Näinä aikoina ei
suinkaan puuttunut katkeria luokkataisteluita, kapinoita,
kansalaissotia ja mullistuksia, verisiä ja väkivaltaisia. Ja
nämä seikathan porvaristo julistaakin vallankumouksen
oleelliseksi ainoaksi tunnusmerkiksi. Mutta huolimatta
näistä rajuista kamppailuista, ei vanhalla eikä keskiajalla
tapahtunut sellaista, joka selväpiirteisenä ilmiönä olisi
merkinnyt vallankumousta ja sen kautta uutta yhteiskun-
taa.

Yhteiskunnallisen kehityksen mukaan muuttui ja ke-
hittyi myöskin vallankumous. Tämän kehityksen kulku
onkin tapahtunut niin, että entiset orjuutettujen luokkien
ilman yhtenäisyyttä olevat ja silloin tällöin siellä ja täällä
pienemmillä tai suuremmilla aloilla tapahtuvat kapinat
harvenevat ja muuttuvat selväpiirteisiksi vallankumouk-
siksi, mutta samalla myöskin laajemmiksi.

"Siirtymiskohdan antikisista ja keskiaikaisista kansa-

laissodista nykyaikaiseen vallankumoukseen, yhteiskunnalliseen vallankumoukseen, ... muodostaa uskonpuhdistus, joka on vielä puoleksi keskiaikainen ja jo puoleksi nykyaikainen. Korkeammalle kohoo jo englantilainen vallankumous puolivälissä 17 vuosisataa, kunnes vihdoin suuri ranskalainen vallankumous (1789) esittää meille klassillisen tyyppin yhteiskunnallisesta vallankumouksesta." (Kautsky, Yhteiskunnallinen vallankumous).

Vasta siis se vallankumous, joka merkitsi porvariston, kapitalistiluokan vallan syntymistä ja kapitalistisen yhteiskunnan tulemistä, muodostui selväpiirteiseksi ja laajaksi yhteiskunnalliseksi vallankumoukseksi valtiollisen vallankumouksen kautta. Sitä nimittää Kautsky sattuvasti yhteiskunnallisen vallankumouksen klassilliseksi tyyppiksi. Se ilmeni kapitalismin mukana.

Kapitalismi muodostaakin luokkayhteiskunnan historian viimeisen ja kehittyneimmän asteen. Kapitalismin suurvaltio on myöskin kehittynein valtio. Sen voimakkeudet ovat kehittyneimpiä. Sen rajoilla, kummassakin päässä olevat vallankumoukset ovat myöskin valtavampia ja selväpiirteisempiä. Mutta vielä laajemmaksi ja valtavammaksi muodostuu luonnollisesti toinen, viimeinen niistä, joka päättää kapitalistiluokan vallan ja merkitsee uutta yhteiskuntaa. Tällöin näet ovat ne luokkayhteiskunnan voimasuhteet jo niin selvenneet ja kasvaneet ja sen ohella myöskin nousevan luokan mieliin on syöpyntä syvä tietoisuus ja selvä päämäärä, että se voi tinkimättä suorittaa historiallisen tehtävänsä tässä suhteessa.

Näin luokkayhteiskunnan ja luokkavallan poistumisen ohella poistuvat myöskin yhteiskunnallisen vallankumouksen edellytykset, syyt. Ja niin päättyy historiamme luokkayhteiskunnan aika siihen valtakamppailuun, joka muodostaa yhteiskunnallisen vallankumouksen alalla päätteen. Yhteiskunnallinen vallankumous on kehittänyt luokkayhteiskunnan kehityksen mukana. Se on laajentunut ja selventynyt nousevassa asteikossa yhteiskunnallisen kehitysasteitten mukana. Sen mukaan viimeisin on valtavin.

Ei siis erehdyttävämpää käsitystä ole saattanut syntyä kuin oli se joitakin aikoja sitte vallalle pyrkivä käsityskanta, että yhteiskunnallinen vallankumous on enää vain muisto.

Mutta sosialistinen yhteiskunta ei voi kuitenkaan

muodostua kuin taikaiskulla, vallankumouksen avulla jonakin päivänä. On yhtä suuri erehdys olettaa myös niin. Taikka oikeammin on sanoa: kapitalismin jätteitä ei voida raivata niin pian pois vapaan sosialistisen yhteiskunnan tieltä. Ne ovat ensiksikin kapitalistisina kasvina jo melkoisen pitkän historiallisen kehityksen tuotteita ja luokkayhteiskunnan kasveina, on niillä juurensa kaukana menneisyydessä, niin kaukana kuin ulottuu luokkayhteiskuntakin. Sillä jokainen uusi luokkayhteiskunta on saanut jotakin perintönä edeltäjältään. Ja se jotakin yhteistä kaikille luokkayhteiskunnille. Näitten poisraivaaminen ei siis tapahdu sillä silmänräpäyksellä kuin työväenluokka on vallannut valtiovallan käsiinsä. Valtiollisen vallan valtaaminen on vain **keino ja edellytys työväenluokalle, mutta välttämätön edellytys.**

Ja niin tapahtuu, että vallankumouksen jälkeen, vallankumouksen, joka ei merkitse ainoastaan vanhan järjestelmän kukistumista, vaan myöskin uuden yhteiskunnan syntymistä, avautuuikin eteen niin valtava kehityksen tie, ettei meillä ole vielä sen suurenmoisuudesta muuta kuin joitakin aavistuksia.

E. P.

Jumalien syntyminen neitseestä "ilman miehen apua"

Jeesuksen "saastumaton sikiäminen" (conceptio immaculata) on vanhoista ajoista ollut kristinuskoon kuuluvana hurskaana käsityksenä, jota tosin itse kirkon keskuudessa on vakavasti epäilty ja jonka vasta v. 1854 paavi Pius IX julisti roomalaiskatoolisen kirkon varsinaiseksi uskonkappaleeksi. Useat keskiajan skolastisista jumaluusoppineista olivat tuota käsitystä vastustaneet. Tridentin piispaankokous (1545—1563), joka paavin neuvoston valvonnan alaisena asetteli lopulliseen muotoonsa enimmäkseen muut kirkon vielä häilyvistä opinkappaleista, selitti "siunatun ja puhtaan Neitsyt Marian, jumalan äidin, olleen vapaan perisyntisestä", mutta itse sikiämiskysymyksen se jätti paavin vast'edes ratkaistavaksi. Postinkulku oli nimittäin siihen aikaan yleensäkin hidasta, ja asian ollessa käsiteltävänä sattuivat Pohjois-Italian virrat tulvimaan, joka viivytti Roomasta odotettujen ohjeiden saapumista ("pyhän hengen vuodattamista", kuten eräs ranskal piispa leikillään sanoi). Paavit sittemmin ankaran rangaistuksen uhalla kielsivät julkisen keskustelun asiasta ja myöhemmin yksityisenkin, paitsi oppineitten kesken.

Kristinuskon ensimmäisillä vuosisadoilla oli Neitsyt Mariaa pidetty "kaikin puolin pyhänä", "joka suhteessa tahraamattomana", "iki-viattomana" ja "erikoisen pyhänä"; lunastettujen esi-äitinä häntä oli verrattu Eevaan "ennen syntiinlankeemusta" tahi maahan "ennenkuin se kirottiin". "Mitä jumalan äitiin tulee", lausuu kirkkoisä Augustinus, "niin hänen suhteensa ei voi olla kysymystä kukaan minkälaisesta synnistä; en tiedä ketään muuta kuin Marian, joka erinomaisesta armosta olisi voinut välttää kaikenlaatuisen synnin." Saastumattoman sikiämisen juhlaa oli kirkon keskuudessa samaten vietetty jo verraten varhaisista ajoista.

Näihin käsityksiin nojautuen paavi Pius IX (joka sitte v. 1870 julistautui "erehtymättömäksi") jouluk. 8 p. 1854 antamassaan "bullassa" julisti:

"Se opinkappale, että siunattu Neitsyt Maria, raskaaksi tulemisensa ensimmäisestä alusta asti, oli kaikkivaltiaan jumalan eriomaisimmasta armosta ja suosiosta Jeesuksen Kristuksen, ihmiskunnan lunastajan, ansion tähden säilynyt puhtaana kaikesta perisyntiin saastasta, on jumalan ilmottama oppi, ja siihen on siis kaikkien usko-vaisten vakaasti ja järkähtämättä uskominen."

Siihen siis, että Jeesus syntyi ilman miehen apua, ja että galilealainen puuseppä Josef kaiken aikaa oli naimisissa "koskemattoman neitseen" kanssa. Ja kymmenet, sadat miljoonat tämän verrattomasti suurimman kristillisen kirkkokunnan jäsenet tietysti empimättä siihen uskovat. Johdonmukaiselta tuntuisi uskoa, ettei Neitsyt Maria vielä nuorempienkaan lastensa (raamatunhan kertoo Jeesuksella olleen ainakin veljiä) sikiämisessä "miehestä mitään tiennyt", mutta kirkko oli jo varemmin julistanut vääräksi koko jutun hänen nuoremista lapsistaan, väittäen niitä hänen samannimisen sisarensa (!) lapsiksi.

Saastumattoman sikiämisen aate ei ole kristinuskon jumalaistaruston erikoisomaisuutta, vaan sellaisia

neitseellisiä jumalien äitejä on paljon muitakin.

Kaikissa Välimeren ympäristöllä asuneitten kansojen tärkeimmissä uskonnoissa tapaamme saman käsityksen.

Roomalaisten ja kreikkalaisten yhteisessä jumalaistarustossa oli ainakin kolme erityisesti "iki-neitseiksi" mainittua: Juno, Minerva ja Diana. Vaikka Juno olikin Jupiterin puoliso, käsitettiin häntä myös melkein kaikkien jumalien, toisinaan itse Jupiterinkin, äidiksi. Mutta aina hän itse kehui olevansa koskematon impi, ja sellaisena häntä palveltiin.

Minerva — itse ikuisen neitsyyden perikuva — oli sekä kreikkalaisen Aristoteleen että roomalaisen Ciceron selostuksen mukaan synnyttänyt Apollon. Isänä, tai oikeammin sanoen raiskaajana, oli sillä kertaa ollut maan sisäisen tulen jumala Vulkanus. Ateenan Akropolis kukkulalla oli temppele yhteisesti Minervalle ja Vulkanukselle, ja heille vietettiin yhteisiä juhlia.

Meren jumala Neptunus oli varsin ahkera raiskaaja, ja kerran joutui Minerva hänenkin uhrikseen. Siitä syntynyt poika Erikhtonius sitte tuli Ateenan kuninkaaksi ja rakennutti samalle Akropoliille Erekteumin tempelin, joka oli pyhitetty "neitseelliselle äidille" (metraparthenos) Minervalle eli Pallas Ateenalle, millä nimellä hänet Kreikassa tunnettiin.

Kun Minervalle sattui vielä muitakin samanlaisia vahinkoja, tuli hänestä varsinainen raiskattujen naisten jumalatar, jollaista niinä aikoina epäilemättä kipeästi tarvittiin, sillä naisten raiskaaminen lienee ollut muinaiskreikkalaisten heimojen keskuudessa yhtä tavallista kuin se on nykyisillakin raakalaisilla. Eräs Neptunuksen väkivallan uhriksi joutunut kuningatar rakennutti "viettelevälle" Minervalle tempelin, johon lähitiئون morsiamet hääpäivänään jättivät impeysaikaisen vyönsä.

Neitseys ja äiteys

ei muinaiskreikkalaisen katsantokannan mukaan ollut ensinkään yhteensoveltumatonta. Vasta myöhemmin syntyi ajatus siitä, että nainen voisi tulla äidiksi ilman miehen apua. Varhaisempina aikoina "neitseellisellä äidillä" ei tarkotettu sen kummempaa kuin että nainen oli joutunut äidiksi, olematta naimisissa. Niinpä eräässä Aiskyloksen näytelmässä Minerva lausuu: "Miehiä lemmin ma varsin, tok' avioliittoa en." Tästä käsityksestä johtuu kreikankielinen aviottoman pojan nimitys "parthenias", neitseestä syntynyt. Naista käsitettiin neitseeksi siihen asti, kunnes hän meni naimisiin, huolimatta siitä, oliko hänellä lapsia vai eikö.

Frygiassa Vähä-Aasiassa oli ammoisista ajoista palveltu "suurta jumalien äitiä", joka palvominen toisella vuosisadalla ennen meidän ajanlaskumme alkua oli levinnyt Italiaan ja liittynyt roomalaiseen jumaluustarustoon. Hän oli samanlainen neitsyt-äiti kuin Minervakin. Kristinuskosta takasin pakanuuteen palannut keisari Julianus kirjottaa hänestä: "Jumalien äiti on se jumalatar, joka synnyttää ja on likeisissä suhteissa suuren Jupiterin kanssa; hänpä tuon kaiken isän kanssa oliot laatii ja muovailee; tämä äiditon neitsyt on Jupiterin rinnalle asetettava, sillä hän se todella on kaikkien jumalien äiti." Itse asiassa oli Jupiterin asema häneen nähden yhtä nolo kuin Josefin suhde Mariaan.

Neitsyt-äitiyden aatteen selitetään olevan niiltä ajoilta, kun pariavio alkoi tulla käytäntöön ryhmä- tai heimoavion sijasta. Senaikaisen katsomuksen mukaan nainen, satunnaisista äityytymisistään huolimatta, pysyi neitseenä, niinkauan kuin hän ei ollut sidottu yksiavioisuuteen kenenkään erityisen miehen kanssa. Minerva ja "jumalien äiti", jotka kuuluvat vanhimpaan jumalapolveen, olivat kaiketi peräsin niiltä ajoilta, jolloin kreikkalaisten ja fryygialaisten aviolliset suhteet olivat samanlaiset kuin nykyisillä polyneesialaisilla.

Myöhemmin, kun "jumalien äiti" selventyi roomalaisten Junoksi, sai "neitseellisen äidin" käsite epäilemättä aivan uuden merkityksen. Niinpä Juno nimenomaan kerskaili synnyttäneensä Marsin ja Heben "kellekään miehelle alistumatta". Mahtava egyptiläinen jumalatar Isis panetti temppeleensä ylpeän kirjoituksen: "Minä olen Horus kuninkaan äiti, eikä kukaan ole huntuani nostanut."

Meidän suomalaisten Kalevala kertoo useammistakin "immistä", jotka tulivat raskaiksi kaikenlaisista muista syistä, vaan ei miehestä. Sellaisia olivat Ilmatar tai Luonnotar, Väinämöisen äiti, jonka tuulet ja meren aallot tuodittivat raskaaksi; samaten Marjatta, jolle syömänsä puolukka tuotti saman seurauksen.

Sargon, kaldealaisten vanhimpia kuninkaita, joka lienee elänyt noin 3800 vuotta ennen meidän ajanlaskumme alkua, on jättänyt jälkeensä savitaulun, jossa on luettavana: "Minä Sargon, mahtava kuningas, Akkadin kuningas. — Äitini sai minut ilman isäni apua."

Paikoin mentiin niinkin pitkälle, että "saastumaton sikiäminen" ulotettiin naaraspuolisiin eläimiinkin. Rhesuksen tammot, "jotka olivat valkoisemmat kuin lumi ja nopeammat kuin tuuli" teki mereltä tuleva länsituuli kantaviksi. Erikhthoniuksen tammoille teki pohjatuuli saman palveluksen. Kappadokiassa ja monella muulla seudulla oli samanlaisella ihmeellisellä tavalla hedelmöityviä tammoja.

Horapollonin vanhoissa egyptiläisten hieroglyyfiin selityksessä sanotaan, että korppikotka, jota käytetään "voiton" vertauskuvana, merkitsi myös "äitiä", koska muka "korppikotkissa ei ole uroksia, vaan naarakset hedelmöityvät asettamalla siitinelimensä pohjatuulelle alttiiksi."

Miehet ryhtyvät kilpailemaan.

Koska naiset rupesivat suurentelevaan sillä, että he eivät lasten synnyttämiseen tarvineet miesten apua, oli luonnollisesti miesten puolestaan saatava aikaan jälkeisiä omin neuvoin. Vastapainoksi Junon neitsytsynnytyksiin voivat miehet viitata siihen, että Minerva oli syntynyt täysvalmiina Jupiterin päästä.*) Kirkkoisä Augustinus, puhuessaan roomalaisten pakanallisista jumalista, nimittääkin Jupiteria "jumalien isäksi ja äidiksi". Eräistä hänen temppeleistään löydetyistä rahoista on Jupiterilla vanka parta ja uhkeat naisen rinnat.

Egyptiläinen jumala Num laski suustaan munan, josta syntyi tähtien luoja Phta. Kirkkoisä Klemens Aleksandrialainen kertoo, että hieroglyyfi-kirjotuksessa sontiainen merkitsee aurinkoa ja isää. "Sontiainen edustaa egyptiläisten mielestä yhdestä ainoasta eliöstä syntynyttä oliota, joka ei syntyäkseen ole tarvinnut naarasta. Siitänsä menettelee sontiainen seuraavalla tavalla. Ottaa kappaleen härän lantaa, josta se takajaloillaan pyörittää pienen pallon, jonka muotoinen mailma heidän käsityksensä mukaan on. Pallonsa se kätkee maahan 29 päiväksi, jolloin se sen kaivaa esiin ja vierittää veteen, missä siitä kömpii esiin uusi sontiainen. Sontiainen kuvaa isää, koska se on yksistään urospuolesta syntynyt; se kuvaa mailmaa, koska se pallo, jossa sikiö muodostuu, on mailman muotoinen, ja se kuvaa miestä, koska egyptiläisten luulon mukaan sontiaisissa ei ole naaraksia."

Eräs kreikkalainen jumalaistaru menee miltei siivotomuuksiin koettaessaan tulkita naisen ala-arvoista tehtävää niin miesten kuin jumalienkin sikiämisessä. Jupiter, Neptunus ja Merkurius olivat vierailleet kuningas Oenopionin, viinin jumalan Bakkuksen pojan luona, ja tahtoivat lähtiessään palkita häntä vieraanvaraisuudestaan. Pyysivät hänen sentähden ilmottamaan, mitä hän hartaimmasti toivoisi. Oenopion sanoi toivovansa poikaa itselleen. Silloin nuo kolme jumalaa ottivat heidän kestitsemistään varten teurastetun härän vuoden, laskivat vetensä siihen, kääräsivät myttyyn ja hautasivat maahan. Yhdeksän kuukauden kuluttua syntyi siitä Orion

*) Erään tarun mukaan Jupiter oli muuttanut Prometheuksen valmon kärkeksi ja näläissut sen suuhunsa. Silloin Prometheus laiki Jupiterilta kallon puhki, ja sieltä ponnahti ilmoille Minerva, kypäri päässä ja keihäs kädessä.

maanmainio metsästäjä, jonka Jupiter kuoleman jälestä asetti taivaalle loistavaksi tähtisikeröksi.

Tällaiset tarinat osottavat vanhoilla kansoilla olleen sangen epäselvät käsitykset sikiämis-ilmioistä. Mutta samalla ne viittaavat siihen, että on ollut aika, jolloin eri sukupuolien kesken on vallinnut kiista siitä kunniansta, kumpiko niistä on suvun jatkamiselle tärkeämpi. Ne siis ilmeisesti viittaavat äitivaltaisen perheen aikakauteen ja sitä seuraaviin murrrosaikoihin, joina miehet pyrkivät anastamaan hallintovallan niin omaisuuteen kuin itse naiseenkin nähden. Sitä tarkotusta varten he koettivat halventaa naisen tärkeätä tehtävää synnyttäjänä, kun taas naiset puolestaan tähän heidän oikeusasiansa ja arvoansa vastaan tähdättyyn hyökkäykseen vastasivat "saastumattoman sikiämisen" väitteellä.

Miesjumalat tekeytyivät naisiksi.

Miesjumalat eivät tyytyneet vain kieltämään jumalattariensa osallisuutta siittämisessä; he vielä ottivat heidän muotonsa, pukunsa, aseensa ja muut tunnusmerkinsä. Spartassa oli Apollo, jolla oli naisen vaatteet ja käsissä amatsoonien kaksiteräinen kirves. Jupiterin uhkeista naisrinnoista edellä jo mainittiin; toisissa muistorahoissa on hänellä vielä lisäksi naispuku liehuvine nauhoineen. Näissä kuvissa aina esiintyvä kotka, "Jupiterin lintu", on tarkoitettu lisäämään tämän valepuvun vaikutusta, äitiyden aatteen edustajana. Se on itse asiassa sama kuin Isis-äidin korppikotka, sillä molemmilla näillä, samaten kuin muillakin petolintulajeilla, naaraat ovat paljon voimakkaammat ja rohkeammat kuin urokset.

Tämän sukupuolivaihdoksen tarkotuksena oli karkottaa jumalattaret tempeleistään. Naisen valepuvussa miesjumalat ikäänkuin salakähmää hiipivät pyhättöihin, palveluttivat itseänsä niissä ja siten vihdoinkin saivat varsinaiset naisjumalat niistä syrjäytetyiksi. Herapolin temppelissä oli Junon kuvapatsaan rinnalla Jupiterin patsas, mutta Jupiterille osotettiin vähempää kunnioitusta; hänelle suoritettiin uhritoimitukset ääneti, ilman laulua ja huilunsoittoa, joita Junoa palvoessa käytettiin. Juhlakulkuissa kaduilla kannettiin Junon patsasta aina Jupiterin patsaan edellä. Pitemmälle oli jo ehtinyt Apollo Delfissä, jossa oleva temppeli alkuaan oli rakennettu maa-

emolle Demeterille ja hänen Themis ja Foibe nimisille tyttärilleen; opittuaan ennustustaidon, Apollo lähti Delphiin, tappoi siellä olevaa luolaa vartioivan käärmeen, otti Foibus-nimen ja sitten valtasi koko kreikkalaisen mailman kuuluisimman ennustuspaikan (oraakkelin).

Paul Lafarque (joka on tutkinut miesten taisteiaa äitivaltaisen perhejärjestelmän kukistamiseksi, voidakseen riistää naiselta omaisuuden hallinnon ja sen etuoikeutetun aseman mikä naisella alkuperäisessä perheyhteiskunnissa oli) huomauttaa että jumalat näissä taruissa on pantu vain tekemään samoja kepposia, joita miehet sinä aikana tekivät naisille. Villikansoilla tiedetään olleen ja vieläkin olevan omituisen "couvade" (hautomisen) nimellä tunnetun tavan: lapsen syntymisen aikoina, usein jo ennenkin, mies rupeaa lapsivuoteeseen, voiikkii ja teeskentelee aivan kuin hän se kärsisikin synnytystuskat. Eräissä heimoissa mies siten, erityisiä paastoamissääntöjä noudattaen, makailee kuukausimääriä, kun taas naisen heti synnytyksen jälestä täytyy nousta tavallisiin askareihinsa. Tämän ilveilyn tarkoituksena tietysti on anastaa naiselta omistusoikeus lapseen.

Naisjumalat vastasivat samalla mitalla.

Luonnollisesti koettivat naiset puolestaan vastata tällaisiin hyökkäyksiin heidän oikeuksiansa ja omaisuuksiansa vastaan. Ja esitaistelijoinaan hekin käyttivät jumalia.

Kypros saarella oli parrakkaan Venuksen kuvapatsas, jolle uhratessa miehet olivat naiseksi ja naiset miehiksi puettuina. Kirkkoisä Augustinus kertoo Roomassa olleen parrakkaan Fortunan (Onnettaren). Isis oli valinnut tunnusmerkeikseen korppikotkan ja kuoriaisen, osottaakseen olevansa kumpaakin sukupuolta, niinkuin noiden elukoidenkin siihen aikaan luultiin olevan. Orfeuksen lauluissa Minervaa ylistettiin "miehiseksi ja naiselliseksi" (arsen kai thely). Assyrialaisien Baal, jolle israelilaisetkin tämääntästä horjahtivat uhraamaan, oli samaten molempia sukupuolia; vanhan testamentin kirjojen kreikkalaisessa käännöksessä Baalia toisinaan sanotaan jumalaksi, toisinaan taas jumalattareksi.

Näin jumalat vihdoin muodostuivat kaksineuvoisiksi. Egyptiläisten Isis ja muut jumalattaret ovatkin usein ku-

vatut molemmilla sukupuolielimillä varustetuiksi, ja Kristuksen aikalainen Plinius selittää roomalaisten jumalien silloin vallitsevan käsityksen mukaan olleen kaksineuvoisia.

Eräässä kristikunnan vanhimmista kirkkovirsistä (Ptolemaisain piispan Synesiuksen sepittämässä) veisataan pyhästä hengestä:

”Isä olet sekä äiti,
Mies olet sekä vaimo.”

Elukat jumalien vertauskuvina.

Edellä mainitsimme, kuinka säälitellen kirkkoisä Klemens puhui egyptiläisten pyhistä kuoriaisista. Vielä ylenkatseellisemmin nimittää kirkon opettaja Eusebius egyptiläisten jumaluusoppia ”sontiaisviisaudeksi”. Mutta kuitenkin on Neitsyt Marian tarina vain kaikua ikivanhoista Niilin rantamilla vallinneista jumalaistaruista.

Egyptiläisten Osiris jumalaa edusti maanpäällä apis-härkä. Samoin kuin Osiris oli syntynyt äidistänsä ilman isän avutta, samoin täytyi hänen maallisen edustajansa olla syntynyt sonnilla käyttämättömästä hiehosta. Herodotoksen kertoman mukaan apiksen emo tuli kantavaksi auringon säteestä. Plutarkoksen mukaan kuun säteestä. Apis-härän taivaalliseen syntyperään viitataan hieroglyfeissä ehtimiseen; esim. eräässä Memfisistä löydetyistä sanotaan: ”Ole minulle armollinen, oi elävä Apis, sinä jolla ei isää ole.”

Samaten kuin Osiris, oli myös Jeesus syntynyt ”vaimosta” isän avutta. Osiris jumalaa edusti apis-härkä; Jeesuksen edustajana oli karitsa. Mutta usein näemme Osiriksenkin kuvissa oinaan pään. Tämä egyptiläisten Osiris oli Adonis ja Athis nimillä tullut Välimeren maitten kansainväliseksi jumalaksi. Juutalaisillekin hän oli Tamuzin eli Thamusin nimillä tunnettu, ja Jerusalemin tyttäret kokoontuivat vuosittain Jehovan temppeliin itkemään tuon auringonjumalan kuolemaa. (Hesekiel 8:14).

Syyrialaisilla oli Ma niminen jumalatar, jonka palvelus sittemmin leveni melkeinpä kaikkiin sinä aikana tunnetuihin maihin. Hän oli se ”suuri jumalien äiti”, josta edellä on mainittu. Hänen sanottiin syntyneen taivaasta pudonneesta munasta, jonka kyyhkynen hautoi. Niinä aikoina kun tämä jumalatar asui Frygian vuoristossa,

eleli paljo muitakin alkuperäisiä jumalattaria metsissä ja vuorilla, esim. Minerva. Ma merkitsee frygian kielellä sekä äitiä että emälammasta. Kyyhkysen esiintyminen kristillisessä jumaluustarustossa viittaa aasialaiseen alkuperään ja antaa kaikille kyyhkystaruille aasialaisen leiman. Varsinkin Etu-Aasiassa pidettiin kyyhkystä suuressa kunniaassa, se kun oli siellä palvellun Ishtar eli Astarte nimisen lemмен jumalattaren tunnuslintu ja läheisesti liittyi myös laajalti levinneeseen taruustoon Semiramis kuningattaresta.

Kristillinen tarusto pakanallista alkuperää.

Se uusi uskonto, josta kristinusko syntyi, muodostui kaikkien niiden eri kansojen jumalaistarustoista, joiden itsenäisyyden roomalainen maailmanvalta oli hävittänyt ja siten sekottanut kansallisuudet toinentoistensa asuma-alueille. Niinpä oli ensimmäisillä vuosisadoilla vaikeaa erottaa kristinuskkoa kaikennoisista toisista uskonlahkoista, joiden taruaineksia se oli omaksunut. Tästä kirjottaa esim. Rooman keisari Hadrianus eräälle maaherralleen: "Tuo Egypti, jota sinä minulle olet kehunut, näyttää mielestäni kevytmieliseltä ja epävakaiselta... Ne, jotka Serapista (kreikkalainen muunnos egyptiläisestä Osiris jumalasta) palvelevat, ovat kristityitä; ja kristityt piispat ovat hartaita Serapiksen palvojia... Egyptiin on saapunut eräs patriarkka, joka toisten tietojen mukaan on Serapiksen, toisten mukaan Kristuksen palvelija."

Eikä se ihme ollutkaan, jos siinä piispat ja patriarkatkin sekaantuivat. Sillä samaten kuin Jeesuksen, oli myös Osiriksen täytynyt kärsiä ja kuolla, päästäksensä osalliseksi äitinsä Isiksen kanssa siitä kunniaasta, että kuolevaiset heitä yhdessä palvelivat.

Saastumattoman sikiämisen oppi ei siis ole peräisin kristinuskon ensi ajoilta, vaan on vanhimpia jumalaistaruja mitä ollenkaan on olemassa. Se on, kuten edellä on viitattu, nähtävästi syntynyt jo äitivaltaisen perheen aikoina, tahi ainakin silloin kun miehet ryhtyivät äitivaltaisuuden perustuksia järkyttämään. Se heräsi uudelleen eloon sinä aikana, kun vanhan ajan yhteiskunta alkoi horjua, kun patriarkallinen (isävaltainen) perhemuoto luhistui, ja kun kreikkalais-latinalaisessa maailmassa nainen vapautui niistä avioliiton kahleista, jotka

häntä pitkät vuosisadat olivat painaneet. Silloin otettiin taas esille äitivaltaisuuden aikaiset uskonnot, joissa jumalattaret olivat voitolla jumalista; niitä oli vielä säilynyt Egyptissä ja Vähä-Aasiassa, ja ne alkoivat nyt uudelleen saada jalansijaa niissäkin kansoissa, joiden keskuudessa miesjumalat jo aikoja sitten olivat kukistaneet jumalattarien ylivallan. Silloin toteutui se kosto, jota Prometheus oli uhannut, että "Jupiterilta ryöstetään hänen valtikkansa ja kunniansa."

Tuo opinkappale ei parantanut kristittyjen naisten asemaa.

Naiset pian menettivät ne oikeutensa, joita he vastikään olivat ryhtyneet takasin vallottamaan. Kristinuskon tosin oli omaksunut neitsyt-äitiyden aatteen ja korottanut sen suureen kunniaan, joten sen olisi luultu tulevan hyvinkin tehokkaasti edistämään naisten vapautuspyrkimyksiä. Mutta, niinkuin Karl Kautsky "Kristinuskon Alkuperässään" ansiokkaalla tavalla selostaa, muovailtiin kristinuskon ennen pitkää aivan vastakkaiseksi alkuperäiselle luonteellensa. Se muodostettiin kaiken sorron tehokkaimmaksi välikappaleeksi.

Nyt ei enää kielletty naisen tärkeätä tehtävää lapsen synnyttäjänä, vaan sensijaan koetettiin riistää häneltä ihmisen olemus. Erään piispainkokouksen ratkaistavaksi tuli kysymys, eikö nainen sittenkin ollut vain ihmistä alhaisempi elukka, jolla ei ollut sielua. Ja ikivanhan naisvaltiuden synnyttämälle saastumattoman sikiämisen tarulle perustuvan kristillisen kirkon edustajat silloin ainoastaan yhden äänen enemmistöllä päättivät, että on naisella sentään sielu, niinkuin miehelläkin — vaikka naisen autuaaksi tulemisen laita on vähän niin ja näin. Sillä kysymyksellä jo Paavali vaivasi päätään, tullen vihdoin seuraavaan käsitykseen: "Ja ei Adam petetty, mutta vaimo petettiin, ja saattoi ylitsekäymisen. Mutta kuitenkin hän lasten synnyttämisen kautta autuaaksi tulee, jos hän pysyy uskossa ja rakkaudessa ja pyhyudessa siveyden kanssa."

Naimattomilla ja lapsettomassa avioliitossa olevilla-kaan siis ei olisi autuuden toivoa ensinkään, jos Paavalla olisi siihen asiaan mitään sanomista.

A. B. M.

Lahtarihallitus ja laillisuus

Kaksi pääsäveltä voimme selvästi erottaa siinä painetun ja puhutun sanan sekamelskassa, johon porvarien lehdet ja agentit ovat yrittäneet upottaa Suomen luokkasotaa koskevat tosiasiat: toinen on työväenluokkaan kohdistettu raivoisa parjaus, jolla työväestön kapinaanousu ja kaikki sen teot ja toimet, pyrkimykset ja suunnitelmat on tuomittu mitä hirveimmäksi laittomuudeksi; toinen taas keskeytymätön ylistyshymni lahtarihallitukselle sen ja sen kaikkien tekojen järkähtämättömästä laillisuudesta.

Kuitenkin on laillisuuteen vetoaminen itselleen lahtarihallitukselle ja sen ystäville mahdollisimman typerä tapa puolustella törkeitä tekojaan. Sillä huolimatta siitä, että lakien tarkoituksena luokkayhteiskunnassa yleensä on pitää laatijainsa riistäjien puolta, ei lakikirja kuitenkaan tässä tapauksessa lupaa lahtarihallituksen herroille muuta kuin kuritushuonetta ja kuolemantuomioita.

Vallankumoustopahtumien arvosteleminen lakikirjan pykälien perusteella on luonnollisesti järjetöntä. Mistään lakikirjasta emme löydä vastausta kysymykseen: mikä vallankumous on oikea ja mikä väärä? Lakikirjat eivät hyväksy edes teoriassa revolutsionia (vallankumousta), vaan ainoastaan evolutionsin (rauhallisen kehityksen) ja käytännössä sen kehityksen, ollakseen hyväksyttävää, tulee lisäksi vielä olla laadultaan sellaista, ettei se mitenkään uhkaa vallassaolijain etuja ja valta-asemaa.

Vallankumous on yhteiskunnallisten voimain välinen taistelu valta-asemasta, siis myöskin oikeudesta määrätä lakien sisältö. Lakikirja ei voi määrätä, mikä siinä taistelussa on oikein, mikä väärin, vaan voi päinvastoin tämän taistelun tulos määrätä, mikä lakikirjassa on oi-

kein ja mikä väärin. Taistelun itsensä ratkaisevat voimasuhteet ja lopullisen tuomion siitä lausuu historia.

Milloin porvaristo yrittää vallankumousliikettä lakipykälien perusteella arvostella, antaa se ensikädessä mustansilmän itselleen, sillä porvariston itsensä nousu yhteiskunnalliseen valta-asemaan, ei suinkaan ole tapahtunut laillisella tavalla, vaan aikansa lait maahan tallaten väkivallan ja vallankumousten avulla.

Vallankumouksella alkaa Yhdysvaltainkin itsenäinen historia. Laillisuuden kannalta katsoen, Yhdysvaltain itsenäisyyden julistuksen allekirjottaminen oli rikos. Tämän julistuksen allekirjottamispäivä on kuitenkin suurin kansallinen juhlapäivä Yhdysvalloissa ja kuluneen vuoden ajalla juhlittiin sitä Englannissakin. Historia kumoamattomalla tuomiollaan on julistanut oikeaksi teon, josta sen suorittajille lakien mukaan olisi seurannut rangaistus ankarinta laatua.

Milloin vallankumous on oikeutettu, siitä itsenäisyyden julistuksen allekirjottajat lausuvat käsityksensä kokemuksen osottavan, "että ihmiset mieluummin kärsivät, kun epäkohdat ovat siedettävissä, ennenkuin hankkivat itselleen oikeutta poistamalla muotoja, joihin ovat tottuneet. Mutta missä pitkä sarja vääryyksiä ja vallanansaituksia, yhä pyrkien samaan päämäärään, selvästi osoittaa pyrkimyksiä saattaa heidät ehdottoman mielivallan alaisiksi, siellä on heidän oikeutensa, heidän velvollisuutensa kukistaa sellainen hallitus ja asettaa uusia tulevan turvallisuutensa vartijoita."

Suomessa jos missään oli työväestöllä tuonkin määritelmän mukaan kyllin riittävät syyt joukkonousuunsa. Siihen vaati sitä jo asemansa puolustaminen, ja hyökkäykseenkin kapitalistiluokan kukistamiseksi sillä luonnollisesti oli ja on se historiallinen oikeus, joka työväenluokalle yhteiskuntamme tärkeimpänä ja tärkeämmäksi muodostuvana luokkana on kaikkialla, missä se on kyllin itsetietoinen, järjestynyt ja voimakas yhteiskunnallisten asiain hoidon omiin käsiinsä ottamaan.

Porvarien politiikka Suomessa oli ollut yhtämittaista vehkeilyä eduskunnassa hyväksytyjen, kansan elinkysymyksiä koskevien uudistusten kumoamiseksi tsaarivallan avulla. Kun sotatilanteen takia maassa alkoi syntyä elintarvepula, ei hallitus ryhtynyt alkeellisiinpiinkaan yrityksiin kansan enemmistöä uhkaavan nälänhädän torju-

miseksi. Päinvastoin se jätti koko maan tunnettomain sotarosvojen hillittömästi raa-lettavaksi. Nälänhädän uhatessa maata, salli se vapaasti yläluokkalaisten ja manttaaliporhoiden tehdä tilanteen kahta kamalammaksi, antamalla näiden kerätä kätköihinsä elintarvevarastoja vuosien varalle. Sen sijaan, että elintarpeiden jakoa olisi ruvettu kontrolloeraamaan edes vähänkään siihen tapaan kuin muissa maissa, sallittiin yläluokkalaisten varustautua mässäten elämään edelleen samalla kuin alaluokkalaisille painettiin reseptejä jäkälävellin valmistamista varten ja erikoisena armonosotuksena luvattiin ottaa vapaasti petäjänkuoria kruununmetsistä — armonosotus, jonka myöntämiseen mainitaan vaikuttaneen tuntuvasti sen seikan, että näin kuorituksi tulleet puut voidaan "laillisesta" syystä myydä tavallista halvemmalla hinnalla puutavarayhtiöille, joiden kanssa vaikuttavilla hallitusherroilla oli niin likeisiä suhteita kuin osakkeenomistajien ja yhtiön väliset suhteet tavallisesti ovat. Julkeuden huippuna oli vielä viljan salakuljetus maasta pois ja vaihtaminen aseisiin, joita salaa levitettiin kaikkialla perustettujen "palokuntien" keskuudessa yli maan. Kaikille alkoi selvitä, että porvariston tarkoituksena oli nälällä ja lyhyillä pakottaa työväestö luopumaan kaikesta sanavallasta maan asiain hoitoon nähden; riistää kerta kaikkiaan työväestöltä sen vuosien sitkeillä taisteluilla saavutetut tulokset ja syöstä se entistä kamalampaan orjuuteen. Vallankaappausvalmistelut kävivät niin julkeiksi, ettei enää ollut väärinkäsitysten mahdollisuutta. Samoihin aikoihin kun porvaristo epäonnistui yrityksessään saada eduskunnan vallan kaapatuksi kolmimiehiselle diktatoriolleen, samoihin aikoihin paljastui sen salahanke maan muodostamiseksi kuningaskunnaksi ja Saksan vasallivaltioksi tarkoituksella saada kukistuneen tsaarivallan tilalle uusi ja yhtä mahtava tuki porvarien luokkaetujen koskemattomuutta turvaamaan. Että tarkoitus oli juuri tämä, sen on nyt sisällissodan jälkeen m. m. yksi kuninkaanhankkijain pääpolitiikoitsijoista, tohtori Nevanlinna, avoimesti tunnustanut, kirjoittaen, että Suomen eduskunta kävi liiallisen kansanvaltaisuuksensa takia kelvottomaksi (porvareille) samalla kuin tsaarivalta Venäjällä kukistui — tsaarivalta, mikä Nevanlinnan lausunnon mukaan oli ollut "terveellisenä vastapainona" yleisellä äänioikeudella valitulle eduskunnalle ja korjannut sen te-

kemät "virheet" siten, että painoi eduskunnan laatimat, työväestön tilaa parantamaan tarkotetut lait roskakoriin. Ja niin valppaasti oli porvaristo pitänyt huolta tästä "vastapainostaan", että se, kun alkoi huomata tsaarin mahdin horjuvan, riensi etsimään toiselta taholta "vastapainoa", alkaen pokkuroida salaa toista itsevaltiasta ja hieroa kauppoja sen kanssa. kansan selän takana. Ja se onnistui. Toinen itsevaltiias lupasi antaa Suomen porvareille aseellista apua valtiopetoksen suorittamisessa ja palkkioksi vaati porvareilta maankavallusta, johon suostumisessa nämä eivät epäröineetkään. Tässä se on se "laillinen pohja", jolla seisten, saksalaisten pistimien turvin Suomen "laillinen hallitus" on hirmuvaltaansa harjottanut.

Jos lahtarihallitus työväestön verenvuodattamisella hekumoidessaan ei puhuisi mitään laillisuudesta, vaan verisestä luokkakostosta, niin olisi se vähemmän inhottava. Tämä lakiin ja laillisuuteen vetoaminen edustaa konnamaisuuden ja tekopyhyiden korkeimpia kehitysasteita.

Syytöksenä, jonka perusteella lahtarihallitus on verituomioitaan langettanut tiesi miten paljo, on m. m. ollut valtiopetos, niinkuin lahtarilehdissä on näkynyt. (Sivuumme tässä ne joukkotelotukset, joita ilman edes muodollista tutkintoa ja tuomioita on pitkin maata pannut toimeen kuka tahansa lahtarihallituksen upseerivahtakirjalla varustettu herrasnulkki).

Ei ainoastaan Suomessa, vaan vieläpä tässäkin maassa ilmestyvät lahtarilehdet ovat julistanéet lahtarihallituksen langettamat verituomiot ehdottomasti lailliseksi. Erittäin kuvaava tässä suhteessa oli eräs Päivälehdén viime heinäkuulla antama lausunto, jossa julistettiin Suomen lain mukaan lailliseksi nimenomaan sellainenkin mestaus, että tuomitulta k a u l a j a k ä s i k a t k a i s t a a n.

Sopinee panna merkille, että lehteä, joka Suomen lakien tuntemuksesta ja tulkinnasta antaa noin loistavan näytteen, kontroleeraa Amerikan suomalaisten porvarien keskuudessa etevimmäksi tunnustettu lakimies.

Totta on, että lahtarihallitus on menetellyt siten, kuin olisi sillä lain mukaan valta lisätä mestaukseenkin millaisia kidutuksia tahansa. Kuitenkaan ei Suomen laki tunne muuta kuin yksinkertaisen kuolemanrangaistuksen. Päivälehdén lailliseksi julistamasta käden katkaisemisesta

mestattavalta ei Suomen laki puhu mitään*) Rikoslain 2:ssa luvussa luetellaan rangaistuslajeina: kuolemanrangaistus, kuritushuone, vankeus ja sakko. Kovennetusta kuolemanrangaistuksesta ei puhuta mitään ja tuomioiden täytäntöönpanoa koskevan rikoslain osan ensi luvussa määritellään kuolemanrangaistuksen toimeenpanotapa niin tarkkaan, ettei siinä suhteessa jää mitään lain-
tulkinnan varaan.

Ja aivan yhtä vähän kuin S:n laki antaa tukea kovennetun kuolemanrangaistuksen käyttämiselle, yhtä vähän valtuuttaa se lahtarihallitusta tuomitsemaan valtiopetossyytöksistään työläisiä edes yksinkertaiseenkaan kuolemanrangaistukseen.

Tosin rikoslaissa säädetään valtiopetoksesta myöskin kuolemanrangaistus, mutta ainoastaan tarkoin määritellyssä valtiopetoksen lajissa, mikä määrittely sisältyy rikoslain 2:n luvun ensimmäiseen pykälään ja kuuluu seuraavasti:

”Joka, aikoen surmata Keisarin ja Suuriruhtinaan, ottaa hänet hengeltä, taikka sitä yrittää, tuomittakoon valtiopetoksesta kuolemanrangaistukseen.”

Mistään muusta valtiopetoksen muodosta ei Suomen lakien mukaan voida kuolemanrangaistukseen tuomita.

Ei tarvinne ryhtyä todistelemaan, että Suomen valankumouksellisista työläisistä kukaan ei ole ollut tilaisuudessa edes yrittää tehdä tekoa, johon mainittua lakipykälää voitaisiin sovellettaa.

Ja edelleen:

Jos valtiopetoksesta puhutaan, nousi Suomen työväestö taisteluun tehdäkseen turhaksi porvarien valtiopetokselliset salahankkeet, sen kuningassuunnitelmat, yleisen äänioikeuden riistosuunnitelmat ja suunnitelmat tehdä Suomesta saksalainen takamaa, ”Hinderland”, kuten saksalaiset näin valtakuntaansa liitettviä riistoalueita itse kutsuvat. Se, että työläiset taistelussaan valtiopet-

*) Kaulan ja käden katkaeminen kuului muinaisina aikoina käyttännönsä olleeseen kovennettuun kuolemanrangaistukseen, jonka mukaan mestaus tehtiin kamalammaksi kiduttamalla mestattavaa joko ennen mestausta tai mestauksen jälkeen. Ruotsin laki vuodelta 1734 mainitsee kovennettuna kuolemanrangaistuksena m. m. kaulan ja käden katkaemisen. Kovennetut kuolemanrangaistukset siivottiin kuitenkin Ruotainkin laeista pois toistattaen vuotta sitten. Huolimatta siitä millä kannalla muuten on itse kuolemanrangaistukseen nähden oltu, on kaikissa sivistysmaissa yksimielisesti ja ehdottomasti tuomittu kovennettu kuolemanrangaistus. Päivälehti lie-
nee ainoa, joka sitä tällä vuosisadalla on puolustanut. — K. A. S.

tureita vastaan hävisivät ja valtiopetturit pääsivät suunnitelmiaan toteuttamaan röyhkeimmässä muodossaan, se seikka ei kuitenkaan tee työläisistä valtiopettureita.

Valtiopetostuomioiden laillisuuteen nähden on siis selvää, että:

1) niistä langetetut kuolemantuomiot ovat kokonaan laittomat;

2) että tuomareina ovat istuneet ne, jotka todellisuudessa lakien mukaan itse ovat valtiopettureita; ja

3) että valtiopetoksesta on tuomittu niitä, jotka taisit elivät valtiopetoksen suorittamista vastaan.

Paitsi valtiopetoksesta, on syytöksenä vallankumouksellisia työläisiä vastaan esiintynyt myöskin "maanpetos". Senkin syytöksen perusteella on roiskittu "laillisia" kuolemantuomioita.

Miltei vielä ruokottomampaa ilveilyä kuin lakiin vetoaminen valtiopetosjutuissa, on sen tekeminen maanpetos-syytösten perusteella. Ei tarvitse muuta kuin silmäätä maanpetosta koskeviin Suomen rikoslain pykäliin huomatakseni heti, että lahtariherrat ovat syyllisiä niiden jokaisen rikkomiseen, kun taas toiselta puolen työläisillä ei ollut edes mahdollisuutta tehdä mitään, minkä kieroimmallakaan laintulkinnalla voisi saada näyttämään maanpetokselta.

Maanpetosta käsitellään rikoslain 12:ssa luvussa. Sen luvun ensi pykälä kuuluu:

"Suomen mies tai Venäjän valtakunnan alamainen, joka astuu sotajoukkoon, tietäen sen olevan vihollisen, taikka joka ei luovu sellaisesta sotajoukosta, rangaistakoon maanpetoksesta kuritushuoneella elinkaudeksi tai vähintään kuudeksi ja enintään kahdeksitoista vuodeksi."

Arvoisa jääkäriarmeija siis Suomen lakien mukaan olisi kuritushuoneeseen pistettävä, sen sijaan, että lahtarihallitus sille jakelee kunniamitalleja. Ja samoin lain mukaan olisi tehtävä niille lahtarihallituksen herroille, jotka jo tsaarihallituksen aikana alkoivat värvätä suomalaisia Saksan armeijaan. Nämä herrat eivät toimineet edes vallankumouksellisina, vaan ja ennenkaikkea juuri omaan laillisuus-selitystensä valossa he ovat tavallisia maanpettureita. Vielä Kerenskin hallituksen aikana nämä samat herrat eduskunnassa kynsin hampain tappelivat sen käsityksen puolesta, että Venäjän ja Suomen väliset suhteet määrittelevät lait on pyhänä pidettävä ja

että suuriruhtinaan valta on laillisesti siirtynyt Venäjän väliaikaiselle hallitukselle. He julistivat sosialistien vaatimuksen Suomen itsenäiseksi julistamisesta perustuslakien vastaiseksi. Niin äärettömän laillisia nämä herrat olivat! Vallankumoukseen ei ollut voinut heidän selityksensä mukaan järkyttää Suomen lakien pyhyttä. Ja samalla kuin he lakien pyhydestä pitivät eduskunnassa syvällisiä lainopillisia esitelmiä ja kirjottivat siitä lehdistössään lennokkaita kirjoituksia, samalla he olivat mitä vilkkaimmalla salaisella kanssakäymisellä sellaisen maan kanssa, joka lain mukaan oli vihollismaa ja valmistelivat tekoja, jotka laki tuntee ainoastaan maanpetoksen nimellä. Ja että herrat kaikessa järkähtämättömässä laillisuudessaan pitivät itsekkin virallisesti Saksaa vihollisena, siitä ei tarvita muita todistuksia kuin se, että he maanpetoksen avulla valtaan päästyään allekirjottivat Saksan kanssa "rauhansopimuksen". Siihenastinen toiminta Saksan kanssa, siis herrojen tämän oman virallisen tunnustuksen mukaan oli heidänkin mielestään ollut vihollisen kanssa vehkeilyä, josta lain mukaan pitäisi seurata pitempiä aikoja oleskelu kuritushuoneessa.

Professori Mikkola, yksi Svinhufvudin pääpureista on julaissut "Uudessa Suomettaressa" laajan kuvauksen siitä miten hän opasti saksalaisen sotalaivaston Suomen rannikolle. Laki, jonka pyhydestä tämäkin herra professori on niin suurta ääntä pitänyt, lausuu mielipiteensä herra professorin sankariteosta seuraavin sanoin:

"... joka ... palvelee vihollista oppaana tai vakoojana, taikka hankkii sille oppaan tai vakoojan, taikka auttaa, suojelee tai kätkee vihollisen vakoojaa; rangaistakoon maanpetoksesta kuolemanrangaistuksella taikka kuritushuoneella elinkaudeksi tai vähintään kuudeksi ja enintään kahdeksitoista vuodeksi." (Rikoslaki, 12 luku, pykälä 2, 4:s kohta).

Tälle professorille, jolle laki tarjoaa kuolemanrangaistuksen, on "laillinen" lahtarihallitus kuitenkin antanut kaikennäköisiä kunniamerkkejä ja palkinnoita.

Maanpetosta koskevassa Suomen rikoslain osassa ei ole ainoatakaan pykälää, jota herrat eivät olisi törkeimmällä tavalla rikkoneet, saaden rikoksesta, ei lain määräämää rangaistusta, vaan "vapauden ristejä" ja "arvonylennyksiä" lahtarihallitukselta.

Ja sitten nämä samat herrat syyttävät maanpetok-

sesta ja tuomitsevat kuolemaan niitä työläisiä, jotka heidän maanpetoksellisia suunnitelmiaan koettivat tyhjäksi tehdä.

Se on lahtarihallituksen laillisuutta, sitä laillisuutta jolle amerikalai-tenkin tunnustuksen saamista varten lahtarihallituksen tšekäläiset agentit perustivat New Yorkissa "The Finland Constitutional League of America".

Näemme siis, että jos lahtarihallituksen tekoja arvostellaan sen mukaan, missä määrin ne ovat sopusoinnussa Suomen lain pykälien kanssa, niin huomataan, että lakien rikkomisessa tämä "laillinen hallitus" on saavuttanut ennätykset, joille mitkään aikaisemmat lainrikkomukset eivät voi törkeydessä vertoja vetää.

Ja mitä ruokottomammin se on lakeja rikkonut, sitä suuremmalla äänellä se on kiljunut "laillisuudestaan" ja "lakien pyhydestä".

Tapa, jolla se tekojaan puolustaa, on yhtä inhottava kuin sen teotkin.

Kaikissa teoissaan on se noudattanut häikäilemättömästi itsekkäitä luokkapyyteitään, vähintäkään välittämättä laeista ja niistä moraalikäsitksistä, joiden pyhänä pitämisen puolesta se on julistanut taistelevansa.

Jokaisen lain, joka on ollut lahtarihallituksen pyyteiden tiellä, on se arvelematta lokaan tallannut, jokaiseen petokseen, jonka se on laskenut auttavan sitä suunnitelmiansa perille viemisessä, on se häikäilemättä ryhtynyt.

Mutta tunnustaa sitä se ei uskalla. Tietäen ja tuntien näytelleensä noina maalle niin vaikeina ja kohtalokkaina aikoina kavaltajan häpeällistä osaa, se ei rohkene jättää tekojansa historian tuomittavaksi, vaan koettaa piileksiä historian tuomiota pakoon niiden lakipykälien taa, jotka se itse on moneen kertaan rikkonut.

Se ei rohkene sanoa: näin me olemme tehneet, olemme sivuuttaneet lain ja lailliset muodot, koska maan ja kansan etu sitä vaatii.

Tietäen, että jokainen ainakin jo nyt käsittää sen pelanneen maan ja kansan etujen kustannuksella häpeällistä peliä oman koplakuntansa hyväksi, se sensijaan koettaa pelkurimaisesti livistää arvosteluja pakoon rääkkyen: me olemme menetelleet lain pyhien vaatimusten mukaan, älkää siis ruvetko tekojamme arvostelemaan.

Vallankumouksellisen työväestön ohjelma sitävastoin on niin selvästi yhteiskunnan etujen mukainen, oikeu-

tettu ja tilanteen poliittisia ja taloudellisia vaatimuksia vastaava, että työväestöllä ei ole tarvetta lähteä etsimään todistuksia asiansa oikeudelle lakikirjasta, vaikkapa niitä sille tässä tapauksessa sieltä löytyisikin runsaasti. Työväestö käsittää että laillisuuspuoli, se mitä lakikirjat sanovat, ei ole ratkaisevaa, kun on kysymys suurista, vallankumouksellisista joukkoliikkeistä. Vallankumousliike ei ole lakisaivartelua. Ainoastaan se ryhmäkunta, joka sellaisessa tilanteessa joutuu esittämään yhteiskuntavastaista osaa, se on pakotettu yrittämään verhota kurjia tekojaan "laillisuuden" vaippaan. Mutta siinä yrityksessä voi käydä kuten on käynyt Suomen lahtariherroille. Se vaippa voi kietoutua kuristusnuoraksi heidän omien kurkujensa ympärille.

K. A. Suvanto.

Osuustoiminta Amerikassa

Osuustoiminta Amerikassa ei ole eilispäivän lapsi. Jo viime vuosisadan puolivälin tienoolla perustettiin osuusliikkeitä, mutta ne muutamia harvoja poikkeuksia lukuunottamatta kuolivat toinen toisensa perästä. Eikä voimakkaampaa osuustoiminnallista liikettä olekaan tähän mennessä vielä syntynyt, vaikkakin merkkejä siihen on jo vahvasti huomattavissa. Tavallisesti on sivuutettu osuustoiminta selittämällä, että sellainen liike ei tässä trustien maassa voikaan syntyä. Niin yksinkertaisella selityksellä ei kuitenkaan enää voida sitä sivuuttaa, kun on jo huomattava määrä (vaikkakin pieni tämän maan kokoon verrattuna) osuusliikkeitä olemassa. Syyt tämän maan asuustoiminnallisen liikkeen heikkouteen lienevät toisaalta löydettävissä.

Pääasiallisimpana syynä lienee aikaisempina aikoina ollut se, että osuustoimintaa alkuaan eivät ole työläiset harrastaneet, vaan on se ollut aina viime vuosikymmenen saakka pikku-porvarien tai paremmassa asemassa olevien työläisten harrastuksen kohteena. Ja tällöin se ei ole voinut muodostua yhteiskunnalliseksi liikkeeksi, vaan on painunut nurkkakuntaliikkeeksi, joka vähäisemminkin vastoinkäymisen sattuessa on hävinnyt olemattomiin. Työläiset eivät ole kiinnittäneet huomiotaan osuustoimintaan, kun elintarpeita on saanut yksityisiltäkin liikemiehiltä ja melko kohtuullisilla hinnoilla. Työläisten paikasta toiseen muuttelevaisuus ei ole myöskään ollut omiaan innostamaan asiaa, samoin kuin pääomien koaaminenkaan, varsinkin kun tässä maassa tarvitaan huomattavan suuret pääomat osuusliikkeille, niiden kunnollisesti menestyäkseen, ankaran kilpailun vuoksi suurien liikkeiden rinnalla. Ei myöskään ole sivuutettava ilman huomiota sitä Baabelin sekotusta, mikä on olemas-

sa Amerikan työläisten keskuudessa kansallisten ja kiel-
 listen ominaisuuksien vuoksi. Ja alhainen aste yleensä
 työväenliikkeessä vaikuttaa osaltaan osuustoimintaan-
 kin. Lukemattomia muita syitä on olemassa, mutta tä-
 män kirjoituksen tarkoitus ei olekaan niitä lähemmin
 tutkia, ainoastaan niihin viitata.

Osuustoiminta Amerikassa on ilmennyt voimakkaim-
 pana tuotantoa harjoittavan pikkuporvariston keskuu-
 dessa. Siitä on pettämättömänä merkinä maanviljelys
 ja karjatalouden alalla toimivat osuuskunnat, niiden lu-
 kumäärä, pääomat, liikevaihto, y. m. suhteet. Kulutus-
 osuuskuntia, joita työläiset etupäässä perustavat, on vä-
 hemmän ja niiden toiminta on ollut kaikin puolin alkeel-
 lista. Kulutusosuuskuntia, osuuskappoja, ruokaloita,
 maitoliikkeitä, y. m. s. on perustettu ympäri maata, mutta
 ne ovat yleensä pieniä ja niiden toiminta heikkoa. Tämä
 selviää m. m. liittovaltain hallituksen v. 1917 syyskuussa
 julkaisemasta tilastosta, jonka mukaan oli Yhdysvalloissa
 erilaisia osuuskuntia seuraavasti:

	Osuuks- liikunta	Yhteinen tuoto		Yhteinen laskettu
Viljelyosuuskuntia	1,637	\$234,529,716	\$143,268	166,974
Metsä- ja juusto- osuusk.	1,708	83,360,648	448,806	141,786
Hödeimäosuuskuntia	871	140,629,918	161,458	108,004
Pumpuliosuuskuntia	213	34,392,268	161,465	18,531
Osuuskappoja	275	14,252,725	52,919	60,500
Tupakkosuuskuntia	43	6,746,270	156,890	14,448
Teuraatomilta	90	9,482,592	98,777	13,440
Sekä osuuskuntia	581	48,214,866	82,986	134,211
Yhteensä	5,424	\$625,940,448	\$115,402	166,172

Tämän tilaston mukaan kulutusosuuskunnat tuotta-
 jaosuuskuntiin verraten ovat vähäpätöisiä kaikin puolin.
 Mutta tämä tilasto ei liene aivan paikkansa pitävä, mi-
 käll kulutusosuuskunnat ovat kysymyksessä, sillä paljo on
 niitä osakeyhtiösääntöjen mukaan toimivia, samoin kuin
 ilman laillistettuja sääntöjäkin. Ja kun kulutusosuuskun-
 nilla ei ole ollut mitään keskitettyä yhteistoimintaa, niin
 eivät ne pikkuliikkeinä ole katsoneet tarpeelliseksi vas-
 tata hallituksen tilastollisiin kyselyihinkään, vaikkapa
 kaikille olisi sellaisia esitettykin, jota ei voi pitää täysin

luultavana.*) Näin ollen on tilasto suurempi kuin todellisuus. Mutta vaikkapa todellisuudienkin mukaisen tilaston voisi esittää, niin ei kulutusosuustoiminta esittäisi vielä varsin suuria numeroita.

Puuttuu keskitettyä toimintaa.

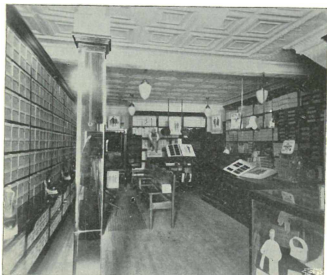
Amerikan kulutusosuuskuntien heikkoutta osoittaa myös keskitetyn toiminnan puute. Minkäänlaisia huomattavampia liittoja ei ole enempää kuin osuustukkukauppojakaan, joita ilman osuuskauppojen merkitys on vähäinen. Joitakin yhteistoiminnan alkeita on kyllä havaittavissa. New Yorkissa on "Kuluttajien liitto", Pennsylvaniassa, West Virginiassa ja Ohiossa "Kolmen valtion liitto", Illinoisissa United Mine Workers liiton perustamien osuuskauppojen perustama liitto, j. n. e. Mutta ne ovat paikallisia luonteeltaan ja vähävoimaisia sisällöltään. Tietääkseni Illinoisien osuuskaupoilla on jonkunlainen osuustukkukauppa, samoin Monessenissa, Pa., "Kolmen valtion tukkukauppa". New-yorkilainen liitto yritti saada yhteisostoja käyntiin syksyllä v. 1917, mutta sekin on rauennut osuusliikkeiden pienuuden ja pääomien puutteen vuoksi. Nyt sitävastoin on tekeillä koko maata käsittävä osuustoimintaliitto, jota varten pidetään ensimmäinen yleinen osuustoimintakongressi Springfieldissä Ill. syyskuulla. Puuhaan ovat innostuneet kulutusosuuskunnat ympäri maata. Tällainen puuha viittaa siihen, että kulutusosuustoiminta kaikista vastuksista huolimatta elpyy ja ennenpitkää voittaa tuotanto-osuustoiminnan. Näin on käynyt kaikissa maissa ja niin tulee käymään täälläkin.

Erikoisia syitä onkin osuustoiminnan elpymiselle ny-

*) Viime syyskuun 25, 26 ja 27 p:nä pidettiin Yhdysvaltain ja Canadian osuusliikkeiden edustajakokous Springfieldissä, Ill., jossa ilmoitettiin olleen edustajia kolmatta osaa. Kokouksessa saatujen tietojen perusteella arvioitiin Yhdysvalloissa nykyään olevan toiminnassa aivan toista tuhatta kulutusoskuntaa, eli viisinkertaisesti se, minkä hallitus on saanut edellisenä vuotena tilaatohinaan. Sanaansa kokouksessa ilmoitettiin olevan toiminnassa viisi osuustukkukauppaa, jotka on aikomus yhdistää yhdeksi koko maata käsittäväksi tukkuliikkeeksi. Koko maata käsittävä tukkuliike jo päätettiin perustaa ja sitä puuhaamaan valittiin väliaikainen johtokunta, johon m. m. kuuluu suomalaisista osuuskunnista toverit John Nummivuori ja K. E. Gröndahl. Saman tukkuliikkeen yhteyteen on aikomus perustaa myös agitatoriosasto, joka harjoittaa osuustoiminnallista neuvontatyötä osuustoimintaväestön keskuudessa. Koko maata käsittävässä osuustoimintaliittona hyväksyttiin toimimaan The Co-operative League of America, jonka toiminnan keskus on nykyään New Yorkissa.

kyään. Elintarpeiden hintojen suunnaton kallistuminen ja pelko elintarpeiden puutteesta ajaa kuluttajia yhteistoimintaan. Ja vaikuttaapa osuustoiminnan elpymiseen sek in, että yleensä työväenliike elpyy kriisiaikoina.

Kunhan Amerikan käytännölliset työläiset pääsevät osuustoiminnan tuottamista tuloksista selville, niin he tarttuvat liikkeeseen kiinni tarmolla. Suotavaa vaan olisi, että ehdittäisiin tehdä riittävästi osuustoiminnallista valistustyötä, ettei osuustoiminta joutuisi samaten kuin ammatillinen liike, taivaltamaan Englannin malliin van-

Fitchburgin osuusliike Innon kuivatavaraosasto.

hentuneita polkuja. Syytä on tätä pelätä, sillä A. F. of L. liiton konventionissa on unionisteille suositeltu vanhaa englantilaista osuustoimintaa, joka ei enää kelpaa englantilaisillekaan. Tunnettuna mottona on tässä suositelussa: Ei mitään luokkataistelua osuuskunnissa, enempää kuin unioissakaan! Jos tälle tielle joudutaan, niin joudutaan samoihin onnettomiin tuloksiin kuin unionis-

tisessakin liikkeessä, sillä hetken etuja tavoitteleva, muusta työväenliikkeestä irrallaan oleva osuustoiminta ei riitä, vaan täytyy senkin asettua luokkataistelun pohjalle, ennenkuin siitä kunnollisia tuloksia työväenluokalle koituu. Senvuoksi luokkataisteluun perustuvaa osuustoiminnallista valistustyötä ei tehdä koskaan liikaa, eikä se ole ennen aikaista.

Suomalaisten osuustoiminta.

Amerikan osuustoiminnassa on valopiikkuna suomalaisten osuustoiminta. Millään kansallisuudella tässä maassa ei ole lukumääräänsä nähden niin paljo kulutusosuuskuntia kuin suomalaisilla. Ne myöskin voittavat kaikki muut taloudellisen asemansa vuoksi. Mutta kaikista ilahduttavin on kuitenkin periaatteellinen puoli. Suomalaisten osuuskuntien suuri osa nojaa luokkataisteluoppiin. Ne ovat työväen osuuskuntia siinäkin merkityksessä, että ne muodostavat osan siitä taisteluketjusta, jota käydään kapitalismia vastaan.

Suomalaisten kulutusosuuskuntien lukumäärää ei voi tarkalleen sanoa, kun kaikilta ei ole saatu vastauksia tilastollisiin tiedusteluihin. Vastauksia on saatu kaikkiaan neljäntäkymmeneltä osuusliikkeeltä, joista keskivaltioissa 25 ja itävaltioissa 7. Suomalaisten osuuskauppojen lukumäärä arvioidaan koko maassa noin 60-70, sekä niiden lisäksi lähes toinen sama määrä muita kulutusosuuskuntia, kuten osuusruokaloita, maitoliikkeitä, y. m.

Tilastoja on saatu itävaltioissa New Yorkin Suom. Naisten osuuskodilta, Massan valtiosta Fitchburgin, Gardnerin, Worcesterin, Maynardin, Quincyn ja Norwoodin osuuskunnilta. Tilastot näistä seitsemästä liikkeestä jouluk. 31 p:nä 1917 osottavat yhdistettynä m. m. seuraavaa:

Jäseniä	1,981
Myyty osuuspääoma	\$ 28,564.00
Vararahastot	11,002.00
Rahastot yhteensä	39,566.00
Liikkeiden kokonaisomaisuus	157,942.27
Liikkeiden kokonaisvelat	131,906.60
Liikkeiden puhdas omaisuus	26,035.67
Liikevaihto v. 1917	597,935.00
Puhdas voitto	7,319.25
Liikkeissä työläisiä	87

Keskivaltioiden 25 osuusliikkeestä saadut tilastot v. 1917 osottavat seuraavaa:

Jäseniä	5,950
Myyty osuus pääomaa	\$ 100,000.00
Vararahastot	40,800.00
Rahastot yhteensä	140,800.00
Liikkeiden koko omaisuus	413,070.00
Liikevaihto v. 1917	1,350,793.00
Puhdas voitto noin	50,000.00

Nämä molemmat tilastot osottavat siis näissä 32 osuuskunnassa olevan lähes 8,000 jäsentä, myydyn osakepääoman \$128,564, vararahastot \$51,802, kokonaisomaisuuden \$571,012.27, liikevaihdon lähes kaksi miljoonaa ja liikkeiden tuottaneen puhdasta voittoa v. 1917 lähes 60 tuhatta dollaria. Keskimääräinen puhdas voitto on keskivaltioiden osuuskunnissa suurempi, joka johtuu osittain edullisemmista liikesuhteista (pienempi kilpailu, vähäisemmät liikekulut) osittain siitä, että niissä on tehty niukemmin poistoja kuin itälaisten osuuskunnissa. Muissa suhteissa ovat ne kutakuinkin tasaväkisiä.

Keskittymispyrkimykset.

Edelleen jos suomalaisten osuuskuntien valoisia puolia esittää, on mainittava toiminnan keskittymispyrkimyksistä. Idän osuuskunnat jo vuosikymmen sitte pyrkivät yhteistoimintaan keskenään, josta sittemmin muodostui Idän suom. osuuskuntien liitto. Tähän kuuluu nykyään kymmenkunta osuuskuntaa. Liiton taholta on harjoitettu osuustoiminnallista valistustyötä m. m. järjestämällä viime vuotena 12 luentoa käsittävän sarjan luentoja osuustoiminnasta ja sen suhteesta sosialistiseen ja unionistiseen liikkeeseen. Luentoja pidettiin kaikissa niissä paikoissa, joissa toimii liittoon kuuluva osuuskunta, sekä parissa sellaisessa paikassa, joissa ei vielä silloin osuuskuntaa ollut, mutta joista toiseen (Peabody) on sittemmin osuuskauppa perustettu. Liiton taholta on myös puuhattu yhteisostorengasta kaikkien Massan suomalaisten osuuskauppojen välille, mutta se puuha ei ole ottanut menestyäkseen. Senvuoksi onkin ryhdytty puuhaamaan kaikkien Massan suomalaisten sosialistien kontrolloeraamien osuuskauppojen yhdistämistä yhdeksi suur-

liikkeeksi, jonka sivumyymälöitä olisivat kaikki nykyiset ja mahdollisesti tulevaisuudessa perustettavat kaupat. Puuha on jo saanut kaikkien asianomaisten osuuskuntien kannatuksen; puuttuu vain käytännölliset toimenpiteet yhdistämisasiassa.

Tämän liiton taholta myös kolmisen vuotta sitte aloitettiin koko maata käsittävän suomalaisten osuustoimintaliiton perustaminen, joka kesällä 1916 Superiorissa,

Fitchburgin osuustalo.

Wis. perustettiinkin Amerikan Suomalaisen Osuustoimintaliiton nimellä. Tähän liittoon yhtyi heti perustamisen jälkeen kaikki itäläiseen liittoon kuuluvat osuuskunnat ja itäläisten liitto yhtyi pääliiton alaiseksi piiriliitoksi. Keski-valtioista kuitenkin eivät osuuskunnat ole yhtyneet suhteellisesti yhtä lukuisasti, jonka vuoksi pääliiton jäsenmäärä on pysynyt alhaisena. Nykyään siihen kuuluu lähes parikymmentä osuuskuntaa. Luultavaa kuitenkin on, että tulevan talven kuluessa kaikki keskivaltioiden

edistyneimmät osuuskunnat yhtyvät liittoon. Koko maata käsittävän liiton toimista on harjoitettu myös osuustoiminnallista valistustyötä, etupäässä keskivaltioissa, jossa kasvatuksellinen puoli osuustoiminnasta on ollut näihin saakka sivuasiana ja ponnisteltu liikepuolen kehittämiseksi miltei yksinomaan.

Tästä ponnistelusta on ollut tuloksena viime vuotena perustettu Central Exchange niminen keskusosuuskunta, johon kuuluu nykyään 21 keskivaltioissa toimivaa osuuskuntaa, joilla 34 myymälää. Tämä Keskuskunta harjoittaa tukkukaupan malliin tavaraliikettä, osten farmariosuuskuntien tuotteita ja välittäen kaikenlaista tavaraa taas osuuskunnille suuremmissa erissä. Samoin Keskuskunta puuhaa koko keskivaltioita käsittävää osuusleipomoa, joka tuottaa leivokset kaikille pohjois Minnesotan, Wisconsinin ja Michiganin osuuskaupoille. Keskuskunnan toiminta on menestynyt erinomaisen hyvin alusta alkaen, vaikka sen käytettävänä ei ole ollutkaan pääomia, tuottaen voittoa ensimmäisenä vuotena \$1,300. Todennäköistä on, että tästä liikkeestä muodostuu aikaa voittaen sellainen tukkuliike, joka kykenee voittamaan puolelleen kaikki keskivaltioiden osuuskunnat ja siten yhdistämään keskitettyyn yhteistoimintaan ei ainoastaan liikkeen teossa vaan myös valistustyösäkin.

Keskittymispyrkimyksistä puhuttaessa on mainittava myös paikallisista osuusliikkeiden yhdistämisestä. Tässä suhteessa esimerkkinä ansaitsee mainita Maynardin, Waukeganin, Worcesterin Hancockin ja Quincyn osuuskunnat. Kahdessa ensiksi mainitussa paikassa on saatu yhdistettyä aikaisemmin erillään toimineet osuusruokalat ja maitoliikkeet osuuskaupan yhteyteen ja siten saatu koko osuustoimintaväen voima keskitettyä yhteen. Worcesterissa on yhdistettu osuusruokala maitoliikkeeseen ja aikomuksena on perustaa vielä osuuskauppa. Hancockin osuuskauppa on vallannut koko Kuparisaaren ja perustanut sivumyymälöitään kaikkiin sopiviin paikkoihin. Quincyn Turva-osuuskunta on perustanut sivuliikkeitä Norwoodiin ja Peabodyyn, Norwoodin osuuskauppaan kuului vielä osuusruokala ja maitoliike. Sitävastoin niinkin suurella suomalaisten asutuspaikalla kuin Fitchburgissa, ei ole saatu yhdistettyä osuusruokala ja maitoliikettä osuuskaupan yhteyteen, vaikka ne toimivat

samassa talossa. Samaten on asianlaita vielä monella muulla paikkakunnalla.

Varjopuolia suomalaisten osuustoiminnassa.

Valoisien puolien ohella on myös mainittava varjopuolistakin. Silmään pistävämpänä varjopuolena on puutteellinen valistustyön teko, josta johtuu sitte monia muita varjopuolia. Osuuskuntien jäsenillä, johtokunnilla ja liikkeenhoitajilla on ollut vielä se vanhanaikainen käsitys, että osuusliike menee eteenpäin itsestään, kunhan vaan saadaan "kunnollinen" liikkeenhoitaja. Senvuoksi useimmat osuuskunnat idässä ja erikoisemmin keskivaltioissa eivät ole järjestäneet jatkuvia luentoja ja kunnollisia neuvonantotilaisuuksia vuoden 1917 kuluessa, lukuunottamatta I. S. O. liiton järjestämiä luentoja. Ei ole muistettu, että osuustoiminta on joukkoliikettä ja sellaisena tulee sen vaikuttaa suuriin joukkoihin, saadakseen ne jäsenikseen. On luotettu vain siihen, että kun toimitaan "perhejuhla", niin sillä selviää osuuskuntien jäsenille velvollisuudet omaa liikettä kohtaan, samoin kuin osuuskunnan ulkopuolella oleville osuuskuntiin liittymisen tarpeellisuus. Löytyy paljon osuuskuntia, jotka eivät ole senttiäkään uhranneet valistustyöhön ja katsovat sellaiseen uhratun rahan menevän aivan hukkaan. Tästä suurimmaksi osaksi johtuukin sitte se, että sellaiset osuuskunnat eivät ole yhtyneet mihinkään yhteistoimintaan toisten kanssa, eivät kuulu enempää piiriliittoihin kuin koko maata käsittäväänkään liittoonkaan.

Tällaisen käsityskannan seuraukset huomaa sellaisten osuuskuntien sisäisestä toiminnasta. Niiden liikkeet ovat epävarmalla taloudellisella pohjalla, harjoitetaan velkakauppaa, josta johtuu suuret epävarmat saatavat, liikevälineet ja huoneustot ovat epätydyttäviä j.n.e. Sitä vastoin niissä osuuskunnissa, joissa on uhrattu valistustyöhön, on miltei poikkeuksetta vuoden 1917 kuluessa lopetettu velkakauppa, saatu liikkeet senkautta vakavaraisemmalle pohjalle, laitettu uusia liikehuoneustoja ja välineitä ja kaikin puolin kunnostettu osuuskuntien toimintaa.

Vaikkapa ei paikallisesti valistustyötä voitaisikaan harjoittaa, niin pitäisi toki jokaisen osuuskunnan yhtyä osuustoimintaliittoihin, joiden välityksellä yhteisvoimin voidaan valistustyötä tehdä. Liitolle menevä verotus ei

mene hukkaan, jota kai useimmat liitoista erossapysyvät pelkäävät. Jos kaikki osuuskunnat olisivat oivaltaneet tämän, niin suomalaisten koko maata käsittävä osuustoimintaliitto sisältäisi jo ainakin toistakymmentä tuhatta jäsentä. Sillä joukolla jo voitaisiin jotain aikaan saada, eikä verot nousisi silloin niinkään korkeaksi kuin nykyään liittoon vain parinkymmenen osuuskunnan kuudessa.

Edellisten lisäksi osuuskauppojemme varjopuolista täytyy mainita ainakin kaksi; toinen niistä on osuuskauppojen jäsenten harjoittama vasta-agitatsiobi omaa liikettä kohtaan ja toinen kunnollisen palvelusväen puute. Kumpaisetkin ovat paljoa suurempiarvoisia kuin suurin osa jäsenistä oivaltaakaan.

Vastustajiemme harjoittama agitatsioni on leikin asiata valistumattomien jäsenten harjoittaman vasta-agitatsionin rinnalla. Tavallisesti vasta-agitatsioni alkaa moittimalla osuuskunnan tavaroita ja hintoja. Tehdään väitteitä, joissa ei ole perää eikä pohjaa ja niitä vielä väritetään vilkkaan mielikuvituksen voimalla. Tällaisesta saavat yksityiskauppiat ja yleensä osuustoiminnan vastustajat mitä parhaita valtteja osuusliikettä vastaan. Ne valtit eivät kyllä tehoa valistuneisiin työläisiin, mutta sitä enemmän ne tehoavat niihin, jotka eivät ole koskaan olleet missään tekemisissä osuusliikkeen kanssa. Eräässä liikkeessä täytyi tällaisten valheellisten juttujen kumoamiseksi viime vuotena tehdä se, että ostaa kaikista paikkakunnan liikkeistä tavaraa ja verrata niiden hinta osuusliikkeen hintoihin. Kun vertailu osotti, että yleensä hinnat olivat hieman alhaisemmat osuusliikkeessä, niin taukosi sillä kertaa agitatsioni. Mutta on joitain puutteellisuuksia, joita ei voida näin helposti auttaa. Jäsenten olisi muistettava, että vähäväkisten osuusliikkeet eivät ole heti alussa sitä, mihin pyritään, eivätkä koskaan tulekaan siksi, jos ei joukolla ja yksimielisesti ponnistella tarkotusperän hyväksi.

Kunnollisen palveluskunnan puute on ollut osuuskaupoissamme ilmeinen. Tässä ei tule niinkään kysymykseen varsinainen "tiskimiehen" taito. Kunnollisia kauppalpalvelijoita on kyllä suomalaisissa. Mutta se ei riitä osuuskaupoissa, vaan täytyy niiden työläisten olla osuustoimintaan perehtyneitä. Yksityisten liikkeissä ammatikasvatuksensa saanut kauppalpalvelija ei ole vielä kel-

vollinen osuusliikkeissä. Joka päivä tulee eteen satoja asioita, joissa voi menetellä niin ja voi menetellä näin. Yksityisen liikkeessä ratkaisee omistaja asian heti, mutta osuusliikkeissä ei ole "omistaja" aina tavattavissa ja senvuoksi koettaa jokainen työläinen ratkaista asiaa omalla tavallaan. Tavallisimpana ratkaisijana on oma mukavuus, vaikka pitäisi olla liikkeen etu.

Kunnollisia osuusliikkeiden työläisiä ei ole vielä missään maassa saatu kasvattamatta. Se on Amerikan suomalaisten osuusliikkeidenkin edessä. Siihen olisi suurempaa huomiota kiinnitettävä niin paikallisten liikkeiden kuin liittojenkin taholta. Kunnollisia neuvontatilaisuuksia, joissa selvitetään osuustoiminnan periaatteellista puolta käytännöllisten ohjeiden ohella, on järjestettävä osuusliikkeiden työläisille. Tulevina vuosina kai tähänkin päästään.

Vielä erikseen täytyy mainita varjopuolista muissa osuusliikkeissä. Sellaisia ovat esim. osuusruokalat ja maitoliikkeet. Näissä liikkeissä ei ole useimmiten osuustoiminnasta muuta merkkiä kuin nimi. Useinkaan ei niitä laillisteta osuustoimintalakien, enempää kuin muidenkaan lakien mukaisesti. Niihin pääsee jäseneksi syömällä. Sellainen jäsenistö ei tunne mitään edesvastuuta liikkeestään. Se seikka jo sellaisenaan on omiaan vaikuttamaan leväperäisyyttä jäsenissä. Perusteina näillä osuuskunnilla on tarjota kuluttajakunnalleen mahdollisimman alhaisella hinnalla ravintoa. Senvuoksi niiden toiminta järjestetään hetken tarpeita silmällä pitäen. Kun ei ole pääomaa eikä vararahastoja, niin koitetaan kaikki välineet laittaa vain hetken tarpeita tyydyttäväksi, että ei jäseniltä mene lisäverotusta. Ja kun ei ole edesvastuun tuntevaa jäsenistöä, niin osuuskunnan asioiden huoltaminen jää kokonaan syrjään, kunhan vain saadaan "halvalla ja hyvää". Valistustyön teosta ja yhteistoiminnasta toisten osuuskuntien kanssa ei ole puhuttakaan. Sellaisiin puuhiin kuluisi kuluttajilta "aivan hukkaan" rahat. Näin käsitetään ja sen vuoksi ei kuulu nykyään toimiviin suomalaisiin osuuskuntaliittoihin ainoatakaan itsenäistä osuusruokalaa ja maitoliikettä.

Jos sitten tulee vaikeuksia eteen joko huonon järjestyksen tai muiden syiden vuoksi, niin etsitään sitä sieltä, mistä se on vähimmin löydettävissä; syytetään osuuskaupan, jos sellaisesta on esim. osuusruokal. ostettu tavara,

nylkevän kohtuuttomia hintoja ja muutetaan yksityisiltä ostamaan. Siten on käynyt sangen monella paikkakunnalla. Ja vaikka näin retuperäisesti toimitaan, niin ihmetellään miksikä ei osuusruokalat kykene kilpailemaan yksityisten ruokaloiden kanssa. Kuvaavana esim. voi tässä mainita Maynardin. Niin kauan kuin siellä oli osuusruokala itsenäisenä osuuskuntana, ei se tyydyttänyt ketään. Aina oli kaikenlaista tyytymättömyyttä. Mutta sitte kun osuuskauppa otti ruokalan haltuunsa, on tyytymättömyys hävinnyt ja menestyy se kaikin puolin hyvin. Monet yksityiset perheetkin ovat ruvonneet osuusruokalan kuluttajiksi. Yksityiset ruokapaikkojen omistajat eivät kykene lainkaan kilpailemaan tämän ruokalan kanssa.

Tämän jo pitäisi saattaa osuusruokaloiden jäseniä muilla paikkakunnilla ajattelemaan, mitä merkitsee kunnollinen liikkeen järjestäminen ja kunnollisilla perusteilla toiminta osuusruokaloissakin. Jokaiselle hiemankin valvutuneelle pitäisi olla jo selvää se, että kuta laajemmaksi saamme yhteistoiminnan kulutusosuuskuntien kesken, sitä suurempia tuloksia ne kuluttajille tuottavat. Pikku ruokalaan ei voida kustantaa kunnollista liikkeenjohtoa, jotavastoin muiden osuusliikkeiden yhteydessä sekin on mahdollista. Samoin monessa muussa kohdassa säästetään liikekustannuksia, jotka yksitellen katsoen näyttävät pieniltä, mutta yhteen laskettuna koko vuoden varrella muodostavat jo huomattavan summan. Edesvastuullinen jäsenistö pitää myös ruokalastaankin parempaa huolta kuin edesvastuuton paikkakunnalta toiselle siirtyvä joukko.

Varjopuolista huolimatta edistyi osuustoiminta suomalaisten keskuudessa v. 1917 pitkin askelin. Vuosi vuodelta korjataan epäkohtia, laajennetaan agitatsionia ja saadaan suuremmat joukot mukaan tähänkin työväenliikkeen taistelusiipeen.

W. B.

Naisen ylistys

Meitä oli koolla pieni seura miehiä ja naisia eraan yhteisen tuttavamme luona hänen merkkipäivänsä johdosta. Ja sattui, kuten hyvin usein sattuu, että puhe kiinityi sukupuoliasioihin. Leikin varjossa kaiveltiin toisen ja toisen sukupuolen heikkouksia esille.

Entinen savenvalaja-mestari ukko Lind, joka oli tunnettu hyvästä puhekyvystään ja erinomaisesta kohteliaisuudesta varsinkin naisia kohtaan, oli tällä kertaa tyytynyt lyhyisiin huomautuksiin, joiden muka piti väittelyä sovittaa, mutta joilla kaksimielisen terävyytensä vuoksi oli niin kiihdyttävä luonne, että lopulta oli käynnissä suurimelainen sukupuolisota, jossa jo pilkisti törkeyksiäkin.

— Ei, hyvät ystävät; nyt menemme jo liian pitkälle. Sallikaahan minun sanoa jotakin ikäni ja kokemukseni oikeudella, kohotti ukko Lind äänensä ja melu lakkasi. — Kyllä asia on lopultakin niin, että me molemmat, sekä miehet että naiset, olemme parhaita ihmisiä maailmassa. Mitä olisi maailma ilman meitä ja varsinkaan — ilman naisia? Ah, enpä totisesti ymmärrä, kuinka toimeen tul-taisiin. Naiset, naiset! Kaikkine heikkouksineen ja juuri heikkouksineen ovat he verrattomia, ja sille, joka tahtoo tehdä huomiota ihmisluonteen loppumattomista värivivahduksista, on heissä pohjaton lähde, ehtymätön aarreaitta, kun taas sille, joka haluaisi vaeltaa vain suoria teitä ja katsella vain päivänselviä näköaloja, heissä on ikuinen labyrintti, jossa suloiset harhakuvat ja eksyttävät käytävät johtavat alituisiin yllätyksiin, joista ei loppua tulekaan, sillä elämämme on niin rajotetun lyhyt, mutta vaikka se olisi tuhannen vuoden pituinen, sama taitaisi olla tulos...

— No, no, tokasi joku miehistä.

— Nyt mestari Lind tuli aivan runolliseksi, säesti joku naisista.

— Niin tulinkin, myönsi ukko Lind; sillä te, herttaiset naiset, olette loppumaton runo. Te olette maailman liik-
keellepaneva voima, te olette sen valkeus ja autuus, sen elämänmehu, sen ijäti tuoksuvat ja ijäti ihanat kuk-
kaset, joille mies paatuneinkaan ei lakkaa ylistysvirttä laulamasta...

— Nyt! ... Ah! ... Voi voi! huudahtelivat naiset.

— Niin, niin, totta minä puhun, vaikka ei kankea kie-
leni tahdo löytää kyllin yleviä sanoja. Enkeleitä te olet-
te meidän rinnallamme. Herrajumala, jos kaikki ne tör-
keydet, mitä meidän karkea olemuksemme sisältää ja
niin kovin huonosti peittää, pantaisiin yhteen kasaan,
syntyisi siitä hirviö, joka olisi ilettävämpi kuin se sarvi-
pää, jonka kirkko on syntisten silmäimme eteen maa-
lannut.

— Se on totta, kuului leikitön ääni miesten puolelta.

— Ei, ei! huusivat naiset.

Syntyi taas kiista, mutta aivan päinvastaisessa ääni-
lajissa kuin äsken. Varsinkin naiset ryhtyivät kiihkaasti
miehiä puolustamaan ja omia heikkouksiaan paljastamaan,
kylmän elämän mittapuuta käyttäen. Ukko Lind kuunteli
tätä hymyillen, kunnes taas sai äänenvuoron.

— Kas niin, nyt alamme olla oikeassa; ikävä vaan
että niin harvoin siihen eksymme, sillä meidän keskemme
on tullut tavaksi peittää totuus karvasäkkiin, jota viske-
lemme toistemme silmille... Tietysti naisillakin on
omat heikkoutensa, täytyyhän se kohtuullisessa mitassa
myöntää, mutta ne ovat niin kovin pikkuruisia heidän
valtavaan olemukseensa verraten. Ja ajatelkaammepa,
me nykyiset miehet, sellaista maailmaa jonka naisilla ei
olisi muita ominaisuuksia kuin hyveet ja hyveen tarmo,
— eiköhän, totta puhuaksemme, elämämme siellä kävisi
ikäväksi. Pelkäänpä pahoin että minäkin, joka olen vaan
keskinkertainen syntipukki, vielä vakavassa vanhuudes-
sani jättäisin hyvin nopsaan sen maailman ja etsisin jota-
kin toista, jossa naiset olisivat juuri meidän naistenme
kaltaisia...

Hilpeän mielialan vallitessa noustiin ja järjestettiin
teepöytään. Naisten kasvot aivan loistivat kiittollisuu-
desta erinomaista ukko Lindiä kohtaan ja kehotuksia
kuului:

— Jatkakaa! Mestari Lind, jatkakaa!

— Kiitos kunniasta, herttaiset sydänpäpöset, lausui ukko Lind leikkisästi kumarrellen. Olisin mielelläni jo antanut suunvuoroa toisillekin ja semminkin kuunnellut teidän äänenne kaunista helinää, mutta — enhän minä voi teitä vastustaa. Jaa, jaa, naisten ihailuni, siinä onkin minun itsepintaisin heikkouteni, jota minä kuitenkin pidän suurimpana hyveenä, koskapa ei siihen vuosien vitso eikä ajan raateleva hammaskaan pysty, vaan mitä vanhemmaksi tulen, sitä enemmän se varmistuu.

Teelaseja kallistellessa tehtiin ukko Lindille muutamia iloisia huomautuksia. Hymyillen kuittaamalla ne, hän osotti leposohvalla loikovaa kissaa:

— Näettekös tuota kaunista eläintä tuolla. Siinä on mielenkiintoa, kun syventyy sitä tarkastelemaan. Nyt se hyrryttelee niin onnellisen raukeana, niin viattomana, niin lauhkeana, mutta meneppäs sitä koskettamaan, saattaa se joko napata terävillä kynsillään käteesi kiinni, tahi köyristää sähköistä selkensä silitystä himoten, miten milloinkin. Entäpä kun se saalista jahtaa, taisteluun asettuu. Ei se hyökkää heti suinpäin kimppuun kuten susi, vaan katsoo sopivan tilaisuuden. Uskomattomalla kärsivällisyydellä ja mitä suurinta välinpitämättömyyttä teeskennellen jaksaa se toisinaan saaliin lähettyvillä istua ja odottaa, tahi aivan viattomalla naamalla lähestyä vainottuaan kunnes huomaa sopivan hetken tulleen ja silloin — sät!... En tiedä moittisiko häntä tuosta, onhan se vaan vähäväkisen pedon hyve raa'assa elämäntaistelussa. Mutta se. että hän joskus leikkii jo puolittain typeryneen uhrinsa kanssa, aivankuin sen kärsimyksistä nauttien, ei liene puollettavissa, eikä hänen kiihkeän luonteensa kannalta oikein ymmärrettävissäkään ilman filosofista johdonmukaisuutta.

Naiset heittivät jo kysyviä silmäyksiä ukko Lindiin, jonka puhe keskeytyi jähtyvän teekupin vuoksi.

— Niin, jatkoi ukko Lind suutaan maiskutellen. Joskus on naista verrattu kissaan. — Anteeksi, hyvät naiset; samalla kertaa voipi miestä verrata suteen tai mihin muuhun raaimpaan petoeläimeen tahansa. Minkä verran tuo vertaus on satuttava, siitä emme huoli nyt kiistellä, se vaan johti mieleeni kuvan kahdesta kauniista naisesta, jotka minä hyvin tunsin ... Mutta taidan ikävyyttä häilpeätä seuraamme?

— Ei, ei, jatkakaa vaan, vastattiin.

— No, jos minä näistä naisista jotakin esimerkintapaista juttelen, on se tietysti hyvin jokapäiväistä; tuolta toisista piireistä, joiden todellista elämää me tunnemme vaan hyvin vähän romaanien ja avaimen reiän kautta, saattaisi esimerkit olla paljon lukuisimmat, surkeammat ja konstikkaammat kuten heidän elämänsä muutenkin. — Niin, näiden naisten nimet olivat Liisa ja Sanna, siis kauniit nimet kumpikin. Liisa oli komea, tulisilmäinen, ylpeä ja joskus hiukan ajattelematon tyttö, kaupungin lapsia. Sanna oli hänen vastakohtansa — lempeäsilmainen, tyyni ja kaino. Ensikerran kohtasivat he toisensa eräissä tanssiaisissa, johon Liisa tavallisuutensa mukaan oli saapunut täydessä komeudessaan kavaljeerinsa erään kunnan sällin seurassa ja johon myöskin oli eksynyt vasta maalta tullut Sanna, vielä aito maalaispuvussa, jakaushiuksin, riippuvin palmikoin, arkana ja ujona, kyyhöttäytyen toisten varjoon.

— Katsoppas maatiaista, suoraan navetasta tullut, huomautti ajattelematon Liisa, osottaen toverilleen Sannaa niin kuuluvasti että tämä punastui ja näytti häpeävän.

— Mutta kaunis tyttö ja varmaan hyvä, nuo silmät eivät petä, huomautti vastapainoksi myöskin kuuluvasti Liisan toveri, se kunnan sälli.

— Phyh! puhalsi Liisa päätään keikauttaen. Lampaan silmät...

Sälli tunsu mielessään jotain pahanmakuista, mutta ei virkannut mitään. Alkoi tanssia, johon kaikki ottivat osaa, liikkuen kuin kotonaan, — niin kaikki muut paitsi Sanna, joka oli jäänyt eräälle seinustalle päältäkatselijaksi ja näytti siinä vieläkin yksinäisemmältä. Siinä hän kyykötöi vielä toisenkin tanssin ajan. Mutta kolmannen tanssin alkaessa meni Liisan kavaljeeri, se kunnan sälli, pyytämään häntäkin karkeloon.

— Anteeksi, minä en ... en taida osata, epäröi puustasteleva tyttö.

— No opettelemme sitten, sanoi sälli iloisesti.

Ikäänkuin itsensä repäisten ponnahti tyttö tuoilta ja — — osasiko hän tanssia? Joo, hän tanssi kuin enkeli, pitkä palmikko vaan komeasti heiskahteli maalaismekon takapuolella, kasvoilla läikehti terve puna, silmät loisti-

vat. Sällikin tunsu nauttivansa ja he tanssivat sydämensä pohjasta. Ja tanssivat he vielä toisenkin kerran.

Kun sälli tämän jälkeen istahti tytön rinnalle puhelemaan, kulki Liisa ylpein päin siitä heidän ohitsensa. Pysähtyen silmänräpäykseksi ja heittäen kissaa muistuttavan silmäyksen hän huudahti:

— Ohoo!

Kunnon sälli jäi harmista mykäksi ja loukatun tytön kasvat värähteli.

— Mitä tuo neiti minusta tahtoo; olenkohan minä todella aivan mahdoton tähän seuraan?... kuului hetkenperästä tytön surumielinen kuiskaus. Mutta samalla hänen lempeiden silmiensä katseessa, luotuna loukkaajaan, välähti — anteeksi — myöskin jotakin kissamaista.

Ja tuosta mitättömästä hetkestä alkoi se, mitä näiden suloisten naisten kesken — sitten tapahtui — kaksivuotinen sarja ikävyyksiä, katkeruutta, vihaa, salaisia haavoja, häväistystä, kyyneleitä ja vihdoin verinaarmuja. He olivat sydämessään julistaneet vihollisuudet sällin mitättömän persoonan ympärillä, tuon onnetoman nuoremiehen, joka ei voinut heistä kauas luopua eikä edes heti päättää kummalle hänen tuli kokonansa antautua, sillä sydäimestä tuntui olevan toinen puoli toisella. Syyttäkäämme siis häntäkin heikkoudesta pikkuisen.

Taistelu alkoi mitä viattomimmilla ja kauneimmilla aseilla, nimittäin miellyttämistaidolla, taustana toisella ylpeys, toisella kainous. Se alkoi ilmetä kaikessa ja varsinkin pukeutumisessa. Mitä enemmän Liisa komeili värien loistolla ja koristeilla, jossa hän lopulta joutui aivan mauttomuuteen, sitä enemmän Sanna kilvotteli sileällä yksinkertaisuudella, herättäen sillä huomiota. Kumpikin he tahtoivat valloittaa ei ainoastaan sen yhden sällin, mutta kaikkien muidenkin, sekä miesten että naisten suosion, sitä tietä toisensa nujertaaksensa. Missä toinen säilytti silmiensä ylpeää tulta, siinä toinen loisti kaikkivoittavalla lempeydellä. Ja minkä toinen ärtyneenä pisti haavoja terävällä kielellänsä, sen toinen niitä vastaan otti kuin peitsen teriä, silmiensä värettäkään muuttamatta, nauttien sydämessänsä kun toinen ajattelimattomassa kiivaudessaan teki tuhmuuksia ja haavotti itsensä. Ja kumpikin aivan haki toistensa läheisyyttä samassa tarkoituksessa niin pitkälle, että heistä tuli asuintoverit. Sivuuttakaamme mainitsematta monet hä-

väistysyritykset, juorut ja muut vähemmän kauniit ilmiöt, joita sellaisissa tapauksissa saattaa syntyä, mainitaksemme yhden tapauksen, joka on poikkeus tavallisesta ja joka tapahtui vähä sen jälkeen kun poloinen sälli oli saanut riistetyksi toisenkin sydänpuolikkaansa Liisalta ja lahjotetuksi senkin Sannalle, joka näytti siitä olevan erittäin kiitollinen. Oikeastaan juuri silloin kun se oli tapahtunut ja se kunnan sälli oli saatellut Sannan asuntoonsa, oli Liisa ollut pimeässä odottamassa ja hyökännyt sähisten hänen kimppuunsa — kynsien. Mutta nytpä löytyi Sannankin pehmeistä tassuista kynnet, jopa hyvin terävät kynnet, ja niin he repivät toisiltansa hiussuortuvia ja raapivat toistensa kasvot verinaarmuille, ja miten olisi käynytkään ellei talon herra ehtinyt hätään kylmän vesiämpärin kanssa. Siinä tilassa juoksi Sanna illan pimeydessä sällin rintaa vasten onnettomuuttansa itkemään.

— Nojaa siihen, sinä suloinen olento, nojaa siihen ijankaikkisesti! kuiskutteli tuo kunnan sälli, ja sitten seurasi se kaunein temppu mikä kahta kuolevaista koskaan kohdata saattaa: he tulivat yhdeksi lihaksi... Se on ihanata aikaa, tietysti. Mutta eivätpä he saattaneet rauhassa onnestansa nauttia, kuten ensin luulivat. Liisa piti huolen siitä, että aina oli jotakin mieliharmia, milloin juorujen ja häväistysjuttujen, milloin minkinlaisten juonien muodossa, joiden kosketuksista ei voinut vältyä. On aivan ihmeteltävää se hellittämätön tarmo, millä näitä jatkettiin, ja se oveluus, millä ne punottiin. He molemmat kärsivät niiden vuoksi ja rauhaa saadaksensa päättivät he jo paeta koko paikkakunnalta. Silloin kuiskuteltiin heille juorua: Liisalle kuuluu käyneen — hullusti! Ymmärrettehän mitä siihen aikaan merkitsi kun nuorelle naiselle kävi "hullusti", — jaa, se oli sille ihmiselle kylliksi musertava "kosto", vaikkapa hänen syntinsä olisivat suuremmatkin olleet. Sen kuullessa välähtikin Sannan silmissä rajaton vahingonilo, joka jo pulpahti huulillekin, vaihtuaksensa kuitenkin pian surumieliseen huokaukseen: Tyttö parka!... Mutta tämä kaikkihan on ollut kovin epärunollista, kiirehtikäämme liisäämään:

— Eräänä kauniina keväämmuna, kun auringon kultaiset säteet herättivät nuoren pariskunnan iloisella muistutuksella: nyt, nyt merenrannelle vapaapäivää viet-

tämään! kuului kiihkeä kolkutus ovelta ja kun se avattiin, syöksähti siitä sisään Liisa ja niin suoraa päätä Sannan kaulaan. Ja katso, ja katso — siinä he kaksi, jotka parin vuoden ajan olivat toisiaan haavottaneet ja mitä pahimpia ajatuksia ajatelleet, itkivät toistensa sy-leilyssä, anteeksi kuiskutellen, lohduttaen ja hyväillen... Mitä, eikö kaikki päättynyt kauniisti ja runollisesti. Tekisivätkö miehet niin? ... Kohtaus oli niin liikuttava että nuori aviomies, se kunnan sälli, jonka sydän jo oli aivan paatunut entiselle sydänpäyselleen, ei voinut sitä tyynenä katsella, vaan puristi heidät molemmat leveätä rintaansa vasten... Ja sitten he kolmisin lähtivät meren rannalle ja se päivä oli heidän elämänsä ihanin...

Ukko Lind vaikenä ja vallitsi hetken vakava äänettömyys. Mutta naisten mielenkiinto oli herätetty ja he kyselivät:

— Entäs sitte, kuinkas heille sitten kävi?

— No sitten he tulivat niin onnellisiksi kuin heikäläiset kaikessa onnettomuudessaan tulla voivat. Mies, se kunnan sälli, löysi lempeäsilmaisessä vaimossansa kultavuoren, jonka ehtymättömistä kätköistä vuosien vierriessä ilmaantui yhä uusia kalleuksia. Hän hämmästyi sitä kärsivällisyyttä elämäntaakan kannannassa, sitä aina altista uhrautuvaisuutta, sitä loppumatonta rakkautta ja lemmentuomaa, joka tuosta hennosta olennota pulppusi vaimona ja äitinä, kaikissa vaiheissa, yöllä ja päivällä, silloinkin kun hän, mies, oli murtumaisillaan ja silloinkin kun hän törkeyksillään — jotka unohdus peittääköön — olisi ansainnut aivan toista, hyvät ystävät, aivan toista... ja kuta enempi vuosia kului, sitä enempi hänelle selveni, että nainen on miehen rinnalla jumalallinen olento valtavien hyveittensä vuoksi ja että yhdeksän kertaa kymmenestä saisi mies kohdistaa karkean sanan itseensä ja säästää lempeän heille, jotka sitä niin kovin kaipaavat ja myöskin ansaitsevat... No niin. Se kunnan sälli olin minä ja se hänen elämäntoverinsa — naisista parhain, vaikkei ehkä parempi kuin kukaan teistä — oli vaimoni Sanna, joka nyt lepää mullan alla, mutta jolle minulla nyt olisi yhtä ja toista sanomista... yhtä ja toista, joka silloin sanomatta jäi ja joka varmaan nyt saisi hänen surumieliset kasvonsa kaunisteen hymyyn...

Ukko Lind pyyhkäsi silmiinsä kohonneen liian kosteuden ja jatkoi:

— Entä Liisa? Pahanko saitte hänestä kuvan? —
Ei, hyvä hän oli, täynnänsä naisen kauniimpia hyveitä, ja juuri hänen kauttansa käsitykseni naisesta vahvistui. Kerrassaan sankarillisesti hän taisteli kohtalotaakkansa kanssa nurjan yhteiskunnan okaisella polulla häpeän kiveen kompastumatta ja kasvatti miehen, jota kelpaa näyttää... Ja sankareita he ovat kaikki, köyhälistön naiset, vaikka aivan toiset ne loistolla kukitetaan, aivan toiset ne seppelöidään... Jeanne d'Arcin tavoin eivät he usein kohoa, mutta näkyypä heistä niitäkin näinä merkillisinä päivinä löytyvän armeijoittain, armeijoittain. Ja marttyyrikuolemaan ylevän asian puolesta ovat he kaikkina aikoina roheneet käydä niinkuin kukaan mies, enemän ehkä kuin mies. Tyyneenä astuvat he murhaajain eteen: tässä olen!...

Aku Päiviö.

Vallankumoushaaveita

Luku Amerikan työväenliikkeen historiasta.

Amerikan työväenliikkeen vaiherikkaan historian varsilla on monta sellaista lukua, jotka jälkimailma unoh-
taa jäljettämiin. Verrattain niukka kirjallisuus, jossa
ensinkään käsitellään Amerikan työväenliikkeen vai-
heita, on lisäksi vielä niin puolueellisesti kirjoitettu, että
sen agitaattorinen puoli varjostaa useassa tapauksessa
historialliset tapahtumatkin kovin vaikeasti tunnetta-
vaksi. Siitä syystä tapaakin melkein kaikissa teoksissa,
joissa käsitellään Amerikan työväenliikkeen aikaisempia
vaiheita, suuresti toisistaan eriyvän kertomuksen määrä-
tyistä tapahtumista.

Lukijan huomio ei kuitenkaan voi olla kiintymättä
erääseen seikkaan, joka on erikoisesti ominainen tšekäläi-
selle työväenliikkeelle: h a j a n a i s u u s.

Allituiset aatteelliset erimielisyydet ovat raadelleet
Amerikan työväenliikettä kenties enemmän kuin min-
kään muun maan työväenliikettä ja pitäneet sen heik-
kona. Eikä tästä hajanaisuudesta ole vielääkään päästy.

Ammatillisesta työväenliikkeestä alunpitäin jälkeen-
jääneenä ja etupäässä siirtolaisväestön keskuudessa vai-
kuttanut sosialistinen liike sai taistella vuosikymmeniä
ennenkuin se sai vakavaa jalansijaa amerikalaisen työ-
läisten keskuudessa. Mutta sittenkin on sen historia
enemmän kulkua yhdestä aatesuunnasta toiseen, kuin va-
kavaa, suunnitelmanmukaista ja historian materialismin
tuntemukselle rakennettua liikettä. Vasta viimeinen vuos-
sikymmen on tässä suhteessa ollut toiveitaherättävämpää.
Nykyisen sosialistipuolueen perustamisesta saakka on
tšekäläinen valtiollinen työväenliike kulkenut kansainvä-
lisen sosialismin viitoittamaa tietä, vaikkakin valitetta-
vasti liian heikkona, voidakseen saada aikaan tuntuvam-

pia muutoksia suunnattoman voimakkaaksi kehittyneen kapitalismin ja täydelliseksi proletariaatiksi lyhyessä ajassa muuttuneen työväestön keskinäisissä suhteissa.

Amerikan sosialistinen työväenliike on ollut rikas haaveilijoista. Ollen valtiollisessa muodossaan tunnettu- jen haaveilijoiden alkamaakin, se on milloin minkäkin keinon avulla pyrkinyt eristäytymään kapitalistisesta yhteiskunnasta ja perustamaan sosialistisen.

Kokonainen historia kertyy nüstä kommunistisista yrityksistä, joita tšekäläisen sosialistisen liikkeen riveissä toimineet henkilöt ovat tehneet — epäonnistuaan yhtä monta kertaa kuin ovat hommaan ryhtyneetkin. Harvempia ovat sensijaan ne yritykset, jotka on tehty valtiovallan voimakeinoin työläisten käsiin valtaamiseksi. Tässä olisi tarkoituksena kertoa eräästä sellaisesta val- lankumoushaaveesta, joka erään kerran innosti ja läm- mitti Amerikan sosialistisen liikkeen esitaistelijain mie- liä. Viattomassa yksinkertaisuudessaan ansaitsee se tulla suomalaisenkin lukijan kuultavaksi.

Kahdeksankymmenluvun keskivaiheilla ja jälkimäi- sellä puoliskolla oli sosialistinen työväenliike tässä maassa erikoisesti aatteellisten erimielisyyksien raatele- mana. Siinä oli anarkistisia aineksia useammanlaisia ja yhdistyksiä jos minkä nimisiä. Muuan sellainen, vuoden 1881 loppupuolella perustettu "Kansainvälinen työväen- yhdistys" saavutti jonkunverran valtaakin, julaisten m. m. paria sanomalehteäkin, sekä käsittäen järjestön, jonka osastoja oli vuoden 1887 vaiheilla jo lukuisissa länsival- tioissa.*) Sen aatteet eivät kuitenkaan koskaan olleet muuta kuin pelkkää haaveilua, kuten seuraava "vallanku- moussuunnitelman", joka laadittiin vuonna 1889 toteu- tettavaksi, osottaa.

Liiton järjestämistapakin oli jonkunlainen salaperäi- nen ryhmittyminen määrätynlaisiin "kasteihin", joihin kuhunkin kuului yksitoista henkilöä. Alimpana olivat n.s. oppilasryhmät, joihin kuuluvilla oli punainen jäsenkortti ja josta määrätyn tutkinnon suoritettuaan pääsi valkosen kortin omistajaksi. Valkosen kortin omistajat olivat liiton toimeenpanevan valtuuston jäseniä, mutta heidän yläpuolellaan oli vielä ryhmä n. s. sinisen kortin jäseniä,

*) Liiton toiminnasta katso lähemmin *Hiljuttin Sosialilmin Historia*, sivut 286—288.

joiden käsissä liiton pääjohto oli; nämä jäsenet valittiin valkokortin jäsenryhmästä.

Liiton luettavana kirjallisuutena olivat enimmäkseen Krapotkinin, Bakuninin ja muiden tunnettujen anarkistien teokset, eikä se hyväksynyt väkivaltaista vallantovittelua, niin kummalliselta kuin se kuuluukin sellaisen yhdistyksen toimintaperiaatteeksi, joka kuitenkin laati täydellisen ohjelman vallankaappaamiseksi työväestön käsiin.

Liiton sihteerinä toimi muuan Burnette G. Haskell, jonka "salaisista ohjeista toimeenpanevan valtuuston jäsenille" seuraava kumoussuunnitelma on säilynyt. *)

Vallankumoussuunnitelman alkeisohjeet.

Haskellin suunnitelma sisälsi seuraavan toimintaohjelman:

"Saatuamme tarpeelliset tiedot siitä että teidät on todistettu sosialistiksi, me lähetämme teille tämän mukana valkean korttinne, jonka omistaminen oikeuttaa teidät I. W. A:n (International Workingmen's Association — Kansainvälinen työläisten yhdistys) toimeenpanevan valtuuston jäseneksi paikkakunnallanne. Tämä on sopu-soinnussa sen sosialistisen ajatustavan kanssa, jonka mukaan ei kellään saa olla mitään sananvaltaa liiton asioissa ennenkuin hän on tieteellinen sosialisti, ja että jokaisella sellaisella sosialistilla on yhtäläinen sananvalta liikkeen asiain hoidossa.

"Sellaisena toimeenpanevan valtuuston jäsenenä ovat tehtävänne seuraavanlaiset:

"1. Edistää kasvatustyötä yleisön keskuudessa paikkakunnallanne puheilla, kirjallisuudella ja persoonallisella agitatsioonilla.

"2. Koettaa pakottaa paikkakuntanne porvarillisen sanomalehdistön antamaan palstoillaan tilaa sosialistisille ajatuksille.

"3. Avustaa ja kannattaa työväen sanomalehdistöä ja erikoisesti hankkia kannatusta ja tilaajia liittomme äänenkannattajalle, Enquirerille. **)

*) T. V. Powderlyn teoksen "Thirty Years of Labor" IIteen mukaan, sivu 638.

***) Ilmestyi Denverissä, Colo.

"4. Ilmottaa kaikki tärkeät tapahtumat valtio-sihteerille (milloin sellainen on olemassa, muussa tapauksessa yleiseen tiedonantotoimistoon).

"5. Kaikella voimallanne työskennellä ammattiliit-tojen yhteenliittämiseksi, avustaa paikallisia työväenjär-jestöjä ja koettaa saada Työn Ritarien järjestön keskuu-dessa toimeen johdonmukainen ja sopusointuinen radi-kaalisten aatteiden levittämistyö.

"6. Pyrkiä aatteenlevittämistyössänne eri yhdistys-ten keskuudessa kääntämään ensiksi tietoisimmat ja johto-asemissa toimivat henkilöt.

"7. Vaatia jokaisessa mahdollisessa tilaisuudessa, että kaikkien erilaisten sosialististen aatesuuntien on lii-tyttävä yhteen, sekä koettaa estää persoonallisten syiden ja pikkuseikkojen takia syntymästä erimielisyyksiä.

"8. Kehittää itsenne tietoiseksi ja kykeneväksi kumoa-maan kaikki meistä esitetyt valheet, kuten esimerkiksi seuraavan: 'Sosialisti pyrkivät kumoamaan vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän väkivalloin.' Vastaus: 'Eivät, vaan he ennustavat tieteen valossa ainoastaan, että aseel-linen taistelu röhkeitten rikasten ja tietämättömien köy-hien välillä on lähellä; että sellainen taistelu tulee päät-tymään kaaokseen, ellei sosialistit sopivassa tilaisuudessa tule väliin ja avustuksellaan aseta voimaan oikeudellista yhteiskuntajärjestelmää. Ja että milloin ne tulevat vä-liin, tapahtuu se tehokkaalla tavalla.'

"9. Pyrkiä (vaikka ei näyttäisi olevan suuria on-nistumistoiveitakaan) saamaan valtion ottamaan asteet-tain haltuunsa tuotanto- ja jakolaitoksen.

"10. Avustaa sellaisia osuustoimintaliikkeitä, joista on todellista hyötyä.

"11. Käsittää koko vallitseva tilanne sellaisena kuin se todellisuudessa on, ja valmistautua itsepuolestanne vallankumoukselliseksi johtajaksi ja uuden järjestelmän tieteelliseksi järjestäjäksi."

Sen jälkeen annetaan järjestön jäsenille

yleisiä ohjeita,

joissa sanotaan m. m. seuraavaa:

"Meidän tarkoituksenamme on käsitellä yhteiskunnal-lisen vallankumouksen mahdollista tulevaisuutta ja sitä tehdessämme luoda lyhyt silmäys sen menettelytapoihin ja sitä seuraavan yhteiskunnan uudelleenjärjestelyyn.

"Meidän käsityksemme mukaan on edellisten vallankumousten onnistumisen suurimpana esteenä ollut tarkoin määritellyn ja tarkotustaan vastaavan menettelysuunnitelman puute. Emmekä me näe mitään mahdollisuutta samanlaisten epäonnistumisten välttämiseksi tälläkään kertaa, elleimme ainakin käsittele sitä kysymystä nyt.

"Ensinnäkin me jokainen myönnämme, että kilpailujärjestelmän oma olemassaolo aiheuttaa sen kukistumisen ennemmin tai myöhemmin. Ne meistä jotka ovat huolellisesti tutkineet ja vertailleet tilastoja, tuotantoa, vaihtoa ja työsuhteita, ovat Krapotkinin kanssa samaa mieltä siinä, että ei mitenkään voi enään kuluu kymmentä vuotta siihen, kun kukistuminen tapahtuu. Sekä Ranskassa että Englannissa on yleisesti vallalla sellainen käsitys, että historiallinen vuosi 1889 näkee ensimmäiset vakavat selkkaukset, ja sille varalle on kaikki toiminta kohdistettava. Meidän liikkeemme perusteorian mukaan on jokaisessa maassa luotava niin voimakas agitatsioni, että hallituksien yhtyminen yhteistoimintaan kapinan kukistamiseksi jossakin yhdessä maassa käy mahdottomaksi omien asiainsa valvonnan tärkeyden takia; kapinain puhkeaminen niissä maissa joissa onnistumisen mahdollisuudet ovat suurimmat, voi tapahtua joko samaan aikaan jokaisessa, tai toinen toistaan seuraten. Euroopassa se todennäköisesti tapahtuu ensin Englannissa, mutta tulien syttymiseen siellä vastataan heti, sen me tiedämme Espanjan kukkuloilta, Italian aavikoilta, Saksan, Venäjän ja Itävallan kunnailta ja Ranskan laaksoista. Liikettä johtavat Euroopassa viisaat päät ja huolelliset kädet, eikä meillä ole sen onnistumisesta vähintäkään epäilystä.

"Amerika on se maa, jossa meidän on päästävä käsitykseen siitä, mitä tulevaisuus voi tarjota. Vallitsevana mielipiteenä tuntuu olevan, että me täällä olemme vuonna 1889 samassa asemassa kuin Englannissa oltiin vuonna 1848, vaatimaton taantumuksellinen maa. Tällainen mieliala on vallalla useitten varakasten europalaisen keskuudessa, jotka ilmaisevat sen hankkimalla halltuunsa amerikalaisia maita laajassa määrässä. Mutta me uskomme sellaisen käsityksen olevan löyhillä perustuksilla. Vallankumous voidaan jokaisessa maassa siirtää toistaiseksi ainoastaan siten että kansa pysytetään tyyty-

väisenä. Ja meidän asemamme on nyt kokonaan toisenlainen kuin Englannin oli vuonna 1848. Niin kauan kun vanhoja markkinapaikkoja oli olemassa, tai uusia voitiin aukasta, voitiin kansa pitää työssä. Mutta missä ovat uudet markkina-alueet nyt? Nekin säällittävät sijaismarkkinapaikat, joita niin hartaasti pyritään hankkimaan Congossa, eivät ole amerikalaisia tuotteita varten. Todellakin näyttää siltä, että tapahtumain kulku Amerikassa muodostuu samanlaiseksi kuin se on ollut ennen Europassakin. Määrätyt paikkakunnat saatetaan kapiinaan ja tekevät muista riippumattoman aloitteen; taantumuksellisista keskuksista tullaan silloin ottamaan voimia kapinallikkeen tukahuttamiseksi, ja tuloksena on — epäonnistuminen. Niin tulee varmaan tapahtumaan, elleimme me näe sitä jo etukäteen ja valmistaudu sen varalle. Mitä meidän sitten on tehtävä?

”Meidän käsittääksemme tulisi meidän pyrkiä siihen, että kaikki liittyisivät I. W. A:han, ja että sen ja kaikkien sosialististen järjestöjen, huolimatta siitä mitä aatesuuntia ne edustavat, välillä saataisiin aikaan liitto; että tämä järjestö suunnittelisi kirjeenvaihtojärjestelmän, jonka avulla voitaisiin vaihtaa mielipiteitä aatteellisista erimielisyyksistä ja sopusointuisista toimintavoista.

”I. W. A:n ensimmäisenä toimintavelvollisuutena olisi hankkia maan jokaiseen kuntaan ja kaupunkiin vähintään yksi kunnollinen sosialisti, joka toimisi siellä vallankumousasioitsijana, levittäisi kirjallisuutta ja tekisi käännytystyötä.

”Jos me alamme tarmolla toimintaan nämä päämäärät tarkotusperänämme, niin luulemme me helposti voivamme toteuttaa sen tulevan vuoden kuluessa.

”Senjälkeen ei enään olisikaan mitään muuta tehtävää kuin kasvatustyö ja valmistautuminen, kunnes asiahaarat tekisivät päättävän toiminnan mahdolliseksi. Me emme hyväksy riitoja Sosialistisen työväenpuolueen ja Kansainvälisen anarkistijärjestön, tai Henry Georgen oppien kannattajien kanssa. Antaa niiden jatkaa omien kummallisten oppiensä levittämistyötä, jos he niin haluavat, mutta koettakaamme saada heidät yhtymään toisten reformiaineksien kanssa.

”Toimintamahdollisuuksia edellyttävä tilanne tulee nähtävästi olemaan seuraavanlainen:

Liikepula oletettiin vallankumouksen aiheuttajaksi.

”Nykyinen liikepula kohoaa huippuunsa vuonna 1887. Se tulee olemaan laajalle levinnyt ja hälyyttävä, tehtaat tulevat olemaan sullettuina, työväestö kärsii nälkää ja syntyy kapinoita, joita kukistamaan käytetään sotaväkeä. Voimakkaan luokkatunteen katkeroitamana voi se ajaa niinkin kauas, että kielletään puhe-, paino- ja kokoontumisoikeus.

”Siihen saakka kun näin tapahtuu, siihen saakka kun koko kansa on noussut, on viisasten sosialistien pysyttävä täydittävä syrjässä kaikista paikallisista kapinaliikkeistä. Aika onnistumiselle ei ole vielä saapunut; me olemme laskeneet joukkomme ja tiedämme kuinka paljon niitä on. Toiminnan alottaminen tänä vuonna merkitseisi parastensa ainestemme turhanpäiväistä teurastuttamista ja koko asian taannuttamista vuosisadaksi. Nykyisin on meidän vain oltava viisaita kuin kyykäärmeet, mutta vaarattomia kuin kyyhkyset. Tilannetta on meidän käytettävä hyväksemme ainoastaan aatteenlevittämistä ja kasvatustyön tekemiseksi. Meidän on puhuttava paljon, mutta ei toimittava ollenkaan. **Kun työväestö on nälissään, heikkenee sen aivosto.** Yksi liikepuluvuosi merkitsee meidän joukkojemme kolminkertaistumista vähimmäissäkissäkin laskussa. Ja vaikka pakkotoimenpiteet nykyisen sadantuhannen sosialistin taholta eivät voi tulla kysymykseenkään, niin neljänsadantuhannen avulla (johon liikepula meidän joukkomme kohottaa) pääsemme me aseman herroiksi!

”Meillä on mahdollisesti neljä vuotta, vuoteen 1889, aikaa suunnitelmiamme täydentämiseksi. Sinä vuonna tulee Europassa varmaan tapahtumaan vakavia asioita, ja Amerikassa, elleivät laskelmat petä, sattuu silloin toinen liikepula, paljoa vakavampi ja laajempi kuin edellinen oli. Silloin, mutta ei ennen, voimme me heittäytyä peliin. Silloin me voimme iskeä ja iskeä voittaaksemme!

”Olettakaamme siis, että kaiken todennäköisyyden mukaan meillä tulee olemaan vuonna 1889 vähintään puoli miljoonaa vakava-aikeista sosialistia Yhdysvalloissa, jakaantuen ne jotakuinkin seuraavalla tavalla:

”Chicagossa 25,000, New Yorkissa 25,000, Uuden Englannin teollisuusvaltioissa 100,000, keskivaltioitten hiili- ja rauta-alueella 100,000, Coloradossa ja länsivaltioissa

50,000, Tyyneenmeren rannikolla 50,000, Atlannin rannikon ja etelävaltioiden kaupungeissa yhteensä 100,000 ja muualla eri kaupungeissa, kunnissa ja kylissä 50,000.

"Liikepula syntyy, kansa on kiihottuneena, puhkeaa revolütöitä, suuret teollisuuskeskukset nousevat kapinaan ja paikkakunnat, joissa on ainoastaan muutamia sosialisteja, tulevat taantumuksellisten ainesten toimintakeskuksiksi.

"Näillä pienillä paikkakunnilla, joilla on ainoastaan muutamia sosialisteja, tulisi heidän velvollisuutenaan olla salaisuudessa ja kaikkia tieteellisiä apuneuvoja käyttämällä **hävittävillä sotatoimilla** aiheuttaa taantumukselliselle riittävästi tointa kotiseudullaan.

"Samaan aikaan on suuremmilla teollisuuskeskuksilla ryhdyttävä rohkeampiin toimenpiteisiin. Meikäläisten on vallattava yleisten kapinaliikkeiden johto ja kontrolli, vallotettava valta-asetat ja käytävä toimenpiteisiin hallituskoneiston valtaamiseksi."

Siinä varsinainen kumoustoimintasuunnitelma. Sen jälkeen annetaan ohjeita kumouksen jälkeisille toimenpiteille, kuuluen niihin maan, kaivosten ja luonnonrikkauksien yksityisomistuksen lakkauttaminen ja teollisuuslaitosten ottaminen valtion haltuun. Verot ja vuokrat lakkautetaan, paitsi sellaisissa tapauksissa, joissa omistaja ei ole vielä ennättänyt saada takasin sijoittamaansa pääomaa, jolloin vuokra on maksettava siksi kunnes sijoitettu pääoma on tullut suoritetuksi.

Kaikki omistusoikeuskirjat määrätään poltettavaksi.

Maan persoonallinen käyttö antaa käyttäjälle oikeuden maahan, ellei valtio toisin määrää.

Kaiken voiton poistaminen oli niinkään järjestön periaatteena ja se säädettiin näissä ohjeissakin pantavaksi täytäntöön heti, mutta kuitenkin sallittiin sellaisien tehtailijain, joiden voitot eivät vielä olleet kohonneet tekemiensä sijoitusten arvoiksi, s. o. jotka eivät vielä olleet saaneet voittoina sijoituksiaan takasin, jatkaa voitonkiskontaa siksi kunnes olivat tulleet "omilleen". Sama säädelmä oli kohdistettava kaikkiin liikkeenharjoittajiin, olivatpa he teollisuuslaitosten omistajia tai vain kauppiaita. Keneltäkään ei otettu mitään ilmaiseksi.

Raha ja rahan korko määrättiin poistettavaksi ja tavaraain hinnaksi asetettiin tuotantokustannukset, ja: "väliaikaisesti (eli siksi kunnes on ennätetty saada ko-

koon tarpeelliset tilastot eri työlaatuojen keskinäisistä suhteista) olkoon kunkin valtion palveluksessa olevan työläisen aika yhdenarvoinen. Tälle periaatteelle perustettakoon vaihtopankkeja (Clearinghouses), ja se olkoon perusteena myöskin tavaran vaihdolle työaikalippujen kanssa. Siksi kunnes tarpeelliset tilastot saadaan, on tavaroita myytävä kolmeakymmentä prosenttia halvemmalla kuin niiden hinnat ovat olleet entisen voitolle perustuvan tuotantotavan mukaan; päiväpalkat olkoot viiden dollarin arvoa vastaavat."

Hallintomuotosuunnitelmat.

Kun vallankumous olisi onnellisesti suoritettu, oli käytävä hallituskoneistoa järjestämään seuraavaan tapaan:

"Vuoden kuluttua on toimitettava ensimmäiset yleisten virkailijain vaalit; siihen mennessä hallitsee tilapäishallitus, joka suunnittelee oikeudenmukaisen hallintojärjestelmän.

"Kun kaikilla kumousliikkeen keskuspaikoilla on siten menetelty, on ryhdyttävä pikäsiin toimenpiteisiin eri paikkakuntien toisiinsa liittämiseksi. Kongressi on kutsuttava koolle ja muodostettava kansallinen järjestö."

Siten järjestetty toiminta saavuttaisi uutta voimaa päivä päivältä, selittää Haskell edelleen. Yleinen äänioikeus antaisi sille yleisen hyväksymisen, eikä mikään voima mailmaissa voisi kuinka pitkää aikaa vastustaa sen varmaa voittokulkua. Tyyneenmeren rannikkoalueen eristämistä muusta osasta maata suunniteltiin siltä varalta, että sellainen toimenpide kävisi tarpeelliseksi. Muutaman päättävän miehen selitettiin voivan sen toteuttaa. Aluetta pidettiin luonnonrikkautensa, asukastensa erikoisluonteen ja asemansa puolesta erikoisesti sopivana kapinallisuuden kehtona, milloin kumoustoimet muuten sopisi alkaa.

Sopivaa kumousaikaa odotellessa tuli valkokortin jäsenten olla "vallankumouksellisena voimana ja käyttää parasta harkintakykyään tutkiakseen niitä seikkoja joita siihen mennessä on käsiteltävä." Ja "koska on mitä tärkeintä, että ainoastaan koetellut ja luotettavat henkilöt pääsevät sinisen kortin omistajiksi," niin oli entisten jäsenten huolellisesti valvottava sitä, ketä päästetään jä-

seniksi. "Älkää suosittako ketään sellaista," sanotaan ohjeissa, "joka ei ole kaikkein parasta ainesta, sillä lukumäärä yksin ei ole niin haluttu kuin kuntoisuus."

Vuoden 1885 ajalla, (jonka alussa yllämainitut ohjeet nähtävästi ovat kirjoitetut) oli valkokortin jäsenten velvollisuutena tiedottaa päämajaan:

"1. Miten teidän mielestänne uusi yhteiskuntajärjestelmä olisi järjestettävissä ja hallittavissa, tai miten voitaisi olojen muutos panna toimeen mahdollisimman vähillä selkkauksilla.

"2. Mikä pitäisi hyväksyä menettelytavaksi teollisuuspuolan, kapinan ja vallankumouksen tapahtuessa.

"3. Mitkä olisivat parhaat hyökkäys- ja puolustus-suunnitelmat ja miten voitaisi vallankumouksen menestyminen taata.

"4. Mikä menettelytapa olisi paras kumoustaapahtumien aikana —

"Kapinaliikkeen keskuksissa — miten niitä voitaisi kontrolloerata; miten vallata yleiset rakennukset, sanomalehdistö, tiedonvälityslaitokset, kuletuksliikenne, ase-pajat; miten järjestää kansa; miten asestaa se; miten vangita tunnetuimmat kapitalistit; miten vallata asevarastot; miten suojella epäjärjestyksiä vastaan; elintarpeitten hankinnan järjestäminen; murhapolttojen, murhien ja varkauksien estäminen; liiketoiminnan seisahtumisen estäminen; vapaa oikeudenjako; verojen poistaminen; työn järjestäminen kaikille ja uuden yhteiskunta-muodon järjestäminen ja yhteenliittäminen.

"Konservatiivisemmilla paikkakunnilla — salaisten vallankumouskomitean järjestäminen, tarkotusperien julistaminen; pakkotoimenpiteet kapitalistien avuksi muille paikkakunnille aikovien joukkojen estämiseksi, jne. jne.

"Kaikki suunnitelmat ovat valmiit niin että ennen tämän vuoden loppua voidaan alkaa toimenpiteisiin kirjallisuuden levittämiseksi, jossa selitetään laajaperäisesti mitä kasaantuneita tietoja meillä jo on dynamiitin käyttämisestä järjestetyssä (ei tilapäisissä tapahtumissa) vallankumoussodassa. Siihen ei kuitenkaan ole mitään kiirettä. Tämän ajan kysymyksenä on vaan järjestyminen.

"Samalla tavalla tulisi teidän olla toiminnassa työväenjärjestöissä. Jokaisen valkokortin omistajan tulisi

oikeastaan olla johtajana siellä. Jos suinkin mahdollista, tulisi hänen kontrolloerata jotakin ammattijärjestöä, talvuttaen sitä huolellisesti ja järjestelmällisesti siihen suuntaan, että siitä taistelujen sattuessa on käytännöllistä apua.

"Jokaisen valkokortin jäsenen tulisi täydellisesti käsittää, että vallankumousliikkeen menestyminen voi riippua vallan hänen yksityistoiminnastaan; hänen uskollisuudestaan ja sitkeydestään. Hänen on yhteisen asian vuoksi pidettävä silmällä toisia valkokortin jäseniä, neuvottava, voimistutettava, jalostettava ja avustettava heitä."

Siinä koko suunnitelma pääpiirteissään. Tarpeetonta sanoa, että "historiallinen vuosi 1889" tuli ja meni ilman mitään sellaisia tapahtumia kuin nämä haaveilijat ennustelivat. Laskut pettivät, kuten haaveilijain laskut tavallisesti.

W. N. R—o.

Arvo ja alkuperä

Kirj. Kaapro Jääskeläinen

Raskaan luomisviikon raadettua Herra
— noinpa kertoo meille pyhä Raamattumme
asioista muinaisaikaisista aivan —
kampsut kokoon korjas ajelehtimasta:
taikon, lapion ja kuokan, rautakangen,
mätikänkin vanhan talteen otti, taltat,
harjit, pikku tinksit keräs tulsupaksiin.

Istui paksin päälle, nuuskaa pisti huuleen.
"Vanhus tässä päälle tupppaa", mietiskeli.
"Oila sauna lämmin, missä hautois luita!
Jäykk' on selkä, jäykät myöskin polvet...
Poika rakkarikaan ei sen vertaa hoksaa,
ett' ois edes kylvyn lämmittänyt illaks —
tuolla pyrstötähtein kanssa peuhaa, pahuus.

"Toisin höyrys silloin lauantaicin sauna
kun ol' voimissansa vielä muija vainaa.
Totta maistui saunan päälle kaurapuuro,
maistui myöskin oluttuoppi, prykäystä
oman eukon — toista sentään kuin se kura,
mitä ennen nuorra miessä koiratorpat
tarjos, joissa rahat, kukkarotkin vietiin..."

"Vanhanlainen kun ol' ottaissa jo eukko,
ensimmäiseen lapsivuoteeseensa sortui.
Poika vainen muistonansa mulle säilyi...
Mutt' ei tullut äitihinsä — eikä ihme:
äidin rintaa tuskin kerran, pari maistoi.
Niinpä tuli, mikä aina tahtoo tulla
sellaisesta tuppelolla ruokitusta:
hurjapäinen, vallaton ja laiskan sitkee — —

"Mutta ... mutta ..." kynsä korvallistaan Herra:
"enkös unhottanut sentään yhtä seikkaa,
vaikka niin oon tarkottanut tehdä tarkkaa —
vanhuus, vanhuus tässä tulee, lempo soikoon!
Aatamille enhän muistanutkaan akkaa
luoda minkäänlaista. Mitäs se nyt sanoo?
Yöll' on kylmä; peitteen vielä potkii päältään...

"Ei, se ei käy laatuun! Suuttuu ehkä, herja,
sikseen heittää homsteetinsa palveluksen.
Mutta mistäs sen nyt sieppaan hälle akan
aviokseen, tässä kiirehessä ja näin
illan suussa? Tarkkaa työtä naisen luonti.
Koht' on liian pimee tehdä mitään — eikä
mull' oo ainettakaan enää mistä luoda:
mieheen meni tarkoin kaikki materjaalit."

Poika parahiksi palas retkiltänsä,
Taaton huolen kuuli, virkkoi virnistellen:
"Kun lie liikaa Aatamissa töskää,
ota pois liikaa, siitä sorvaa muija.
Farmariksi mies nyt välttää vähemmällä;
kylkiluitakin on sillä turhan monta:
ei se halkee, vaikka vähennätkin pari."

"Mutta", vastas Herra, "huuto siltä pääsee,
jos ma ruhjon luita, irti kiskon niitä.
Ilmankin jo, kun ma vaadein päivätöitä,
riistäjäksi haukkui, veren imijäksi,
niinkuin pahasuinen ryssän bolshevikki."
Poika neuvoi: "Kloroformitukko kuonoon
työnä — totta nukkuu vaikka mitä tehnet...

"Taikka... malta: lainaa mulle luomistulsut;
anna kerran vuorostani koettaa munkin.
Eihän tiedä, milloin aika sinustakin
jättää — jäisin vallan harjotusta vaille.
Sitäpaitsi, naista pykätess' on tarvis
olla tarkat silmät, nuoremmat kuin sulla."
Asiata hetken aprikoitsi Herra.

"Tuoss' on," virkkoi vihdoin, "siit' ei tule riitaa.
Itse kömmin sentään katsomahan päältä."

Poika puuhas, niinkuin oli suunnitellut :
kloroformi-nenäliinan sitoi nokkaan
— Aatami ei tiennyt tästä maailmasta —
parin kylkiluita otti, haavat paikkas,
kehui: "Niin se käy, kuin tohtor' Forströmiltä!"

Luista sitten laittoi, muovaeli muijaa.
"Laiha tästä taitaa tulla, peijakkaasta,"
tuskittelee tuossa kesken työnsä hartaan,
"rasvatonta luuta kun on aineksena;
naiseen sietäs olla rasvaa melko möykky.
Korsetiksi tätä luulis koetellessa,
eikä naiseks' suloiseksi niinkuin pitäis."

"Malta aikaa", lohdutteli isä Taatto.
"Luusta liha kasvaa, uskoi ennen vanhat,
kunhan kaikki tilkit tiivihiksi välvit,
jottei hukkaan joudu, mitä syöpi, juopi."
Parastansa teki poika, nokka tuhki;
käänteli ja katsoi vuoroin toista puolta,
vuoroin toista tarkasteli, yltä päältä.

Koko ajan Aatami vain rauhallisna
kuorsas. Aamusella sitten hällä vasta
silmät seisoo pyöreinä kuin suitsirenkaat :
neito nuori stouvin luona hääää, kuiskaa :
"Etkös, kulta, kahville jo jaksais nousta?"
"Totta, jumalauta!" vastas reippahasti Aatu.
"Housut tuo ja sukat sieltä stouvin alta."

Kahvin hörppi, kieli alkoi laulaa.
Rinta nousi miehellä kuin kenraalilla:
"Eipä tarvis olla," virkkoi, "pätsärinä,
kun mies ei oo lurjus eikä lopen ruma
taikka säädyltänsä vallan renkipoika.
Nainut mies on sentään aina sitä, miksi
poikamiehistä vain valitut voi päästä."

Mielissänsä kovat siitä pisti kaulaan,
laisinkia läksi käymään Eevan kanssa.
"Kiitos, Herra," lausui, "tästä lahjastasi!
Useampi noit' ois saanut olla, mutta
ehkä yhdelläkin pahasesti pärjää."

"Kyllä," nauroi Herra, "tarpees yhdestäkin saanet, kun on muotikauppain halvennukset.

"Vaarass' oli, että tuonkaan tulit saamaan... Muuten muista: vikoja jos sinä huomaat, mua suinkaan älä niistä soimaa. Siin' ol' Poika mestarina, äkkinäinen vielä. Teki mitä puusta tuli — aineksista, meinaan, jotka omasta' itsestäsi otti. Vioistakin siis vain itseäsi syytä.

"Sen kun muistat, etpä kohta koivumetsään töyttää, vitsan taittoon, taikka koortihaussiin joka kerta juokse, vierasmiesten kanssa, milloin teille sattuu pientä sanan harkkaa. Ojennella koeta ensin itseäsi, sitte vasta parhaas jälkeen parannella, jos on mitä muijassakin korjaamista.

"Ja sinä sitten, piikaseni pikkarainen," Eevaan kääntyin Herra jatkoi. "Katso tarkoin kuinka ites käytät miehen puolisona. Ruuat laita tuiskimatta, kämpppä siivoo aamuin illoin. Ja kun syntyy pienoisia — mitä siinä punastelet, turhanpäiten! — ällös sure: niist' on vanhan päivän turva."

Niinpä luki vihkiluvut itse Luoja. Puhemiesnä Poika seisoi, vesi suussa toivotellen mielessänsä, että hänkin kerran pääsis sulhaseksi, miesten rankiin. Kämppään sieltä sitten Aatami ja Eeva käsikynkkää kävelivät, onnellisina. Koko päivän, yönkin, viettivät vain häitä.

Kauan eli Aatu Eeva muorin kanssa. Näki tyynen päivän, näki myrskyisenkin; homsteedilta häädetyksi joutui viimein Eevan vuoksi — — Mutta se on toinen juttu. Yks' on seikka kerrallansa selvittävä: mitä, jos ois naimatonna kuollut Aatu, kuka teistä istuis näissä iltamissa?

Porvarillinen koulu ja sosialistien lapset

On kylläkin hyvin rohkeasti sanottu, kun sanoo, että vastustajamme, porvarit, huolehtivat paljon paremmin meidän, sosialistien, lasten kasvatuksesta, kuin mitä me itse siitä huolehdimme. Mutta kun asiaa lähemmin tarkastaa, niin havaitsee, että tuo sanonta pitää paikkansa, — jopa niin tarkalleen, että joudutaan ihmettelemään, miks'ei sitä ennemmin ole tullut ajateltua. Tarvitsee vain hieman tutkia englanninkielisten kansakoulujen toimintaa — etupäässä opetusohjelmaa — niin tulee havaitsemaan, mihin suuntaan lasten kasvatusta näissä kouluissa johdetaan. Jokainen työläisäiti ja -isä voi itse sen sangen yksinkertaisesti saada selville. Vaivautuu vain sen verran, että kysyee lapseltaan silloin tällöin, mitä kysymyksenalaisena päivänä koulussa on opetettu.

Sivuutamme tässä kokonaan erääseen määrättyyn suuntaan käyvän "opetuksen", joka aivan viime aikoina on tullut ihanpa etualalle lasten opetuksessa. Tämän teemme visseistä syistä, vaikka sen selostaminen parhaiten osottaisi alussa tehdyn väitteen todeksi. Mutta otaksuttavasti lastensa kehitystä seuraavat **sosialistiset** lasten vanhemmat ovat itsekin havainneet tämän opetuksen ei suinkaan mieleiset tulokset.

Otamme sensijaan — lyhyesti vain — tutkiaksemme eräitä muita opetusaloja. Kysyköönpä työläisäiti tai -isä jonakin päivänä, kun lapsi on tullut koulusta: Mitä koulussa tänä päivänä ensiksi tehtiin? Ja — luultavasti vain hyvin harvoja poikkeuksia lukuunottamatta — vastaus on tämäntapainen: Opettaja käski laittaa kädet ristiin pöydän päälle ja painaa pää käsien varaan, jonka jälkeen opettaja, joka itse teki samoin, puhui jumalasta, Jeesuksesta, pyhästä neitseestä y. m. ja näytteli niiden kuvia.

Tai: laulettiin jumalasta, taivaasta y. m. Tämä kaiketi osottaa, että uskonnonopetusta tavalla taikka toisella annetaan lapsille, vaikka muistellemme, ettei Yhdysvaltain kansakouluissa pitäisi olla uskonnonopetusta opetusohjelmassa! Ja kun on luultavaa, että sosialististen vanhempien suuri enemmistö visusti varoo, etteivät lapsensa saisi uskontohumpuukia missään itseensä imetyksi, tuntune heistä katkeralta tietää, että koulu, jossa ei ainakaan ole otaksuttu uskontoa opettavan, on juuri se paikka, missä lapset jatkuvasti saavat uskonnonopetusta. Kun kaiken lisäksi saadaan vielä tietää, että sangen useassa — ehkä useimmassa — koulussa koetetaan lasten päähän juurruttaa **katoliuskontoa**, on se vaikutukseltaan sitäkin turmiollisempaa. Tällä ei tietenkään ole tahdottu sanoa, että jotakin muuta uskontolajia voitaisi kyllä suvaita opettavan, — ei suinkaan! Mutta tietojen perusteella voitane kuitenkin vakuuttaa, että katolinuskonnon luonne on sellaista, että se paremmin vaikuttaa lapsen herkkään mieleen, semminkin kun vielä opetustapa — esim. kauniiden uskonnollisten kuvien esittäminen — on lapsia viehättävää, ja kun senlisäksi useakin opettaja on "käännystystyöhön" erikoisesti innostutettu. — Varmaankin useita ihmetyttää se, että katolilaisuus näin on päässyt vaikuttamaan kouluopetukseen. Se on kuitenkin aivan luonnollista. Katolilaiset ovat nimittäin lasten opetus- ja kasvatuskysymyksessä huomattavasti edellä meitä sosialisteja, — siinä merkityksessä, että he ovat käsittäneet täydellisesti sananlaskun: "Nuorena vitse väännettävä!" Miten he sitten menettelevät? Ensinnäkin pitävät he yllä kaikkialla, missä se suinkin on mahdollista, omia erikoisia katolisia kansakoulujaan katolinuskoisten työläisten lapsia varten, niin etteivät katolilaisien työläisten lapset ainakaan vieraannu 'isäinsä uskosta.' Mutta he eivät tyydy yksinomaan siihen. He haluavat saada muutkin työläislapset "hyviksi katolilaisiksi". Siinä tarkoituksessa huolehtivat he kaikkialla, missä saavat vähänkin vaikutusvaltaa, siitä, että kouluneuvostoissa ja koulujen johtokunnissa on katolilaisia jäseniä, jotka opettajia valittaessa pitävät silmällä, että opettajaksi saadaan katolinuskoisia. Ja hyvää huolta he tästä pitävät. Kerrotaanpa, että paikkakunnilla, missä katolilaiset ovat saaneet koulun johtokunnan "vallotetuksi", ovat he tehneet "epämieluisen" opettajan olon niin vaikeaksi, että tämä

on katsonut parhaaksi erota toimestaan, — jolloin katolilaisella johtokunnalla on ollut tilaisuus saada "mieleinen" tilalle. Niinpä ei olekaan kummeksittavaa, että Yhdysvaltain väkirikkaimpien seutujen kansakoulujen koulu-neuvostot ja johtokunnat ja siis luonnollisesti opettajatoimet ovat katolilaisten käsissä. Kun senlisäksi suurtyönantajat — huolimatta siitä, että itse eivät ole katolilaisia — erikoisella innolla rahallisesti ja kaikella muulla tavalla avustavat tällaista "käännetytystyötä" (tultuaan havaitsemaan, että uskonnon pimittämät ja pappien vaikutusvalan alaiset katolilaiset työläiset ovat tyytyviä ja nöyriä työjuhtia), niin eipä ihme, että sosialististenkin työläisten lapsiin isketään kouluissa katolinuskontoa!

Mutta ei siinä kyllin. Varsinainen opetus on myöskin jokseenkin kauttaaltaan sellaista, että se herättää huolta ajattelevan työläisvanhemman mielessä. Voidaanpa sanoa, että miltei kaikkien opetusaineiden yhteydessä annetaan oppilaille opetusta porvarillisen maailmankatsomuksen mukaisesti, jota kaiketiukaan sosialistiset vanhemmat eivät haluaisi lapsilleen annettavan. Ja se tapahtuu heti koulun ensipäivistä alkaen. Olemme taipuvaisia luulemaan, että pikkulapsilla olevat lukukirjat, joissa on vain eläinsatuja, olisivat lapsille sopivaa "violetonta" lukemista. Mutta kun ajatellen lukee niitä, havaitsee, että jo niissä annetaan ensialkeet ajatustapaan: vahvemmallalla on oikeus sortaa heikompaa; kun viekas pettää tyhmän, se on luvallista, ihan kunniakasta! Sitä mukaa kun lapset kehittyvät, yhä suorasukaisemmin opetetaan heitä kunnioittamaan ja ainoina oikeina pitämään kapitalistista yhteiskuntajärjestelmää pönkittäviä oppeja. "Hyvät" ja "suuret" miehet ovat hyvin tunnettuja sosialistienkin lapsille!

Lapsille annetaan vain valoisa kuva nykyisestä yhteiskuntajärjestelmästä, siloitetaan kaikenlaisilla selityksillä yhteiskunnalliset epäkohdat, — opetetaan, että kaikilla on mahdollisuus kohota korkea-arvoiseksi ja varakkaaksi yksilönä, kun vaan on tarmoa yrittää. Ei lainkaan selosteta sitä, mitä valveutuneet työläiset kaiketiikin haluaisivat lapsilleen selostettavan, nimittäin, miten nykyisessä yhteiskuntajärjestelmässä vallitsevat epäkohdat olisivat työläisten yhteistoiminnalla helposti korjattavissa. Päinvastoin! Työläisten lapset saavat sopivien asioiden yhteydessä tietää, — erikoisesti viime aikoina vis-

sissä tarkoituksessa — että tässä "hyvässä maassa" löytyy sellaisiakin ihmisiä, jotka eivät ole tyytyväisiä, vaikka saavatkin ansaita toimeentulonsa, vaan ovat liittyneet kaikennimisiin kapinallisiin yhdistyksiin, joissa sitten toimivat pahoissa tarkoituksissa, ovat epä-isänmaallisia, jumalankieltäjiä y. m. Sanelepa opettaja sellaisten yhdistysten nimiäkin. Rinnastaa anarkistit, syndikalistit ja sosialistit samanlaisiksi. (Saatettanee sanoa, että moni opettaja ei ole itsekään tietoinen anarkisti-syndikalistien ja sosialistien menettelytapojen välillä olevista eroavaisuuksista. Se lienee hyvinkin totta. Mutta totta on myöskin, että usea opettaja aivan tarkotuksella tämän tekee).

Niinpä ei ole lainkaan kummeksittavaa, että oppilaisiin juurrutettu käsitys, että sosialistit ovat pahoja ihmisiä, kiteytyy heidän herkkiin mieliinsä. Ilkeä on kylläkin tehdä tämän perusteella niin räikeätä johtopäätösotaksumaa, kuin tässä nyt tehdään, mutta tehtäköön se vain siinä tarkoituksessa, että se herättäisi työläisvanhempia, perusteellisemmin kuin tähän asti, ajattelemaan lastensa kasvatus- ja valistuskysymystä. Se johtopäätösotaksuma on: Sosialistien lapset voivat ruveta, edellämainitunlaista opetusta saatuaan, ajattelemaan, että heidän vanhempansa ovat — ellei nyt ihan lurjuksia, niin ainakin — pahaan päin erehtyneitä ihmisiä, kun ovat sosialisteja!

Tähän huomautamme, että tokkohan sentään opettajilla on noin suurta vaikutusta lapsiin, — ei ainakaan sosialistien lapsiin! Koetetaanpa tarkastaa. Rinnastetaan koti vanhempineen ja koulu opettajineen.

Ensinnäkin vain aniharvat työläisvanhemmat koskaan juttelevat lastensa kanssa mistään sosialistisista aatteista. Ja nekin, jotka joskus yrittävät sitä tehdä, huomaavat siinä epäonnistuvansa siitä yksinkertaisesta syystä, että eivät kykene lapsilleen selostamaan omaksumaan aatetta. Heillähän ei ole ollut tilaisuutta itse saada opetusta. millä tavalla lapsia on opetettava, he eivät osaa asettua lasten ajatustasolle, eivät kykene tekemään selostustaan yksinkertaiseksi, lapselle tajuttavaksi. Kuitenkin on myönnettävä, että jos kaikki työläisvanhemmat edes jonkun verran koettaisivat, vaikka heikommin, aatettamme lapsilleen selostaa, olisi sekin jo jostakin merkityksestä. Mutta suurin osa työläisvanhemmista ei tee tässä asiassa yhtään mitään!

Toiseksi eivät lapset, ainakaan sellaisissa työläisperheissä, joissa on paljon lapsia, saa osakseen aina sellaista kohtelua, joka saattaisi heidät pitämään vanhemmistaan. Siihen on muuten aivan luonnolliset syyt. Useassa perheessä joutuu työläisissä lähtemään työhön aikaseen aamulla, jolloin lapset vielä nukkuvat. Lapset eivät siten näe isää ollenkaan aamusin. Moni työläisissä joutuu työpaikallaan nauttiman päivällisateriansa. Lapset eivät näe häntä päivällä. Kun isä sitten illalla työstä ruumiillisesti väsyneenä tulee kotiin, on hän myöskin henkisesti väsynyt — hermostunut. Lasten äänekäs leikki hermostuttaa häntä, hän ei kärsi sitä, vaan kieltelee ärtyneenä, jopa lyökin. Lasten mieliin syöpyy isä näinollen henkilönä, joka kohtelee heitä useimmiten ankaruudella, — he oppivat pelkäämään isää, ei rakastamaan. Useassa tapauksessa äitikin, joka on lastensa kanssa kotona, paljon taloushuoliensa takia hermostuu ja joutuu silloin tällöin, ihan ajattelemattaan kohtelemaan tarpeettomalla ankaruudella lapsia — ja hellä suhde hänen ja lasten välillä muodostuu vain tilapäiseksi.

Entä opettaja. Hän on opetettu kaikessa opetuksessaan asettumaan oppilaittensa ajatustasolle, hän selostaa yksinkertaisesti, lapsille tajuttavasti kaikki, mitä hän opettaa, — myöskin yhteiskunnallisia kysymyksiä, mutta tietysti, niinkuin jo edellä osotettiin, päinvastoin kuin työläislasterien vanhemmat haluaisivat lapsilleen opettavan. Hänellä on kunnolliset opetusvälineet ja hän opettaa melkein joka päivä. Lapset saavat siis jatkuvasti samansuuntaista opetusta. Ja kun opettaja kohtelee yleensä hyvin oppilaittansa, hellävaroen ojentee virheistä, eikä — poikkeuksia lukuunottamatta — ruumiillisesti rankaise, pitävät lapset opettajasta. (Vanhempien sopii kotteeksi kysyä koulussa käyvältä lapseltaan, mitä tämä opettajasta sanoo, ja jokseenkin varmasti saapi vastauksen: Opettaja on hyvä!) Yleisesti myönnettäneen, että siihen henkilöön, josta pidetään, myöskin luotetaan. Onkohan näinollen liiallista päättää, että lapset vakavasti luottavat siihen, mitä opettaja sanoo — myöskin sosialis-teista! Sitäkin suuremmalla syyllä, kun, niinkuin edellä on huomautettu, useimmat vanhemmat kotona eivät vastapainoksi mitään selosta.

Ehkä ainakin jotkut, tähän saakka seurattuaan tätä kirjoitusta, ajatuksissaan panevat tälle vastapainoksi sen

tavallisen sosialistista lastenvalistustyötä vähempiarvoisena pitävien väitteen, että se "ei ole erikoisemman vaarallista, vaikkapa opettajat lapsiin istuttavatkin omia mielipiteitänsä, kylläpähan: ne karsiutuvat sitten kun lapset kasvavat ja tulevat mukaan työväen-järjestöihin." Tuo väite ei pidä paikkaansa. Siitä on riittävästi esimerkkejä. Meidän järjestössämme on kaiketi jo paljonkin tovereita, jotka ovat toistakymmentä vuotta olleet vakituisesti toimivina jäseninä mukana. Innokkaasti uurastaneet kaikki vapaa-aikansa osastotoiminnassa, tehneet persoonallista agitatsioonityötä ja hankkineet monia uusia jäseniä osastoihin. Näiden tarmokkaiden toverien joukossa on vanhempia, joiden lapset ovat sen yli kymmenvuotiskauden aikana kasvaneet aikuisiksi. Ovatko nämä, hyvinkin tarmokkaiden sosialistien aikuiset lapset, kaikki osastotoiminnassamme nyt mukana? Eiköhän asia ole, ikävä kyllä, siten, että suurin osa niistä — halveksii vanhempainsa aatetta! (Raskaasti sanottu, mutta sopisi kullakin paikkakunnalla tarkastella, miten on asiat. Mielellään tämän kirjottaja tunnustaa erehtyneensä, jos toisin olisi.) Mistä tämä johtuu? Vastaus on yksinkertainen: Opettajat kouluissa ovat onnistuneet juurruttamaan lapsiin porvarillisen maailmankatsomuksen ja kun vanhemmat eivät ole tulleet ajatelleeksi ryhtyä vastapainoksi juurruttamaan sosialistista maailmankatsomusta, on seuraus luonnollinen.

Mitähän varten me sosialistit toimimme? Otaksumeko me, nyt toiminnassa olevat, suuriakaan tuloksia suoranaisesti itsellemme, tälle sukupolvelle, saavuttavamme. Jos niin luulemme, erehdymme. Kenen hyväksi siis toimimme? Tulevien sukupolvien hyväksi! Mehän haluamme — sillä emmehän ole, niinkuin vastustajamme, raakalaisia — että lapsillamme olisi paremmat olot, kuin meillä nyt on. Mutta me tiedämme myöskin sen, että lapsemmekin vielä saavat taistella, ennenkuin olot tulevat kunnollisiksi. Kyetäksensä siis jatkamaan meidän jälkeemme sosialistista toimintaamme täytyy lapsillamme olla samanlaiset mielipiteet yhteiskunnallisista kysymyksistä kuin meilläkin on, heidän täytyy olla sosialisteja! Mutta kun porvarillinen koulu on opettanut heidät toisin ajatteleviksi, miten he jättämäämme tehtävään kykenevät? Mitä on meidän toiminnallamme merkitystä, elleimme niitä, joiden hyväksi toimimme, koeta saada aattes-

tamme tietoisiksi ja vielä kunnollisemmiksi aatteemme
ajajiksi, kuin me itse olemme?

Jos olemmekin tähän saakka laiminlyöneet tärkeim-
män valistustehtävämme — perusteellisen sosialistisen
valistustyön — täs'edes se etutilalle.

Jukka Kotiranta.

Vallankumouksellisessa kaupungissa

Keskitalvella puhkeaa vallankumous. Se ravistaa yhteiskunnan kaikki eläjät liikkeelle. Ruostuneet pyssyt hinkataan kirkkaiksi, puukko hiotaan teräväksi ja suuri sankaruus valtaa mielen. Kotinurkalla, jossa ennen köyhä tyttö kauppasi kukkia, sanomalehtiä tai itseään, istuu suuri tykki kuin vahtikoira, meluisasti työntäen terästä taantumuksen tervehdykseksi. Torilla, jossa vielä viime keväänä ihmiset kiersivät maalaisten rattaita, ammottaa kuularuiskun kita tuiskuttaen lyijyä vihollista vastaan. Raatihuoneen edessä on rivissä konekiväärejä; ne esittävät sekä yksinsoittoa että yhteensoittoa; ne kitisevät ja ärjyvät ja lähettävät ulvovan pavun, joka ikäänkuin itkee mennessään. Teatteritalon edustalle on asetettu suuri tykki, jonka kuiva kurkku uhmaa taivaita. Ilmalaiva kohoo kohti pilviä kyyhkysparven rähinän saattamana.

Työläisrykmentti astuskelee raskaasti poikki torin.

Se on sekalaista joukkoa: vanhuksia, joiden etusormi tuntuu kasvaneen liipasimeen kiinni, voimakkaita nuorukaisia, jotka alastomina muistuttaisivat kreikkalaisia pat-saita, poikia, jotka ovat sitoneet suuren miekan nälkävyöhönsä ja nuoria naisia, jotka eilen pitelivät kehrä-vartta, tänään kivääriä. He menevät vallihautaan. Moni ei palaa, moni palaa kuolema ruumiissaan. Mutta ne, jotka eivät palaa, ja ne, jotka palaavat kuolema ruumiissaan, haudataan Pynikin harjulle, ikiviheriäin kuusien juurten alle, kotimaan jäiseen poveen, lähtömarssina sotamarssi.

Niin, he taistelevat marssin tahdissa ja laulaen laulujaan, he kaatuvat marssin soidessa ja kun heidät haudataan, huutaa kimakka kornetti hautaan vallankumousoverien tervehdyksen.

Tuo kalpea mies, joka marssii rykmentin mukana vallihautaan, on minun veljeni, ja nuori nainen, joka seuraa häntä, on hänen vaimonsa. Nainen ei lataa miehen ampuessa, kuten vallankumoustaisteluuissa kerrotaan, vaan hän ampuu itse ja tulee ammutuksikin itse.

He lähtivät lietensä luota vapaaehtoisesti, kun vapautta uhkasi vaara. Ja he kaatuivat rinnakkain kuin kaksi toverusta ainakin, hymyillen viimeisen hymyn toisilleen, käsi kädessä, posket vaaleina. Kummankin sydänhaavasta pulppusi veri hangelle ikäänkuin sulattaaksensa tammikuun roudan.

Minä muistan, kuinka me lapsina juoksimme kilpaa katuja pitkin ja kauppasimme sanomalehtiä. Kuinka hän pakeni turviini kun joku isompi poika kiusasi häntä ja kuinka me yhdessä höyhensimme vastustajan. Kuinka me tasasimme kuivan kyrsäkappaleen, liotellen sitä suolavedessä. Ja nyt hän ruokkii matoja sydämellään.

Tuo tuossa on Jokinen, tuo on Nieminen, tuo on Vaahtera, tuo on Saarinen, tuo on Mäkinen.

He ovat ankan vuosisadan lapsia, karuja sanoisaa, karuja töissään. Katuvieri opetti heille elämän ankarat lait, tehdas muovasi ajatusmaailman, vallankumous kypsytti. He imivät vihan sortajiaan vastaan äitiensä laihoista rinnoista ja sitten se kypsyi itsestään, tammikuun tuiskussa ja kesäkuun lämpimässä, eläväksi, oikeutetuksi vihaksi, ja kun he saivat lapsia, nukuttivat he ne illalla vallankumousmarssilla ja herättivät vallankumousmarssilla. Ei, he eivät laulaneet, he möyrysisivät, he huusivat kuin tuskassa, he pukivat uhmalaluunsa koko kärsityn elämänsä, se oli kuin nuotio, joka sai tulensa poljetun elämän suuresta tuskasta. Kun heidän asettamansa komentajat sanoivat: eteenpäin, mars, käsittivät he sen olevan kuin huudon entisyyden yöstä, joka kehotti kerrankin ajamaan koko järjestelmän tiehensä. Nyt he marssivat oman rakentamansa kaupungin katuja. He ovat uljaita pyssyjensä kanssa. Miestä kaunistaa vallankumouksessa kaikki, kantoipa hän sitten suurta kuormaa, suurta kivääriä tai suurta vihaa. Heidän sydämiinsä on kylvetty vihaa ja niissä orastaa pistimiä ja terästä.

Itsekullakin on taskussa mytty. Siinä on eväitä päivän työtä varten, kappale leipää ja lihasotkua, jotka äiti, morsian ja tai vanha akka, jonka kasvot tehdas on syönyt juovia ja viiruja täyteen, latasivat heidän taskuihinsa.

Torin laidassa pitää pikkukauppias liikettensä kiinni. Vielä olisi muutamia mädänneitä munia myytävänä tai hiirien sotkemia jauhoja säkissä, mutta itse isäntä on nävinnyt tiehensä.

Hän kyyröttää kellarissaan, laatikoiden takana, kauhun nostamat hikipisarot otsallaan.

Hänen saiturinaamansa vääntyy virnaan, kun vihollisen kuula sattuu johonkin rakennukseen. Pelko ja vahingonilo, uhma ja kuolemanpelko vaihtelevat hänen naamaansa. Kun granaatti räjähtää lähellä, kyyristyy hän laatikkonsa taakse, vetäytyen viimein kokonaan tyhjiin laatikkoon. Hän se osasi rauhan aikana nylkeä ja petkuttaa, väärentää ja kavaltaa. Hän kylvi jauhoihin sahajauhoja — ja pelkäsi niittävänsä hirsipuun. Hän pesi maidon vedessä — ja pelkäsi, että vallankumouksen verisessä kasteessa hänkin saa uhrata köyhän päänsä. Hän värjäsi vanhan lihan punaiseksi — nyt värjäävät vallankumoustaistelijat tammikuun hangen omalla verellään punaiseksi. Hän teurasti koiria ja syötti ne vasikkana.

Hän rohkaisee itseään ja kurkistaa kellarin luukusta kadulle.

Kuula vinkuu sisälle ja istuu hänen otsaansa, heikkoon, matalaan saiturioitsaan, ja hän keikahtaa vanhaan omenalaatikkoon, vanhojen mädännyksien keskelle; se oli niiden lähettämä kuula, joiden hän himmeästi käsitti puolustavan hänen pikku rosvolaivansa "vapaata kauppaoikeutta" tässä torin nurkkauksessa — ja nyt hän lepää reikä otsassaan vanhassa omenalaatikossa, rotta-pariskunnan herkutellessa hänen hellästi hoidetulla ruumiillaan. Ne ne eivät kysy hinnanalennuksia, ne ovat läsnä matojen kanssa vain pakkohuutokaupassa.

Ja saman torin varrella elelee leveästi nahkatehtailija. Hän rakennutti siihen nousukaslinnansa ja ympäröi sen paksulla muurilla, jottei köyhä saisi kurkistaa mitä hänen padassaan kiehuu.

Hän on lihava, pulska herra.

Kouluaikana sai hän hienon perintökupan palvelustyöltään, joka oli saanut sen vuorostaan sininenäiseltä vanhalta paroonilta. Hän nilkutteli ja paranteli sitä, kävi ulkomailla, röyhtäsi sipulille, hikosi kuin hevonen; hän peri sitten isältään nahkatehtaan ja satakunta työläistä, nai vanhasta aatelissuvusta neitosen, joka synnytti keran kahdessa vuodessa milloin silmättömän, milloin ve-

rettömän, milloin luuttoman, milloin nahattoman, milloin keskentekoisen ja milloin täysinkehittyneen idiootin, joilta kaikilta hienotunteinen lääkäri sammutti elämäkipinän, jos sitä sattui olemaan. Aina niitä vaan syntyi tästä vanhan aatelisen ja nuoren nousukkaan aviosta nahkatehtaan perijöitä, mutta taivas ei suosinut nahkatehdasta uudella isännällä. Ja hän joi ja teuhasi, piti pitoja ja räyhäsi; valittiin valtuustoon, pääsi valtiopäiville, sai venäläisen ritarinmerkin, nimitettiin salaneuvokseksi, nuuskatoosaritariksi, valtion komiteoihin, jotka eivät koskaan kokoontuneet, neuvostoihin, joissa ei koskaan neuvoteltu, edustajatoimiin, joissa ei ollut mitään edustettavaa; hän kapusi kunniajäseneksi seuroihin, jotka eivät välittäneet kunniastaan, oli vastaanotoissa ja lähtiäisissä, — kaikkialla paistoi hänelle pullea, kirkkaaksi hiottu kuononsa — ja viimein, piru hänet vieköön — hän leikki vallankumousmiestä porvariston vallankumouksessa.

Hänkin asustaa nyt kellarissaan, kauhusta vaaleana, rouvansa kanssa, joka vallankumouksen alkajaisiksi synnytti hänelle kuolleen idioottiparin. Sillä proletariaatti kävelee nyt torilla raskassa tahdissa — ja sellaista vallankumousta hän ei voi sietää.

Hän, joka nytki rikkautensa nautojen selistä ja työläisten selistä, hän on nyt vain kauhusta tutiseva lihakasa, vailla yhtään järjellistä ajatusta, sopertaen mielletöntä rukousta, joka aikoinaan kelpasi mammalle ja kelpaa hänellekin. Milloin tahansa voi hänen omien porvaritovereidensa kuula vikistä kellarinluukussa ja upota nuuskatoosaritarin kaljuun.

Puistokadun varrella asuu hieno herra, oikea diplomaatti ja ammattivääristelijä, asianajaja, valtuusmies, kunnallisneuvos, valtiopäivämies, ritari, maisteri ja osakapareiden vuosivoittojen leikkelijä ammatiltaan.

Hän on kalpea ja valistunut.

Hän on kukoistavan ruotsalaisen aateliston pöhötymää, jonka sukuluettelo on pitkä kuin takaajain luettelo köyhän miehen velkakirjassa. Kalpeana ja valistuneena istuu hän kellarissaan ja laskeskelee osakevoittojaan. Tehtaissa kehrätään hänelle varallisuutta ja kai-voksissa työläiset lypsävät rautaa ja kuparia maaemon utareista hänen keinoteltavakseen.

Hän ei ole tehnyt koskaan mitään työtä eikä hän

siis ymmärrä muuta kuin että inhimillinen työ ei enää luo varallisuutta hänen hyväksensä. Hän, yli-ihminen, jonka suku on täynnä ritareita, ylimyksiä, hienostuneita lurjuksia, valtion kavaltajia, kenraaleja, everstejä, kaikenlaisia herroja, joilla on kaksirivisiä, kolmirivisiä ja nelirivisiä takkeja silkistä ja sametista, kullasta ja hopeasta, rinta täynnä ristejä ja hallinnollisia kolikoita, hän kyyröttää kellarin nurkassa arvokkaana, nuoltuna, viimeisen muodin mukaan liipattuna. Tyyneesti odottaa hän kuulaa, joka nukahtaisi hänen laiskaan ruumiiseensa, sillä mitäpä elämällä on enää arvoa, kun ei saa olla laiska ja teettää ahkerilla työtä!

Kaikki herrojen kellarit ovat täynnä. Heidän asunto-olonsa ovat muuttuneet niin pian. Yläkerroksista kellarikerroksiin on matka lyhempi kuin luullaankaan.

Kellareissa on lihavia, hikeä uhoavia rouvia, piikojen hirmuvaltiaita, jotka pyörtyvät kun kuula istahtaa kellarin luokkuun, ihastuttavia valkoverisiä neitejä, jotka ensi kerran oppivat tuntemaan elämän kovaa todellisuutta, tantteja, joiden huulet lähettävät tyhmiä rukouksia taivaisiin ja valkonauhalaisia, joiden tylsä järki ei voi käsittää mitään kaikesta tästä.

Ja kellareihin ovat pakoutuneet herrasluokan ylimieliset pojat, "maan toivot", suurimman tynnörin taakse, pimeimpään nurkkaan, akkojen hameiden suojiin, jottei itse kuolemakaan ymmärtäisi heitä sieltä kaivaa. Tai on osa heistä siinä joukossa, joka on taistelemassa vallankumousta vastaan; he saavat kunnian lähettellä kuulia kellareihin isiensä ja äitiensä ruhoihin porvarillisen vapauden tervetuliaisiksi.

Samaan aikaan kun vallankumoustaistelijoiden vallihaudoissa syödään kuivaa kannikkaa, isketään kellareissa salakätköissä olleiden pihvien kimppuun ja hotkitaan herkkuja, jotka sitten kätkettiin oman vatsan lahjomiseksi. Vallankumoustaistelu on porvaristolle taistelua vatsan etuoikeuksien puolesta, vallankumoukselliselle proletariaatille se merkitsee taistelua uuden olotilan puolesta.

Nälistynyt joukko pitää puoliaan huhtikuulle saakka. Sitten ratkeaa kaikki.

Taantumus, johon yhdistyy julkea petos, voittaa, ja vallankumous sysääntyy toiseen aikaan.

Työväen raskaspoljentaiset rykmentit katoavat. Jot-

kut makaavat maaemon routaisessa povessa, jotkut lähtevät pakoteille, jotkut vangitaan taistelevina kuin leijonat, viimeiseen saakka ojentaen pistintä kohti vihollisen rintaa.

Heitä kootaan ryhmiin torille ja ammutaan kuin karjaa, kuularuiskun laulaessa viimeisen kehtolaulun. Torilla, missä ennen varsinainen teurastaja hijoi puukkoansa ja lihasahaansa, vuodatetaan nyt kallimpaa verta; pelkurit kostavat niille, jotka uskalsivat lähteä epäilemään heidän tukemansa maailmanjärjestyksen ikikestävyyttä.

Kellarit tyhjentävät aarteensa.

Lihava nahkatehtailija kiskotaan päivänvaloon omensa luokse.

Hän on nyt valmis kunniajäseneksi hullujenhuoneeseen, sillä heikko järki ei pysynyt kammiossa; ruudinsavu savusti sen pois.

Surkea rikkamankauppias löydetään omenalaatikostaan; rotat ovat olleet armollisia ja jättäneet joukon puhtaaksi kalutuita luita kunniallista hautausta varten; "hän kuoli sankarina isänmaan puolesta", kirjoitetaan hänestä porvarilehtiin; hänen luunsa kootaan reppuun ja pistetään sitten arkuun, pappi päästää siunauksensa ja joku luokkatoveri pitää huikean hautapuheen. Sitten ammutaan yhteislaukaus rottien jättämien luiden kunniaksi ja teurastajakööri laulaa haikean laulun.

Hieno ritari tulee kellaristaan suittuna ja valmiina leikkaamaan kuponkeja. Hänen kunniaukseen pannaan toimeen suuri juhla, hänen urhollisuutensa havaitaan hämmästyttäväksi, hänestä tehdään senaattori ja neuvos, hän saa rautaristin ja "vapaudenristin"; itse hän esiintyy viileänä ja kopeana, kohteliaan julmana ja veristen toriteurastusten roomalaisena ihailijana. Hän oikein makostelee huuliaan kun työläisryhmiä ammuskellaan torilla; se on hänestä ensiluokkainen näytelmä, jota varten kannatti pysyä hengissä.

Ja edelleen vetää vasta saapunut taantumus kellarista tukipylväitään.

Hienot tantit ja rouvat kapuavat päivänvaloon monikuukautisen kellarielämän jälkeen. Ja heidän hameitensa takaa tulevat ylhäisön pojat ja tyttäret sekapäisinä ja tyrmistyneinä. Ja taas tuhlaa taantumus ylistys-

tään: "he kestivät sankareina taistelussa rosvoja vastaan; he ovat oikeita isänmaanystäviä."

Valtuusto pitää kokousta.

Pohditaan hautausmaan laajentamista koskevan ehdotuksen johdosta ja päätetään yksimielisesti, että hautausmaata on laajennettava ajan vaatimuksia vastaavalla tavalla.

Aika on muuttunut sellaiseksi, että hautausmaita pittää laajentaa.

Kuularuiskut ovat nimittäin hyvässä rasvassa ja uusia haudattavia ilmenee joka päivä.

Vapustaistelijoiden omaisuus päätetään varastaa.

Ja tehtaat pannaan taas käymään.

Raskaat askeleet herättävät levottoman porvariston joka aamu. Kauhistuneina hienot rouvat ja herrat kurkistavat uutimiensa takaa juostaksensa kellareihin, sillä heillä on vielä liian tuoreessa muistissa menneet päivät. Mutta ei ole mitään vaaraa — toistaiseksi. Työläiset ne vaan menevät töihin. Ne, jotka äsken vielä kävelivät kivääri kädessä, matkaavat nyt aamusin eväsnyytti taskussa tehtaaseen, entistä vaiteliaimpina ja harvasanaisempina.

Jokainen heistä on antanut osansa vallankumoukselle. Kotona kirkuu isätön lapsi kehdoissa, varttuneemman yrittäessä sitä viihdyttää. Äiti menee aamusin työhön ja pala vasta illalla. Tai matkaa tuossa lapsityöläinen. Isä ja äiti ovat kuolleet vallihaudassa. Hän saa huolehtia veljistään ja siskoistaan. Tai kulkee tuossa vanhus, jonka poikasarja on jauhettu torilla lihajauheeksi.

Raihnas yhteiskuntakone alkaa hiljalleen käydä.

Sen liitteet natisevat ja se uhkaa hajautua minä hetkenä tahansa; verellä ja ruuskalla sitä pidetään vielä koossa.

Tehtaissa leivotaan uusia vallankumouksellisia. Kun merkkikello soi, marssivat täydet vallankumouspataljoonat taas vallihautoihin.

Mutta porvaristo pitää pitoja. Niitä säestetään panhenteisillä laukausilla; porvariston "oikeus" jauhaa nyt ruokaa taantumuksen kivääreille.

Vallankumous on toistaiseksi päättynyt.

Kalle Rissanen.

Työväen vahingonkorvaus Yhdysvalloissa

Huolimatta siitä, että Yhdysvallat on yksi maailman suurimmista ja kehittyneimmistä teollisuusmaista, ja huolimatta suhteellisen suuresta uhrien luvusta, minkä Yhdysvaltain teollisuus vuosittain vaatii, on työväen vahingonkorvaus-lainsäädäntö maassamme vielä verrattain nuorta.

Ensimmäinen varsinainen työväen vahingonkorvauslaki Yhdysvalloissa, joka täytti perustuslain vaatimukset, on New Jersey'n valtion työväen vahingonkorvauslaki. Se hyväksyttiin New Jersey'n valtion lainlaattijakunnassa huhtikuun 4 päivänä vuonna 1911 ja astui voimaan heinäkuun 4 päivänä samana vuonna.

Kolme vuotta aikaisemmin hyväksyttiin Yhdysvaltain kongressissa eräs vanhingonkorvauslaki, joka tavallaan kuuluu työväen vanhingonkorvauslakien luokkaan, mutta ei kuitenkaan sitä ole sanan täydessä merkityksessä. Mainittu laki on liittovaltioiden palvelijain vahingonkorvauslaki. Lain vaikutus ulottuu yli maan, mutta rajottuu määrättyyn, sanoisimmeko ammattikuntaan, liittovaltioiden palvelijoihin, joten sillä varsinaisena työväen vahingonkorvauslakina ei ole suoranaista merkitystä.

Kolmivuotiskautena, joka kului edellämainitun liittovaltioiden lain ja New Jersey'n valtion vahingonkorvauslain hyväksymisen välillä, laadittiin Yhdysvalloissa useita niinkutsutuita työväen vahingonkorvauslakeja, mutta nämä lait olivat joko perustuslakivastaisia, tai olivat muissa suhteissa niin rajotettuja, että niiden merkitys todellisuudessa oli varsin mitätön.

New Jersey'n valtion lain tultua hyväksytyksi ja kesettyä perustuslakikokeen kiirastulen, avautui maassa

ikäänkuin salku tälle lainlaadinnan alalle ja mainittuja lakeja alkoi kasvaa "kuin sieniä sateella". Ei kuitenkaan niin tiheään, että jokaisessa valtiossa niitä jo olisi, mutta suhteellisen ripeästi, ottaen huomioon alkuvuotiskauden hitauden.

Työväen vahingonkorvauslakeja on Yhdysvalloissa tätä nykyä voimassa yhteensä 32 valtiossa. Mainitut lait ovat kaikki hyväksytyt viisivuotiskautena 1911—1916, joten saavutus tällä alalla on tavallaan ennätys. Että lait useassa suhteessa ovat parannusten tarpeessa ei muuta sitä tosiasiaa, että niitä ainakin on saatu aikaan sangen nopeaan.

Edellämäinittu nopea saavutus todistaa vielä erään toisenkin seikan. Sen nimittäin, että työväen vahingonkorvauslait ovat olleet tarpeen vaatimia, vaikka syystä tai toisesta niitä ei aikaisemmin ole saatu aikaan.

Vaikeuksia lainlaadinnan tiellä.

Lainlaadinnalla on yleensä se ominaisuus, että se kulkee kehityksen jälessä, täyttäen tai yrittäen täyttää niitä vaatimuksia joita muuttuneet olosuhteet sille asettavat. Niin työväenlainlaadintakin. Niissäkin maissa, joissa työväen lainlaadinta parhaiten on joutunut, on se vastuksien kanssa taistellut ja vain hitaasti voittanut alaa, sikäli kuin muuttuneet olosuhteet ovat sitä kipeästi vaatineet.

Maissa, joissa yleinen maailmankatsomus jossakin määrin on yhteiskunnallista pohjaltaan, on työväenlainlaadinnalla paremmat edistysmahdollisuudet; samoin sellaisissa maissa, missä ei minkäänlaista varsinaista perustetta työväestön työssä kärsimien vahinkojen korvaamiseksi ole ollut. Yhdysvalloissa on asema tässä suhteessa ollut mitä suuremmissa määrässä epäsuotuisa: maailmankatsomus väestön enemmistöllä on tiukasti yksilöllinen ja perusta vahinkojen korvaamiselle on ollut olemassa, vaikkakin nykyisiin oloihin soveltumaton.

Yksilöllinen maailmankatsomus, joka muukalaista tavantakaa hämmästyttää tässä maassa, se kun saattaa esimerkiksi suurteollisuuden palveluksessa työskentelevän työläisen — määrätyn numeron tehtaan suuressa tuotantokoneistossa — ihan vakaumuksella ajattelemaan itseään jonakin yksilöllisessä suhteessa merkityksellisenä tekijänä, on ollut ehkä suurempana tekijänä työväenlain-

laadinnan hidastuttamisessa tässä maassa kuin mitä ensi silmäyksellä saattaisi olettaa.

Siihen ainakin on vedottu ahkeraan työväenlainlaadintaa vastustettaissa. Kun maamme epäkeskitetty hallintomuoto ei sallinut koko maata käsittävää työväen vahingonkorvauslakia laadittavaksi kongressin välityksellä, oli mainitun lainlaadinnan pesiydyttävä yksityisten valtioiden lainlaatijakuntiin. Siellä työväen vahingonkorvauslakien ollessa esillä, saatiin jatkuvasti kuulla että "jos meidän valtiossamme tämänkaltainen laki laadittaisi, niin vaikuttaisi se pääoman siirtymistä naapurivaltioon, missä teollisuudelle ei sellaisia rajoituksia ole asetettu" y. m. sentapaista. Edellämäinittua väitettä käytetään yhä edelleen yhteiskunnallista laatua olevien lakialotteiden ollessa esillä. Eikä moisen nurkkakuntaisuuden paljastaminen lainkaan hävetä herroja lainlaatijoita; päinvastoin käsitetään se sangen luonnollisena.

Yleensä on yksilölliseen maailmankatsomukseen ja henkilökohtaisen vapauden käsitteeseen nojautuvia väitteitä käytetty summakaupalla työväen vahingonkorvauslakeja vastustettaissa. Eikä suinkaan tuloksitta. Niiden avulla on onnistuttu viivyttämään lakien laadintaa ja onpa vielä viime hetkessä, kun viivytys ei enää ole ollut mahdollinen, saatu aikaan ainakin se, että useimmat lait ovat "valinnallisia" s. t. s. asianomaisella on oikeus joko hyväksyä niiden määräämät ehdot tai turvautua yleiseen lakiin. Nykyään voimassa olevista työväen vahingonkorvauslaeista tässä maassa on 23 valinnallisia, seitsemän osittain pakollisia, osittain ehdollisia ja vain yksi, Californian valtion laki, ehdoton.

Edellämäinittu "avonaisuus" laeissa saattaa hyvällä syyllä olla jätetty niihin yhtä hyvin työläisen kuin työnantajankin etua silmällä pitäen. Kaikessa tapauksessa osottaa se epäroimista ja uhrautumista yksilöllisyyden periaatteelle, sillä joukkokäsitteen pohjalla ei luonnollisestikaan mitään erikoissäännöksiä yksilöllisten halujen tai etujen tyydyttämiseksi ole ajateltavissa.

Korvaus sopimuksen mukaan.

Tekijä, joka Yhdysvalloissa suuremmassa määrässä kuin mikään muu on ollut omiansa hidastuttamaan työväen vahingonkorvaus-lainsäädäntöä, lienee löydettävissä

siitä asiantilasta, että kehitys täällä pakoitti sovellettamaan käsityöaikakauden korvaustapaa teollisuusaikakauden muuttuneiden olosuhteiden puitteisiin niin nopeaan ja sellaisella tavalla, että se useissa suhteissa tyydytti asianosaisia ja täytti heidän yksilöllisten käsitystensä vaatimuksia.

Käsityö-aikakaudella oli kaiken vahingonkorvauksen perustana isännän ja palvelijan välisiä suhteita koskevat säädökset yleisessä laissa (Common Law). Kun käsityö-aikakausi katosi ja isännän ja palvelijan tilalle tuli yhtiö ja työläiset, täytyi näitä samoja säädöksiä mikäli mahdollista sovitella näihin muuttuneisiin suhteisiin. Soveltaminen ei ollut ilman vaikeuksia, muun muassa yhtenä seurauksena siitä oli oikeuslaitosten täytyminen vahingonkorvausjutuilla; mutta muutakaan keinoa ei ollut. Lainkäytöstä johtuvien hankaluuksien ja ajanhukan välttämiseksi keksittiin keino joka yleisesti tuli käytäntöön, se oli — sovittelu. Vahingon kärsineelle tarjottiin määrätty summa korvaukseksi heti vahingon tapahduttua. Työläiselle oli useimmissa tapauksissa edullisempi hyväksyä "laiha sovinto kuin lihava riita" ja niin joutui yksilöllinen urakkakauppa vahingonkorvausten alalla yleensä käytäntöön.

Tapauksissa, jolloin syytä tai toisesta yksilöllistä sovintokauppaa ei saatu aikaan, oli korvauksen vaatian turvauduttava oikeuteen ja tällöin joutui asia ratkaistavaksi yleisen lain mukaan. Kun mainittu laki vielä nytkin on käytännössä vahingonkorvausjuttuja ratkaistaessa sellaisissa valtioissa missä työväen vahingonkorvauslakia ei ole, ja sovelletetaan sellaisissa jutuissa jotka eivät edellämainitun lain alaiseksi joudu, niin lienee tiivistetty selostus mainitun lain luonteesta ja sen sovelluttamisesta käytäntöön mielenkiintoinen tämän yhteydessä.

Yleinen laki.

Oikeuskäsite, joka yleisen lain nimellä tunnetaan ei ole mikään lainlaatiakunnan hyväksymä ja kirjoitettu laki sellaisenaan. Yleisen lain olemusta selittää Kent seuraavalla tavalla:

"Yleiseen lakiin sisältyy sellaiset hallituksen, yksityisen henkilön ja omaisuuden suojaamiseksi sovelletut

periaatteet, tavat ja säädökset, joiden perustana ei ole mikään nimenomainen lainlaatijakunnan tahdon ilmaisu.

”Suurin osa yleisen lain säädöksistä ja ohjeista joutui käytäntöön asteettaisen sovelluttamisen kautta ja saivat aikojen kuluessa oikeuslaitosten hyväksymisen, lainlaadinnan niihin sekaantumatta tai niitä hyväksymättä. Ne olivat luonnollisen ja kehittyneen järjen sovelluttamista määrättyihin asioihin.

”Oikeuksien pöytäkirjat sisältävät epäamättömmän todistuksen ja täydellisemmän selostuksen lain sovelluttamisesta käytäntöön. Ratkaistut oikeusjutut ovat perustana seuraaville jutuille, jotka samansuuntaisiin tosiasioihin nähden ja samaan järjestelypiiriin kuuluvina ovat yhdenmukaisia edellämainittujen kanssa; tuomarien työtä ja lakimiesten ohjausta vaaditaan niiden täydelliseen ymmärtämiseen ja niissä vahvistetun periaatteen käsittämiseen.”

Blackstone selittää yleisen lain oikeuskäsitteen perustuvan:

1. Yleiseen tapaan, mikä kaikista rajotetummassa merkityksessä on yleinen laki.

2. Erityisiin tapoihin, jotka vallitsevat määrättyissä piireissä.

3. Lakeihin, joita erityisissä oikeuksissa noudatetaan.

Näin oikeusoppineet. Yleisen lain säädöksissä isännän ja palvelijan välisistä suhteista, joihin säädöksiin ratkaisu työläisen ja tehtailijan, tai yhtiön, välisissä vahingonkorvausjutuissa nojautuu, käsitetään isännän olevan edesvastuussa palvelijansa tuottamasta vahingosta kolmannelle henkilölle, samoin on isännällä oikeus vaatia korvausta palvelijansa puolesta kolmannelta henkilöltä joka palvelijalle on tuottanut vahinkoa. Ehtona vahingonkorvauksen vaatimiseksi isännältä on joka tapauksessa se, että palvelija oli isäntänsä työssä silloin kuin oletettu vahinko tehtiin tai tapahtui.

Edellämainittu yleisen lain säännös sekä saman lain yleiset säädökset, joiden mukaan vahinkoa kärsinyt henkilö on oikeutettu vaatimaan korvausta siltä joka hänelle on vahingon tuottanut, ovat pohjana oikeuskäsittelylle vahingonkorvausjutuissa yleisen lain mukaan. Kun näitä säännöksiä sovelletaan työnantajan ja työläisen välisiin vahingonkorvausjuttuihin, joutuu oikeuden ratkaistavaksi kysymys, joska työläinen jollain tavalla on ollut

itse syyppää vahinkoon tai ei. Jos hän on itse siihen vikapää ollut, niin korvausta ei anneta, mutta jos vika osotetaan olleen työnantajassa, silloin korvaus tuomiin.

Ajan kuluessa on oikeuskäsittelyssä vakiintunut seuraava periaate työnantajan velvollisuuksiin nähden: työnantajan on varustettava työläisensä turvallisella työpäikällä, annettava hänelle varmoja ja kelvollisia työvälineitä sekä huolehdittava siitä, että hänen työtoverinsa ovat kunnollisia, ynnä selitettävä hänelle työn suoritus-tapa.

Vastustaissaan vahingonkorvauksen suorittamista on työnantajan osotettava että työläinen: joko oli huolimaton ja siten aiheutti tapaturman, tai oli selvillä siitä, että työ oli vaarallista, joten hänen olisi pitänyt ymmärtää itse suojella itseään, tai aiheutti tapaturman joku työtovereista huolimattomuudellaan, joten työnantaja ei ole korvauksesta vastuunalainen.

Pitemmittä selityksittä on selvää, että edellämaintuttujen väitteiden tukeminen ja kumoaminen oikeudessa muodostuu taisteluksi, jonka tuloksista ei milloinkaan ennakolta voi olla varma. Vahingonkorvausjutut oikeus-sissamme ovatkin edellämaintusta syystä muodostuneet mitä mielenkiintoisemmiksi. Hyvin usein tapahtuu, että juttu edellämaintuttujen yksityisseikkojen selville saamiseksi saa vaeltaa oikeuslaitoksissa pitemmän aikaa ennenkuin ratkaisu asiassa lopullisesti saadaan. Yleisesti on vahingonkorvauksen vaatiminen oikeuden kautta yritys johon harva työläinen ilman taloudellista tukea pystyy ja siksi onkin mainittujen juttujen suhteen yleiseksi tavaksi muodostunut, että lakimiehet ottavat niitä ajaakseen urakakau-palla, huolehtien jutun käsittelyn aikana kaikista sen yhteydessä olevista kustannuksista.

Vahingonkorvausjuttuja kuvaavana, mikäli yleisen lain sovelluttaminen on kysymyksessä, on juttu Peter Carrin ja American Locomotive Companyn välillä, joka juttu aikoinaan alettiin Rhode Islandin oikeuslaitok-sissa. Jutun historia on seuraava:

Tapaturma, joka vahingonkorvausjutun nostamisen aiheutti, tapahtui kesäkuun 28 päivänä 1902. Peter Carr, joka tapaturman tapahtuessa oli 18-vuotias, työskenteli edellämaintutun yhtiön tehtaassa Providencessa, hoitaen öljyllä lämmitettävää niitten kuumentajaa. Tapaturman

oletettiin tapahtuneen siten, että kuumentajassa erään kraanan sulkuosa räjähdyskuten kautta irtaantui ja kantaja sai vaikeita palohaavoja, kuumen öljyn syöksyessä kuumentajasta hänen päälleen. Asiaa arvostellessa saattaa pitää mahdollisena senkin, että Carr huomaamattaan kiersi kraanan niin paljon auki, että sulkuosasto sen johdosta helposti saattoi pudota pois, jossa tapauksessa hän huolimattomuus-säädöksen mukaan olisi jäänyt kokonaan ilman korvausta. Vahingonkorvausta vaadittaissa oletettiin tapaturman johtuneen siitä, että sulkuosasto kraanassa oli kelvoton. Asia oli valamiehistön käsiteltävänä neljä eri kertaa ja ylioikeudessa neljä kertaa. Lopullinen päätös asiassa, ylioikeuden päätös heinäkuun 12 päivältä 1910, annettiin yli kahdeksan vuotta sen jälkeen kuin tapaturma tapahtui.

Ensimmäinen kerta kuin juttu oli käsiteltävänä, ei valamiehistö päässyt yksimielisyyteen, joten asia oli saatettava valamiehistön käsiteltäväksi toisen kerran.

Toisella kerralla tuomittiin kantajalle \$8,000 korvausta. Tämän päätöksen kumosi ylioikeus toukokuun 25 päivänä 1904 ja juttu joutui uudelleen käsiteltäväksi. Tällöin valamiehistö havaitsi, että kraanan sulkuosaston jengotus ei ollut hyvässä kunnossa ja että itse kraanan jengotus ei liioin ollut hyvässä kunnossa, että oikeuskäsittelyssä esitetty sulkuosasto oli sama mikä tapaturman tapahtuessa oli ollut käytännössä, ja kraana, joka oikeudelle näytettiin oli sama mikä tapaturmatilaisuudessa oli ollut käytännössä. Valamiehistö havaitsi niinkään, että tapaturmaa ei aiheuttanut kaasuräjähdyksen putkissa, jotka johtivat öljyn kuumentajaan. Uusi oikeuskuulustelu myönnettiin sen perusteella, että päätös ei ollut todistusten kanssa yhtäpitävä. Oikeuskuulustelussa nimittäin osotettiin, että tapaturmatilaisuudessa käytetty kraana oli samaa laatua kuin mitä toisetkin yhtiöt yleensä käyttivät.

Kolmannessa oikeuskäsittelyssä tuomittiin kantajalle korvausta \$20,000. Oikeuden puheenjohtaja hylkäsi esityksen uuden kuulustelun pitämisestä. Valtion lait olivat juttun käsittelyaikana muutetut siten, että kysymyksen uudesta oikeuskuulustelusta ratkasi oikeuden puheenjohtaja, eikä ylioikeus kuten aikaisemmin. Ylioikeudessa kumottiin edellämainittu oikeuden päätös heinäkuun 9 päivänä 1908 ja asia määrättiin uudelleen käsiteltäväksi. Tällöin

valamiehistö juttua käsiteltäessä teki seuraavat havainnot: 1 — että jengotus sulkuosastossa mikä tapaturman sattuessa oli ollut käytännössä ei ollut hyvässä kunnossa; 2 — että kraanassa oleva jengotus oli hyvässä kunnossa; 3 — että sulkuosasto mikä oikeudessa esitettiin ei ollut sama kuin se joka tapaturman sattuessa oli käytännössä; 4 — että kuumentajan kraana mikä oikeudelle esitettiin oli sama mikä oli käytännössä tapaturman tapahtuessa; 5 — että tapaturma ei ollut aiheutunut kaasuräjähdyksestä.]

Neljännessä oikeuskäsittelyssä tuomittiin kantajalle \$22,895 korvausta. Asiaa vaadittiin uudelleen kuulusteltavaksi ja oikeuden puheenjohtaja myönsi uuden kuulustelun. Mutta ylioikeuteen vedottaissa kumottiin yllämainittu päätös uuden kuulustelun myöntämisestä ja asia määrättiin lopullisesti ratkaistavaksi. Valamiehistö tällöin teki muun muassa seuraavat erityiset havainnot: 1 — että sulkuosa joka oikeudelle esitettiin ei ollut sama kuin se joka tapaturman sattuessa oli ollut käytännössä; 2 — että sulkuosan jengotus tapaturman sattuessa ei ollut hyvässä kunnossa; 3 — että kraanan jengotus oli hyvässä kunnossa; 4 — että keskimäisen kraanan sulku irtaantui kantajan työskennellessä kuumentajan ääressä ja 5 — että vastaajan edustaja, joka johti kattilatehdasta, oli aikaisemmin saanut ilmoituksen, että sulkuosa ennen tapaturmaa oli irtaantunut mainitusta kuumentajasta. Oikeus päätti, että sitten kun kolme valamiehistöä olivat asiassa antaneet samansuuntaisen lausunnon, ei oikeus halunnut enää valamiehistön lausuntoihin sekaantua, varsinkaan kun mitään oikeusvirhettä ei asiassa oltu tehty. Ylioikeuden päätöksen suhteen ilmoitti yksi oikeuden jäsen eriyvän mielipiteensä.

Yllämainitun vahingonkorvausjutun käsittely antaa oivan kuvauksen vahingonkorvausjuttujen ajamisesta kohtaaavista vaikeuksista, silloin kuin näitä juttuja joudutaan ajamaan yleisen lain mukaan. Jos vastaajan puolelta olisi voitu todistaa, että kantaja oli itse huomaamattomuudessa tai huolimattomuudella aiheuttanut vahingon, vaikkapa vain osaksikin, niin olisi hän jäänyt kaikkea korvausta vaille. Ja huolimatta siitä, että korvaus, ja suhteellisen runsas korvaus, hänelle tuomittiin, niin on oikeuden käsittelyssä kulunut aika ja muut vaikeudet siksi suuria, että tavallisen työläisen varoilla ei niitä juuri voida vastata.

Yleisen lain edellämainittua, työläisen omaa huolimattomuutta käsittävää, säännöstä saatettiin joissakin tapauksissa selittää niinkin peräti yksilöllisessä hengessä, että meikälainen ihminen moista selitystä lukiessa suostaan ällistyy.

On muistettava, että oikeuskäsityksen mukaan kaikki ovat yksilöinä yhdenarvoisia ja näinollen myöskin yhdenarvoisesti velvollisia pitämään huolta omasta turvallisuudestaan. Kun tältä kannalta asiaa katselee, niin käsittää hyvin seuraavankin oikeuden selityksen mikä annettiin eräässä vahingonkorvausjutussa, jossa kymmenvuotiaalle pojalle tuomittiin \$1,875 korvaus sen johdosta kun hän oli loukannut käsivartensa vastaajan teollisuuslaitoksessa. Vastaaaja vaati juttua uudelleen käsiteltäväksi sen perusteella, että tuomari ei valamiehistölle selittänyt yleisen lain säädöksiä vastaajan vaatimusten mukaisesti. Asianomainen ylioikeus hyväksyi vaatimuksen ja sisällytti selitykseensä muun muassa seuraavat kuvaavat kohdat:

"Jokaisella tehtailijalla on oikeus valita koneiston mitä hän käyttää liikkeessään ja oikeus johtaa liikettään tavalla, minkä hän pitää parhaana, edellyttäen, ettei hän riko maan lakeja. Hän voi valita välineensä ja käyttää tehdastaan uusilla tai vanhoilla koneilla, aivan yhtä hyvin kun hänellä on oikeus ajaa joko vanhassa tai uudessa vaunussa, seilata vanhalla tai uudella laivalla, tai asua uudessa tai vanhassa talossa, miten häntä itseään haluttaa. Työläinen, joka tietää vallitsevat olosuhteet ja ryhtyy hänen työhönsä määrättyä maksua vastaan, ei voi tehdä valitusta työnantajansa erityisen maun tai tapojen johdosta, eikä vaatia häneltä korvausta vahingosta mikä on johtunut ja aiheuttunut tästä erityisestä palveluksesta."

Kyseessä oleva 10-vuotias poikanen oli ollut vastaajan palveluksessa kolme viikkoa ennen tapaturman tapahtumista. Edellämainitussa ylioikeuden selityksessä lausutaan tässä tapauksessa edelleen:

"Työläiselle oli tunnettua työn vaaranalaisuus johon hän oli antautunut, sekä koneisto jota liikkeessä käytettiin. Täytyy olettaa hänen olleen selvillä vaarasta mikä hänen tehtävänsä sisältyi ja näinollen vapaaehtoisesti antautuneen vaaranalaisuuteen, ryhtyessään vastaajan palvelukseen."

Yllämainittu oikeuden päätös on vuodelta 1861, siis

aikoja ennenkuin kiihotus työväen vahingonkorvauslainsäädännön aikaansaamiseksi tässä maassa alotettiin. Voimassa olevat lapsityölait eivät enää nykypäivinä tekisi mahdolliseksi edellämainitunlaisten juttujen syntymistä laisinkaan, mutta kuvaavana ilmiönä yleisen lain epätäydellisyydestä ratkaistessa teollisuuselämän aiheuttamia korvausvaatimuksia on selitys mielenkiintoinen. Se antaa samalla nainion kuvauksen äärimmäisyydestä johon yksilöllinen maailmankatsomus saattaa häirahtua.

Työväen vahingonkorvauslainlaadinta New Yorkin valtiossa.

Suurteollisuus, hävittäissään entisen isännän ja palvelijan suhteen tuotannollisella alalla ja luodessaan sen tilalle persoonattoman yhtiön ja työläisen suhteen, toi yhteiskunnallisen elämän näyttämölle joukon kysyynkisiä, joita ei enää entisten mittapuiden avulla voitu mitata. Lainlaadinnan oli kuljettava kehityksen mukana. Europan maissa, varsinkin eräissä niistä, kehittyi työväenlainlaadinta lyhyessä ajassa laajasuuntaiseksi yhteiskunnalliseksi lainlaadinnaksi, jossa työväen vahingonkorvauksella, työssä kärsimistään tapaturmista oli merkittävä osansa.

Yhdysvalloissa ryhdyttiin lainlaadinnan alalla kulkemaan ajan virtausten mukaan. Ensimmäinen alote työväen vahingonkorvauslainlaadinnan alalla tehtiin New Yorkin valtiossa vuonna 1898. Tällöin senaattori Ford mainitun valtion lainlaatijakunnan ylähuoneessa esitti ehdotuksen työväen vahingonkorvauslaiksi. Se hylättiin, sillä ajatus oli siihen aikaan tässä maassa liian uusi. Mutta muutama vuosi myöhemmin hyväksyttiin työnantajan vastuvelvollisuuslaki, joka huomattavassa määrässä lieventi yleisen lain yksilöllistä käsitystä. Kului noin kymmenisen vuotta Fordin esityksen jälkeen ennenkuin kiihotus työväen vahingonkorvauslakien puolesta ennätti kehittyä niin voimakkaaksi, että se alkoi johtaa käytännöllisiin tuloksiin.

Kun kehitys New Yorkin valtiossa tällä alalla antaa hyvän kuvauksen yleispiirteissään työväen vahingonkorvauslainlaadinnan kehityksestä maassamme yleensä, lie nee lyhyt selostus siitä tämän yhteydessä jossain määrin mielenkiintoinen.

Sillä ajalla mikä kului Fordin esityksen jälkeen ja ennenkuin uusiin yrityksiin työväen vahingonkorvauslain aikaansaamiseksi ryhdyttiin, käsiteltiin kysymystä valtion työdepartementin julkaisussa, jossa lainlaadinnan kehitystä muissa maissa ja toisissa valtioissa mielenkiinnolla seurattiin.

Vuonna 1909 asetettiin valtiossa, erityisen lainlaatijakunnan päätöksen nojalla, erityinen komissio selvittämään kysymystä voimassa olevan työnantajan vastuuvollisuuslain muuttamiseksi työväen vahingonkorvauslaiksi. Komissio ryhtyi toimeensa perusteellisesti. Ensimmäkin oli siinä edustettuna kaikki asianosaiset ja toiseksi piti se useita julkisia kuulusteluja, joissa kaikilla eri ajatussuunnilla oli tilaisuus päästä kuuluville. Komission selostus esitettiin lainlaatijakunnalle maaliskuun 19 päivänä 1910 ja oli se verrattain laajakantoinen. Paitse ehdotuksia lainlaadinnalliseen uudistukseen, sisälsi se laajan selostuksen työväen vahingonkorvauslainlaadinnan asemasta Europan maissa sekä selostuksen eri järjestelmistä ynnä selostuksen saavutuksista tässä maassa.

Komissio ehdotti laadittavaksi kaksi lakia, joista se esitti valmiit luonnokset. Toinen laeista oli pakollinen ja toinen valinnallinen. Molemmat lait hyväksyttiin samana vuonna. Pakollinen laki käsitti erityisesti vaarallisia ammatteja ja valinnallinen kaikkia työaloja yleensä. Komission esityksen mukaan olisi valinnallinen laki ollut sovellettava niille työaloille, joita pakollinen ei käsittänyt, joten tie yleiselle työväen vahingonkorvaukselle, vastaavan lain perusteella, olisi ollut avattu.

Komissionin ja lainlaatijakunnan työ meni kuitenkin kokonaan hukkaan sillä kertaa, sillä pakollinen laki julistettiin perustuslakivastaiseksi ja valinnallinen laki jäi kuolleeksi kirjaimeksi, syystä kun työnantajat ja työläiset eivät sitä hyväkseen käyttäneet.

Edellämainittu pakollinen laki astui voimaan syysk. ensimmäisenä päivänä 1910. Ensimmäinen sen alaiseksi joutuva juttu oli Ivesin ja South Buffalo Railway Companyn välinen juttu, joka vedottiin valitusoikeuteen ja ratkaistiin siellä maaliskuun 24 päivänä 1911, siten, että laki julistettiin perustuslakivastaiseksi.

Yllämainittua oikeusjuttua seurattiin mielenkiinnolla ei ainoastaan New Yorkin valtiossa, vaan kautta maan; sillä siitä riippui suurella määrällä työväen vahingonkor-

vauslainlaadinnan vastainen kehitysmahdollisuus maassa. Kun oikeuden kielteinen päätös tuli tunnetuksi, herätti se tavatonta mieltenkuohua, jota vielä monin verroin lisäsi eräs samaan aikaan tapahtunut, kaikille tunnettu hirveä onnettomuustapaus.

Sattui nimittäin niin, että päivää jälkeen kun yllämainittu valitusoikeuden päätös julaistiin, syttyi New Yorkissa tulipalo Triangle Waist Companyn tehtaassa, jossa tulipalossa lähes puolitoistasataa naista sai surmansa, usea siten, että hyppäsivät tulta pakoon seitsemänneistä ja kymmenenneistä kerroksesta, murskautuen mäsäksi katukiviykselle.

Laki, jonka valitusoikeus perustuslakivastaiseksi julisti, ei kylläkään olisi käsittänyt lainkaan sellaisia tehtaita kuin Triangle Waist Company, niin rajoitettu oli sen vaikutusvalta; mutta siitä huolimatta antoi tulipalo ja siinä sattunut hirveä ihmishenkien hukka ikäänkuin valaisevan taustan valitusoikeuden päätöksen arvostelulle ja edisti ilmeisesti työväen vahingonkorvaus-lainlaadinnan jouduttamista, herättämällä yleistä mielenkiintoa asiaan kautta maan.

Valitusoikeuden hylkäävä päätös nojautui siihen käsitykseen, että edellämainittu laki, myöntäissään työläiselle korvauksen kärsimistään vahingoista, jätti huomiotta perustuslain määräyksen, että keltään ei saa riistää hänen omaisuuttaan ilman laillista oikeuden päätöstä. Työnantajan oletettiin lain mukaan joutuvan sellaiseen tilanteeseen kun häneltä ilman muuta otettiin työläiselle määrätty korvaus.

Samalla kun valitusoikeus yllämainitun hylkäävän päätöksen antoi, osoitti se myöskin tien jota myöten oli kuljettava, jos työväen vahingonkorvaus-lainsäädäntää haluttiin edelleen kehittää. Komissiooni, joka lakiehdotuksen oli laatinut, oli vielä toimessa kun valitusoikeuden päätös annettiin, ja se ryhtyi heti vastaaviin toimenpiteisiin. Vähää enemmän kuin kuukauden kuluttua, valitusoikeuden päätöksestä Ives-jutussa, oli komissiooni valmis esittämään lainlaatijakunnalle selityksen, jossa selostettiin Ives-jutun käsittelyä ja esitettiin uusia ehdotuksia. Komissionin selitys esitettiin lainlaatijakunnalle touko-kuun 3 päivänä 1911 ja käsiteltiin siinä seuraavaa neljää vaihtoehtoa:

1. Räikeitä muutoksia yleisen lain säädöksiin, joiden

kautta työnantajan velvollisuuksia lisättäisi, mutta joiden avulla vallitsevan järjestelmän huonoja puolia ei kuitenkaan saataisi poistettua.

2. Valinnallinen vahingonkorvauslaki, samanlainen kuin New Jersey:n valtiossa vähää aikaisemmin hyväksyty, jonka lain perustuslaillisuus kuitenkin saattoi olla kyseenalainen ja jonka vaikutus niinkään saattoi olla epävarma, syystä kun työnantajat ja työläiset saattoivat jättää lain käytäntöön saattamatta.

3. Vahingonkorvauslaki, joka voitaisi soveluttaa sellaisiin yhtymiin, jotka olivat laillistetut sen jälkeen kuin perustuslaki oli hyväksytty ja joiden laillistuttamiskirjan lainlaatijakunta saattoi peruuttaa; edellämainittu esitys ei kuitenkaan tulisi antamaan täydellistä tyydytystä, sillä sitä ei voitaisi sovittaa vanhempiin yhtymiin, eikä kumppanusliikkeisiin eikä yksityisiin työnantajiin.

4. Lisäys perustuslakiin, jonka kautta lainlaatijakunta valtuutettaisi hyväksymään vahingonkorvauslain. Viimemainittua esitystä suosittelee komissiooni lainlaatijakunnan harkittavaksi.

Komissiooni esitti lainlaatijakunnalle perustuslakilisäys-luonnoksen, mutta kuvaavana, joskin vähäpätöisempänä, niistä vaikeuksista joita työväenlainlaadinnalla oli voitettavana, kannattaa mainita senkin, että siihen aikaan kun komissioonin luonnos joutui lainlaatijakunnassa käsiteltäväksi, oli sen alahuoneessa enemmistö rebuplikaaneja ja senaatissa enemmistö demokraatteja. Esityksen tullessa esille joutui se puoluepolitiikan ristiaallokossa ajelehtimaan. Senaatti hyväksyi komissioonin luonnoksen; mutta alahuoneessa hyväksyttiin hieman eriävä luonnos ja ehdotus jäi tukkanuottavetosille miltei koko istuntokaudeksi. Lopulta senaatti antoi perään ja perustuslakilisäys saattoi joutua yleisäänestykselle, jossa se hyväksyttiin marraskuussa vuonna 1913. Lisäyksessä valtuutettiin lainlaatijakunta "järjestämään korvausjärjestelmän työssä vahingoittuneitten työläisten vahinkojen korvaamiseksi, ottamatta lukuun josko työnantaja oli vahinkoon syyppä tai ei, sekä määräämään täten säädetyn korvauksen."

Perustuslakilisäyksen tultua hyväksytyksi, kutsui kuvernööri ylimääräisen lainlaatijakunnan istuntoon käsittelemään työväen vahingonkorvauslakia, sekä eräitä toisia kiireellisiä esityksiä. Ennen lainlaatijakunnan istun-

toa laadittiin lain luonnos ja esitettiin kuvernöörille sekä lainlaatijakunnan molempien huoneiden ynnä työväen edustajille; lisäksi toimitettiin esityksen johdosta yleisiä kuulusteluja. Mitään suurempia muutoksia ei laissa tehty ja se hyväksyttiin lainlaatijakunnassa jouluk. 16 päivänä 1913.

Lain hyväksyttyä nousi kysymys siitä, josko se voitiin pitää päteväenä, syystä kun lainlaatijakunta oli satunut sen hyväksymään — 15 päivää ennenkuin perustuslainlisäys, jonka nojalla se hyväksytään, astui voimaan. Mainittu lisäys astui nimittäin voimaan vasta tammik. ensimmäisenä päivänä vuonna 1914. Hyväksytty työväen vahingonkorvauslaki ei kylläkään astunut voimaan ennenkuin vasta heinäkuun ensimmäisenä päivänä v. 1914, mutta kyseenalaista oli sittenkin josko lainlaatijakunnalla oli oikeus hyväksyä lakia ennenkuin perustuslakilisäys joka valtuuden antoi, oli voimaan astunut. Jotta mitään vaikeuksia lain eteen ei yllämainitun seikan johdosta asetettaisi, hyväksyi seuraava lainlaatijakunta lain uudelleen muutamilla muutoksilla ja laki säädettiin voimaan astumaan maaliskuun 16 päivänä 1914.

Täten aikaansaatu laki on pakollinen ja rajottuu käsittämään eräitä erityisesti määrättyjä vaarallisia ammatteja. Lain määräykset yleensä ovat parhaimpien tässä maassa voimassa olevien työväen vahingo korvauskien tasolla. Sen jälkeen kuin laki hyväksyttiin, on sitä useita kertoja muutettu, mutta muutokset ovat olleet yleensä lain täydennykseen tähtäviä. Siten on lakiin sisällytetty lisäys, jonka mukaan sellaisetkin työalat, joita ei laki erityisesti mainitse, voivat joutua sen alaiseksi, jos työläiset ja työnantajat yhteisesti niin päättävät. Laisa lueteltujen työalojen lukua on niinkään lisätty.

Alkuaikoina suoritettiin lain mukaan tulevat korvaukset erityisen vahingonkorvauskomissionin välityksellä, mutta nyttemmin valvoo lain soveltamista valtion teollisuuskomissiooni, jonka toimintaa valtion työtoimisto valvoo.

New Yorkin valtion työväen vahingonkorvauslain suhteen oltiin yhteen aikaan epätietoisia vielä siinäkin suhteessa, että pelättiin ylioikeuden julistavan perustuslain vastaiseksi sen perustuslain lisäyksen, jonka nojalla laki oli saatu aikaan. Tämä kysynys on kuitenkin nyttemmin ratkaistu ylioikeudessa siten, että laki siinä-

kin suhteessa pitää paikkansa. Jutussa New York Central rautatien ja Whiten välillä julisti valtion ylioikeus lain päteväksi ja kun juttu valitustietä liittovaltioiden ylioikeuteen vedottiin, annettiin sielläkin samanlainen päätös. Ylioikeuden päätöksessä maaliskuun 6 päivältä 1917 selitetään nimittäin, että mainittu kohta ei ole ristiriidassa liittovaltion perustuslain 14 lisäyksen kanssa ja lain vakuutusmääräys on niinkään paikkansa pitävä lainlaadinnallinen toimenpide. Laki näinollen on korkeimmassa oikeudessa havaittu olevan perustuslain mukainen ja paikkansa pitävä.

A. U.

Numerollisia tietoja maailman asioista

ELINKUSTANNUKSIEN KOHOAMINEN SODAN AJALLA.

Ennen nykyisen maailmansodan alkamista oli havaittavissa huomattavaa hintojen kohoamista pitemmän ajanjakson ajalla. Hintojen kohoaminen oli kuitenkin hiljaista verrattuna sodanaikaiseen kohoamiseen ja vaikutti työväenluokkien elintasoon vasta pitempien aikojen kuluessa. Sodan syttyessä tarveaineiden hinnat kaikissa maissa ottivat hyppäyksen ylöspäin. Kymmeniä miljoonia miehiä joutui pois tuottavasta työstä tarveaineiden kuluttajiksi suuressa mittakaavassa. Useissa maissa tull puutetta hyödykkeistä, erikoisesti ruokatarpeista ja hinnat alkoivat kohota huimaavassa määrässä. Ihmiselämälle tärkeiden hyödykkeiden vähentyessä hallitukset ovat olleet pakoitettuja asettamaan rajoituksia kulutukselle ja rajahintoja tavaroille, mutta ne eivät ole kyenneet estämään hintojen kohoamista. Tästä seurauksena hinnat ovat enemmän kuin kaksinkertaistuneet sitten vuoden 1914 heinäkuun.

Yhdysvalloissa. — Hallituksen työviraston keräämien numeroiden mukaan ruokatarpeiden vähittäismyyntihinnat kesäkuun 15 päivän v. 1917 ja kesäkuun 15 p. 1918 välisellä ajalla kohosivat seitsemällä prosentilla. Kysymyksessä on 28 eri tavaralajia.

Ruokatavarain hinnat vuoden 1913 kesäkuun ja vuoden 1918 kesäkuun välisellä ajalla kohosivat 66 prosentilla. Hinnat kesäkuulla 1917 olivat 59 prosenttia korkeammat kuin kesäkuulla 1913. Kahtena ensimmäisenä sotavuotena ruokatarpeiden hinnat Yhdysvalloissa kohosivat varsin vähän. Kesäkuulla v. 1914 ja 1915 olivat vain

kahta prosenttia korkeammat kuin vastaavana aikana v. 1913. Pääsiallisin hintojen kohoaminen tämän mukaan tapahtui vuosina 1916 ja 1917. Seuraava taulukko osoittaa eri tavarain hintojen kohoamisen näiden vuosien ajalla :

Tavaralaaji	Määrä	Keskinääräinen rahahinta.					
		1913	1914	1915	1916	1917	1918
"Sirloin steak" Pauna		\$0.258	\$0.260	\$0.260	\$0.286	\$0.328	\$0.426
"Round steak" "		.223	.234	.232	.257	.301	.406
"Rib roast" "		.200	.204	.202	.224	.261	.335
"Chuck roast" "			.171	.164	.180	.222	.295
"Plato biff" "			.125	.123	.134	.170	.227
"Pork chops" "		.209	.218	.207	.232	.309	.372
Sian kyöki "		.276	.273	.273	.292	.425	.515
Sian kinkku "		.271	.266	.258	.292	.391	.465
Sian raava "		.158	.154	.151	.172	.280	.326
Lampan liha "		.194	.200	.218	.239	.304	.374
Kanat "		.219	.221	.210	.244	.288	.376
Kannutettu lohi "				.200	.202	.263	.295
Munat, Tuusin		.275	.278	.265	.295	.409	.425
Vol Pauna		.353	.339	.349	.367	.469	.511
Juusto Kvartti				.233	.245	.338	.332
Maito Pauna		.090	.090	.089	.090	.106	.130
Leipä "		.050	.051	.058	.057	.085	.087
Jauhot "		.033	.032	.042	.038	.081	.067
Malmiruokat "		.028	.030	.031	.031	.055	.067
Riisit "				.091	.091	.108	.125
Perunat "		.018	.023	.017	.029	.064	.029
Sipullit "				.040	.054	.070	.048
Herneet "				.076	.096	.195	.175
Pilsumut "				.133	.130	.157	.166
Rusinat "				.126	.127	.146	.151
Sokeri "		.053	.051	.069	.087	.093	.091
Kahvi "				.302	.302	.302	.302
Tee "				.551	.551	.568	.618

Nämä numerot eivät kuitenkaan kerro koko totuutta, sillä ne koskevat ainoastaan ruokatarpeiden hintojen kohoamista. Ruoka ei kuitenkaan ole ainoa, mitä ihminen elämässään tarvitsee. Ihmiset tarvitsevat vaatteita, suojaa, lämpöä, lääkärinhoitoa, tietoja ja huvituksia. Kaikki nämä ovat kohonneet yhtä suurella määrällä kuin ruokatarpeetkin ja sillä tavalla tehneet työläisten menot entistä suuremmiksi. Näiden tarve-esineiden hintojen kohoamista koskevia tietoja kuitenkin puuttuu Yhdysvalloissa sikäli kun koko maa on kysymyksessä. Toiselta puolen hallitus on toimittanut tutkimuksia eri paikoissa maata työläisperheen elantokustannuksista. Viime elokuulla hallitus antoi lausunnon työläisperheen ylläpito-kustannuksista seitsemässä laivainrakennuskeskuksessa Atlantin pohjoisrannikolla maaliskuun 31 päivänä 1918 päättyneinä kahtenatoista kuukautena. Näiden numeroiden mukaan Bathissa, Mainessa, 99 tutkitun perheen keskimääräiset välttämättömät vuosimenot olivat \$1451.18,

Portlandissa, Mainessa, 103 perheen keskimääräiset menot olivat \$2,334.55, Baltimoressa, Marylandissa, 205 perheen menot olivat \$1,450.52, Bostonissa, Massachusettsissa, 210 perheen keskimääräiset menot \$1519.90, Portsmouthissa, New Hampshiressa, 104 perheen keskimääräiset menot olivat \$1,406.97, Norfolkissa, Virginiassa, 97 perheen keskimääräiset menot olivat \$1,670.99, Newport Newsissa, Virginiassa, 72 perheen keskimääräiset menot olivat \$1,547.73 ja 30 neekeriperheen menot \$1,186.71.

Näiden numeroiden mukaan työläisten palkkojen tulisi nousta vähintään \$30.00 viikossa.

Englannissa. — Ruokatarpeiden hinnat kohosivat vuoden 1914 heinäkuun ja vuoden 1918 elokuun ensimmäisen päivän välisellä ajalla 118 prosentilla. Eri lajien hintojen kohoaminen vaihteli seuraavasti:

Naudanliha:

Kyljet	84
Muu liha	98
Jäädetytty: Kylki	148
Muu liha	165

Lampan liha:

Paisti	85	pros.
Rintaliha	78	"
Jäädetytty: Paisti	176	pros.
Rintaliha	168	"

Siankyljet	140	"
Kala	189	"
Jauhot	52	"
Leipä	54	"
Tee	73	"
Sokeri	241	"
Maito	88	"
Juusto	125	"
Margariini	97	"
Munat	295	"
Perunat	114	"

Voit:

Tuore	95	pros.
Suolattu	99	"

Norjassa: — Vuoden 1914 heinäkuun ja vuoden 1917 marraskuun välisellä ajalla ruokatarpeiden hinnat kohosivat 129 prosentilla. Vaatteet, vuokrat, polttoaineet ja kaikki muut menot huomioon otettuna elinkustannukset kohosivat 123 prosentilla.

Ruotsissa: — Ruoka-aineiden hinnat kohosivat elokuuhun v. 1917 mennessä 80 prosentilla ja kaikki menot huomioonotettuna 66 prosentilla.

Tanskassa: — Ruokatarpeiden hinnat kohosivat elokuuhun v. 1917 mennessä 60 prosentilla ja kaikki menot huomioon otettuna elinkustannukset kohosivat 55 prosentilla.

Toukokuuhun v. 1917 mennessä kohosivat elinkustannukset Hollannissa 42 prosentilla, Saksassa 117 prosentilla, Itävalta-Unkarissa 118 prosentilla ja Italiassa 102 prosentilla. Myöhäisempiä tilastoja näistä maista ei ole saatavissa.

Etelä-Amerika: — Useimmissa etelä-Amerikan valtioissa ei ole laisinkaan toimistoja, joiden huolena olisi tällaisten yhteiskunnallisten tilastojen kerääminen. Tästä syystä sieltä ei ole saatavissa elinkustannusten kohoamista koskevia numeroita. On kuitenkin selvää, että elinkustannukset sielläkin ovat kohonneet samalla tavalla kuin muissakin maissa. Uruguayn tasavallassa m. m. hyväksyttiin joulukuun 20 päivänä, vuonna 1917 laki, jolla perustettiin elintarvelautakunta rajoittelemaan elintarpeiden kulutusta ja määräämään rajahintoja. Vuoden 1918 huhtikuun 15 päivänä mainittu lautakunta määräsi ensiluokan leivän hinnaksi 4.22 senttiä paunalta ja toisen luokan leivän hinnaksi 3.75 senttiä paunalta. Myöhemmin rajahinnat kohotettiin 4.69 senttiin ensiluokkaiselta ja 4.22 toisen luokan leivältä. Munien hinnaksi on määrätty 51.7 senttiä tusina.

TYÖVAEN JÄRJESTYMINEN

Yksi sota-ajan merkillinen ilmiö on työväenjärjestöjen jäsenmäärän nopea kohoaminen kaikissa maissa. Kaikkein huomattavinta kohoamista on havaittavissa taloudellisissa järjestöissä. Tämän lisäksi taloudellisten järjestöjen menettelytavat ovat käyneet hyökkävimiksi, voipa sanoa vallankumouksellisiksi. On ilmeisen selvää, että työläisten taloudellisella järjestymisellä

on varsin läheinen yhteys elinkustannusten huimaavan kohoamisen kanssa. Elämä on opettanut työläisille, että he vain yhteenliittyneinä voivat korottaa palkkansa vastaamaan kohonneita elinkustannuksia.

Englanti. — Tällä hetkellä Englannin työväestö lie-
nee parhaiden järjestynein maa maailmassa. Englan-
nin hallitus julkaisi äsken virallisia numeroita ammatti-
unioiden jäsenmäärästä maassa. Näiden tilastojen mu-
kaan maassa oli v. 1916 lopussa 4,400,000 ammattiunionis-
tia. Englannissa ammattiunionit laillistutetaan erikoisen
uniota koskevan asetuksen nojalla ja laki velvoittaa jo-
kisen järjestön aina vuoden lopussa antamaan tarkan lu-
ettelon jäsenistään kuin myöskin rahallisesta asemas-
taan hallitukselle. Hallitus sitten aina aika-ajottain ko-
koaa nämä tilastot n. s. veljeysseuroja koskevaan rekiste-
riin. Englannin ammattiunioiden kongressin viimeisessä
kokouksessa, joka pidettiin syyskuun toisena ja sitä seu-
raavina päivinä, v. 1918 Derbyssä, ilmoitettiin, että kong-
ressiin kuuluu yli neljä ja puoli miljoonaa työläistä. Kun
ottaa huomioon, että Englannin kaikki ammattiunionis-
tit eivät vielä kuulu kongressiin, niin se osottaa, että
unioiden jäsenmäärä on huimaavasti kohonnut sitte vuo-
den 1916 lopun. Englannin suurimpia työväenjärjestöjä
ovat hiilenkaivajien ja rautatieläisten järjestöt. Rauta-
tieläisten järjestössä oli vuoden 1917 lopussa 400,000 jä-
sentä. Avustuksia maksettiin v. 1915: työttömyys- ja mat-
kustusapua \$2,901,769, sairaus-, vanhuus- ja hautausapua
\$5,571,292, lakko ja sulkuapua \$6,675,337. Hallintokust., prop-
agandatyöhön, lainopillisiin neuvoihin, lehtiin ja kirjas-
toihin käytett. \$3,414,371. Yksi ilahduttavampia ilmiöitä
Englannissa on työläisnaisten järjestymisen edistyminen
jättiläisaskelin. Työläisnaisten ammattiunioniliiton vuo-
tuinen kokous pidettiin viime elokuulla, jolloin ilmoitet-
tiin siinä olevan 700,000 jäsentä. Sodan alussa liiton jä-
senmäärä oli vain 350,000, joten jäsenmäärä on muuta-
mien vuosien sisällä kaksinkertaistunut.

Ruotsi. — Vuoden 1917 lopussa Ruotsin ammattiunioi-
den jäsenmäärä oli 186,146, lisääntyen se 45,334, eli 39.2
prosentilla vuoden ajalla. Naispuolisten jäsenten luku li-
sääntyi 8,238 — 14,402. Metallityöläisten, tehdastyöläis-
ten, kuljettajien, kauppa-apulaisten, räätälien, kirjansito-
jain, sahatyöläisten ja kuntien työläisten järjestöjen jä-
senmäärät lisääntyivät enimmäen. Tarkkoja tietoja unioi-

den palkkaliikkeistä mainitulta vuodelta ei ole, mutta lakkoavustuksina maksettu summa on suurempi kuin yhtenäkkään vuotena sitte vuoden 1909 suurlakon.

Norja. — Norjan ammattiunionien keskusliiton jäsenmäärä vuoden 1917 ajalla lisääntyi 14,000, ollen se vuoden lopussa 93,000. Siitä huolimatta vaikka palkkaliikkeiden luku mainitun vuoden ajalla oli suuri — kaikkiaan 559, koskien 66,000 työläistä — niin lakkoihin täytyi turvautua vain 44 tapauksessa ja nämäkin lakot koskivat vain 3,000 työläistä. Keskusliitto maksoi lakkoavustuksina vain 85,000 kruunua verrattuna 660,000 kruunuun vuonna 1916. Unionien yksi tärkeimpiä saavutuksia oli kahdeksan tunnin työpäivän käytäntöönottaminen massa-, paperi- ja selluloosatehtaissa. Näillä teollisuuden aloilla nyt 14,000 työläistä nauttii kahdeksan tunnin työpäivästä.

Tanska. — Ammattiunionien kansalliseen liittoon kuului vuoden 1917 lopussa 179,284 jäsentä, jäsenmäärä lisääntyen vuoden ajalla 28,762. Naispuolisten jäsenten luku oli 27,776. Vuoden lopussa liittoon kuului 53 kansallista uniota, joilla oli yhteensä 1,674 paikallisosastoa, joista 208 perustettiin vuoden ajalla.

Liiton toimeenpanevan komitean toimintakertomuksessa vuodelta 1917 lainataan huomiota syndikalistiselle agitatsioonille maassa. Sen selitetään aiheuttaneen useita laittomia sopimusvastaisia lakkoja maassa. Työnantajat saivat oikeuslaitokset puolelleen sekä asettamaan niiden lakkojen johtajat syytteeseen ja seitsemää miestä sakoettiin yhteensä 40,800 kruunua tästä syystä. Tästä summasta laivatelakkatyöläisten järjestö, joka ei kuulu keskusliittoon, maksoi yksistään 32,000 kruunua.

Canada. — Vuosi 1917 on ollut suotuisa Canadian amatilliselle liikkeelle jäsenmäärän nousuun nähden. Toimintakertomuksesta, joka esitettiin Canadian Trades and Labor Congressin vuosikokoukselle, syyskuulla v. 1918 ilmeni, että vuoden 1917 lopussa maassa oli 1,974 ammattiunionien paikallisosastoa, joissa oli 204,638 jäsentä. Jäsenmäärä vuoden ajalla lisääntyi 44,223 ja uusia paikallisjärjestöjä perustettiin 132.

Mainitun vuoden ajalla yhtyi Canadian armeijaan 4,839 ammattiunionistia ja vuoden loppuun mennessä niitä oli kaikkiaan liittynyt 32,000.

Unionien rahastot ovat myös hyvässä kunnossa. M. m. Trades and Labor Congressin tulot olivat \$5,000 suuremmat menoja.

Australia. — Vuoden 1917 lopussa Australiassa oli 747 uniota, joiden jäsenmäärä nousi 564,187, joista oli 45,605 naista.

Vuoden 1918 ajalla Australian ammattiunioissa on tapahtunut huomattava muutos. Kolmen suurimman valtion, Victorian, Uuden Etelä Walesin ja Queenslandin unionistit kokouksissaan ovat päättäneet hyljätä vanhan ammatittain järjestäytymismuodon ja muuttaa järjestöt teollisuusunionismin pohjalle. Alustaviin toimenpiteisiin tässä suhteessa on ryhdytty.

Mexico. — Järjestyneiden työläisten luku Mexicossa arvellaan nyt puoleksi miljoonaksi. Ainoat teollisuusalat, joilla ovat koko maata käsittävät järjestöt ovat kaivos-teollisuus, kutomoteollisuus ja rautatiet. Kaivosmiehet ovat erittäinkin kolmessa valtiossa hyvin järjestyneet.

Yhdysvallat. — American Federation of Labor muodostuu 111:stä kansallisesta ja kansainvälisestä uniosta, viidestä teollisuus- tai ammattiala departementista, 45 valtioliitosta, 782 kaupunkien keskusuniosta ja 865 paikallisesta sekatyöläisten järjestöstä. Näiden jäsenmäärä vuoden 1917 lopussa oli 2,935,932.

American Federation of Laborin ulkopuolella on vielä viisi suurta kansallista järjestöä, nimittäin veturinkuljettajain ja lämmittäjien järjestöt, konduktöörien ja jarrumiesten järjestöt ja akkunanlasien valmistajien järjestö. Näiden järjestöjen jäsenmäärästä ei ole tarkkoja numeroita, mutta varmuudella voidaan sanoa sen olevan yläpuolella puolen miljoonan.

Ranska. — Ranskan ammattiunioissa oli vuoden 1915 lopussa 1,926,302 jäsentä.

Belgia. — Belgian unioiden jäsenmäärä ennen sotaa oli 202,746.

Italia. — Ammattiunioiden jäsenmäärä v. 1912 oli 971,667.

Hollanti. — Unioiden jäsenmäärä vuonna 1915 oli 220,275. Avustuksina maksettiin: työttömyys- ja matkustusavustusta \$23,532, sairaus-, vanhuus- ja hautausavustusta \$58,084, lakko- ja työnsulkuavustusta \$68,467. Järjestöjen hallintokustannuksiin, propagandatyöhön, lainopillisiin neuvoihin, sanomalehtien kustantamiseen, kirjastoihin, y. m. kulutettiin \$176,171.

Sveitsi. — Unioiden jäsenmäärä on 131,380. Avustuksina maksettiin v. 1915: työttömyys- ja matkustusapua

\$27,058, sairaus-, vanhuus- ja hautausapua \$97,060 ja lakko- ja salku-apua \$73,442. Hallintokustannuksiin, propagandatyöhön, lainopillisiin neuvoihin, sanomalehtiin ja kirjastoihin käytettiin \$109,917.

Uusi Seelanti. — Unioiden jäsenmäärä on 71,544.

Itävalta. — Unioiden jäsenmäärä on 748,760. Avustuksina maksettiin v. 1915: työttömyys- ja matkustusapua \$401,958, sairaus-, vanhuus- ja hautausapua \$590,680, lakko- ja salkuapua \$324,996. Hallintokustannuksiin, propagandatyöhön, lainopillisiin neuvoihin, sanomalehtien kustantamiseen, kirjastojen ylläpitoon seen, y. m. käytettiin \$1,385,864.

Saksa. — Unioiden jäsenmäärä on 3,835,000. Avustuksina maksettiin v. 1915: työttömyys- ja matkustusapua \$2,330,744, sairaus-, vanhuus- ja hautausapua \$3,721,861 ja lakko- ja salkuapua \$3,461,914. Hallintokustannuksiin ja kirjastojen ylläpitämiseen kulutettiin \$6,857,414.

Unkari. — Unkarin ammattiunioiden virallinen äänenkannattaja, Szakszervezeti Ertesito, vuoden 1918 toukokuun numerossa selittää järjestyneiden työläisten luvun maassa nousevan 215,222. Ennen sotaa Unkarin ammattiunioiden jäsenmäärä oli 107,486. Unioiden jäsenten armeijaan ottaminen alensi jäsenmäärän 43,381 vuoden 1915 loppuun mennessä. Kriisi kuitenkin voitettiin vuoden 1916 ajalla, jolloin jäsenmäärä jo nousi 55,338. Viime vuoden ajalla jäsenluku on lähes nelinkertaistunut. Unkarin ammattiunioiden laajakantoinen propagandatyö alkoi vuoden 1917 vappuna toimeenpannusta rauhanmielenosotuksesta.

Unkarin 215,222 järjestyneestä työläisestä on 166,411 miestä ja 48,811 naista. Naispuolisten jäsenten luku on sodan ajalla viidenkertaistunut. Enemmistö Unkarin unioiden jäsenmäärä on maan pääkaupungissa, Budapestissa. Budapestin unioiden jäsenmäärä on sodan ajalla lisääntynyt 20 tuhannesta 80 tuhanteen. Seuraavien järjestöjen jäsenmäärä on suurin: kaivosmiesten järjestö 21,178 jäsentä, rautatieläisten järjestö 15,568, yksityisten työntekijäin järjestö 10,588 ja kutojien järjestö 3,613.

Unioiden tulot ja kassat ovat kasvaneet samassa määrässä kuin niiden jäsenmääräkin. Vuoden 1917 lopussa niiden rahastoissa oli 5,750,000 kruunua, eli 1,500,000 kruunua enemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Tulot vuoden 1917 ajalla olivat 3,500,000 kruunua ja menot 2,000,000

kruunua. Vuodesta 1903 lähtien Unkarin uniot ovat maksaneet 9,300,000 kruunua erinäisinä avustuksina jäsenilleen. Tästä summasta 2,250,000 kruunua on maksettu avustuksina armeijaan otettujen jäsenten perheille.

TEOLLISUUSTYÖLÄISTEN SUHDELUKU ERI MAISSA VERRATTUNA KOKO VÄESTÖÖN.

Allaoleva taulukko osottaa työläisten prosenttilukua koko kansaan nähden. Siinä on otettu huomioon työtä tekevät maanviljelijät ja maanviljelystyöläisetkin :

Suurbritanniassa	66.06	pros.
Ranska	73.59	..
Saksa	70.67	..
Itävalta	80.32	..
Unkari	81.89	..
Italia	84.11	..
Belgia	70.13	..

Jokaisessa maassa maanviljelystyöläisten lukumäärä maan koko väestöön nähden oli suurin. Unkarissa se oli 70.15 prosenttia, Itävallassa 60.80 prosenttia, Italiassa 59.06 prosenttia, Ranskassa 41.42 prosenttia, Saksassa 35.11 prosenttia, Belgiassa 21.90 prosenttia ja Suurbritanniassa vain 12.66 prosenttia.

Yhdysvalloissa v. 1910 sensuksen mukaan on 38,167,336 palkkatyöläistä, joista 30,091,564 oli miestä ja 8,075,772 oli naista. Nämä työläiset jakaantuivat eri tuotantoalojen mukaan seuraavasti :

Maanvilj., metsänhoito ja karjankasvatus	12,659,203
Metallituotanto	954,824
Teollisuus- ja konetuotanto	10,658,881
Kuljetuslaitokset	2,637,671
Kauppa	3,614,670
Yleisön palvelus	459,291
Professionalit	1,663,569
Kotipalvelijat	3,772,147
Klerikaliaalat	1,737,053

NAISET TEOLLISUUDEN PALVELUKSESSA.

Englanti. — Englannin teollisuuden palveluksessa heinäkuussa v. 1914 oli 2,175,500 naista, hallituksen toimis-
sa 2,000, kaasu-, vesi- ja sähkövalolaitosten palveluksessa
600, maanviljelyksessä 80,000, kuljetuslaitosten palveluk-
sessa (raitioteitä lukuunottamatta) 17,000, raitioteillä
1,200, pankeissa 9,500, kauppahuoneissa 496,000, professio-
naliaioilla 50,500, hotelleissa, anniskeluhuoneissa, kuvate-
attereissa ja teattereissa 181,000, siviilipalveluksessa ja
postitoimistoissa 60,500, muilla hallituksen toimialoilla
5,000 ja kuntien toimissa 196,200, yhteensä 3,275,000. Lo-
kakuussa v. 1917 naisia oli töissä kaikkiaan 4,737,000 ja
tammikuulla 1918 niiden luku oli 4,741,000, lisääntyen
1,466,000 sitte vuoden 1914. Suurin lisäys tapahtui teolli-
suuden alalla, jossa naisten luku nousi 2,175,000—2,708,500,
lisääntyen 533,600. Toisella sijalla oli kauppa-ala, jossa
naisten luku lisääntyi 496 tuhannesta 839 tuhanteen, li-
sääntyen 343,000.

Yksi ilahduttava merkki Englannin työläismaailmassa
on se, että naisten järjestyminen on käynyt suhteellisesti
nopeammin kuin teollisuuden palvelukseen tuleminen,
kuten järjestymistä koskevat numerot osottavat. Suo-
ranaisena seurauksena tästä on ollut se, että useilla te-
ollisuusaloilla naisille maksetaan sama palkka kuin mie-
hillekin samanlaisesta työstä. Tämä periaate tulee ilmei-
sesti käytäntöön yhä laajemmissa piireissä.

(Naispuolisten työläisten lisääntyminen teollisuudes-
sa on luonnollisesti ollut huomattava sodan ajalla kai-
kissa maissa, erikoisesti sotivissa maissa Yhdysvallat nii-
hin luettuna, mutta muista maista ei ole tilastoja saata-
vissa.)

SIIRTOLAIUUUS YHDYSVALTOIHIN.

Sodan ajalla on siirtolaisuus Yhdysvaltoihin huomattavasti lamaanunut. Vuotena 1913, joka oli viimeinen kokonainen rauhanvuosi, maahan tuli lähes 1½ miljoonaa siirtolaista. Vuotena 1914, jonka elokuussa syttyi maailman sota, siirtolaisuus aleni alle 800,000. Vuodelta 1918 käytettävämme on siirtolaisuusnumeroita vain toukuun loppuun saakka. Allaoleva taulukko osottaa maahan tulleiden siirtolaisten lukumäärän eri kuukausina vuodesta 1913 saakka :

Kuukausi	1913	1914	1915	1916	1917	1918
Tammikuu	46,411	44,708	15,481	17,293	24,754	6,356
Helmikuu	59,156	46,873	13,873	24,740	19,238	7,388
Maaliskuu	96,958	92,621	19,263	27,586	15,512	6,510
Huhtikuu	136,371	119,885	24,532	30,560	20,523	9,541
Toukokuu	137,262	107,769	26,069	31,021	10,487	15,217
Kesäkuu	176,261	71,728	22,598	30,764	11,095
Heinäkuu	138,244	60,377	21,504	25,035	9,367
Elokuu	126,180	37,706	21,949	29,975	10,047	...
Syyskuu	136,247	29,143	24,513	36,398	9,228	...
Lokakuu	134,440	30,416	25,450	37,056	9,285	...
Marraskuu	104,671	26,298	24,545	34,437	6,446	...
Joulukuu	95,387	20,944	18,901	30,902	6,987	...

Ensimmäisellä sijalla lukumäärään nähden ovat olleet italialaiset sodan ajallakin. Seuraavilla sijoilla ovat englantilaiset, juutalaiset, skandinaviaalaiset, irlantilaiset, kreikkalaiset, skotlantilaiset jne. Suomalaisia on sota-
vuosien ajalla tullut maahan seuraavasti.

1915	3,472
1916	5,649
1917	5,900
Heinäk. 1917 toukokuuhun 1918	1,744
Toukokuu 1918	93

SYNTYVÄISYYDEN ALENTUMINEN.

Sota on ollut maailman väkiluvun alentajana monella eri tavalla. Taistelurintamalla kaatuneiden luku on hirvittävä ja kunnollisen ja riittävän ravinnon puutteen aiheuttamat taudit ovat kaataneet monissa sotivissa maissa, erikoisesti keskusvalloissa ja puolueettomissakin maissa suuret joukot ihmisiä ennenaikaiseen hautaan. Mutta nämä eivät ole ainoat, joiden kautta maailman väkiluku sodan ajalla on pienentynyt. Suurbritannian väestön rekisteeraustoimiston päällikkö, Sir Benard Mallet, lausuu sodan aiheuttaneen Europan sotiville maille 12½ miljoonan mahdollisen ihmiselämän hukan syntyväisyyden alentumisen kautta. Hän arvelee, että Suurbritannia, Ranska, Italia ja keskusvallat menettivät tällä tavalla 7,000 ihmiselämää päivässä. Suurbritannia yksistään on menettänyt sodan ajalla 650,000 mahdollista ihmiselämää.

Englannissa ja Walesissa rekisteerattiin syntyneitä eri vuosien ajalla seuraavasti:

1913	881,000
1915	814,614
1917	668,346

Näiden numeroiden mukaan syntyväisyys vuodesta 1913 vuoden 1917 loppuun mennessä aleni 25 prosentilla.

Saksa. — Vaikka onkin ollut pitemmän aikaa tunnettua, että sodalla on ollut hirvittävä vaikutus lasten syntyväisyyden alentumiseen ja kuolevaisuuden kohoamiseen yli koko Saksan valtakunnan, niin tiedot siitä ovat olleet laadultaan hajanaisia. Nyt on kuitenkin Saksan paikallishallintoneuvoston tietojen hankintajaosto laatinut luotettavia tietoja näistä seikoista. Sodan alkamiseen saakka lasten syntyväisyys Saksassa oli verrattain korkea. Syntyväisyyden äkkinäinen alentuminen ensimmäisten sotakuukausien ajalla aiheutti suurta huolta maassa. Seuraava taulukko osoittaa eri vuosina syntyneiden lasten luvun:

1913	1,839,000
1914	1,820,000
1915	1,416,000
1916	1,103,000

Näiden numeroiden mukaan Saksassa vuonna 1916 syntyi noin 40 prosenttia vähemmän lapsia kuin v. 1913.

Tämän yhteydessä voi vielä mainita lasten kuolevaisuuden kohoamisesta. Ennen sotaa lasten, sts. alle vuoden olevien lasten, kuolevaisuus hiljalleen aleni. Vuonna 1901 se oli Saksassa 151 tuhatta lasta kohden ja vuoteen 1912 se oli alentunut 95:een. Ensimmäisten sotavuosien ajalla se oli kohonnut kahteen jo kolmeen sataan tuhatta kohden. Viranomaiset selittävät sen johtuneen taloudellisesta painostuksesta, joka johtui armeijan liikkannalle asettamisesta, isien armeijaan ottamisesta, josta johtui, että perheet jäivät pienille tuloille ja laajalle levinneestä työttömyydestä sellaisten työläisten keskuudessa, joita ei kutsuttu armeijaan. Yleisellä kiihtymyksellä on ollut myös vaikutuksensa siihen. Lasten kuolevaisuus on hallituksen suurten ponnistusten kautta alentunut huomattavasti siitä, missä se oli sodan alkuaikoina.

Muista maista ei ole saatavissa lasten kuolevaisuutta ja syntyneiden lukua koskevia numeroita.

RIKOLLISUUS.

Rikollisuus on yhteiskunnallinen ilmiö. Eri maista kerätyt tilastot osottavat, että vankiloiden asukkaiden luku nousee ja laskee samassa suhteessa teollisuuden nousun ja laskun mukaan. Englannin vankilakomissionin puheenjohtaja ja kuritushuonevankilan ylihoitaja, Sir Evelyn Ruggles-Brise, julkaisi äsken tietoja vankien luvun vähentymisestä Englannissa ja Walesissa sodan ajalla. Englannin ja Walesin kuritushuoneiden päivittäinen asukkaiden luku ennen sotaa oli 2,704 ja sodan ajalla 1,383 ja vankilain asukkaiden luku oli ennen sotaa 14,352 ja sodan ajalla 7,335. Tämän hän selittää johtuvan varmoista taloudellisista tekijöistä, nimittäin ansiomahdollisuuksien parantumisesta. Myös se seikka, että ihmiset ovat voineet maksaa pienimmät sakkonsa, on vaikuttanut vankien luvun vähentymiseen.

Sir Evelyn Ruggless-Brise huomauttaa, että vankilain asukkaiden luku on jatkuvasti alentunut tällä vuosisadalla, vaikka se toisinaan on hiukan kohonnutkin edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 1903 oli yksi jokaisesta 175 maan asukkaasta vankilassa tai oli ollut siellä. Kymmenen vuoden kuluttua, eli vuonna 1913, oli enää vain yksi jokaisesta 271 henkilöstä ollut vankilassa ja sodan syttymisen jälkeen se on alentunut niin, että nyt on vain yksi jokaisesta 1,127 henkilöstä ollut tai on vankilassa.

Sir Evelyn Ruggless-Brise selittää syyksi siihen, miksi vankien luku on osottanut jatkuvaa suhteellista vähentymistä tämän vuosisadan ajalla, yleisen sivistyksen lisääntymisen ja myös sen seikan, että yhteiskunta on valistuneemmalla ja inhimillisemmällä tavalla suhtautunut n. s. nuoriin rikollisiin. Entisinä aikoina nämä rikolliset tuomittiin kuten aikaisetkin tavalliseen vankilarangaistukseen ja sieltä päästyään heidät laskettiin oman onnensa nojaan. Tällaiset rikolliset palasivat takasin vankiloihin oltuaan jonkun aikaa vapaalla jalalla. Tähän luokkaan kuuluvien rikollisten luku nousi 20 vuotta takaperin 20,000 vuodessa. Nyt kun alaikäisiin rikollisiin on suhtauduttu opettavasti ja heistä on huolehdittu vankilasta päästyäänkin, heidän lukunsa on alentunut 4,000 vuodessa.

Työläistyttö

(Tämän kertomuksen kirjottaja, Ilmari Rantamala (Maiju Lassila, y. m.) oli yksi niistä harvoista Suomen kirjailijoista, jotka asettuivat oikeuden ja vapauden puolesta taistelevien työläisten rinnalle. Tämän herrat kostivat verisesti. Kun lahtarit valloittivat Helsingin saksalaisten avulla, niin joutui Rantamalakin vangiksi. Hänet vietiin Viaporin vankilaan. Ja sitten hän sai "ansaitun rangaistuksen". Hänet tuomittiin kuolemaan ja ammuttiin.

Tämä kertomus "Työläistyttö" on yksi Rantamalan viimeisimpiä kirjoituksia. Se julkaistiin viime huhtikuun "Suomen Kansanvaltuuskunnan Tiedonantajassa" huhtikuun 17 päivänä).

Ei hän jaksanut täysin muistaa, miten hän oli tänne talviselle rintamalle punaisen ristin sisarena joutunut ja tullut. Ei häntä ollut erin vetänyt mieli, vaan hän oli vain alkanut hiljaa tajuta että hänen velvollisuutensa on nyt olla siellä, missä hänen työläisveljensä kärsivät ja taistelevat. Se velvollisuuden tunne oli sitten vain hetki hetkeltä voimistunut ja syventynyt. Hän muisti nyt vain että mieli oli niinä hetkinä lopulta käynyt kaihoisaksi ja hän oli alkanut tuntea jotain surunvoittoista ikävöintiä näille kylmille taistelujen ja vihan kentille. Hänen äitinsä tehdastyöstä päästyänsä joka päivä tehtaan pappilassa, siivoili siellä ja teki jötain muuta lisäansioksensa, sillä sairaan isän ja koko muun ison perheen oli tultava toimeen sillä vähällä, mitä hän äidin kanssa tehtaan töissä ansaitsi. Ei se tahtonut riittää ja siksi olivat ne pappilan sivutyöt tarpeellisena lisänä.

Ja niin oli pappi tullut tuntemaan hänetkin. Se oli kuultuaan äidiltä hänen aikovan lähteä rintamalle tullut häntä puhuttelemaan. Oli koettanut taivuttaa häntä luopumaan lähdöstä. Nyt hän yksinäisyydessä taas muisti kuinka se oli hänelle puhunut Herran armosta ja taivaallisesta Isästä. Hän oli kuunnellut sitä kauan aivan ääneti. Mieli oli silloinkin, kuunnellessa, alkanut taas painua surulliseksi ja taas oli hänet vallannut se suruvoittoinen ikävöinti juuri tänne, jonne lähdöstä luopumaan pappi koki häntä puhutella. Hän oli silloin äkkiä alkanut puhua, lausuen papille:

"Ei pastori", oli hän aivan kuin keskeyttänyt ne papin puhuttelut ja lisännyt omituisen surullisesti:

"Sillä katsokaa pastori... Me työläiset tarvitsemme nyt tässä maailmassa jotain muuta kuin taivaallista isää".

Ja siihen olikin sitten pappi kaiken lopettanut. Hän muisti sen vain hetkisen vaiti istuneen, nousten sitten ja poistuneen aivan äänettömänä, jäähyväisiäkään hänelle sanomatta. Hän oli papin poistuttua istunut yksinäisessä huoneessansa kauan aivan ääneti, surullisena ja väsyneenä, iltahämärän hiljaa huoneeseen hiippiessä. Lopulta hän oli huoannut raskaasti, aikonut nousta ja lähteä ulos, mutta olikin jäänyt ja lopulta alkanut siinä illan ja köyhän majan yksinäisyydessä katkerasti itkeä, tietämättä itse miksi itki ja miksi elämä tuntui nyt aina niin kovin oudolta ja surulliselta.

Sillä yhtä oudolta ja surulliselta oli tuntunut hänen täällä rintamallakin olonsa ja usein oli yksinäisyydessä tullut itku ainoaksi toveriksi ja tueksi. Joskus hän luuli sen kaiken ennustavan jotain, tietysti sitä että hän saa täällä surmansa. Ei hän kyllä sitä kuolemaa pelännyt, ei sen takia surrut, mutta se kuoleman hiljainen ja salaperäinen aavistus vain painoi mielen aina kaihoisaksi. Aina hänen teki mieli hakea yksinäisyyttä. Aina hän tunsu elävänsä jonkun oudon kohtalon edessä. Se nuori mies, jota hän rakasti ja jonka hän arvasi häntä rakastavan oli myöskin rintamalla, mutta jollain toisella. Varsinkin häntä muistellessa valtasi mielen joku selittämätön hiljainen kaipaus ja kaiho.

Ja nyt oli oma punaisien joukko hyökännyt ja ajanut vastustajaa pari peninkulmaa taapäin. Hän oli seurannut aivan rintaman mukana, ollut aina ensimmäisenä apua antamassa ja niin oli nyt joutunut juuri sen torpan maille,

jossa oli kymmenvuotiaaksi asti kasvanut. Sitten oli tullut häätö. He olivat koko perhe joutuneet mierontielle, ajautuneet sitten tehtaalle ja kestäneet siellä tehdaselämän kaikki huolet ja surut.

Ja nyt taas kirkas ja tyyni talvinen yö. Oma rintama oli vain jonkun matkan päässä siitä entisestä kotimökistä. Hän oli lähtenyt toimipaikastansa yksin kävelylle, oli tullut sen samaisen muinoon kotimökin pienoiselle pelolle ja istahti siinä lumiselle kivelle. Mökki oli nyt autio. Sentakana kiemurtelevista juoksuhaudoista ei kuulunut hiiskahdustakaan. Kaiken täytti vain joku tämmöisille öisille taistelupaikoille omituinen ja salaperäinen hiljaisuus, jossa vain aavistuksena aavistaa kuoleman lähellä olevan.

Ja nyt hän siinä yön hiljaisuudessa ja kuoleman aavistuksen läheisyydessä muisti koko lapsuutensa elämän näillä nyt aution, öisen mökin piholla. Tuossa ja tuossa hän oli keväisin iloinnut mökin lapsen vähiä iloja. Tuossa oli silloin ollut pari humalaseivästä ja humaloiden valmistuttua hän oli usein ihmeissään katsellut kuinka omituisesti ne pörhöttivät. Hän muisti ne hiljaiset kesäillat, jolloin äiti oli veräjällä ainoaa lehmää lypsänyt. Hän muisti kuinka oli tuossa pientareella kevään ensimmäisistä keltakukista sitonut kiehkuraisen seppeleen päähänsä ja kuinka tuoreelta oli silloin tuntunut kevät ja vihannoilta ja hienoilta pellon piennar ja koko kotimökin pikkuinen piha.

Ja samaa muistelee edelleen, kauvan, kuin loppumattomasti. Yhä vain sees talviyön taivas ja ympärillä syvä äänettömyys ja se outo aavistus kuoleman lähellä olosta. Hän muisti sitten sen häätöpäivän. Oli ollut talvi. Kylmä vihuri oli tuprutellut tuiskuja lumesta. Häätäjä oli särkenyt mökin lasin, ottanut pois oven. Toiset silloiset neljä lasta olivat häntä nuorempia. Hän muisti kuinka he silloin olivat siinä talvisella pihalla hätäilleet kuten pesästään karkoitettut linnunpojat, isän ja äidin kokiessa heitä kelkkaan asetella.

Ja sitä muistellessa alkoi taas mieli painua surulliseksi. Ei hän koskaan tiennyt mitä suri ja mitä kaihosi. Tuntui vain väsyvän kaikkeen ja kaikelle ja mielen valtasi rauhattomuus. Hän koko vielä voimistua, jaksaa, mutta sittenkin voitti taas itku. Hän itki kauvan, katkerasti, itki vain itkeäkseen. Yön hiljaisuuskin, yksinäisyys ja

kuoleman aavistukset häipyivät pois mielestä ja hänen elämällensä ei nyt tuntunut tällä hetkellä olevan muuta sisältöä kuin itku.

Kunnes sitten äkkiä pamahtivat pyssyt siellä kuoleman haudoista. Vastustaja oli saanut lisävoimia ja varustautui hyökkäämään. Kiväärit soivat heti tulisella vimmallä. Taistelu oli hetkessä riehahtanut kuumimmillensa.

Mutta ei hän nyt siitäkään välittänyt. Hän lakkasi vain itkemästä ja jäi istumaan, kuuli kuulien vinhan vingunnan ja pyssyjen levottoman rätinän. Hän ei tajunnut nyt mitään selvästi. Hänestä vain tuntui että nytkin vaati velvollisuus häntä jäämään juuri tähän paikkaan. Taistelu kiihtui nopeasti. Kuularuiskujen hermostunut rätinä yhtyi kiväärien veriseen soittoon. Oli hän tähän jo ennenkin kyllä tottunut, mutta nyt se tässä öisessä yksinäisyydessä ja entisen kotimökin pellolla tuntui vain toiselta, surulliselta, joltain omituiselta kuolemanunennäöltä. Hän vain istui, jäi sille paikalle, jolle velvollisuus tuntui käskävän jäämään.

Mutta kohta sitten alkoivat mökin takaa ilmestyä omat ensimmäiset perääntyjät. Vastustajan voimat olivat liika suuret. Oltiin myös edetty liiaksi, eikä oltu aiottukaan tässä epäedullisessa asemassa viimeiseen asti puolustautua vaan ainoastaan tunnustella vastustajan voimia ja pelottaa niitä aikansa. Kohta saapuivat yhä tiheämmät perääntyvät ketjut, jällelle jääneiden yhä jatkaessa taistelua ja siten turvatakseen perääntymistä. Hän oli painautunut nyt kiviraunion suojaan, eikä kukaan perääntyjistä häntä ohimennessään huomannut.

Ja äkkiä sitten taukosi ammunta ja kuului hyökkääjien huuto. Viimeiset omat miehet syöksyivät hajanaisena ja harvana ketjuna mökin ohi, sen peltojen halki. Tyhjiin juoksuhautoihin hyökännyt vihollinen avasi kilvaan tulen niiden jälkeen. Hän näki yhden perääntyjistä äkkiä kaatuvan, sitten nousevan istumaan ja kokevan turhaan päästä vielä eteenpäin.

Ja silloin hän unohti taas kuoleman ja kaiken. Hän nousi ja lähti talvivyön kalseassa valossa pyrkimään hautojen yli kaatuneen avuksi. Luo päästyänsä hän kumartui alkaaksensa rakkauden työnsä, mutta haavottunut nuori mies tunsu nyt hänet.

"Anna! Täälläkö sinä?" kuuli hän sen heikon äänen kysyvän.

"Jukka! Herraisä!" hämmästyi hän tunnettuansa haavottuneen siksi nuoreksi mieheksi, jota hän rakasti, ja jonka tiesi häntä rakastavan. Se oli saapunut tälle rintamalle tänään iltapäivällä, muualta lähetettyjen apujoukkojen mukana ja vuodatti nyt vertansa sen mökin talviselle pellolle, josta hänet oli pienenä pakkaseen ja tuiskuun hädetty.

"Herrasiunaa, Jukka!" toisteli hän kun hädästä, hämmästyksestä ja itkusta sekaisin ja kiiruhti sitomaan haavoja.

Mutta nuori mies vain hengitti raskaasti, katsoi hänen kyynelisiin silmiinsä kuin jotain rukoillen ja jotain hellää sanaa tahtoen. Mutta voimat olivat lopussa. Veri vuoti ja punaisi kasvoja. Kuolema teki tuloansa. Hän tajusi sen kaiken, hätäytyi aivan menehtymiseen asti, koki jotain puhua, auttaa ja kiirehtiä, mutta tuskin enää mihinkään kykeni.

Ja silloin syöksyivät metsästä vihollisen rivit pakenevien jälkeen ehtiäkseen. Jotkut hyökkääjistä pysähtyivät pellon laidassa ja huomasivat hänet siinä talviöisessä laupeuden työssä ahertelevan. Kuului joku käsky. Kiväärit laukesivat häntä kohti. Luodit vingahtivat korvissa. Hän tunsi yhden niistä sattuneen ja vaipui sulhasensa verisen ruumiin yli.

Kun hän sitten hieman hetkiseksi tointui, vallitsi ympärillä taas sama talviöinen salaperäinen kuoleman kenttien hiljaisuus. Hän jaksoi vielä tajuta sen, että hänen sulhasensa ruumis jo kangistui, veri jäätyni kasvoilla. Sitten alkoi taas kaikki yltä ja ympärillä nopeasti himmetä. Hänenkin verensä oli vuotanut kuiviin entisen kotimökin pellon hangelle. Hän alkoi nopeasti vajota pois tästä maailmasta. Hetki vain ja hän oli kuolleena painunut sulhasensa veristen kasvojen suojaksi. Poissa oli taistelu, poissa maailma. Koko elämästä oli nyt jäljellä ainoastaan mökki josta oli kerran pois hädetty ja jonka oisen pellon hangella nukkui nyt omalle paikallensa rientänyt työläistyttö.

Ilmari Rantamala.

Suomen luokkasota

Kuluneen vuoden merkillisistä ja vihurimaisen nopeista tapahtumista on meille suomalaisille ollut yksi erikoisesti mielenkiintoinen. Vuoden alussa nousi Suomen riistetty työtätekevä kansa vaatimaan itselleen elämisoikeuksia. Suomen herrasluokan räikeä mielivalta tuli sietämättömäksi. Sortonsa tukemiseksi alkoivat perustaa lahtarikaarteja, joiden avulla aikoivat tukahuttaa Suomen työväenliikkeen.

Työväki kuitenkin huomasi herrojen aikeet ja ryhtyi niistä vastustamaan. Seurauksena oli luokkasota. Tämän taistelun vaiheista me olemme saaneet vain varsin vähän tietoja Amerikkaan. Pääasiassa kuitenkin tiedämme, että Suomen työväki osottautui voitokkaaksi siihen saakka kun Suomen herrat turvaantuivat Saksan militarismiin ja imperialismiin apuun. Saksalaisten joukkojen avulla onnistui sittemmin Suomen herrojen tuhota työläisten joukot. Työväen joukoista osa pakeni Venäjälle, osa joutui vankiloihin. Herrat alkoivat hirvittävän hurmevallan. Työläisten veri vuoti virtanaan herrojen kostonhalun tyydyttämiseksi.

Vaikka näin tapahtui, sittenkin me olimme varmoja, että Suomen työväkeä ei ole lopullisesti lyöty, vaan että vielä koittaa työläisille vapauden päivä.

Tätä kirjoittaessa kaikki merkit viittaavat siihen, että Suomen lahtarien päivät alkavat olla luetut. Saksan hirmuinen militarismi makaa lyötynä. Saksan ja Itävallan työläisjoukot valmistautuvat ottamaan valtaa omiin käsiinsä. Pikajunan nopeudella vaihtuvat tapahtumat. Toinen toisensa perästä sivuutetaan asemapaikkoja ja nopeasti kuljetaan pääteasemaa kohden — kohti työläisten maailmaa.

•

Kun Suomen luokkasodan tapahtumista olemme saaneet varsin vähän seikkaperäisiä tietoja, niin on mielenkiintoista tutustua siihen, millä tavalla Suomen työvänehallitus suunnitteli maan tulevaisuutta. Siitä antaa selväpiirteisen kuvan Suomen työvänehallituksen pääministeri ja Suomen punakaartin ylin päällikkö, tov. Kullervo Manner. Hän piti tästä asiasta puheen Suomen Kansallisteatterissa, Helsingissä. Tämän puheen pääsisältö on seuraava:

Kansalaiset, työläiset, toverit! Suomen työtätekevän kansan suorittaman vallankumouksen viholliset kotimaassa ja ulkomailla ovat päävalttinansa tätä vallankumoustamme vastaan heittäneet erään väitteen. Ne ovat sanoneet: turhaan te metelöitte ja puuhaatte, sillä Suomessa on ollut niin kansanvaltainen valtiojärjestys, ettei siinä vikoja ole. On sanottu: teillähän on yleinen äänioikeus, sen avulla olette voineet parlamentissanne tehdä mielenne mukaan työtä.

Tällä väitteellä ne ovat pystyneet osaksi kotimaassa tietämättömien väliluokkien keskuudessa saamaan vastustajia työväen vallankumoukselliselle taistelulle semmoisissakin ryhmissä, jolle ei voi mitään vahinkoa olla siitä, että työväen vallankumous voittaa. Vielä enemmän ne ovat voineet saada Suomen työväen kumoukselle vihamieliseksi ulkomailla niitä aineksia, jotka eivät tunne tämän maan oloja eikä työväen asemaa.

Onko tämä maa sitten ollut niin demokratinen, kansanvaltainen, että tässä maassa kansan pohjakerrokset olisivat voineet tuolla yleisellä äänioikeudella ja parlamenttaarisella toiminnalla saada olot sellaisiksi, että ne tyydyttäisivät heitä? Ei Kymmenen vuoden parlamentaarinen toiminta on meillä todistanut, että se kansanvaltaisuus, mikä on näyttänyt olevan, onkin vain ollut osittaista. Siitä huolimatta ovat monet työväen tärkeimmät vaatimukset jääneet toteutumatta, siitä huolimatta on työväen yleinen asema pysynyt jotakuinkin kehnona. Sotavuodet ovat yhä syvemmälle kurjuuteen painaneet kansan pohjakerrosten suuret joukot. Ei voi kyllä kieltää, etteikö Suomen maassa valtiollinen rakenne olisi ollut kansanvaltaisempi kuin monissa muissa eurolalaisissa maissa, on se ollut, mutta ei kuitenkaan niin kansanvaltainen, että se olisi voinut tyydyttää kohtuulliset vaatimukset.

Pohjalla olivat kapitalistisen yhteiskunnan pahat.

Niistä imi omistava luokka itsellensä voimaa. Niitten avulla se teki tyhjäksi työväen ponnistukset, tuon taloudellisen valtansa avulla, joka sillä oli käytettävänä, se teki turhaksi ne demokratiset välineet, jotka työväellä olivat apunaan. Ja niinpä kävikin, että huolimatta siitä demokratisesta päällysrakenteesta, joka Suomen yhteiskunnalla oli, välttämättömyyden pakolla syntyi kumousliikkeitä. Nälkä, hätä, puute, kaikkalainen kurjuus olivat sysäysvoimia, takana oli kapitalistinen riisto ja työväen oikeudet. Kun muutamia viikkoja sitten Suomen työväki lähti liikkeelle kumoustaisteluun, niin se verrattain vähällä vaivalla työnsi kumoon tuon kapitalistisen valtion yllirakenteen ja nyt se hallitsee tosiasiallisesti tässä maassa ja pitää edustajainsa kautta hallussaan valtiotaltaa.

Sillä ei kuitenkaan ole voitettu niitä perusteita, joihin ylipäänsä kapitalistinen valtio nojautuu, nim. omistusoikeus, riistämisoikeus jne. Mutta samalla kun työväenluokka pyyhkäisi pois kapitalistisen valtiorakenteen ja nyt omalla voimallansa käyttää sitä tarkoituseränsä hyväksi, samalla se myös kaikella voimallaan pyrkii eteenpäin ja askel askelelta ottaa käsiinsä myös yhteiskunnan taloudellisen vallan. Tehtailijat, työnantajat, maanomistajat ne suorastaan yllyttävät ja pakottavat meitä, pannen tehtaansa seisomaan, karaten maataloiltaan ja siten syösten työväestön nälkään ja puutteeseen. Siten jouduttavat ne vain työväen joukkojen marssimista eteenpäin ottamatta käsiinsä myös taloudellisen elämän. Tehtaat pannaan jo käyntiin työväen omilla toimilla. Työväen luotamusmiehiä pannaan niitä ohjaamaan ja teknillisesti hoitamaan, taloudellisesti järjestämään. Samaten maatalojo jo tässä maassa monin paikoin työväen järjestöt luottamusmiestensä ja tilojen alustalaisten välityksellä hoitavat ja ohjaavat. Näin valtiollisen vallankumouksen suurten saavutusten jälkeen t a l o u d e l l i n e n vallankumous askel askelelta menee eteenpäin ja sillälaila valmistaa sitä perustusta, jolla työväen vallan tulee seistä, jotta se olisi pysyväinen ja varma.

Mutta vallankumous ei ole ainoastaan kaatamista ja murskaamista, sen täytyy olla myös rakentava. Te muistatte lukeneenne raamatun historiasta kertomuksen siitä kuinka juutalaiset muinoin Jerusalemin muureilla taistelivat babylonialaisia vastaan, toisessa kädessä miekka ja

toisessa muuraukselta. Niin täytyy tehdä nykyaikaisen proletariaatin suorittaissaan vallankumousta. Toisella kädellään sen täytyy murskata vihollisensa, murskata väärää yhteiskunnan luomuksia, hävittää sitä mikä on vahingollista, mutta toisella kädellään herkeämättä, vaivojaan säästämättä, uhrauksia pelkäämättä rakentaa kiveä kiven päälle, liittää yhteen ainekset, jotta ei yhteiskunta hajoaisi alkutekijöihinsä ja vaipuisi anarkian tilaan.

Olen kerran työväen pääneuvostossa ollut tilaisuudessa heittämään esiin väitteen, että vallankumoustilanne ei ole eikä voi olla yhteiskunnan normaalitila. Se on vain välikappale, joka vapauttaa synnytystuskissaan olevan yhteiskunnan ja sen kohdusta nostattaa ylös uuden terveen, elävän ja voimaperäisen yhteiskunnan. Vallankumous on välikappale. Vallankumouksen voimia täytyy käyttää välikappaleena työväen valtiollisten, sivistyksellisten ja taloudellisten pyrkimysten toteuttamiseksi.

Meidän yhteiskuntaamme on väitetty kansanvaltaiseksi, mutta se ei sitä suinkaan ole ollut. Täällähän on virkavalta rehoittanut niin voimakkaana, että monessa maassa ei se sellainen ole ollutkaan koskaan. Täällähän porvaristo ja hallitus pitämällä käsissään valtiollisen vallan, ovat monella tavalla kahlehtineet kansan suurten joukkojen elämän. Nyt kun meillä on valta ja voimakeinot hallussamme, kun me tunkeudumme eteenpäin kaikilla yhteiskunnan aloilla, kun me tahdomme luoda vankkoja perusteita uudelle yhteiskunnalle ja niiden perustusten varaan uljaan rakennuksen köyhälistön elämäntarkoituksen ja tarpeitten mukaisesti, niin meidän täytyy samalla muuraukselta myöskin käyttää. Yhtenä tärkeimpänä tehtävänä silläaikaan kun taloudellisen vallankumouksen kuohut vyöryvät suurina laineina eteenpäin, työntävät roskaa edeltänsä pois ja hedelmöittävät maaperän, on samalla pinnistää voimat niiden puitteiden luomiseksi, joiden sisällä tuota uudestarakentamisen työtä tullaan tekemään, sitä rakentamistyötä, josta sitten on kehittyvä tulevaisuuden Suomi, todella kansanvaltainen, kansan pohjakerrosten tarpeitten ja vaatimusten mukainen yhteiskunta.

Sallinette minun käyttää muutaman hetken tehdäkseni lyhyesti selvää siitä suunnitelmasta, joka meillä, teidän luottamusmiehillänne kansanvaltuuskunnassa on ollut mieles^{se} Suomen tulevaan valtiosääntöön nähden.

Siitä kai ollaan yksimielisiä, että Suomen vanha valtiosääntö on elänyt aikansa. Se on alkusin Ruotsin vallan ajoilta, niiltä ajoilta, jolloin kuninkuus ja aatelisovalta rehotti, se on siis täyttänyt tehtävänsä jo moneen kertaan. Nyt on aika luoda uusia puitteita. Ensimmäisenä meidän mielestämme on ollut, että äänioikeus valtiollisissa vaaleissa on laajennettava. Kaikki köyhyysrajotukset pois, ihmistä älköön enää rangaistako köyhyytensä takia kieltämällä häneltä äänioikeus. Nuo rajotukset on porvaristo ennen asettanut. Äänioikeuden ikäraja on myös alennettava niin alas kuin suinkin. Tällä tavalla — kun esim. äänioikeus alkaisi 20 ikävuodesta ja kaikki epäoikeutetut rajotukset olisivat poissa — pääsisivät kansan laajat kerrokset, niiden valpas ja toimintatarmoinen nuorisokin vaikuttamaan kansan tuleviin kohtaloihin. Toinen tärkeä vaatimus on tässä maassa työväellä ollut: valta on oleva kansalla ja kansan eduskunnalla eikä hallituksella tai muilla harvainvaltaisilla ryhmillä. Uuden valtiosäännön tulee siis rakentua sille perustalle, että kansan valitsema eduskunta on se, joka tässä maassa määrää asioista kansan puolesta ja nimessä. Ei kuitenkaan niin ettei kansa välittömämminkin itse voisi määrätä omista asioistaan — sellainen tapakin ehdotetaan käytäntöön otettavaksi, nim. toiselta puolelta kansan aloiteoikeus ja toiselta puolelta välitön kansan lainsäädäntö ja päätös-oikeus. Olemme ajatelleet, että uuteen valtiomuotoon tulisi kuulua myös määräykset, joiden kautta määrätty luku Suomen äänioikeutettuja kansalaisia, esim. 10,000 olisi oikeutettu tekemään kansan eduskunnalle vaatimuksen että siitä ja siitä asiasta on laadittava sellainen ja sellainen laki. Ne saisivat jättää valmiin ehdotuksen tai ylimalkaisen ehdotuksen ja kansaneduskunta olisi velvotettu tuota 10,000 kansalaisen lainsäädäntöalotetta käsittelemään ja siitä päätöksensä tekemään. Jos eduskunta kaikinpuolin hyväksyisi noiden 10,000 kansalaisen tekemän ehdotuksen, niin asia tulisi sillä jo päätökseen. Mutta jos muutettaisiin ehdotusta jonkun verran, niin kansa taas yleisellä äänestyksellä voisi ratkaista, hyväksyykö se tuon 10,000:n tekemän alkuperäisen vaiko kansan eduskunnan sitä muokkaavan ehdotuksen. Vielä demokratiiseen järjestykseen tulee kuulua se, että kansan eduskunnan muistakin päätöksistä, jotka eivät ole lähteneet suoraan kansan aloitteesta, voidaan vedota yleiseen kansan äänestykseen.

Jos näille perusteille rakennetaan valtiosääntö, siis sille, että ensinnäkin kansalla ja kansan eduskunnalla on valta ja kansa käyttää valtaansa eduskuntansa, alotteensa ja äänestyksensä kautta, silloin myös saadaan varmat taheet siitä, että eduskunta ei pääse tappelemaan kansan tahtoa vastaan, vaan että käy toteen se, mikä useasti on sanottu, että "kansan tahto on korkein laki." Kansanvaltaisessa, kansan enemmistön johtamassa valtiossa ei muuten voi ollakaan, siellä ei voi korkeimpana lakina olla hallitus eikä muut harvainvaltaiset ryhmät. Korkeimpana lakina on kansan tahto ja se ilmenee taas kansan äänestyksessä.

Mutta valtiojärjestys ei vielä ole riittävästi kansanvaltainen, jos sen merkitys ja voima pysähtyy yksistään lainsäädäntöasioihin. Kansalla täytyy olla riittävä ja tehokas sananvalta muussakin valtio-elämässä. Mainitsen yhden esimerkin. Tehän tunnette kuinka virkamiesvalta tässä maassa vuosisatojen kuluessa on ollut yhtenä pahimpana vitsauksena ja painajaisena kansan niskoilla. Virkamiesten takana on seisonut lakipykälät poliisimahitteineen ja joskus myös armeijoiineen. Virkamiehet ovat olleet kuninkaita pitäjissään ja virastoissaan. Ne ovat painaneet usein kankeimmankin niskan taipumaan linnarangaistuksen ja muiden uhkain avulla. Se järjestelmä on kerta kaikkiaan maahan lyötävä. Täällä Etelä-Suomessa se on lyöty jo maahan, niin ettei niitä enää näykään. Nyt hoitavat virastoja sosialistit, nuorisoseurojen ja ammattiosastojen jäsenet ja me entiset ylioppilaat. Niitä harmaanaamaisia ei nähdä enää, eivät ne tule edes kutsumuksesta töihin auttamaan teidän asiaanne eteenpäin. Ne luulevat että kun he eivät hyppysivät pane liikkeelle, niin työväen vallankumousliike on hukassa. Niin lapsellisia ne ovat.

Älkäämme kuitenkaan niiden lakkoa vallan mitättömänä pitkö. Kyllä ne voivat haittaa tehdä. Sillä ymmärrättehän te, ammattityömiehet, että jos tärkeässä koneessa hyvä ammattimies on poissa, niin ainakin jonkun aikaa kestää ennenkuin siihen saadaan oppimaan toinen ammattimies. Mutta ei ihmisellä ja ihmisellä niin suurta eroa ole, etteikö toinen mies tai nainen oppisi toimeen, kunhan on hiukan aikaa ja vielä enemmän halua. Se että tässä maassa virkamiehistö on voinut näinä valjankumousviikkoina menetellä noin ja käyttää asemaansa

hyväkseen, johtuu siitä, että ne ovat muodostaneet ikään kuin jonkun valtiovallan maassa. Se on poistettava se mahdollisuus nyt. Virkamiehistö -- koko virkamiesnimitys pitäisi poistaa. Ja ehkäpä se oikeastaan poissa onkin, sillä en minä ainakaan senaatin seinien sisällä ole kuullut enää virkamiehistä mainittavan mitään ja tuskin taitaa muuallakaan siitä olla puhetta mitään.

Tärkeä puoli virkamies- yleensä "kansan palvelija"-järjestelmän uusimisessa on se, ettei enää aseteta toimitsijoita koko elämänsä iäksi, vaan ainoastaan määrävuosiksi. Kansanvaltuuskunnassa uutta valtiosääntöä suunniteltaissa on ajateltu että tulisi siihen panna määräys, että ketään valtion tehtäviin asetettavaa henkilöä älköön pantako toimeensa pitemmäksi ajaksi kuin korkeintaan viideksi vuodeksi. Sitä ennenkin hänet voidaan panna pois, jos hän ei sovi tehtäväänsä tai ei täytä sitä kunnollisesti. Sen kautta pannaan määräraika valtion toimitsijalle, laitetaan hänen niskaansa piiska, joka pakottaa hänet täyttämään tehtävänsä kunnollisesti, sillä muuten menee virka. Ja muuten: jos ei tee työtä, ei syömäänkään pidä ainakaan niiden keskuudessa, jotka työtä kunnioittavat ja rakastavat.

Mutta eräs toinen periate on vielä käytäntöön sovellutettava. Tärkeimmät kansan palvelijat, valtion toimihenkilöt, ovat kunnastaan valittavat, eikä niinkuin porvarillisen valtiokomennon aikana on ollut, että nimittäin hallitus ja hallituksen viranomaiset asettavat toimitsijat. Voitte aavistaa, kuinka suuri merkitys on sillä, että esimerkiksi tärkeihin, korkeihin tuomarintehtäviin joko kansa itse tai sen asettama eduskunta valitsee miehet ja naiset. Voisi luetella koko joukon muitakin tärkeitä tehtäviä valtioelämässä, joihin valitsemalla toimitsijat voidaan suuressa määrässä taata, että toimi tulee täytenä teknillisesti kunnollisesti ja myös kansan suurten joukkojen edun ja hyvän mukaisesti. Suunnitellessamme siis uutta valtiomuotoa Suomelle, olemme ajatelleet, että myös tässä valtion toimitsijain asettamisessa tulevaisuudessa on otettava käytäntöön parhain kansanvaltainen menettely, josta juuri olen muutamia piirteitä esittänyt.

Älköön kukaan tulko siihen harhakäsitykseen, että puhuessani valtiosäännöstä, mikä meillä on tekeillä, tarkoittasin, että jonkun valtiosäännön muutamilla kymmenillä pykälillä voitaisiin yhteiskunnan tila määritellä, sen

järjestys ja kulku muodostaa. Ei siitä ole kysymystäkään. Taloudellinen elämä, taloudellisen vallankumouksen eteenpäin meno, milloin hiljaisempi, milloin myrskyisempi, se muodostaa yhteiskunta-tilanteen, mutta jos tuon mullistavan liikkeen aikana on etsittävä niitä puitteita ja niitä uria, joiden avulla ja kautta pyritään säännöstelemään yhteiskuntaelämää sillä pohjalla, jolle vallankumous on se asettanut. Täysin kansanvaltainen menetelmä on silloin ainoa oikea ja mahdollinen, sillä eihän voi tulla kysymykseen, että työväki hankkiessaan vallan käsiinsä ja suorittaakseen vallankumouksen rupeaisi taas puolestansa harjottamaan harvainvaltaa.

Niinkuan kuin kestää sota ja taistelu, niin kauan valitsee myös taistelusäännöt, mutta kun taistelu on loppunut ja rauha maahan palannut, normaaliset olot suu- rissa piirtein jälleen syntyneet, silloin on myös yhteiskunnallisen ja valtiollisen elämän alettava kulkemaan uusia kansanvaltaisia latuja.

Se suunnitelma, jota olen selostanut ja joka on nyt tekeillä, on varmasti maailman kansanvaltaisimman valtiomuodon suunnitelma. Ei yhdessäkään maassa ole vielä pykäläien muotoon rakennettu valtiomuotoa sille perustalle kuin siinä suunnitelmassa, joka nyt on valmisteltavana. Ja kuinka voisi toisin ollakaan, sillä eihän työväen vallankumous ole vielä muualla paitsi Venäjällä ehtinyt hankkia voimakeinoja työväelle, voimakeinoja, joilla se voisi toteuttaa kansanvaltaiset ihanteensa.

Teistä ehkä joku kysyy, milloin ehditään saada tuo hauskalta tuntuva suunnitelma toteutetuksi. Minun on tietysti tavattoman vaikea tähän vastata. Tuskin siihen pystyvät vastaamaan nekään toverit, jotka seisovat rintamalla Vilppulassa, Mäntyharjulla ja Antreassa, jotka siellä kylmässä palelevat, kärsivät nälkää ja vaivoja, joiden äidit, puoliset ja lapset kaipaavat isiänsä, veljiänsä ja puolisojansa kotiin. Tuskin nekään voivat tähän kysymykseen vastata. Mutta siitä kai olemme yhtä mieltä, että kaikki toivomme sydämestämme sen ajan olevan mahdollisimman lähellä, jolloin vihollisten vastarinta on murrettu ja tie avattu meidän urhokkaille joukoillemme maan pohjoisosaan asti. Olemme ajatelleet, että jos hyvin käy, niin ehkäpä jo maaliskuussa tai huhtikuussa voitaisiin Suomen kansalta ennen kaikkea kansan pohjakerroksilta kysyä, tahdotteko te hyväksyä itsellenne nyt

voitokkaan vallankumouksen jälkeen kansanvaltaisen valtiosäännön, tahdotteko asettua rakentamaan uutta uljasta rakennusta sen virka- ja harvainvaltaisen rakennuksen sijalle, jonka teidän lujat kouranne ovat murskanneet ja maahan jaottaneet. Olemme ajatelleet, että sittenkuin viholliset on murskattu ja valta koko maassa on taattu työväen käsiin, olisi kansan yleisellä äänestyksellä ensin hankittava enemmistön kannatus tälle pohjalle rakennetulle uudelle valtiosäännölle. Se julkaistaan kohta kaikkien tutustuttavaksi ja arvosteltavaksi, tällä viikolla sitä pääsee jo käsittelemään työväen pääneuvosto ja toivotaan, että työväki innostuksella ja mielenkiinnolla tutustuu siihen, tekee korjaus- ja muutosehdotuksia, jotta kun se lopulta asetetaan kansan äänestyksellä hyväksyttäväksi, se olisi mahdollisimman suuressa määrässä työtä tekevän kansan todellisten etujen mukainen, sen pyrkimyksiä ja tarkotusperiä turvaava ja kansanvaltaista edistystä tässä maassa eteenpäin vievä.

Kansanvaltainen edistys on välttämätön tällaisten aikojen jälkeen. Vallankumous niinkuin sota hävittää aina paljon, hävittää ihmishenkiä, hävittää onnea ja omaisuutta. Sille me emme voi mitään. Yhteiskunnallisen taistelun ja elämän laki on kerta kaikkiaan sellainen. Silloin kun luokat törmäävät yhteen, silloin useasti katoaa sääli, silloin silmä käy sokeaksi. Kun kaksi verivihollista, pääoma ja työ, ja niiden edustajat ja kannattajat törmäävät vastakkain, silloin on molemillakin edessään voitto tai kuolema. Mutta se tila ei voi jatkua iankaikkisesti, sitä ei tahdo Suomen työväkikään. Se pyrkii taistelunsa kautta yhteisöön. Se pyrkii taistelunsa kautta toteuttamaan niitä ihanteitansa, jotka sille on sosialismi antanut. Se pyrkii toteuttamaan kansainvälisen sosialismin ihanteita, jotka tähtäävät ei ainoastaan tämän maan, vaan kaikkien maitten työväenluokkain onneen ja hyvinvointiin. Kansanvaltainen edistys se rakentaa nopeasti sen, mitä sota ja taistelu repii, se parantaa nopeasti sen, mitä kamppailu raatelee, ja sitä varten tarvitaan kaikkien työtä.

Toverit, työläiset. Toiset teistä ja teidän ystävistänne taistelevat ase kädessä rintamalla, vuodattavat verensä ja kaatuvat sinne, niin ettei kukaan heistä tiedä, toiset tekevät työtä tehtaissa, toiset hoitavat nyt kapitalistien hylkäämiä virastoja, toiset kärsivät nälkää ja puutetta

työttömyydessä — mutta olkaamme kukin millä paikalla hyvänsä, kaikkien yhteisenä päämääränä olkoon ei ainoastaan Suomen työväen, vaan koko maailman työväen onni. Suomen työväen kumousliike on osa kansainvälisen työväen kumousliikkeestä. Vahvistukoon tämä Suomen vallankumous, lisääntyköt sen voimat. Sitä mukaa kuin se vahvistuu, kuin sen voimat kasvavat, kasvaa myös kansainvälisen köyhälistön vallankumouksen voimat ja sitä lähempänä on myös sosialistinen yhteiskunta. Sinnepäin, eteenpäin, eteenpäin, muuta ei ole.

Venäjä

(True translation filed with the post master at Fitchburg, Mass., as required by the act of Oct. 6, 1917.)

Uusi tekee tuloaan yhteiskunnallisella alalla. Me voimme jo nähdä uuden alkua ja vanhan loppua. Euroopan maissa vanha järjestelmä potee kuolemantautia. Venäjällä uusi syntyi. Tätä kirjoittaessa keskusvalloissa vanhan ja uuden järjestelmän voimat kamppailevat. Entisen niin mahtavan junkkerivallan, Saksan, perusteet horjahtelevat, militarismin ja imperialismin luomat kahleet katkeilevat. Entisessä muodossaan vanha ei enää voi takasinpalata.

Venäjällä työväestö on toista vuotta ollut vallassa. Ensi kertaa maailman historiassa siellä tunnustettiin työtätekevän kansan oikeudet ylimmiksi tekijöiksi, kaiken määrääjäksi. Monisatavuotisen synkän taantumuksen taakan loi Venäjän työväestö päältäään. Vanha kaatui ja uusi syntyi tilalle.

Paljoa kysyvän työn sai Venäjän työväestö perinnökseen. Tsarismin mieletön järjestelmä oli saattanut koko Venäjän sekasortoon, kaiken epäjärjestykseen. Suuri oli työ edessä, mutta rohkeasti ja tarmokkaasti

kävi Venäjän työväestö täyttämään historiallista velvollisuuttaan. Kaikkialla oli alettava alusta, entisen tilalle luotava uutta ja järkipäätä, Venäjän työtätekevän kansan todelliseksi hyväksi.

Kurjuuteen syösty talonpojat tahtoivat maata, työläiset työtä ja leipää. Siinä sitä oli voimaakysyvää työtä. Vähitellen saatiin järjestökoneisto pystyyn. Sitä mukaan voitiin täyttää työtätekevän kansan vaatimuksia. Talonpojat saivat kauan uneksimaansa maata. Työläisten olosuhteita ryhdyttiin parantamaan sikäli kuin voimat ja mahdollisuudet myöten antoivat. Ja sitä mukaa kuin työläisten vallan toiminta edistyi, mitä selvemmin kansa alkoi nähdä ja ymmärtää uutta, jota luotiin, sitä mukaa myös työväenhallituksen asema voimistui. Yhä suuremmat työläisjoukot alkoivat tietoisesti sen toimintaa tukea.

Venäjän etuoikeutettu luokka, porvaristo, nyt selvästi näki kehityksen suunnan. Se oivalsi, että tästä lähtien tulee työ määräämään. Senvuoksi se ryhtyi asekedessä palauttamaan takasin etuoikeuksiaan. Vastavallankumousyrityksiä puhkesi siellä täällä. Ne olivat tuloksettomia. Työläiset olivat jo oppineet ymmärtämään oman voimansa merkityksen. Ne tunsivat itsensä. Vastavallankumousyritykset saivat heikkoa tukea. Työväen joukot ne kukisti helposti.

Kun porvaristo huomasi oman voimattomuutensa, teki se sen minkä Suomenkin porvaristo. Kääntyi vieraitten voimien puoleen. Toistaiseksi ei tämäkään ole onnistunut Venäjän työtätekevän kansan yhteisen voiman johdosta.

Samalla myöskin Venäjän työläiset kaiken aikaa vetosivat luokkatovereihinsa vieraissa maissa. Ja heidän toiminta-aikaansa katsoen suhteellisen tuloksellisesti. Me hyvällä syyllä voimme merkitä sen, että Saksan junkkerismin kukistumisen auttamiseksi Venäjän työväestöllä oli huomattava osansa. Työläisten punanen lippu tuli Saksaan liehumaan ensi kertaa Venäjän tovereitten toimesta. Se liehui Venäjän lähettilään talon katolla. Venäjän lähetystö muodostui vallankumouksellisen toiminnan keskuspaikaksi. Sieltäkäsinkin avustettiin saksalaisia vallankumoustovereita. Hommattiin lentolehtisiä jne. Sinne Liebknecht riensi ensimmäiseksi vankilasta päästyään. Tämän talon edustalla hän ensimmäisen vapauspuheensa piti...

Venäläinen alkoi...

Koruttomalla kielellä, jokaisen työläisen helposti käsittämällä sanoilla julistaa Venäjän perustuslaki TYÖN oikeuksia. Se on se peruskivi, joka on laskettu työläisten maailmalle. Historiallinen asiakirja, jonka takana on monimiljoonainen työtätekevä kansa.

Vaikkakaan hallussamme ei ole Venäjän perustuslakia sen viimeisessä, lopullisessa muodossa, niin silmäys sen luonnokseenkin osottaa meille jo sen suunnan, jonka Venäjän tyväestö on omaksunut.

Allaoleva luonnos Venäjän perustuslaista alistettiin Yleis-venäläiselle neuvostojen kongressille ja se sen pääpiirteissään hyväksyi Venäjän työläisten toiminnan perusteeksi.

I.

TYÖTÄTEKEVIEN JOUKKOJEN OIKEUKSIEN JA VELVOLLISUUKSIEN JULISTUS.

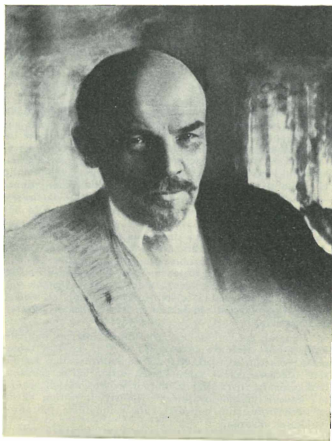
Keskustoimeenpanevan komitean hyväksymä ehdotus neuvostojen perustuslaiksi.

Me, Venäjän työtätekevä kansa, työläiset, talonpojat, kasakat, sotamiehet ja merisotilaat, yhdistyneenä työläisten, talonpoikien ja kasakoiden edustajien neuvostoihin, julistamme niiden meidän täysivaltaisten edustajien nimessä, jotka ovat kokoontuneet yleisvenäläiseen neuvostojen kongressiin, seuraavien olevan työläisten ja riistetyt kansan oikeudet ja velvollisuudet:

Työväenluokkien taloudellinen alistaminen niiden kautta, jotka omistavat tuotannon keinot ja välineet, maan, koneet, tehtaat, rautatiet ja raaka-aineet — nämä elämän pääperusteet — on syynä kaikenlaiseen poliittiseen sortoon, taloudelliseen ryöstämiseen, työtätekevien joukkojen henkiseen ja moraaliseen orjuuttamiseen.

Meidän aikamme suurin työ on senvuoksi työväenluokkien taloudellinen vapauttaminen, ja se täytyy suorittaa hinnalla millä tahansa

Työväenluokkien vapauttaminen täytyy ja voi olla näiden luokkien omaa työtä ja heidän täytyy sitä varten liittyä työläisten, sotilaiden, talonpoikien ja kasakoitten edustajien neuvostoihin.

NIKOLAI LENIN
Venäjän työväenhallituksen pääministeri

Lopettaaksemme kaikki ihmiskuntaa sortavat paheet ja taataksemme työläisille kaikki heille kuuluvat oikeudet, me tunnustamme olevan välttämätöntä hävittää ny-

kyinen yhteiskuntarakente, joka lepää maan ja tuotannonvälineitten yksityisomistusoikeudessa työtätekevien joukkojen ryöstämiseksi ja sortamiseksi, ja rakentaa sen tilalle sosialistinen rakenne. Silloin koko maailma, sen pinta ja sen uumenet ja kaikki tuotannon keinot ja välineet, joita työtätekeväin luokkien raadanta on luonut, kuuluvat yhteisen omistusoikeuden perusteella koko kansalle, joka on yhdistynyt työläisten veljellisiin järjestöihin.

Yhteiskunnan jakaantuminen vihamielisiin ryhmiin voidaan lopettaa vain senkautta, että yhteiskunnalle annetaan sosialistinen rakenne, vain senkautta voimme lopettaa ihmisten ja luokkien välisen riistännän ja orjuuttamisen — voimme asettaa kaikki yhdenvertaisiksi oikeuksiin ja velvollisuuksiin nähden — voidaan tehdä paljo yhteiskunnan hyvinvoinnin puolesta sikäli kuin voimat ja mahdollisuudet myöten antavat, ja voimme saada yhteiskunnalta sen mitä vaadimme.

Työväenluokkien täydellinen vapauttaminen riistännästä ja orjuuttamisesta ilmaantuu probleemina, joka ei ole pelkästään paikallinen tai kansallinen, vaan koko maailmaa koskevana probleemina ja se voidaan täydellisesti ratkaista vain kaikkien maitten työläisten yhteisillä ponnistuksilla. Senvuoksi kaikkien maitten pyhänä velvollisuutena on rientää toisten maitten työläisten avuksi, jotka ovat nousseet yhteiskunnan kapitalistista järjestelmää vastaan.

Venäjän työväenluokka, uskollisena Internationaalle, kukisti porvaristonsa lokakuussa 1917, ja köyhän talonpoikaisväestön avustuksella valtasi hallitusvallan käsiinsä. Perustaessaan talonpoikien diktatuurin, työväenluokka päätti riistää kapitaalın porvariston käsistä, yhdistää kaikki tuotannonvälineet sosialistisen valtion käsiin ja siten lisätä niin nopeasti kuin mahdollista tuotantoujoukkojen määrää.

Ensimmäisenä askeleena tähän suuntaan oli:

Maan omistusoikeuden poistaminen, koko maan julistaminen kansalliseksi omaisuudeksi ja sen jakaminen työläisille ilman ostoa sillä perusteella, että kaikilla on yhdenarvoinen oikeus maan käyttämiseen.

Kaikki metsät, maan ja vesien rikkauksien julistaminen yleiseksi hyödyksi samoinkuin kaikki irtainkin omis-

tus, käsittääkööt ne sitten joko eläimiä tai muuta irtainta omaisuutta, tai maanviljelysalueita.

Otettiin käytäntöön työläisten kontrollilaki ja kansallistutettiin joukko teollisuuslaitoksia.

Kansallistettiin pankit, jotka tähän saakka ovat olleet kapitaalın parhaimpina aseina yhteiskunnan riistämiseksi.

Hylättiin lainat, joita tsaarin hallitus oli tehnyt Venäjän kansan nimeen.

Ryhdyttiin aseistamaan työläisiä ja talonpoikia ja omistavat luokat riisuttiin aseista.

Kaiken tämän lisäksi suunnitellaan käytäntöön yleistä työpakkoa, jotta poistettaisiin yhteiskunnan loiseläjien joukko.

Niin pian kuin tuotanto on keskitetty työtätekevien joukkojen käsiin, työtätekevien luokkien, jotka ovat yhdistyneet jättiläismäiseksi järjestöksi, joissa jokaisen yksilön kehitys on oleva kaikkien kehityksen ehtona, niin pian kuin vanha porvarillinen valtio, luokkineen ja luokkavihoineen, on perinpohjaisesti sivuutettu lujasti perusteilla seisovan sosialistisen yhteiskunnan tieltä, sosialistisen yhteiskunnan, joka lepää yleisellä työllä, kaikkien tuotantovoimien käytön ja jaon suunnitellulla perusteella ja kaikkien yhteiskunnan jäsenten solidaarisuuden perusteella, silloin, samalla kuin kaikki luokkaeroavaisuudet häviävät, häviää myöskin välttämättömyys ylläpitää työväenluokkien diktatuuria ja valtiovaltaa, jota käytetään luokkavallan välikappaleena.

Nämä ovat neuvostotasavallan lähimpiä sisäisiä tehtäviä.

Suhteissaan toisiin kansoihin, neuvostotasavalta seisoo ensimmäisen Internationalen periaatteilla, jotka tunnustavat totuuden, oikeuden ja siveellisyyden suhteitensa perustaksi koko ihmiskuntaa, itsenäisiä rotuja, uskontoa ja kansallisuuksia kohtaan.

Sosialistinen neuvostotasavalta tunnustaa, että silloin kuin yhtä ihmiskunnan perheen jäsentä sorretaan, silloin sorretaan koko ihmiskuntaa, ja sen vuoksi julistaa ja puolustaa viimeiseen saakka kaikkien kansojen oikeutta itsemääräämiseen ja senkautta heille vapaata oikeut-ta valita tulevaisuutensa.

Tätä kaikkien kansojen oikeutta ilman erotusta, vieläpä satoja miljoonia työläisiä Aasiassa, Afrikassa, kai-

kissa siirtokunnissa ja pienissä maissa, on tähän päivään saakka riistänyt ja sortanut säälimättä vallassaolevat luokat, niinsanotut sivistyneet valtiot.

Neuvostotasavalta on toteuttanut teoillaan ne periaatteet, jotka olivat julistetut ennen neuvostotasavallan olemassaoloa. Kun Puolan oikeus isemääräämiseen oli tunnustettu maaliskuun vallankumouksen ensi päivinä, niin lokakuun kumouksen jälkeen neuvostotasavalta on julistanut täyden itsenäisyyden Suomelle ja on antanut täyden oikeuden itsenäisyyteen Ukrainalle ja Armenialle ja kaikille kansoille, jotka asuvat entisen Venäjän valtakunnan alueella.

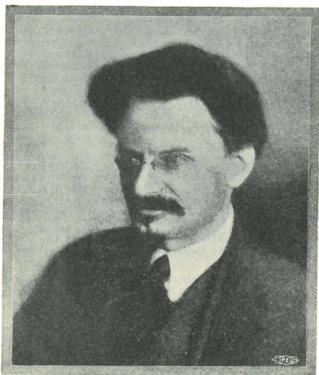
Pyrkiessään aikaansaamaan liittoa — vapaata ja vapaehtoista ja sentakia sitä täydellisemmän ja varmemman — kaikkien Venäjän kansojen työväenluokkien välillä, neuvostotasavalta julistautui liittotasavallaksi ja tarjosi kaikkien kansojen kaikille työläisille ja talonpojille tilaisuuden liittyä jäseneksi yhtäläisillä oikeuksilla neuvostojen tasavallan perheeseen sillä tavalla ja siinä määrin kuin miten he itse haluaisivat.

Neuvostotasavalta on julistanut sodan sota vastaan, ei ainoastaan sanoilla, vaan myöskin teoilla; ja senvuoksi se virallisesti ja Venäjän työtätekevien joukkojen nimes-
sa, ilmoitti täydellisesti tuomitsevansa kaikki vallotus- ja anastushankkeet, samoinkuin kaikki ajatukset pienten kansojen sortamisesta. Samalla aikaa neuvostotasavalta, todistaaksensa tarkotustensa rehellisyyden, julkisesti rikkoi salaisen diplomatian ja salaisen sopimuksen tekemisen politiikan, ja teki kaikille sotaikäyville maille ehdotuksen yleisestä rauhasta ilman vallotuksia ja sotakorvauksia kansojen itsemääräämisoikeuden perusteella. Tätä kantaa neuvostotasavalta edelleenkin lujasti kannattaa.

Neuvostotasavalta, ollen siihen pakotettuna koko maailman imperialismin harjottaman väkivaltapolitiikan johdosta, kokoaa joukkojaan vastustamaan kansainvälisen kapitaalın ryöstösopimuksia, ja neuvostotasavalta odottaa työtätekevien luokkien välttämätöntä kapinaa sen kysymyksen ratkaisemiseksi miten kansat voisivat elää sovinnollisesti keskenään. Ainoastaan kansainvälinen sosialistinen vallankumous, jonka kautta jokaisen maan työtätekevä kansa kukistaa omat imperialistinsa, voi lopettaa sodan heti ja kerta kaikkiaan, ja luoda sel-

laiset olosuhteet, jotka täydellisesti toteuttavat koko maailman työtätekevien kansojen solidaarisuuden.

Seisoessaan Internationalen periaatteitten kannalla, neuvostotasavalta tunnustaa, että ei ole oikeuksia ilman

LEON TROTSKY

Venäjäin työväenhallituksen sotaministeri

velvollisuuksia, eikä velvollisuuksia ilman oikeuksia, ja senvuoksi, julistaa samalla, nuorentuneen yhteiskunnan työtätekevien luokkien oikeuksien ohella, seuraavat velvollisuuksiensa pääpiirteet:

Taistella kaikkialla ja voimiaan säästämättä työväenluokkien täydellisen vallan puolesta, ja murskata kaikki yritykset palauttaa riistäjien ja sortajien valta.

Auttaa kaikilla voimillaan sodan synnyttämän lamaannuksen ja porvariston vastarinnan voittamiseksi, ja olla yhteistoiminnassa jotta kaikkien talouselämän eri alojen tuotanto saataisiin pikaiseen käyntiin.

Alistaa persoonalliset ja ryhmätunsa Venäjän ja koko maailman kaikkien työtätekevien kansojen etujen hyväksi.

Puolustaa neuvostotasavaltaa, kapitalistisen maailman ainoata sosialistista varustusta, kansainvälisen imperialismin hyökkäyksiltä, säästämättä omia voimiaan tai omaa elämäänsä.

Pitää aina ja kaikkialla mielessään pyhän velvollisuuden vapauttaa työväestö kapitaalinvallasta ja pyrkiä luomaan koko maailmaa käsittävä työtätekevien kansojen liitto.

Julistaissaan nämä oikeudet ja velvollisuudet, Venäjän neuvostojen sosialistinen tasavalta kutsuu kaikkien maitten työväenluokkia suorittamaan työnsä loppuun ja luottamuksessa, että sosialistinen ihanne voidaan toteuttaa ja kirjottamaan lippuunsa työväenluokkien vanha taisteluhuuto:

Kaikkien maitten köyhälistö, yhtykää!

Kauan eläköön sosialistinen maailman vallankumous!

II.

VENÄJÄN SOCIALISTISEN LIITTOTASAVALLAN PERUSTUSLAIN YLEISET MÄÄRITELMÄT.

Venäjän sosialistisen liittotasavallan perustuslain päätehtävään kuuluu nykyisen muunnoskauden johdosta, se että jatketaan kaupunkilais- ja maalaisköyhälistön ja köyhien talonpoikien diktatuuria, yleisvenäläistä neuvostojen kongressin valtaa, porvariston kukistamista, hävitetään ihmisten välinen riistäntä ja johdetaan käytäntöön sosialismi, jolloin ei enään ole olemassa diktatuuria enempää kuin riistäntää ja orjuuttamistaakaan.

Venäjän tasavalta on Venäjän kaikkien työtätekevien kansojen, jotka ovat yhdistyneet kaupunkilais- ja maalaisneuvostoihin, vapaa sosialistinen yhteiskunta.

Niitten alueitten neuvostot, jotka eroavat erilaisen olemassaolonsa ja kansallisen luonteensa vuoksi toisista, yhdistetään itsehallinnollisiin alueellisiin järjestöihin, joita hallitsee niiden alueitten neuvostojen kongressi ja heidän toimeenpanevat orgaaninsa.

Näiden alueitten neuvostojärjestöt ottavat osaa Venäjän sosialistisen tasavallan toimintaan liittovallan perusteella, jonka etunenässä on yleisvenäläinen neuvostojen kongressi ja yleisvenäläinen neuvostojen keskustoimeenpaneva komitea.

III.

VENÄJÄN NEUVOSTOJA KOSKEVA.

Ensimmäinen osa: koskien äänioikeutta.

Äänioikeuden ja valitsemisoikeuden omaavat seuraavat Venäjän neuvostojen sosialistisen tasavallan kansalaiset, jotka ovat täyttäneet 18 vuotta vaalipäivään mennessä:

Kaikki jotka ansaitsevat elämänsä työllä mikä on tuottavaa ja hyödyllistä yhteistoiminnalle ja ovat työväen järjestöjen jäseniä, nimittäin:

a) työläiset, jotka ovat teollisuuden, kaupan ja maanviljelyksen palveluksessa.

b) talonpojat ja kasakat, jotka ovat maanviljelystyössä, eivätkä palkkaa työvoimaa.

c) neuvostohallituksen virastoissa olevat työläiset.

d) neuvostojen armeijain ja laivaston sotilaat.

Kumpaankin edelliseen luokkaan kuuluvat työläiset, jotka ovat menettäneet työkykynsä.

Seuraavat henkilöt eivät omaa äänioikeutta eikä oikeutta tulla valituksi virkoihin, huolimatta siitä, vaikka he kuuluisivat yllämainittuihin luokkiin, nimittäin:

Henkilöt, jotka palkkaavat työvoimaa siten saadakseen suurempaa voittoa;

Henkilöt, joilla on tuloja, vaikkeivat itse tee työtä, kuten korkoja pääomasta, tuloja omaisuuksistaan jne.;

Yksityiset kauppiat ja kaupanvälittäjät;

Uskonnollisten seurojen työläiset;

Entisen poliisin, santarmiston ja Ohranan työläiset tai asiamiehet, samoin myöskin entisen Venäjää hallinneen hallitsijasuvun jäsenet;

Henkilöt, jotka laillisesti ovat julistetut vähämieliseksi ja henkisesti kyvyttömiksi, samoin kuin kuurot ja mykät;

Henkilöt, joita on rangaistu itsekkäistä tai epäkunniallisista rikoksista.

IV—VII.

VENÄJÄN VALTION HALLITSEMISEN PERIAATTEET.

Hallitus perustuu pieniinkin asuinpaikkoihin (kaupaloihin, kyliin), joiden asukkaat voivat valita yhden edustajan jokaista 100 asukasta kohden.

Maakunnalliset neuvostot ovat Wolostsin (piirien) neuvostojen alaisia ja nämä viimeksin Ujesdin (laajempien alueitten, kuvernementtien) neuvostojen alaisia.

Kaupunkilais- ja Ujesd-neuvostot valitsevat edustajia kuvernementin eli Oblast-neuvostojen istuntoon. Jokainen näistä järjestöistä valitsee itsenäisesti oman toimeenpanevan komiteansa.

(Koko perustuslain johtava lanka selviää seuraavasta).

VIII.

NEUVOSTOJEN YLEISVENÄLÄINEN KONGRESSI.

Yleisvenäläinen neuvostojen kongressi käsittää kaupunkilaisneuvostojen edustajia (yksi edustaja kutakin 25,000 äänestäjää kohden) ja kuvernementtien kongressien edustajia (yksi edustaja kutakin 125,000 äänestäjää kohden).

Yleisvenäläinen neuvostojen kongressi kutsutaan koolle yhdessä yleisvenäläisen keskus-toimeenpanevan komitean kanssa vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Ylimääräinen yleisvenäläinen neuvostojen kongressi voi kokoontua yhdessä keskus-toimeenpanevan komitean kanssa omasta alotteestaan tai neuvostojen vaatimuksesta, jos neuvostot käsittävät yhden kolmasosan koko tasavallan väestöstä.

Yleisvenäläinen neuvostojen kongressi valitsee keskustoimeenpanevan komitean, jossa ei ole enempää kuin 200 jäsentä.

Yleisvenäläinen keskustoimeenpaneva komitea on vas-

tuuvelvollinen yleisvenäläiselle neuvostojen kongressille.

Yleisvenäläinen neuvostojen kongressi on tasavallan korkein valta. Sen istuntojen väliajoilla sitä valtaa edustaa yleisvenäläinen keskus-toimeenpaneva komitea.

Edelleen määrätään, että yleisvenäläinen keskus-toimeenpaneva komitea jakaantuu 11 osastoon toimeenpanevaa valtaa hoitaakseen. Nämä ryhmät ovat:

Ulkomaapolitiikka.

Maan puolustus (armeija ja laivasto).

Yhteiskunnallinen järjestys ja varmuus (militia), kansan väenlaskun toimittaminen, yhdistysten ja seurojen rekisteeraaminen, palokuntalaitos, neuvostojen järjestäminen.

Oikeus.

Yleinen talouselämä (ollen alaosastoja maanviljelykselle, teollisuudelle ja kaupalle, raha-asioille, rautateille, elintarvehankinnalle, valtionomaisuudelle ja rakennustoiminnalle).

Työväki ja yhteiskunnallinen hyvinvointi.

Opetus ja kansan valistaminen.

Yleinen terveys.

Posti-, sähkö- ja puhelinlaitos.

Liitto- ja kansalliset asiat.

Yleinen kontrolli ja tarkastus.

Lahtarikirjailijat

Usein on meikäläisissä lehdissä arvosteltu Suomen lahtakirjailijoiden kynän tuotteita. Erikoisemmin niissä on käsitelty Juhani Ahon ja Ilmari Kiannon kirjoituksia ja kirjoja. Ja aivan oikein osotettu heidän, varsinkin nykyisinä vallankumousvuosina, kirjoittaneen pelkkää törkyä, niin ala-arvoista, että sen ostamiseen ei työläisen kannata vaivalla saamiaan senttejä uhrata; ei sittenkään, vaikka niitä kaupittelevat sosialistisetkin kirjakaupat täällä. On esitetty asetettavaksi boikotin alaiseksi varsinkin näiden kirjailijoiden tuotteita ja vaadittu meikäläisten kirjakauppojen palauttamaan takasin Suomen kustannusliikkeille heidän tänne lähettämänsä moskan.

Mutta syytä ei ole asettaa boikotin alaiseksi vain Ahon ja Kiannon kirjoja, vaan suorastaan kaikki Suomen lahtarikirjailijoiden kirjat, varsinkin mitä on julkaistu viime ja tämän vuoden kuluessa. En ole tavannut näinä kahtena vuotena julaistuiissa Suomen lahtarikirjailijoiden kynäntuotteissa ainoatakaan, jota voisi hyvällä omallatunnolla suositella naapurinsa luettavaksikaan, puhumattakaan ostamisesta. Ja tästä ei tee poikkeusta tietäakseni ainoankaan kirjailijan töherrykset.

Pintapuolisinkin silmäys niihin todistaa Suomen kirjailijoiden antautuneen luokkansa palvelukseen niin perusteellisesti ja sellaisella häikäilemättömyydellä, että on suorastaan rikos luokkamme asiaa kohtaan pitemmälti levittää heidän tuotteitaan. Jos viitsii varsinkin tänä vuotena julaistuihin kirjoihin lähemmin tutustua, niin huomaa niiden jokaiselta sivulta tihkuvan veren, kostohimoisen lahtarijoukon himoitseman työväestön veren. Nämä kapitalistiluokan "sivistyksen kukat" ovat kottaneet kaikki luonnottominkin keinoin ennen sisällissotaa, sen aikana ja vielä sen jälkeenkin yllyttää luokkansa alhaisimpia vaistoja köyhälistöä vastaan, käyttäen siihen loppumattoman varaston mitä julkeimpia valheita, värityksestä puhumattakaan. Nämä kynäsankarit ovat hekumoineet kammioissaan kyhäilemällä sellaisia kertomuksia, novelleja, romaaneja, y. m., joilla saadaan

sitte omistavan luokan miehet yllytettyä hekumoimaan työläisten veren vuodatuksella. Ja siinä kylvössään he ovat onnistuneet kauhistuttavalla tavalla. Tällaisia luokamme murhaamisen kiihotukseksi ajottuja kirjojako sitte pitäisi meidän täällä meren toisella puolen levittää vain sentähden, että kirjakauppamme tuottaisivat jonkun vaivaisen sadan voittoa vuosittain?

Vaikka Suomen lahtarikirjailijat ovat kaikki samantlaisia ja saman luokkakostonsa sokaisemia, niin esimerkiksi vuoksi mainitsen tässä niistä pari jo ennen mainittujen lisäksi.

Maila Talviota on pidetty hiljaisena ja vaatimattomana kirjailijana, joka on muka aina pyrkinyt teroittamaan kynänsä heikompien puolesta. Mutta tämänkin lempeän rouvan sisu puhkeaa verikukkasiinsa kertomuskokoelmassaan "Näkymätön kirjanpitäjä". Kokoelmassa on kymmenen kertomusta, joista toiset on tähdätty suoraan järjestynyttä työväestöä vastaan ja toiset vapaamielisyyttä vastaan uskonnollisten käsitteiden hölymisen vuoksi.

Ensimmäisen kertomuksensa aiheeksi hän on ottanut erään suutarin, joka säästöpenneillään on saanut lunastettua pienen palstatilan. Suurkaupungin ahtaissa köyhälistökomeroissa syntynyt luokkahenki katoaa tietysti suutarilta heti, kun hän pääsee "maahengen" vaikutuksen alaiseksi. Hän ei tunne enää minkäänlaista vääryyttä olevan yhteiskunnallisessa järjestelmässä. Ainoana murheena hänellä on siemenen kylvä siementä janoavaan keväiseen maahan. Mutta pahaksi onneksi on suutarilla poika ja tyttönen ja tytöllä sulhanen. Poika ja tytön sulhanen kuuluvat työväen järjestöihin. Nämä kaksi miestä keväällä 1917 saapuivat siihen kylään missä suutarilla on palstatilansa ja järjestävät kylän työväestön lakoon, jonka tarkoituksena on estää maanviljelijät kylvämästä peltojaan. Työläiset kulkevat mielenosotuskulkuessa ympäri kylän "rievun" (Sosialistisen lipun) rotkuessa kulkueen etunenässä. He ovat ilmoittaneet ympäri kylän, että maatöitä ei saa jatkaa. Sitä ei noudata suutari ja hänen työläisensä Tuomas. Mielenosotusjoukon johtajat saapuvat suutarin pellolle ja yksinkertaisesti ampuvat Tuomaan pellon vakoon. Sitte jatkaa kulkue matkaansa ilkamoiden onnistuneelle teolle, joka on tehty "muille varotukseksi". Suutarin tyttö tulee mielenvikaiseksi, mutta siitä ei välitä veli eikä sulhanen mitään, he menevät vain muun joukon mukana "rievun" liehuessa tangossaan.

Vain verenhurmiossa elävä lahtari voi sielullisesti noin mahdollottoman jutun kirjoittaa ja hänkin vain vas-

toin parempaa tietoaan, yksinomaisella tarkoituksella kiihottaa lukijain alhaisempia vaistoja "punikkeja" vastaan. Mutta tämän lisäksi kirjailija alentuu sellaiseenkin vääristölyyn kuin selittämään, että järjestyneet työläiset estivät maanviljelijöitä v. 1917 keväällä kylvämästä peltojaan. Tosiasia näet on sellainen, että maanviljelijät itse kieltäytyivät silloin kylvämästä peltojaan ja niittivät jo kylvetyt laihotkin maan tasalle kohottaakseen viljan hintaa. Tätä maanomistajien häpeällistä tekoa koettaa Maila Talvio pestä työläisten verellä, samalla kiihottaakseen salaviihkaa lukijoitaan astumaan lahtarien riveihin sisällissodan puhjettua. Ja että tällaisia valheellisia juttuja uskottiin, varsinkin Pohjanmaalla, selviää m. m. maalaisliittolaisten selostuksista eduskunnassa, jolloin he selittivät, että Pohjanmaan maalaisväestölle annettiin valheellisia tietoja tapahtumista Etelä-Suomessa.

Toisessa kertomuksessaan "Kaartilainen yksinään" hän lukijoilleen selittää punasen kaartin valmisteluista taistelun varalta, jossa tasataan rikkaiden tavarat ja luodaan sellainen olotila, missä ei ole mitään järjestystä, eikä minkäänlaista hallintoa ja edesvastuuta. Kertomuksensa aiheeksi hän on ottanut erään torpparin, joka on itse sairastunut vallitöissä. Torpparilla on poika Seeti, joka kuuluu punaseen kaartiin. Isä ja poika, sekä kaksi nuorempaa veljeä ovat yhtämieltä, jotavastoin perheen äiti on uskollinen vanhalle järjestelmälle. Kertomuksessa kirjailija panee pojan kiroilemaan äidilleen aivan aiheettomasti ja kohtelemaan muutoinkin hävittömästi. Muuta syytä tähän ei etsimälläkään löydä kuin kirjailijan harrastuksen saattaa punakaartilainen mahdollisimman huonoon valoon.

Poika on lähdössä kaartin harjoituksiin. Äiti koettaa estää, peläten että torpan isäntäväelle voi koitua vauraa kaartin puuhista. Siinä hädissään hän muistaa erään vanhan tapauksen, kun koko perhe oli ollut erään kaartin vihkiäistilaisuudessa. Kaarti oli perustettu kaartin kapteenin sanojen mukaan "kotien turvaksi". Äidin ja pojan välillä sukeutuu seuraava keskustelu, äiti virkkaen:

"— No oikein, oikein. Puolustamaan koteja kaarti perustettiin, niin sanottiin puheessa ja kapteeni sen vahvisti. Puolustamaan koteja, vaikkapa valalla minä sen vakuutan, viimeisellä tuomiollakin minä...

"— Ja huudatte niinkuin olisitte puheissa kuoron kanssa. Kyllä minulla vielä on tallella kuulo, hyvä kuulo onkin. Olette taitanut tulla tässä kuulemaan yhtä ja toista, mutta katsokaakin, ettei se mene tästä pitemmälle, sillä silloin voi päanne olla höllässä — nyt on aika sellainen. Älkää te hokeko sitä senaikuista kaartia ja kaptee-

nivainajaa ja talojen suojelemista. Nyt on aika toinen. Ja nyt on yhteinen päätös ja yhteinen henki. Voivat vielä luulla teitä porvariksi. Ja sehän te taidatte ollakin.

"Poika katsoi läpitukevasti äitiinsä.

"— Työtä minä olen ikäni tehnyt, hätääntyi äiti puhumaan, — siitä asti kuin kävelemään pääsin. Enkö sitte liene työkansaa...

"— Jaa ei se siihen tule, vaan mielipiteihin...

"— Työtä ihmisen pitää tehdä, se on minun mielipiteeni...

"— Puhutte niin perkeleen orjamaisesti että oikein iljettää.

"— Mitäs minusta, minä menen pian, mutta te lapset... sinä... jos vielä mitä tapahtuu.

"— Älkää siinä joutavia. Kaikki vastaavat toistensa puolesta, eikä ketään yksistään saada kiinni. Eikä yksityistä vedetä rangaistukseen, eikä vankiloita enää pidetä.

"— Kukas vastaa sitten, jos tulee pahoja tekoja?

"— Ei kukaan.

"— Kuinka ei kukaan? Totta kai se tekijä, kun hänet saadaan kiinni.

"— Olkaa te huoletti, ei ketään saada kiinni, siihen on keksitty keinot. Ei anneta ylös mitään nimiä, ymmärrätekö? Eikä mitään rangaistusta tule.

"Äiti seisoi hetkisen ymmällä. Mutta huomattessaan pojan jo lähtevän, hän tarttui hänen rintapieleensä.

"— Ja se on sitte varma, ettei talonväellekään mitään tule? Sinä tiedät kuinka monta hyvää he ovat meille tehneet ja ...

"Poika iski sukset permantoon. Nyt hän oli suuttunut."

Sitte poika lähti. Kirjailija kuvaa pojan ajatuksia hänen hiihtäessään seuraavasti:

"Ohoi ja hoi! Saakelinmoiselta tuntuikin taas päästä eroon ainaisesta kysymisestä ja katselemisesta. Sellainen urkkiminen ja kuristaminen kodissa vallitsi, ettei siellä uskaltanut ajatellakaan rauhassa. Sellainen huuhkain se oli äiti, että se otti selvän ajatuksistakin, joita ei lausuttu. (Edellä kirjailija kuvaa äidin aseman kotona sellaiseksi, että hän ei uskaltanut kuunnella eikä katsoakaan mieheensä ja poikaansa). Paras taitaisikin olla tykkäänään muuttaa kotoa, niinkuin Mattilakin oli tehnyt. Ennen perustettiin kaarteja kotien puolustukseksi — ennen, niin! Nyt oli toista, saamarin toista. Nyt otettiin valta kansan omiin käsiin. Kaartit tarvittiin siihen, siihen, juuri siihen: kansan valtaan! Ohoi ja hoi, kyllä nyt suksi luisti, ei vauhti enää tästä parannut, mutta

ei ollut tämä jää vahvaa, aivan se notkui ja lainehti alla, aivan se vonkuin ja ulisi. Mutta uliskoon! Ulina tästä pian nousee rannoillakin, kunhan tästä aletaan tehdä oikeutta ja piikit alkavat heilua. Saakelinmoista elämää täällä olikin vietetty, toiset olivat saaneet käydä koulua ja rakentaa linnoja asuakseen, mutta nyt tulisi-kin hallitus toisiin käsiin. Yhteishenki nyt vallitseisi ja yhteinen päätös eikä ketään saataisi kiinni. Niin oli säädetty, että nimiä ei mainita. Komitea vastaa, ja keskuskomitea voi vedota, ja järjestö on vielä komiteojenkin yläpuolella, ja järjestössä muuttuvat miehet joka viikko, niin ettei mitenkään saa tietää nimiä ja yrityksiä. Sillä lailla on täysi varmuus eikä kenellekään yksityiselle toverille voi mitään tapahtua, ei hengen eikä omaisuuden puolesta. Ainoastaan porvarien veri höyryää, jahka tästä kansa nousee.

"Aseita on, pyssyjä ja piikkejä ja sapeleja on, ja joka kylässä harjoittavat kaartit. Ja kaikki saalis tasataan, eikä puutetta tule mistään. Eikä kukaan tule mistään kiinni, kaikki tukevat toisiaan kuin veljet ja kaverit

"Siinähan se juuri on voima siinä veljeydessä, siinä, ettei ketään jätetä yksin vastaamaan teoistaan, vaan kaikki vastaavat, tai ei kukaan vastaa, kun tiukka tulee. Yhteinen päätös on pyhä ja kallis asia ja kaikki on veljet keskenään... Eikä nimiä saa antaa ylös — komiteaa saa vain mainita ja keskuskomiteaa ja järjestöä. Ja niissä vaihtuu väki, ettei kenestäkään saa kiinni. Ainoastaan porvarien veri höyryää. Ohoi ja hoi!

"Kun on toveri, niin ei ole koskaan yksinään. Toverit tukevat aina toisiaan ja ovat yhdessä. Ei koskaan tarvitse toverin pelätä, aina on vierellä veli. Kaikki ovat veljet keskenään. Ainoastaan porvarien veri höyryää!

"Näitä hoki Seeti uudelleen ja uudelleen, hiihtäessään kuin voiton humalassa. Hänen oli kiire toverien luo. Hän tiesi aseiden juuri nyt saapuneen, ehkä jo ensi yönä käytäisiin talon kimppuun — nuoren isännän kultakellon, sen hän oli katsonut itselleen, niinikään hän tarvitsi talvipalloon, nuori isäntä oli pieni mies, mutta kai sen vaatteista sentään jotakin saisi. Saamari sentään, kuinka ritisi ja ulisi! Ilman näitä suksia olisi ollut mennyttä. Lumitäplien sisästä katseli kuin jättiläiskalojen silmiä, siinä ne olivat aivan jään pinnassa. Pieni tuuli alkoi käydä, se tuprutti lunta ja nosti rannoilla ikäänkuin syviä huokauksia. Porvarit ne siellä talois-kaan huokailevat. Odottakaa, odottakaa, kaikki koulunkäyneet ja suuria palkkoja kantavat, kyllä teidän verenne tästä höyryää! Mutta toveri ei ole koskaan yksin, aina on rinnalla toveri ja veli."

Näin kuvaa kirjailija Seetin matkaa. Kun hän pääsi sitte aivan lähelle rantaa, murtui jää alla. Ja vaikka rannalla oli punakaarti harjoituksissa ja siellä satoja miehiä, niin Seeti sittekin hukkui muutaman sylen päässä rannasta, eivät kenneet kaartilaiset pelastamaan toveriaan. Sillä tahtoo kirjailija sanoa, että Seeti oli sittekin yksin. Mutta sanominen on niin tökeröä ja tolkutonta, että sellaista voi sanoa vain Maila Talvio ja muut lahtarikirjailijat, sillä muille ei ole edes kertomussissakaan todennäköistä miehen hukkuminen muutaman sylen päähän rannasta, jossa satoihin nouseva joukko hääää hukkuvan pelastamiseksi.

Samanlaista on muukin osa kertomuksesta. Pojan ajatuksien kuvaaminen "punakaartilaisen" ajatuksina on suoraa parhausta. Samaan aikaan, jona Maila Talvio kirjoitti tämän kertomuksensa (viime vuoden marraskuulla) **tasasivat porvarit ja heidän kätyrinsä Turussa kauppa puotien tavaroita**. Niistä kai hän on saanutkin aiheensa, mutta halusi koko häpeällisen teon vierittää porvariensa niskoilta työläisten niskoille, vaikka tutkimukset ovat osoittaneet porvariensa harjoittaneen ryöväystä provoseeratakseen sisällissotaa.

Samoin on myös aseiden tuonnin ja kaartiensa harjoituksien kanssa. Maila Talvio kai katseli tätä kertomusta kirjoittaessaan kamarinsa akkunasta talonsa pihamaalle, jossa kai lahtarikaartilaiset harjoittelivat tulevan teurastuksen varalta ja siitä värkkäsi sitte valheellisen sepustuksensa yöllisine rosvoretkineen. Kaipa Maila Talvio tiesi myös saksalaisten aseiden tuonnista lahtareille, jota peittääkseen kiirehti vierittämään syyn punakaartilaisien niskoille.

Tarpeetonta on pitemmälti selostaa Maila Talvion kertomuksia. Ne ovat saman arvoisia kaikki tyyni. Ja ne ovat sellaista roskaa, että niitä ei voi kukaan sosialisti tai sosialistinen liike levittää työläisten keskuuteen punastumatta häpeästä.

* * *

Eräs Waltter Pirhosen nimellä esiintyvä uusi suuruus on kirjoittanut "Sinisten kuningas" nimisen kirjan. Siinä kuvataan koulupoikien elämää. Kuvataan miten koulujen urheiluseurat muutetaan naamioituiksi partiopoikaseurueiksi, senvuoksi kun julkiset partiopoikajoukkueet olivat laissa kiellettyjä. Näitä joukkoja harjoitetaan "isänmaan pelastamista varten". Nämä suuret partiopoikajoukkueet ottivat osaa tehokkaasti lahtariensa harjoittamaan teurastukseen. Tämän ohella kulkee kirjassa naiivi rakkausjuonikin, ikään kuin varsinaisen asian peitte-

nä. Ja mainitaanhan siinä sosialistejakin — sanotaan heidän vahingonilosta naureskelleen silloin, kun Nikun rysäläinen hallitus vei suomalaisia virkamiehiä Siperiaan. Tämä neropatti ei uskalla aivan niin törkeästi parjata työväenliikettä kuin vanhemmat lahtarit, mutta riittävä annoksen saavat järjestyneet työläiset siitakin silmilleen, niin riittävän, että se saattaa meidät tinkimättömään pesäeroon moisen tuotteen kanssa.

Kuten alussa jo tuli mainittua, tällaisia ovat kaikki nykyään Suomessa kirjoitetut ja kustannetut kirjat. Poikkeuksen tekevät vain suomennokset. Tällaiset työväenluokkaa häpäisevät ja työväenluokan asiaa vahingoittavat tekeleet pitäisi armotta karsia meikäläisistä kirjakaupoista ja osastojen kirjastoista, jos niitä sinne on ehditty hankkia. Eikä pahaa tekisi, vaikka kieltäydyttäisiin myymästä kaikkia muitakin näiden lahtarikirjailijoiden tuotteita, olivatpa ne sitte minkäläisiä tahansa, mielenosotukseksi heidän nykyisiä vihamielisiä sepustuksiaan vastaan. Osastojen sietäisi ottaa asia pohtiakseen ja tehdä asianmukainen päätös kustannusyhtiöttemme vuosikokouksissa, sillä muutoin ei tämä nurinkurinen asiain tila korjaannu.

W. B.

SUOMEN TAISTELU- TOVEREITA

Suomen luokkasodan toverien joukossa on paljon sellaisiakin joiden sukulaisia ja tuttavlia on Amerikassa. Niitä lienee huomattava määrä. Tässä julkaisemme valokuvia yhdestä pienestä osasta niistä tovereistamme, jotka Suomessa joutuivat mukanaan vapauden puolesta ja Saksan militarismia vastaan taistelemisensa joko hengellään tai vankilalla. Näitä kuvia ovat lähettäneet heidän täälläolevat sukulaisensa ja tuttavansa. Kun Suomesta tiedonsaanti on ollut hankalaa, on useampien toverien myöhäisempi kohtalo tuntematon.

Me muistamme Suomen tuhansia kaatuneita ja mestattuja tovereitamme läti muistossapysyvällä luokkakunnioituksella ja samalla toivorikkaana odotamme sitä aikaa, jolloin Suomen vangituille tovereille jälleen koltuu uusi aika, heidän aikansa, ja että hekin pääsevät jälleen valoon, vapauteen.

KÖSSI AHMALA

VIKTOR AHTO

Kössi Ahmala, postinajittelija. 33 v. Oulu. Sai surmansa Helsingissä. — **Viktor Ahto**, 37 v. Rauma. Joutui vangiksi Raumalla. Myöhemmin lieee mestattu. Vaimo ja 4 lasta joutui mieron tielle. — **Hilda Alta**, kotosin Ikaalisesta. 27 vuotias. Vangittu Tampereella. Puuttuu lähempiä tietoja. — **Fanny Anttila**, 20 v. Vangittiin 20 p. huhtik. Vietiin Hämeenlinnan vankilaan. Myömpi kohtalo tuntematon.

HILDA ALTA

FANNY ANTILA

JUHO ANTILA

MOSES BACKMAN

Juho Anttila, Lähes 70 v. Kauvatsa. Joutui huhtik. 20 p. vangiksi. Tuomittiin pakkotyöhön epämieliseksi ajaksi vanhuudesta huolimatta. — **Moses Backman**, 59 v. Vanhuudesta huolimatta monessa taistelussa osallisena Viipurissa. Kuuluu kuuluisaan Monrepon punskaartiin. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Poika Backman**, 21 v. Edellisen poika. Taisteli isänsä rinnalla. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **H. August Bly**, Ent. poliisi. 41 v. Hamina. Vangittiin Anjalan Korvenkylässä. Telotettiin.

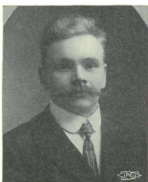
POIKA BACKMAN

H. AUGUST BLY

GEORG BOLDT

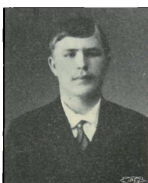

JOHN BOMAN

Georg Boldt, Turun ruotsalaisen lyseon lehtori. Otti toime-
laasti osaa työläisten nousuun. Vangittiin Turussa. Tuli van-
kilaissa mielihyökköksi ja lopulta kärsimysten johdosta kuoli. —
John Boman, veturinkuljettaja. 44 v. Kuopio. Työskennellyt
konealalla, vv. 1903—04 ollut Amerikassa. Pidätetty toimestaan
epaluulonaalaisena osallisuudesta "punasten" toimintaan. —
PaaVo Brander, 19 v. Pirkkala, Nokia. Joutunut vangiksi Tam-
pereella ja luultavasti mestattu heinäk. 3 p. aamulla. — **Kustaa**
Voldemar Eglöff, myllytyöläinen. 20 v. Rauma. Joutui vangiksi
Raumalla huhtikuussa.

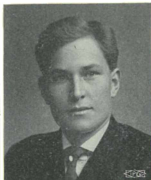
PAAVO BRANDER

KUSTAA V. EGLÖFF

EINAR ENROOTTI

EDWARD ERKKILÄ

(A. Ohman)

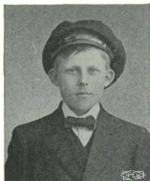
Einar Enrooth, työläispolka. 18 v. Tuusula. Joutunut vangiksi. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Edward Erkkilä**, (A. Ohman), 32 v. Kotip. Sideby. Vangittiin senjohdosta, kun kieltäytyi yhtymästä lahtiarmeijaan. Vankina Närpiön vankileirillä. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Pauli Eskuri**, sähkötyömie. 20 v. Oulu. Joutui vangiksi Oulun Työväentalon vallotuksessa. — **Henrik Filppula**, rappari. 57 vuotias. Synt. Teuvalla, V. L. Kuulunut ammattijärjestöön parikymmentä vuotta. Puolueeseen suurlakosta. Vangittiin Viaporin kapinan aikana, saaden 4 vuoden tuomion. Pääsi vapaaksi 1911. Sai surmansa ollessaan vartiopalveluksessa Munkkiniemessä. Helsingissä, huhtik. 12 p. saksalaisten valloittaessa Helsingin.

PAULI ESKURI

HENRIK FILPPULA

ARVO GRÖNROOS

KUSTI HAKKARAINEN

Arvo Grönroos, rautavillarin oppilas. 17 v. Turku. Joutui vangiksi Turussa. Kuljetettiin Lahteen. Myöhempi kohtalo tuntematon. — Kusti Hakkarainen, maalari. 49 v. Kotip. Helsinki. Joutui vangiksi Ruovedellä. Myöhempi kohtalo tuntematon. — Kalle Hallikas, sekatyökinen. 22 v. Enso, Jääskén p. Joutui vangiksi Viipurissa. Myöhempi kohtalo tuntematon. — Evi Halmisto. Kotip. Forssa. Punakaartissa sairaanhoitajattarena. Haavottui Tampereen taistelussa. Kuoli haavoistaan.

KALLE HALLIKAS

EVI HALMISTO

AARNE HALONEN

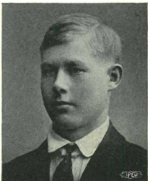

ALEX HALONEN

Aarne Halonen, lyseolainen, 19 v. Helsinki. Toimi "punasessa" rautatiehallituksessa, vangittiin. "Istu" heinäkuuhun saakka. — Alex Halonen, sanomalehtimies ja puhuja, 40 v. Pietari. Joutui vankiksi. Tuomittiin pitkäaikaiseen vankeusrangaistukseen. — Einar Heinonen, sekatyöläinen. Nurmijärvi, k. k. Joutui vankiksi Helsingissä. Myöhäisempi kohtalo tuntematon. — Ilmari Hovi, synt. helmik. 10 p. 1899. Haavottui Kouvolan ympäristöillä tapahtuneessa taistelussa ja kuoli Kuusankosken sairaalassa.

EINAR HEINONEN

ILMARI HOVI

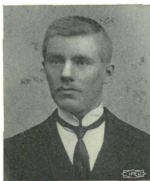

EEMELI HÄKKILÄ

S. HÄKKINEN

Eemeli HÄKKILÄ, vuokratilallisen poika. 17 v. Ihantala, Viip. pit. Kaatui Viipurin pitäjän Hanjoella huhtik. 27 p. — S. HÄKKINEN, kansakoulunopettaja. 61 v. Saarijärvi. Useita kertoja ollut Edukunnassa. Toiminnas puoluetoveri. Lehtiuutisten mukaan telotettu. — Antti Immonen, lasinpuhaltaja, 36 v. Karhula, Kymi. Kaatunut taistelussa. Lähempiä tietoja puuttuu. — Janne Jalava, kot. Ojakkala, Vihti 30 v. Ammuttu Vihdissä toukokuussa.

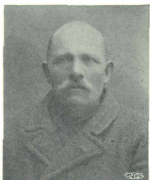
ANTTI IMMONEN

JANNE JALAVA

VÄINÖ E. JOKINEN

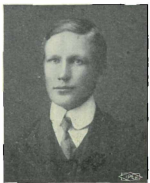

JOHN JUNTIKKA

Väinö E. Jokinen, muurari, 29 v. Helsinki. Kuului Helsingin punakaartiin. Ei ole varmuutta onko kaatunut tai joutunut vangiksi. — Johan Juntikka, maanviljelijä, 52-vuotias. Kotosin Yli-Vojakkalasta, Tornioista. Vangittiin kotonaan helmik. 24 p. 1918. Viime tiedot kertovat hänen olevan "tutkintovankilassa" Oulussa. — Juntikka on ollut aikoinaan myös Amerikassa, noin 7 vuotta. — Frans Järviluoto, tehtaalainen, 35 v. Perheellinen. Turku. Vangittiin Turussa. Kuljetettiin Helsinkiin. Myöhempi kohtalo tuntematon. — Kalle Järvinen, 27 v. Jämsä. Kaatui Kuhmolassa huhtikuussa. Toimi punakaartin päällikkönä.

FRANS JÄRVILUOTO

KALLE JÄRVINEN

EMIL JÄRVINEN

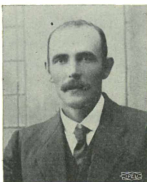

URHO JÄRVINEN

Emil Järvinen, edellisellä siv. kuv. Kalle Järvisen velli. Oli Turun taistelussa. Myöhempi kohtalo tuntematon — **Urho Järvinen**, edellisten velli. Oli mukana Kuhmoisten taistelussa. Mitään tietoa myöhemmästä kohtalosta ei ole saapunut. — **Kusti Kaskinen**, konseptööri, 32 v. Turku, Raunistula. Vangittiin Lahden rintamalla. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Yrjö J. Korsu**, puutyömies, 37 v. Raase. O. L. Joutui vankiksi Raaseen. Myöhemmästä kohtalosta puuttu tietoja.

KUSTI KASKINEN

YRJÖ J. KORSU

VELI WILHELM KALLIO

Työm. 19 v. Helsinki. Kaatui Tampereella huhtik. alkupuolella.

MANDI KOSKI

ARVO KOSKINEN

Mandi Koski, rautatiekassan valmo. 33 v. Suinula, Kangasala. Punakaartin salraanhoitajattarena. Vangittiin Tampereen taistelussa, huhtikuussa. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Arvo Koskinen**, puuseppä. 21 v. Lavia, T. P. l. Joutui vangiksi Tampereella. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Teodor W. Koskinen**, valuri, 26 v. Tampere. Joutui vangiksi Tampereella huhtik. 16 p. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Toivo E. Koskinen**, edellisen veli. 17 v. Tampere. Joutui vangiksi Tampereella huhtik. 5 p. Myöhempi kohtalo tuntematon.

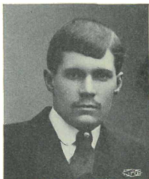
TEODOR W. KOSKINEN

TOIVO E. KOSKINEN

PAAVO KOSKILAHTI

ALEKSI KUHALAMPI

Paavo Koskilahti, torpanpoika, 20 v., Ruovesi, Muole. Joutui vangiksi Tampereella. Siirrettiin myöhemmin Euraan vankileirille. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Aleksi Kuhalampi**, valuri, 28 v., Tampere. Joutui vangiksi Tampereella. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Huugo Kuningas**, laivan lämmittäjä, 18 v., Viipuri, Sekkijärvi. Kaatui taistelussa Tallin asemalla. — **John Lampi**, jalkineyrittäjä. Amerikassa ollessaan kalvostyöläinen. 33 v., Alastaro, T. I. Ollut Amerikassa noin 8 v. Yhdysvaltain kansalainen. Joutui vangiksi Alastarossa huhtik. 20 p. Mestattiin Huittisissa toukok. 3 p. 1918. Perheellinen.

HUUGO KUNINGAS

JOHN LAMPI

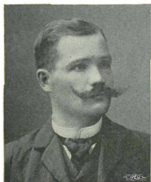

TAAVETTI LAMPINEN

LAURI LATVA (Skyttärik)

Taavetti Lampinen, muurari. Tampere. 55 v. Joutui vangiksi. Myöhemmin ilenee vanhuuden takia vapautettu. — **Lauri Latva (Skyttärik)**, metallityöläinen. 20 v. Forssa. Teloitettiin Hämeenlinnassa toukok. 26 p. Kuului Forssan puinakaartiin. Lähti Turkuun puolustamaan helmikuussa ja sieltä kulki eri palkoissa, lopulta joutuen vangiksi ja mestatuksi. — **Vilho Lehokas**, kansanedustaja. Luennoitsija. Synt. 6 p. huhtik. 1876. Tampereella. Joutui vangiksi. Ammuttiin Viipurissa keväällä 1918. Perheellinen. — **Konrad Lehtimäki**, kirjailija. Kansanedustaja. Joutui vangiksi lähellä Turkuun. Myöhempi kohtalo tuntema-

VILHO LEHOKAS

KONRAD LEHTIMÄKI

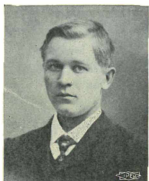

ARTHUR LINDBERG

YRJÖ LIPOSALMI (Salmi)

Arthur Lindberg, taidemaalari. 26 v. Pornainen. Kaatui Karjalassa, maalisk. 8 p. — **Yrjö Liposalmi (Salmi)**, tyseolainen. 21 v. Joutui vangiksi Tampereella. Mestattin huhtik. alkupuolella. — **Matti Lumme (Pakarinen)**, valuri. 32 v. Heinävesi. Joutui vangiksi Heinäkuussa. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Aarne Lunden**, sekatyöläinen. 17 v. Maarianpitäjä. Joutui vangiksi Hämeenlinnassa. Myöhemmät kohtalosta ei ole tietoa.

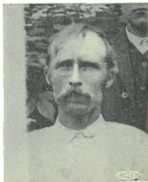
MATTI LUMME (Pakarinen)

AARNE LUNDEN

OIVA LUNDEN

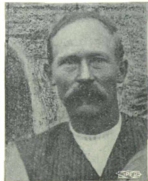

OTTO MARTIKAINEN

Oiva Lunden, sekatyöläinen, 23 v., Asikkala, Kurkila. Joutunut vangiksi. Lähempi tietoja puuttuu. — **Otto Martikainen**, suutari, 40 v. Leppävirta, Paukarihti. Joutui vangiksi luokkasodan aikupuolella. — **Einar Martikainen**, 17 v. Edellisen Otto Martikaisen polka. Joutui vangiksi kotiseudullaan. — **Kalle Martikainen**, sekatyöläinen, 43 v. Leppävirta, Paukarihti. Joutui vangiksi. Myöhempi kohtalo tuntematon.

EINARI MARTIKAINEN

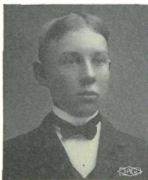
KALLE MARTIKAINEN

KUSTAA VILHO MANNILA

JAAKKO I. MÄKELÄ

Kustaa Vilho Mannila, kone työläinen. 25 v. Kaatui Lavian taistelussa, helmik. 15 p. Naimisissa ja 2 lasta. — Jaakko Ilmari Mäkelä, synt. helmik. 17 p. 1892. Kuului työväenyhdistykseen Kuopion ja Helsingin ympäristöillä. Esilintyi puhujanakin. A. B. Mäkelän (Kaapron) poika. Helsingissä liittyi punakaartiin. Hei-joelan rintamalla luultavasti kaatui huhtik. loppupuolella. Vaimo ja kaksi lasta. — Erik Mörtsari, sekatyöläinen. Yli-Vojakkala, Tornio. Vangittiin kotonaan helmik. 24 p. "Istuu" Oulun "tutkinto"-vankilassa. Toimi paikkakunnan työväenyhdistyksen puheenjohtajana. — Nestori Niemi, torppari. 33 v. Panella. T ja P l. Joutui vangiksi Porissa (Oliut Canadassa 8 v., kuuluu Lännen Kaivosmiehiliittoon ja puolueeseen.

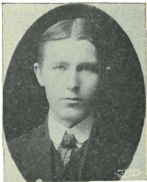

ERIK MÖRSARI

NESTORI NIEMI

SELIM NORDGREN

ARVO ARVID ORELL

Selim Nordgren, sahatyöläinen. 23 v. Kot. Vihti, k. k. Joutui vangiksi Vihdissä. Viaporissa tuomittiin 10 vuodeksi kuritushuoneeseen. — Arvo Arvid Orell, 30 v. Forssa. Kaantui Lahden taistelussa. — Otto Feitsalo, kansanedustaja, 50 v., Ijeto, T. Ja P. I. Joutui vangiksi Tampereella. — Tatu Puustinen, kirvesmieh. 29 v. Kotipaik. Kuopio. Joutui vangiksi Kuopion ympäristön taistelujen aikana. Myöhäisempi kohtalo tuntematon.

OTTO FEITSALO

TATU PUUSTINEN

ANSU PELTONEN

VIHTORI PELTONEN

Ansu Peltonen, työmies. 20 v. Tampere, Junuhniemen kylä. Kaatunut Tampereen taistelussa. — **Vihtori Peltonen**, työmies. Edellisen veli. 23 v. Kaatunut Tampereen taistelussa. — **Kosti Reijonen**, sekatyömies. Kotosin Artjärveltä, Hiittelätä. Joutui vangiksi Artjärvellä toukokuussa. Vähän aikaa pakkotyössä. Sitten kuljetettiin Tammissaareen. Myöhemmästä kohtalosta ei ole tietoa. — **Yrjö Roine**, koneseppä. 28 v. Turku. Lähetettiin punakaartin mukana hakemaan elintarpeita Venäjältä. Senjälkeen ei saatu mitään tietoja.

KOSTI REIJONEN

YRJÖ ROINE

ILMARI RUOTSALAINEN

Y. J. RUOTSALAINEN

Ilmari Ruotsalainen, tehtaalainen. 22 v. Kuusankoski. Haavottui ja vangittiin Kuusassa. Myöhempi kohtalo tuntematon. — Y. Julius Ruotsalainen, paperitehtaan työhäinen. 48 v. Kuusankoski. Kirjettiö kertoo vangittun ja teloitettun luultavasti Kuusassa. — Kaarlo Saari, kansakoulun opettaja. 61 v. Kotip. Karjan kappeli. Kansaedustaja. Vangittuna Viipurissa. Myöhempi kohtalo tuntematon. — Uno Saari, suutari. 19 v. Pääkäne. Joutui vangiksi Pääkäneellä. Mestattiin Pääkäneen hautausmaalla toukok. 15 p.

KAARLO SAARI

UNO SAARI

HEIKKI SAXBERG

KALLE EMIL SEPPÄLÄ

Heikki Saxberg, työllinen, 34 v., Keuru, Kolho. Kaatui Viipurissa helmik. 2 p. 1918. — **Kalle Emil Seppälä**, työmies, 25 v. Ruovesi, Viisvesi. Joutui vangiksi Tampereen taistelussa. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Pentti Seppälä**, metallisorvari, 22 v. Kotip. Voikan tehdas. Kaatui maalisk. 25 p. Mäntyharjulla, Turkin kylässä tapahtuneessa taistelussa. — **Nestor Siren**, Jarrumies, 29 v. Viipuri. Joutui vangiksi Viipurissa. Myöhempi kohtalo tuntematon.

PENTTI SEPPÄLÄ

NESTOR SIREN

LAURI SIVEN

K. F. SUND

Lauri Siven, tehtalainen. 22 v. Kot. Hyvinkää. Kuului Hyvinkään eskuntaan. Joutui Viipuriin. Senjälkeen ei hänestä ole mitään kuulunut. — **K. F. Sund**, kirjansitoja. 43 v. Helsinki. Suuri perhe. Joutui vankiksi Jääksessä toukok. puolivälissä. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Arvi Suominen**, merimies. 18 v. Rauma. Kaatui Lahden taistelussa maalisk. lopulla. — **Emil J. Suominen**, käsityöläinen, 21 v. Hinnerjoki, T. L. Joutui vankiksi Harjakankaalla, lähellä Poria. Oli rintamapalveluksessa Rauman II komppaniassa. Myöhempi kohtalo tuntematon

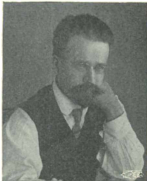
ARVI SUOMINEN

EMIL J. SUOMINEN

ONNI TUOMI

T. TAINIO

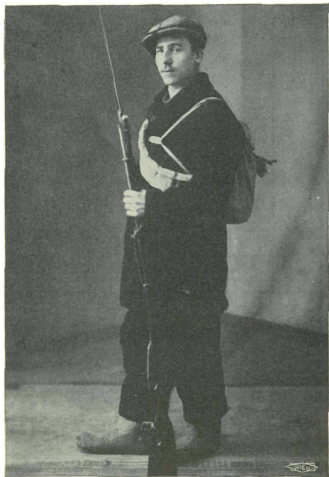
Onni Tuomi, Sorretun Voiman toimittaja. 35 v. Jyväskylä. Eduskunnassa edusti Vaasan l. itäistä vaalipiiriä. Kaatui Tampereen taistelussa. — **T. Tainio**, Kansanedustaja. Puhuja. Joutui vangiksi Kuopiossa. — **Lempi Valtonen**, 23 v. Lahti. Joutui vangiksi Lahdessa. — **Lyydi Valtonen**, 17 v. Lahti. Joutunut vangiksi Lahdessa.

LEMPI VALTONEN

LYYDI VALTONEN

AUGUST VANHANEN
kalaaja. 23 v. Viipuri, Uraa. Joutui Viipurissa vangiksi.
Vankilassa sairastui ja kuoli toukokuun 19 päivä.

ARVO VENÄLÄINEN

ANTTI VIRTA

Arvo Venäläinen, rautatiehän. 26 v. Isalmi. Vangittiin Iisalmessa helmik. 10 p. Myöhempi kohtalo tuntematon. — Antti Virta, kivityömies, 45 v., Kokkola. Toimi Kokkolan punakaartin päällikkönä. Joutui vangiksi helmikuussa. Myöhempi kohtalo tuntematon. — Emil Virta, Länkelmäki. Ollut Amerikassa, Ash-täbulassa. O. Tähne saapuneen tiedon mukaan asetettiin seinää vastaan ja ammuttiin kun kieltähtyi yhtymästä lahtarikaartiin. — Ida Välimäki, 26 v. Rauma. Vangittu. Samoin hänen miehensä.

EMIL VIRTA

IDA VÄLIMÄKI

Kalle Lampinen

Frederik Kaivola

Kalle Lampinen, koneenholtaja, 30 v., Tampere. Joutui vangiksi Tampereella. Myöhempi kohtalo tuntematon. — **Fredrik Kaivola**, kirvesmieh, 41 v., Helsinki. Kaatunut taistelussa. — **Axel Bruno Kavander**, rautaseppi, 26 v., Fiskars. Joutui vangiksi. Sittemmin mestattiin Nauvon hautausmaalla helmik. 10 p. 1918. — **Riku Penttinen**, kansakoulunopettaja, 30 v., Viipuri. Joutui vangiksi. Sittemmin mestattiin Viipurissa.

Axel Bruno Kavander

Riku Penttinen

RAHAA SUOMEEN

täydellä takuulla

Jos Te ajotte lähettää rahaa omaisillenne ja tuttavillenne Suomeen, teette Te viisaasti jos lähetätte rahanne meidän kauttamme.

Kaikki meidän ulosmaksumme Suomessa toimittavat täsmällisesti ja ehdottoman varmasti meidän takuulamme hyvin tunnetut pankit

**SUOMEN YHDYSPANKKI
POHJOISM. OSAKE-PANKKI
KANSALLIS-OSAKE-PANKKI
VAASAN OSAKE-PANKKI**

niin että vastaanottaja saa nostaa rahat Suomen markkoissa lähimmästä postikonttorista.

PANKKIIRILIIKE

**NIELSEN & LUNDBECK,
24 State St., New York**

Vanhin ja suurin suomalainen pankkiiriliike ja pilettoimisto Amerikassa. New Yorkin valtion pankki-departmentin kontrolin alla.

Työläiset!

Näin sodan aikana älkää un-
hoittako vahvistaa omia rin-
tama-varustuksianne.

Kannattakaa ainoastaan o-
mia liikkeitänne, jotka tule-
vaisuudessa tulevat suojele-
maan teidän etujanne.

Turva Co-operative Store Co.,

Liha-, ruoka- ja sekatavara-
kauppa.

32 Copeland St., Quincy, Mass.

**47 Savin Ave.,
Norwood, Mass.**

**73 Tremont St.,
Peabody, Mass.**

SÖDERGREN'IN

Suomal. Ulkolähetys Apteekki

MINNEAPOLIS, MINN.

pitää täydellisen valikoiman SUOMEN KOTILÄÄKKEITÄ, jotka ovat Suomessa tutkinnon suorittaneen aptekaanin valmistamia.

Yleisesti tunnetuista lääkkeistämme on myytävänä myös **asiamiehille** suomalaisilla palkkakunnilla, joten heiltä ostaessa säästää rahaa ja aikaa. Kun ostatte lääkkeitä, niin tarkastakaa että niissä on nimillemme.

Lääkeluettelomme selvityksineen saatte vapaasti asiamiehiltämme tahi meiltä pyydettäessä.

Mitä lääkkeitä hyvänsä tarvitsette, niin tilatkaa meiltä; lähetämme **joutuin** ja kirjelimin **vastataan heti**.

Kuuluksakki tullutta lapamatolääkettä "ANTENIA", joka varmaasti ajaa ulos lapa- eli pinettimaden, valmistetaan ainoastaan meillä. Hinta \$2.00 vapaasti lähetettynä.

SÖDERGREN & CO.

(Suomal. apteekkarit).

Postiosoitteemme on: 18 Western Ave., MINNEAPOLIS, MINN.

KIPU RINNAN ALLA

ja Vatsassa, Päänpakotus, Kitkerää vettä suussa, Sydämen poltto, Pakotus selässä ja kylkiluiden alla, Sappitauti, Keltatauti, Kova vatsa, ja yleensä heikko ruuansulatus, ovat **KAIKKI VATSAKATARIN** tuntomerkkejä.

Tämä tauti on hyvin yleinen kansamme keskuudessa ja sen oireet ovat niin monet ja vaihtelevat että monikin luulee itseään vaivaavan keuhko-, sydän- t.m. taudin, vaikka se johtuu ainoastaan heikosta ruuansulatuksesta.

Lukekaa mitä tämä mies sanoo lääkkeestä:

Trout Creek, Mich. — Arv. kansalainen P. A. Lignell: — Nyt piirrän teille Jonkun rivin. Lähetinänne Vatsakatarin lääke No. 250, josta olen hyvin kiitollinen, sillä siitä aikaseni nauttimaan, en ole enempää tuntenut kipua vatsassani enkä rinnan alla, joka ennen on vaivannut joka päivä 3 kk. ajan, ja nyt voin niin hyvin kuin ennenkin. — Kehoitin toisinkin kansalaisia tilaamaan tämän lääkkeen tarvittaessa. Kunnioituksella, Andrew Lehto.

Täydelliseen hoitoon kuuluu suuri pullo lääkettä, pulveria ja liuskapilleriä sisällisesti nautittavaksi, täysi kuu- kauden hoito. Tilatkaa lääkemääräys No. 250. Lähetetään postissa lähetyskulut suoritettuna \$2.50 hinnasta.

Lignell'in Apteekki on suurin Suom. Apteekki Yhdysvalloissa

P. A. LIGNELL CO., Superior, Wis.

Tehkää rahalähetyksenne Suomeen omien liikkeittenne välityksellä!

Me maksamme korkeimman kurssin, takaamme nopeimman välityksen ja varmuuden ennen kaikkea.
Kulut lähetyksenkustannuksista ym. ovat seuraavat ja tulee ne lisätä jokaiseen lähetettävään rahasummaan:

Summiata \$10 asti.....15c.	Yli \$40 aina \$50 asti.....50c.
Yli \$10 aina \$20 asti.....20c.	Yli \$50 aina \$60 asti.....60c.
Yli \$20 aina \$30 asti.....30c.	Yli \$60 aina \$100 asti.....75c.
Yli \$30 aina \$40 asti.....40c.	Yli \$100 samassa suhteessa.

SUOMALAINEN SOS. KUSTANNUSYHTIÖ

Box 468, Fitchburg, Mass.
HAARAKONTTORIT:
2056—5 Ave., New York, N. Y. 4013—8th Ave., Brooklyn, N. Y.
9 Copeland St., Quincy, Mass. 95 Belmont St., Worcester, Mass.
Cor. of Sixth St. and Motheral Ave., Monessen, Pa.

TYÖMIEN KUSTANNUSYHTIÖ

Box 553, Superior, Wis.
HAARAKONTTOR: 8—6th Ave. W., Duluth, Minn.

TOVERI KUSTANNUSYHTIÖ

Box 99, Astoria, Oregon.
HAARAKONTTORI: 116—4th Ave. So., Seattle, Wash.

TILATKAA

Ja levittäkää kaikkia puoluelehtiä!

RAIVA AJA, idän valtioiden päivälehti. Tilaushinta \$4.50 vuosikerta, \$2.50 puolivuosiok., \$1.40 3 kk., 50 senttiä 1 kuukausi, \$2.00 5 kk. On käytännöllistä lähettää 12.00 kirjeessä eikä tule kalliimmaksi kuin puoli vuotta kerralla tilattaessakaan. Suomeen \$6.50 vuosik., \$3.50 puolivuosiok.

SAKENÄ, Ainoa suomenkielellä ilmestyvä työväen aikakauslehti. Ilmestyy kerran kuukaudessa 48-sivuisena, kuvitettuna. Tilaushinta \$1.50 vuosik., 35 senttiä puolivuosiok. Yhdysvaltoihin ja Canadaan, \$1.75 vuosik. Suomeen.

TYÖMIEN, Työmiehen tilaushinnat samat kuin Raivaajankin.
TOVERI, Iänne valtioiden päivälehti. Tilaushinta Yhdysvaltoihin ja Canadaan: vuosik. \$5.50, 6 kuukautta \$3.00, 3 kuukautta \$1.60, 1 kuukausi 60 c. Suomeen ja muualle ulkomaille: vuosik. \$8.00, kuusi kuukautta \$4.25.

TOVERITAR, na'istyöläisten lehti, ilmestyy kerran viikossa. Tilaushinta Yhdysvaltoihin \$1.50 vuosik., puolivuosiok. 90c. Canadaan \$1.75 vuosik., puolivuotta \$1.00. Suomeen \$1.75 vuosik., puoli vuotta \$1.00.

LAPATOSSU, kahdesti kuussa ilmestyvä työväen pilälehti. Tilaushinta \$1.25 vuosik., puolivuosiok. 75c. Suomeen ja tähän maahan.

PELTO JA KOTI, maanviljelys- ja osuustoimintalehti, ilmestyy kerran kuukaudessa 32-sivuisena. Tilaushinta \$1.25 vuosik. Canadaan ja Suomeen \$1.50 vuosikerta.

Näitä kaikkia lehtiä on tilattava osotteilla

RAIVA AJA, Box 468, Fitchburg, Mass.
TYÖMIEN, Box 553, Superior, Wis.
TOVERI, Box 99, Astoria, Ore.

PANKAA MUISTIINNE

että kalenterissa on ilmoitus huomattavimmista sosialistisista teoksista mitä on ilmestynyt ja mitä nykyään on saatavana kaikkilta kustannusliikkeiltämme. Kun tälle johtuu mieleen joku kirjan tilaaminen, ettekö ole vielä uskottaneet minulle, niin otin on aika tarkastaa tätä ilmoitusta. Muistakaa että se Mytty kalenterista. Tämä on meidän valokuvallamme. Täydellisempi luettelo on saatavana kirjakaupoktamme.

Arvo, Ilmta ja Voitto, pa- peri kans. 114 siv.	0.35	Nainen Kodissa ja Työmark- kinolla, kirj. Selma Joke- la, 60 siv.	0.15
Dietzenin Puhetta, 92 siv. 0.25		Oppilursat Sosialismissa, sar- ja sosialistisia luentoja 0.50	
Elämästäni, kirj. Aug. Bebel, 267 siv., korukansissa ...	1.30	Proletaari Antelta, kirj. N. R. af Ursin, 437 siv., sid. 1.25	
Erfurtin Ohjelma, kirj. Karl Kautsky, 304 siv., kovissa kansissa	0.65	Ruokahalun Nyynti, kirj. Paul Lafarquet, 47 siv. ..	0.25
Hetkinen Maailman Kalk- keudessa, kirj. Väinö Jo- kinen, 44 siv.	0.15	Sosialidemokratia ja Man- talouskayymys, kirj. Karl Kautsky, 198 siv.	0.35
Hyökkäystä ja Puolustusta, kirj. Vilh. Liebknecht, 66 sivua	0.15	Sosialidemokratian Revisio- nismi, kirj. Ed. Bernstein, 60 siv.	0.20
Ihmiskömmä Tuhlaus, kirj. A. M. Simons, 107 siv.	0.25	Sosialismi ja Uudenajan Tiede, kirj. Enrico Ferri	0.20
Isoinen Englanti, 3 s suom. painos, kirj. Rob. Blatch- ford, kov. kan., 285 siv.	0.60	Sosialismin Perusteet, esittä- nyt Alex Halonen, kovissa kans. 252 siv.	0.75
Jeesuksen Taloudellinen Po- litikka, kirj. A. W. Richer 64 siv.	0.10	Sosialismi Teoriaa ja Käy- tännä, kirj. Morris Hill- quit, kov. kans., 378 siv. 1.50	
Joukkoliike ja Vallanku- mus, Karl Kautskyn ja Anton Pannekoekin väit- telystä uudesta taktiikasta ..	0.50	Suuret Maavellit, Meidän Oppinsa ja Kokeilunsa, kirj. Kaapo Murros, 112 siv.	0.20
Jumala ja Lähimmäineni, kirj. Robert Blatchford, 258 siv., kov. kan.	0.50	Syndikaalismi, Teollisuusunio- nismi ja Sosialismi, kirj. John Spargo, siv. 208, sid. koruk.	1.00
Kehitys Sosialismissä Kohden, kirj. Emil Vanderveide, 184 siv.	0.50	Talkauskon Vastaan, kirj. Herbert N. Casson, kov. kans., 136 siv.	0.50
Kommunistinen Manifesti, kirj. Karl Marx ja Fried- rich Engels, 128 siv., sid. vaatekansin	0.50	Talstelu Leivätä, kirj. Peter Krapotkin, 256 siv.	0.75
Korkeat Ellinkustannukset, kirj. Karl Kautsky, sid.	0.50	Tieteellinen Sosialismin Peria- atteet, kirj. Chas. H. Valt kovissa kans., 256 siv.	0.75
Laki ja Valkonen Orjuus, kirj. Kate Richards O'Hare, 52 siv.	0.15	Tietokirja Työläisille, toi- mittanut sosialistipuolueen kansallisuvaiston tiedonan- totoimisto, 395 siv.	0.60
Lihan Evankeliumi, moraa- lin arvostelua, kirj. M. Hahl, sid.	0.60	Tie Valtaan, kirj. Karl Kaut- sky, kov. kans., 144 siv.	0.50
Luentoja, kirj. Robert G. In- gersoll, kov. kan., 440 siv. 1.00		Työn Kakateräinen Mielä, Hillquit'in ja Gompers'in väittelyä, 214 siv., nid.	0.35
Luokkatalstelut Amerikassa, kirj. A. N. Simons, 108 siv. 0.50		Työn Orjat, kirj. James O'Neal, 327 siv., sid.	1.00
Lyhyt Taloustieteen Oppikir- ja, kirj. A. Bogdanoff, kov. kans., 628 siv.	1.50	Työväitistö Perheikassa kirj. Robert Hunter, 187 siv., s.d.	0.50
Miehet, Naiset ja Jumalat, kirj. Helen H. Gardener, 251 siv.	0.75	Uudempi Kansantalous, kirj. M. Hahl, kov. kans., 194 siv.	0.75
Mitä Sosialismi Todella On? kirj. Allan E. Benson, 220 siv., sid.	0.50		

Yhdenvertaisuus, kirj. Edward Bellamy, kov. kans. 399 siv.	0.50	Runoja, kirj. Aku Päiviö ja Toile Kalvola, 192 siv.	0.60
Yhdysvaltain valtiolliset puoluudet	1.25	Työväen Laulukirja, nuottipainos	1.00
Yhdysvaltain Sosialismin Historia, kirj. Morris Hillquit, kov. kans. 478 siv.	1.50	Työväen Laulukirja, kirj. Esa Paavo-Kallio, 111 siv.	0.15
Pimeydenäsi, kirj. Maxim Gorkij, 96 siv.	0.25	Uusi Työväen Laulukirja, toim. Työmiehen kust. yht. Tunnus korjattu ja laajennettu painos, 192 siv.	0.25
Luostemme Siiveellinen Kasvatus	0.15	Tumma Tähtiä, kirj. M. Hahl, 3-näyt., 140 siv., 13 m. 1 n.	0.50
Uusi Raiv. Kustantama Keltokirja	1.50	Kivihillen kalvat	0.50
Sukupuolikasvatus Työläisperheessä	0.15	Natsareetin kirkemies	1.50
Englantilais-Suomalainen SanaKirja, laajan ja käytännöllisen taskusanak. kirj. S. Nuorteva, sid.	2.50	Agitaattori Rähkäsuu, kirj. Hiljoppi Rottilainen, 128 siv. kov. kans.	0.50
Hieroston Holto, kirj. Leo Hirschloff	0.15	Sama sidottuna	0.35
Ihannellistytön Opa, kirj. Anton Huotari, Amerikalaisiin oloihin sovittanut X. sid.	0.40	Hilja kirj. Aku Päiviö	0.30
Yksinkertainen Kaavikeitto-kirja	0.25	Ihmisiä, kirj. Kalle Tähtiä, 214 siv. kov. kans.	0.75
Lukukirja Lapsille, kirj. J. Spargo, sid. suurta kokoa 0.50		Sama pehmeässä kansissa	0.50
Syöminen Voimakkuud. Lähteenä, kirj. Bernard Macfaddeu	0.50	Junnalan Karitust, kirj. Hiljoppi Rottilainen	0.40
Langenneen Laulun	1.00	Sama sidottuna	0.60
Alkaa Uutta Uutellussa, kirj. Juusi Puskanen, sid.	0.35	Kullu, kirj. George Cram Cook, 408 siv. koruk.	1.25
Ajan Laulu, kirj. Aku Päiviö, 96 siv.	0.50	Kuvauslaa Suomesta, (runoja ja kertomuksia), kirj. Seth Heikkiä, 114 siv.	0.25
Hornin Orjat, kirj. Aku Päiviö, 96 siv.	0.35	Orjalassa, kirj. R. Wright Kauffman, 494 siv. sid.	1.25
Hämärin Hetkinä, kirj. Mikko Lotinen, kov. kans. 86 siv.	0.50	Painajainen, kov. kans. 340 siv.	1.25
Uusia Virta, kirj. Hilja Leinonen	0.60	Rautakorko, kirj. Jack London, kov. kans. 328 siv.	0.75
Ovel'a, kirj. Aku Päiviö, koruk.	0.75	Sara Kivistö, kirj. Aku Päiviö, 144 siv. kov. kans.	0.50
Pohjalta, kirj. Eemeli Parras, 64 siv.	0.25	Totta Toinen Puoli, kirj. Kaapro Jääskeläinen, 186 siv. sid.	0.75
		Tyhät Mylyt, kirj. Kalle Piisanen, sid.	0.60
		Työmiehet ja Lauluurit, kirj. John McMahon, kov. kans. 354 siv.	0.75
		Välkeät Kädet, kirj. Kalle Rissanen, sid.	0.75

RAIVAAJA, TYÖMIESTEN TOVERI,
Fitchburg, Mass., Superior, Wis., Astoria, Ore.

KEUHKOTAUDIT

kurkkutorvi, nenä- ja kurkkutaudit parannetaan kivuttomalla menetelmällä. Potilaille hankitaan aina parasta. Jokaiselle annetaan parhain hoito.

T:ri A. F. CHRISTIAN,

401 MARLBORO STREET, BOSTON, MASS.
(Lähellä Massachusetts Ave.) Tel. Back Bay 807.

Naiset!

Varastossamme on aina paras valikoima naisten ja lasten alusvaatteita, villatakkeja, puseroita, käsineitä, kankaita ja kaikenlaisia ompelutarpeita.

Miehet!

Te saatte meiltä parhaat työvaatteet, kaulukset, paidat, villatakit, alusvaatteet ja kaulanauhat.

Ensiluokkaisessa varastossamme on aina sekä liinaisia että puuvillaisia töitä. Erikoisalana ovat kotimaiset verkkapiirrookset. Ompeluseuroille 10% alennus.

Postitilaukset lähetetään nopeasti.

Arvoisan yleisön suosioon sulkeutuen,

*The Sunset Dry
Good Store,*

(Ilanna Kokkonen, omistaja)

**8th Ave. & 40th St. kulmassa,
Brooklyn, N. Y.**

SOLING BROS.

Vaatettajat ja Räätilit

Olemme vaatettaneet miehiä ja nuoriamiehiä viimeiset 20 vuotta.

TYYDYTYKSEN TAATAAN tai rahanne takaisin.

Lähellä Madison Ave. **60 E. 125th St., N.Y. City.**

Auki illoin.

10 pros. alennus
kun tuotte tämän
mukananne.

Puoli avoimna
iltasin
kello 9 asti.

TIMANTTEJA

kelloja, juvelitavaroita, hopeatavaroita, seinäkelloja ja kaikenlaisia kulta- ja hopeatavaroita on saatavana Bergman's liikkeestä. Jokainen tavara, huolimatta sen hinnasta, on täydellisesti taattu.—Kelloja ja juvelitavaroita korjataan hyvin.

14-K. kultaosormuksia \$3.00—\$12.00
18-K. kultaosormuksia \$4.00—\$15.00.
22-K. kultaosormuksia \$5.00—\$20.00.

\$25.00 14-K. Solid Gold timanttiosormus.
Muita timanttiosormuksia: \$10.00—\$700.00
Nimet kaiverretaan ilmaiseksi.

A. BERGMAN,

Marlemin suurin juvelikauppa,

2274-3 Ave.,

Lähellä 124 katua

New York

JOHN P. NEWTON (Niskanen)

Suomalainen Vakuutus-Asioimisto

välittää kaikenlaisia vakuutuksia parhaimpiin yhtiöihin.

76 William St. Puhelin John 5400 New York City

**Kotimaiset
käsityöt!**

**Kotimaiset
käsityöt!**

Naiset Huomatkaa!

Käsitöitä

valmiiksi pürrettynä hienolle ver-
ka-kankaalle voitte saada kotiin-
ne postin kautta tai suoraan va-
rastostamme.

Käsitöihin tarpeelliset langat
seuraa kankaan mukana. Värit
huolellisesti valitut.

Pyytää hintaluetteloa, se lä-
hetetään pyydettäissä vapaasti.

H. J. Lindroos,

**4124—8th Ave., 126th St. & Madison Ave.,
BROOKLYN, N. Y. NEW YORK CITY**

T:ri Herman Robergh

Lääkäri Suomesta

30 W. 127 St. Lenox ja 5 Ave. välillä

Tel.: Harlem 1340. — NEW YORK CITY

Tunnit: 10—12 ep. ja 6—8 ip. Torstaisin 10—12 ap.
ja 4—8 jpp. Sunnuntaisin 10—12 epp.

Ostakaa juve-
linne ja
jalokivenne

RUNDBACKS

liikkeestä
noin säästättä
rahaa

Jalokivien valmistajat ja jälleenmyyjät

2232-3 Ave., 121 ja 122 St. välillä,
New York. N. Y.

Meidän kaupparamme on sekä suurin että
vanhin jalokivikauppa New Yorkissa. Sen-
tähden voimme tarjota teille parhaimman
arvoa vähimmäällä hinnalla.

Vihkimisormuksen
pääkortteeri.

14-18 ja 22 K. täysi-
kultaiset \$5.00 aina
\$20.00

Timanttien
tuottajat.

Timanttikal-
leuksia \$10.00
aina \$500

Mellik on täydellinen
varanto Waltham, El-
gin ja kaikki lajeja
kulta- ja hopeakello-
ja, \$5.00—\$100.00

Avoinna iltaisin.

Optillinen osasto. Silmät tarkastetaan vapaasti.

Jos ette voi käydä meillä, niin kirjottakaa, pyytien jalokivi- ja
kultatarvareuetteloamme. Tilauksia täytetään postin kautta.

—————

